

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ ve KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KAMU POLİTİKASI BİLİM DALI

**ENDÜSTRİ 4.0 BAĞLAMINDA ŞEHİRLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNDE
İNOVASYONA DAYALI GÜVENLİK STRATEJİLERİNİN ÖNEMİ: GÖLCÜK
ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

BURAK KAPLAN

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ ve KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
KAMU POLİTİKASI BİLİM DALI

**ENDÜSTRİ 4.0 BAĞLAMINDA ŞEHİRLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNDE
İNOVASYONA DAYALI GÜVENLİK STRATEJİLERİNİN ÖNEMİ: GÖLCÜK
ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

BURAK KAPLAN

Danışman
Doç. Dr. İMAM BAKIR KANLI

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ Anabilim Dalı KAMU POLİTİKASI
Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi BURAK KAPLAN'ın ENDÜSTRİ 4.0
BAĞLAMINDA ŞEHİRLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNDE İNOVASYONA DAYALI
GÜVENLİK STRATEJİLERİNİN ÖNEMİ : GÖLCÜK ÖRNEĞİ adlı tez çalışması,
Enstitümüz Yönetim Kurulunun 30.05.2019 tarih ve 2019-16/20 sayılı kararıyla oluşturulan jüri
tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 27.06.2019

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

			İmzası
1.	Tez Danışmanı	Doç. Dr. İMAM BAKIR KANLI	
2.	Jüri Üyesi	Doç. Dr. RÜVEYDA KIZILBOĞA ÖZASLAN	
3.	Jüri Üyesi	Doç. Dr. ABDULVAHAP AKINCI	

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı	: Burak KAPLAN
Anabilim Dalı:	: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Programı	: Kamu Politikası
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. İmam Bakır KANLI
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans - 2019
Anahtar Kelimeler	: Endüstri 4.0, İnovasyon, Şehir, Suç, Güvenlik

ÖZET

ENDÜSTRİ 4.0 BAĞLAMINDA ŞEHİRLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNDE İNOVASYONA DAYALI GÜVENLİK STRATEJİLERİNİN ÖNEMİ: GÖLCÜK ÖRNEĞİ

Güvenlik, tüm canlıların temel yaşamsal fonksiyonlarını devam ettirebilmesi için gerekli bir koşuldur. Bu durum yaşam alanları için de geçerlidir ve tarih boyunca insanlar kendi yaşam alanlarını güven ve emniyet altına almayı hedeflemiştir. Günümüzde ise şehirlerin giderek kalabalıklaşması onu bazı sorunlarla karşı karşıya getirmektedir. Trafik, çevre, altyapı ve imar gibi konuların yanı sıra şehir güvenliği giderek önemli bir hâl almaktadır. Suç oranlarındaki artış tüm şehir hayatı için bir tehdit oluşturmakta ve yerleşim alanlarının sürdürülebilirliğini tehlikeye sokmaktadır. Bu yüzden bir şehrin güvenliği ile sürdürülebilirliğinin birbiriyle yakından ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda güvenlik, her zaman farklılaşan tehdit ve sorunlarla beraber düşünülmesi gereken bir konudur. Çünkü toplumların değişim ve dönüşümleri bir bakıma yeni sorun alanları üretmektedir. Bu süreç içerisinde çözüm yollarını da barındırmaktadır. Paradigmada yaşanan değişimlerde önemli bir etkiye sahip olan Endüstri Devrimleri güvenlik yaklaşımı için de geçerliliğini korumaktadır. Günümüzde yaşanan Endüstri 4.0 çağı, özellikle güvenlik stratejileri açısından yapay zekâ, otonom sistemler, sanal gerçeklik, büyük veri analizi ve veri madenciliği gibi konuları gündeme getirmektedir.

Bu tezin konusu Kocaeli İli'nin Gölcük İlçesi için Endüstri 4.0 bağlamında güvenlik stratejilerinin geliştirilmesidir. Bu tezin amacı Endüstri 4.0 bağlamında inovasyona dayalı güvenlik stratejileri açısından Gölcük'ün durumunu değerlendirmek ve buna ilişkin olarak öneriler getirmektir. Suç istatistikleri üzerinden temel sorunların belirlenmesi ve bunların çözümüne ilişkin önerilerin getirilmesi tezin ana hedefidir. Ayrıca bu tezde yaşam alanlarının sürdürülebilirliği ile güvenliği arasındaki ilişkinin sistemik bir bakış açısıyla incelenmesi hedeflenmiştir. Tezde son olarak hedeflenen konu güvenlik stratejilerinin durağan olmaması gerektiğidir. Yani bireyler ve toplumlar her geçen gün bir dönüşüm ve değişim yaşarken güvenlik stratejileri bu konudan ayrı tutulamaz. Dolayısıyla yaşanan her türlü yenilik ve gelişmenin güvenlik stratejilerine yansması kaçınılmazdır. Bu tez öncelikle; inovasyona dayalı güvenlik stratejilerini Endüstri 4.0 bağlamında ele alan ilk çalışma olması, teorik bilgi, uygulama örnekleri ve sahadan alınan verileri sentezleyerek bir sonuca ulaşması açısından önemlidir ve bu yüzden ki literatüre önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Tüm bunlara ek olarak uygulamaya yönelik öneriler getirmesi tezi daha önemli kılmaktadır. Bu yüzden hem karar verici ve uygulayıcılar hem de bu alanda çalışmayı düşünen akademisyen, araştırmacı ve öğrenciler için yol gösterici bir niteliğe sahiptir. Çalışmanın yönteminde hem kantitatif hem de kalitatif araştırma yöntemlerinden istifade edilmiştir. Kocaeli'nin Gölcük ilçesi ile sınırlandırılan bu tezde literatür taraması, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların teknik ve analitik raporları ile Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden elde edilen 2010 - 2018 yılları arasındaki suç istatistikleri kullanılmış ve yetkili personellerle mülakatlar yapılarak bu görüşlerden yararlanılmıştır. Son olarak Gölcük için bir model önerilmiş ve model SWOT Analizi Yöntemiyle değerlendirilerek güçlü ve zayıf yönleri ile fırsatlar ve tehditleri tespit edilmiştir. Araştırmada yapay zekâ ve büyük veri analizi gibi Endüstri 4.0 çağının getirdiği yeniliklerden yararlanılması sonucunda gözetleme ve denetim, ölçme ve analiz, güvenlik stratejisi belirleme ve gerekli kamu politikalarını uygulayarak yapısal sorunları ortadan kaldırma adımları izlenerek daha güvenli bir şehir hayatına kavuşulabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Burak KAPLAN
Field : Political Science and Public Administration
Programme : Public Policy
Supervisor : Assoc. Prof. Dr. İmam Bakır KANLI
Degree Awarded and Date : Master - 2019
Keywords : Industry 4.0, Innovation, Urban, Crime, Security

ABSTRACT

THE IMPORTANCE OF INNOVATION-BASED SECURITY STRATEGIES IN ACHIEVING URBAN SUSTAINABILITY IN THE CONTEXT OF INDUSTRY 4.0: THE CASE OF GÖLCÜK

Security is a necessary condition for all living things to maintain their essential vital function. This situation also valid for living spaces, and throughout the history people had tried to secure and safe their living space. Nowadays, so that cities becoming increasingly crowded its confront some problems. In addition to traffic, environment, infrastructure and zoning, urban security is becoming increasingly important. The increase in crime rates poses a threat to all urban life and jeopardizes the sustainability of residential areas. Therefore, it is possible to say that the safety and sustainability of a urban are closely related. At the same time, security is an issue that should be considered with continuous differing threats and problems. Because the change and transformation of societies is producing new problem areas. This process also contains solutions. It also includes solutions in this process. Industrial Revolutions, which have a significant impact on the changes in the paradigm, also remain valid for the security approach. Nowadays, The Industry 4.0 era make artificial intelligence, autonomous systems, virtual reality, big data analysis and data mining a current issues, especially in terms of security strategies. The Industry 4.0 era, nowadays, bringing on the agenda, such as artificial

intelligence, autonomous systems, virtual reality, big data analysis and data mining, especially in terms of security strategies.

The subject of this thesis is to develop security strategies for Gölcük district of Kocaeli in the context of Industry 4.0. The aim of this thesis is to evaluate the situation of Gölcük in terms of innovation-based security strategies in the context of Industry 4.0 and make recommendations regarding this. The main goal of the this thesis is to identify basic issues based through crime statistics and to propose suggestion for solving them. Also, in this thesis, it has aimed to examine the relationship between the sustainability and security of living spaces with a systemic perspective. In the thesis, the last targeted issue is that security strategies should not be static. So, while individuals and societies are experiencing a transformation and change day by day, and security strategies cannot be kept away different from this subject. Therefore, it is inevitable that any innovations and developments reflect on security strategies. Primarily, this thesis which is the first study that deals with innovation-based security strategies in the context of Industry 4.0, is important in terms of reaching the conclusion by synthesizing theoretical knowledge, application examples and data obtained from the field and it will be provide important contributions to the literature. Therefore, it has a guiding role for decision makers and practitioners as well as for academicians, researchers and students who are interested in working in this field. Both quantitative and qualitative research methods were used in study. The thesis is limited to Gölcük District of Kocaeli. The literature review, technical and analytical reports of national and international institutions and crime statistics obtained from Gölcük District Police Department between 2010 and 2018 were used and interviews were conducted with authorized personnel. Finally, a model was proposed for Gölcük and the model was evaluated with SWOT Analysis Method and its Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats had been identified. As a result of the innovations brought by the age of Industry 4.0 such as artificial intelligence and big data analysis, it was concluded that a safer city life could be achieved by following the steps of monitoring and auditing, measuring and analyzing, determining security strategy and eliminating structural problems by applying necessary public policies.

ÖNSÖZ

Tezin hazırlanma süreci boyunca desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Danışman Hocam Doç. Dr. İmam Bakır KANLI'ya emek ve anlayışları için şükranlarımı sunarım. Saha çalışması sırasında yardımları dolayısıyla Gölcük İlçe Emniyet Müdürü Selçuk ÖZDEMİR, Polis Memuru Erdiñ YAZICI ve Bilgisayar İşletmeni Murat KAPLAN'a teşekkürlerimi belirtmek isterim.

Bu tezi eğitim ve öğretim yaşamım boyunca desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen ve ne yapsam haklarını ödeyemeyeceğim babam Yusuf KAPLAN ve annem Sevgi KAPLAN'a ithaf ediyorum.

İstanbul, 2019

Burak KAPLAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ	xi
GRAFİKLER LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvii
HARİTALAR LİSTESİ	xviii
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Endüstri 4.0 ve İnovasyon.....	9
2.2. Şehir ve Şehirleşme.....	14
2.3. Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Şehirler.....	22
2.4. Suç ve Şehre Özgü Suç.....	31
2.5. Güvenlik ve Şehir Güvenliği.....	35
3. YAŞAM ALANLARI ve SUÇ İLİŞKİSİ	44
3.1. Mekân ve Suç Arasındaki Bağ.....	44
3.1.1. Savunulabilir Mekân Teorisi.....	44
3.1.2. Mekân Dizin Analizi.....	45
3.1.3. Çevresel Tasarım Yoluyla Suç Önleme.....	46
3.2. Suçu Açıklayan Teorik Yaklaşımlar.....	47
3.2.1. Çevresel Suç Teorileri.....	48
3.2.1.1. Rutin Aktivite Teorisi.....	48
3.2.1.2. Suç Deseni Teorisi.....	49
3.2.1.3. Rasyonel Suç Teorisi.....	51
3.2.1.4. Kırık Camlar Teorisi.....	52
3.2.2. Sosyal Suç Teorileri.....	53

3.2.2.1.	Sosyal Düzensizlik Teorisi.....	53
3.2.2.2.	Sosyal Gerilim Teorisi.....	54
3.2.2.3.	Çatışma Teorisi.....	55
3.2.2.4.	Alt Kültür Teorisi.....	56
3.2.2.5.	Sosyal Kontrol Teorisi.....	57
3.2.2.6.	Damgalama Teorisi.....	58
4.	ŞEHİR GÜVENLİĞİ İÇİN SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ ve TARİHSEL GELİŞİMİ.....	60
4.1.	Suç Önleme Stratejileri.....	60
4.1.1.	Makro Stratejiler.....	60
4.1.1.1.	Adalet Politikası Aracılığıyla Suç Önleme.....	61
4.1.1.2.	Ekonomi ve Maliye Politikası Aracılığıyla Suç Önleme.....	64
4.1.1.3.	Eğitim Politikası Aracılığıyla Suç Önleme.....	65
4.1.1.4.	Aile Politikası Aracılığıyla Suç Önleme.....	66
4.1.1.5.	Yerel Yönetimler Politikası Aracılığıyla Suç Önleme...	69
4.1.2.	Mikro Stratejiler.....	71
4.1.2.1.	Durumsal Suç Önleme Yaklaşımı.....	71
4.1.2.2.	Mağdur Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı.....	73
4.1.2.3.	Toplum Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı.....	75
4.1.2.4.	Ölçme ve İzleme Aracılığıyla Suç Önleme Yaklaşımı.....	78
4.2.	Endüstri Devrimleri ve Suç Önleme Stratejileri İlişkisinin Tarihsel Gelişimi.....	80
4.2.1.	Endüstri 4.0 Öncesi ve Güvenlik Stratejileri.....	80
4.2.2.	Endüstri 4.0 Çağında Güvenlik Stratejileri ve Yeni Tehditler...	84
5.	DÜNYA'DA ve TÜRKİYE'DE ŞEHİR GÜVENLİK STRATEJİLERİNE BAKIŞ.....	90
5.1.	Rusya Federasyonu.....	90
5.1.1.	Kısa Tarihçesi.....	92
5.1.2.	İdari ve Siyasi Yapı.....	94
5.1.3.	Güvenlik Politikası ve Stratejileri.....	94
5.1.4.	Şehir Güvenliği Politikası ve Stratejileri.....	95
5.2.	Çin Halk Cumhuriyeti.....	101

5.2.1. Kısa Tarihçesi.....	103
5.2.2. İdari ve Siyasi Yapısı.....	104
5.2.3. Güvenlik Politikası ve Stratejileri.....	105
5.2.4. Şehir Güvenliği Politikası ve Stratejileri.....	105
5.3. Amerika Birleşik Devletleri.....	110
5.3.1. Kısa Tarihçesi.....	112
5.3.2. İdari ve Siyasi Yapısı.....	114
5.3.3. Güvenlik Politikası ve Stratejileri.....	114
5.3.4. Şehir Güvenliği Politikası ve Stratejileri.....	115
5.4. Türkiye.....	119
5.4.1. Kısa Tarihçesi.....	121
5.4.2. İdari ve Siyasi Yapısı.....	122
5.4.3. Güvenlik Politikası ve Stratejileri.....	122
5.4.4. Şehir Güvenliği Politikası ve Stratejileri.....	123
5.5. Ülke Örneklerinin Karşılaştırılması.....	130
6. ENDÜSTRİ 4.0 BAĞLAMINDA GÜVENLİK STRATEJİLERİNİN GÖLCÜK ÖZELİNDE ANALİZİ.....	136
6.1. Gölcük İlçesi'nin Tanıtımı.....	136
6.2. Gölcük İlçesi Mevcut Güvenlik Stratejilerinin Analizi.....	146
6.2.1. Saha Çalışması.....	146
6.2.2. Elde Edilen Bulguların Analizi.....	151
6.3. Endüstri 4.0 Bağlamında Gölcük İçin Şehir Güvenliği Model Önerisi.....	156
6.3.1. Makro Öneriler.....	157
6.3.2. Mikro Öneriler.....	160
6.3.3. Modelin SWOT Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi.....	165
6.3.4. Model Önerisini Oluşturan Alt Sistemlerin Değerlendirilmesi.....	171
7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	176
KAYNAKÇA.....	180
ÖZGEÇMİŞ.....	209

KISALTMALAR

<i>AB</i>	Avrupa Birliği
<i>ABD</i>	Amerika Birleşik Devletleri
<i>Ar-Ge</i>	Araştırma - Geliştirme
<i>BEMTAP</i>	Bursa Emniyet Müdürlüğü Teknolojik Adaptasyon Projesi
<i>BM</i>	Birleşmiş Milletler
<i>CBS</i>	Coğrafi Bilgi Sistemleri
<i>DB</i>	Dünya Bankası
<i>FETÖ</i>	Fetullahçı Terör Örgütü
<i>Hİ</i>	Hizmetlerin İnterneti
<i>KBS</i>	Kent Bilgi Sistemleri
<i>KGYS</i>	Kent Güvenlik Yönetim Sistemi
<i>MIT</i>	Massachusetts Institute Technology
<i>MOBESE</i>	Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu
<i>Nİ</i>	Nesn"elerin İnterneti
<i>OECD</i>	Organisation for Economic Co-operation and Development
<i>SFS</i>	Siber Fiziksel Sistemler
<i>TCAS</i>	Türk Ceza Adalet Sistemi
<i>TDK</i>	Türk Dil Kurumu
<i>TDP</i>	Toplum Destekli Polislik
<i>TÜİK</i>	Türkiye İstatistik Kurumu

TABLÖLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1: SWOT Analizinin Temel Unsurları.....	7
Tablo 2: Düşünürlerin Şehre Yönelik Yaklaşımların.....	20
Tablo 3: Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Hedefler.....	26
Tablo 4: Sürdürülebilir Kalkınma için 17 Küresel Hedefin Güvenlik ile İlişkisi.	31
Tablo 5: Güvenlik Çalışmalarının Dizini.....	37
Tablo 6: Suçun Azaltılması için Gerçekleştirilen Yaptırımlar ve Sonuçları.....	62
Tablo 7: Durumsal Suç Önleme Yaklaşımına Göre Suç Fırsatlarını Azaltmak için 16 Teknik.....	72
Tablo 8: Suç Önleme ve Güvenlik Anlayışının Gelişimi.....	89
Tablo 9: Rusya Federasyonu Nüfusu.....	90
Tablo 10: Çin Halk Cumhuriyeti Nüfusu.....	101
Tablo 11: Amerika Birleşik Devletleri Nüfusu.....	110
Tablo 12: Türkiye Nüfusu.....	119
Tablo 13: 2009 - 2017 Yılları Arasında Yoğun Olarak Görülen Suçların Toplam Sayısı.....	126
Tablo 14: 2009 - 2017 Yılları Arasında İşlenen Suçlarda 18-34 Yaş Aralığının Oranı.....	127

Tablo 15: 2009 - 2017 Yılları Arasında Toplam Suç İçerisinde İlköğretim ve Ortaöğretim Mezunlarının Oranı.....	128
Tablo 16: Ülke Örneklerine Göre Şehir Güvenlik Politika ve Stratejilerinin Karşılaştırılması.....	134
Tablo 17: Gölcük Nüfusu.....	138
Tablo 18: Kocaeli'nin İlçelerine Göre Okuma-Yazma Oranı.....	140
Tablo 19: Gölcük'te Yüksekokul veya Fakülte ve Yüksek Lisans Mezunlarının Sayısı.....	141
Tablo 20: Gölcük'te Öğrenci Sayıları ve Okullaşma Oranı.....	142
Tablo 21: Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde Görev Yapan Personel Sayısı...	145
Tablo 22: Gölcük'te MOBESE'nin Mevcut Durumu.....	146
Tablo 23: 2010 - 2018 Yılları Arasında Gölcük'te Kayıt Altına Alınan Toplam Suç Sayısı.....	147
Tablo 24: 2010 - 2018 Yılları Arasında Gölcük'te Yoğun Olarak Görülen Suçlar.....	148
Tablo 25: 2010 - 2018 Yılları Arasında Yaşanan Suçlarda Failleri Belirlenemeyenlerin Oranı.....	150
Tablo 26: Adalet ve Hukuk Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi.....	151
Tablo 27: Eğitim Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi.....	152
Tablo 28: Aile Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi.....	152
Tablo 29: Ekonomi Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi.....	153
Tablo 30: Yerel Yönetim Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi.....	154

Tablo 31: Durumsal Suç Önleme Yaklaşımının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi.	155
Tablo 32: Ölçme ve İzleme Aracılığıyla Suç Önleme Yaklaşımının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi.....	155
Tablo 33: Makro Ölçekteki Önerilerin Hukuki Boyutu.....	157
Tablo 34: Makro Ölçekteki Önerilerin Ekonomik Boyutu.....	158
Tablo 35: Makro Ölçekteki Önerilerin Eğitim Boyutu.....	159
Tablo 36: Makro Ölçekteki Önerilerin Aile Boyutu.....	159
Tablo 37: Makro Ölçekteki Önerilerin Yerel Yönetimler Boyutu.....	160
Tablo 38: Mikro Ölçekteki Önerilerin Durumsal Suç Önleme Yaklaşım Boyutu.....	161
Tablo 39: Mikro Ölçekteki Önerilerin Mağdur Odaklı Suç Önleme Yaklaşım Boyutu.....	162
Tablo 40: Mikro Ölçekteki Önerilerin Toplum Odaklı Suç Önleme Yaklaşım Boyutu.....	163
Tablo 41: Mikro Ölçekteki Önerilerin Ölçme ve İzleme Aracılığıyla Suç Önleme Yaklaşım Boyutu.....	164
Tablo 42: Güçlü Yönlerin Şehir Güvenliğine Yapacağı Olumlu Katkılar.....	166
Tablo 43: Zayıf Yönler için Düzenleyici Unsurlar.....	168
Tablo 44: Fırsatların Şehir Güvenliği için Sağlayacağı Kazanım Unsurları.....	169
Tablo 45: Tehditler için Önleyici Unsurlar.....	170
Tablo 46: Kademelenme Sistemi için Çözümler Tablosu.....	172

Tablo 47: Hukuk Sistemi için Çözümler Tablosu.....	172
Tablo 48: Denetim Sistemi için Çözümler Tablosu.....	173
Tablo 49: Yönetişim Sistemi için Çözümler Tablosu.....	173
Tablo 50: Teknolojik Adaptasyon Sistemi için Çözümler Tablosu.....	174
Tablo 51: Kamu Politikası Geliştirme Sistemi için Çözümler Tablosu.....	174

GRAFİKLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Grafik 1: 1960 - 2017 Yıllarında Şehirleşme Oranları.....	2
Grafik 2: Yıllara Göre Rusya Federasyonu Nüfusu.....	91
Grafik 3: Yıllara Göre Çin Halk Cumhuriyeti Nüfusu.....	102
Grafik 4: Yıllara Göre Amerika Birleşik Devletleri Nüfusu.....	111
Grafik 5: Yıllara Göre Türkiye Nüfusu.....	120
Grafik 6: 2009 - 2017 Yılları Arasında Cinsiyetlerine Göre Cezaevine Giren Tutuklu ve Hükümlü Sayısı.....	125
Grafik 7: 2009-2017 Yılları Arasında Belirtilen Suçların Sayısının Toplam Suç Sayısı İçerisindeki Payı.....	126
Grafik 8: 18-34 Yaş Aralığının 2009-2017 Yılları Arasında Toplam Suçlar İçerisindeki Payı.....	127
Grafik 9: İlk ve Orta Öğretim Mezunlarının 2009-2017 Yılları Arasında Toplam Suçlar İçerisindeki Payı.....	129
Grafik 10: Yıllara Göre Gölcük Nüfusu.....	139
Grafik 11: Nüfusun Sektörel Bazda Dağılımı.....	139
Grafik 12: Gölcük'te 2010 - 2013 Yılları Arasında Ön Lisans, Lisans ve Yüksek Lisans Mezunlarının Sayısı.....	141
Grafik 13: Gölcük'te 2012 - 2018 Yılları Arasında Okul Öncesi, İlk ve Orta Okul ile Orta Öğretim Öğrencilerinin Sayısı.....	142

Grafik 14: Yıllara Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde Görev Yapan Personel Sayısı.....	145
Grafik 15: 2010 - 2018 Yılları Arasında Gölcük'te Kayıt Altına Alınan Toplam Suç Sayısı.....	147
Grafik 16: Gölcük'te 2010 - 2018 Yılları Arasında Gerçekleşen Bilişim Suçlarının Sayısı.....	149
Grafik 17: 2010 - 2018 Yılları Arasında Görülen Toplam Suçlarda Faillerin Tespit Edilme Oranı.....	150

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1: Güvenli Yerleşim Alanlarının Ölçeği.....	5
Şekil 2: Toplamların Tarihsel Gelişimi.....	9
Şekil 3: Endüstri Devrimlerinin Gelişimi.....	10
Şekil 4: Endüstri 4.0'ın. Temel Bileşenleri.....	11
Şekil 5: Sürdürülebilirlik Kapsamında Gerçekleştirilen Toplantılar.....	24
Şekil 6: Rutin Aktiviteler Teorisi.....	48
Şekil 7: Pat ve Paul Brantingham'ın Suç Unsurları Şeması.....	51
Şekil 8: Rus Tarihindeki Devletler.....	93
Şekil 9 : Gölcük'ün Konumu.....	137
Şekil 10: Şehir Güvenliği Önerilerinin Dört Temel Aşaması.....	165
Şekil 11: Modelin Alt Sistemleri.....	171

HARİTALAR LİSTESİ

	Sayfa No.
Harita 1: Rusya Federasyonu Haritası.....	92
Harita 2: Çin Halk Cumhuriyeti Haritası.....	103
Harita 3: Amerika Birleşik Devletleri Haritası.....	112
Harita 4: Türkiye Haritası.....	121
Harita 5: Gölcük Emniyet Müdürlüğü ve Polis Merkezlerinin Konumu.....	144

1. GİRİŞ

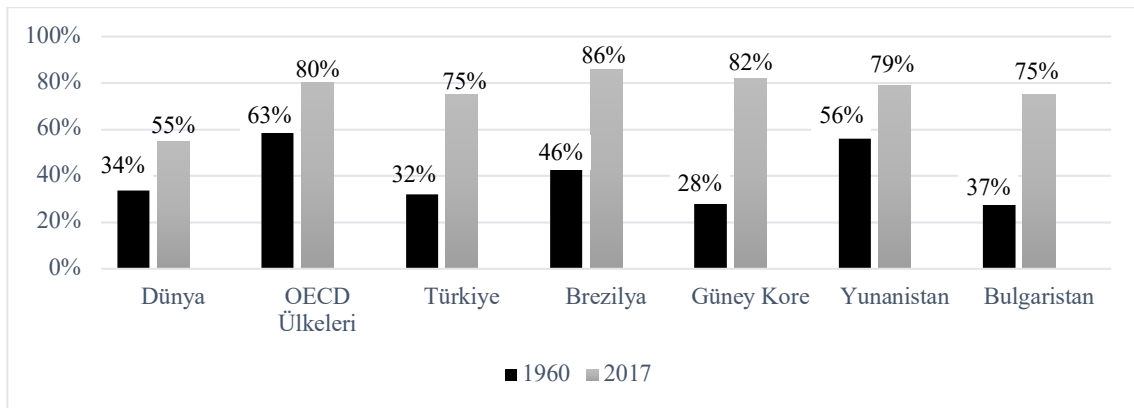
Tarihsel süreç boyunca kurulan birçok medeniyetin varlığını devam ettirebilmeleri, bir başka deyişle sürdürülebilir bir forma sahip olmaları en önemli gündem maddelerinden biri olmuştur. Günümüzde farklı bağlam ve ölçeklerde tartışılan sürdürülebilirlik kavramı, medeniyetlerin varlıkları konusunu da içine alabilecek niteliktedir. Bu bağlamda da medeniyetlerin temel yapı taşı olan şehirlerin ortaya çıkışı ile sürdürülebilirlik arasında bulunan ilişkiye dikkat çekilmesi elzemdir. Medeniyet ve şehir ilişkisi insanlık tarihi kadar eski ve bir o kadar da kuvvetli bağlarla birbirine bağlıdır. Kelime kökeni açısından bakıldığında da şehir ve medeniyet kelimelerinin, Arap (medine-medeni-medeniyet) ve Latin (city-civitas-civilization) dillerinde aynı kökten geldiği görülmektedir (www.etimolojiturkce.com, 2018). Uygarlık sürecinin yapı taşı olan şehirlerin sürdürülebilirliği, güvenlik kavramıyla yakın ilişki içerisinde. Güvenliğini sağlayamayan şehirler ve dolayısıyla da uygarlıklar tarih sahnesinden çekilmek zorunda kalmışlardır. Bu yüzden de Es ve Ateş (2004, s. 206) tarih boyunca şehirlerin, güvenliğini etrafına duvarlar örerek ve kaleler inşa ederek sağlamaya çalıştığını söylemektedirler. Örneğin İslam uygarlığı içerisinde yer alan devletlerden İran Selçukluları şehir güvenliğine verdiği önemle öne çıkmaktadır. Güvenlik tedbirlerinde bir gevşeklik göstermesi durumunda ise diğer devletler tarafından şehirlerin saldırıya uğradığı görülmüştür (Rençber, 2012, s. 232). Bu örnekten hareketle şehirlerin güvenliği ile uygarlıkların sürdürülebilirliğinin ilişkili olduğu söylenebilir.

İlk Endüstri Devrimi'nin sonuçlarından biri olan göç, şehirlerin nüfus itibarıyla yoğunlaşmasına; alan olarak ise plansız büyümesine neden olmuştur. Mekandaki bu dönüşüm, sosyal yapıyı da etkilemiş, kozmopolit şehirsiz dokuların oluşmasına neden olarak, suçun oluşması ve artışı için uygun ekosistemler oluşturmuştur. Karmaşılaşan şehir ve toplum yapısının neden olduğu bu sorunların çözümü için pek çok bilim insanı görüşleri ile katkı sağlamaya çalışmışlardır.

20. yüzyılda şehir alanındaki çalışmaları ile ön plana çıkan Chicago Okulu ise şehirlerde meydana gelen dönüşümü farklı yönleriyle açıklamıştır. 21. yüzyılda ise küreselleşme sürecini doğrudan veya dolaylı olarak da olsa yaşayan günümüz şehirleri, aglomerasyon sürecini en hızlı şekilde yaşamış ve yaşamaya devam etmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde bu durum daha belirgindir. Örneğin 1950 yılında 10 milyon nüfus

barajını aşmış tek şehir New York iken, 1975 yılında bu barajı Tokyo, Shanghai, Mexico City ve Sao Paulo gibi şehirler de aşmıştır. 2015 yılında ise 10 milyon nüfus sınırını aşan şehirlerin sayısının 23'e ulaşması beklenmiştir (UN-HABITAT, 2001, s. 8). Günümüzde bu sayı 30 olarak hesaplanmıştır (www.worldpopulationreview.com, 2019).

Dünya Bankası'nın (DB) güncel verilerine göre yaklaşık son altmış yılda ülkelerin şehirleşme oranı önemli ölçüde yükselmiştir. Örneğin, bu ülkeler arasında yer alan Türkiye'nin 1960 yılında % 32 olan şehirleşme oranı 2017 yılında % 75'e yükselmiştir. Aynı süre içerisinde Brezilya'nın şehirleşme oranı % 46'dan % 86'ya çıkmıştır. Güney Kore'nin şehirleşme oranı % 28'den % 82'ye ulaşmıştır. Aynı dönemde Yunanistan'ın şehirleşme oranı % 56'dan % 79'a yükselmiştir. Bulgaristan'da ise bu oran % 37 iken % 75 olmuştur. “*Organisation for Economic Co-operation and Development*” (OECD) üyesi ülkelerin şehirleşme oranı % 63'den % 80'e yükselmiştir. Aynı dönem içerisinde Dünya genelinde şehirleşme oranı % 34'den % 55'e çıktığı Grafik 1'de görülmektedir (The World Bank Data, 2018). Birleşmiş Milletler (BM) verilerine göre de Dünya genelinde şehir nüfusu hızla artarken, kır nüfusu hızla azalmaktadır. Küresel kır nüfusu 2014 yılında 3.4 milyara yakın iken 2050 yılında bu sayının 3.2 milyara gerilemesi beklenmektedir. Şehirler için ise durum tam tersi yöndedir. 1950 yılında 746 milyon olan şehir nüfusu, 2014 yılında 3.9 milyara ulaşmıştır. Şehirleşmenin günümüzde olduğu gibi devam etmesiyle 2050 yılında şehir nüfusuna 2.5 milyar insanın daha ekleneceği öngörülmektedir. Dolayısıyla 1950 yılında dünya nüfusunun sadece % 30'u şehirlerde yaşarken bu oran 2014 yılında % 54'e ulaşmış ve 2050 yılında bu oranın % 66'ya çıkacağı hesaplanmıştır (Department of Economic and Social Affairs, 2014, s. 1).

Grafik 1. 1960 - 2017 Yıllarında Şehirleşme Oranları

Kaynak: The World Bank Data, 2018.

Şehirlerdeki nüfusun giderek artışı ile kısıt olan kaynaklar arasındaki ilişki düşünüldüğünde, ekonomi ve çevre arasında oluşan paradoks daha bir ön plana çıkmış ve kalkınmanın dengeli ve sürdürülebilir olması fikri küresel ölçüye kadar taşınmıştır. Bu perspektiften hareketle 1970'li yıllardan sonra sürdürülebilirlik kavramı Dünya gündemini belirlemeye başlamıştır. Öyle ki 1972 yılında Roma Kulübü tarafından “*Massachusetts Institute Technology*” (MIT) bünyesindeki bir grup bilim insanına hazırlatılan “*Limits to Growth*” (Büyümenin Sınırları) adlı raporda, büyüme ve kaynak kıtlığı arasındaki çelişkiye değinilmiştir. Raporda ekonomik büyümenin bugün olduğu gibi devam etmesi durumunda dünyanın yaşanılmaz bir yer haline geleceği belirtilerek, ülkelere “*Zero Growth*” (Sıfır Büyüme) önerisi getirilmiştir (Meadows ve diğerleri, 1972, s. 25). Ancak bu Rapor'un gelişmekte olan ülkeler tarafından sert bir tepkiyle karşılandığı görülmüştür. Bunun sonucunda da Arjantin merkezli Bariloche Vakfı tarafından yayınlanan “*Limits to Poverty*” (Yoksulluğun Sınırları) isimli çalışma gelişmiş ülkelerin adil ve eşit olmayan tüketim alışkanlıklarından vazgeçmesi gerektiğini vurgulamıştır (Bariloche, 1974). Bu gelişmeleri takiben BM tarafından gerçekleştirilen toplantılarla beraber sürdürülebilirlik kavramı giderek önem kazanmaya başlamış ve küresel ölçekte başlayan sürdürülebilirlik endişeleri yine küresel ölçekte düzenlenen toplantılarda ele alınmıştır. Stockholm'de gerçekleştirilen ve bu toplantılardan ilki olan “*İnsan ve Çevre Konferansı*” (United Nations on the Human Environment Conference), 1987'deki BM Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun “*Our Common Future*” (Ortak Geleceğimiz) raporu takip etmiştir. Bu rapor, sürdürülebilirlik kavramının derinlemesine tartışıldığı ve ilk kez küresel ölçekteki bir resmî belgede tanımlanarak uluslararası düzeyde kabul gören belge olması açısından önemlidir.

BM tarafından 2015 yılında New York'ta sürdürülebilir kalkınma için on yedi küresel hedef belirlenmiştir. “*Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi*” belgesinde yer alan bu hedefler ile sürdürülebilir kalkınma kavramının kapsamı genişlemiştir. Bu hedefler, “*Yoksulluğa Son, Açlığa Son, Sağlıklı Bireyler, Nitelikli Eğitim, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Temiz Su ve Sıhhi Koşullar, Erişilebilirlik ve Temiz Enerji, İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme, Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı, Eşitsizliklerin Azaltılması, Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları, Sorumlu Tüketim ve Üretim, İklim Eylemi, Sudaki Yaşam, Barış ve Adalet, Hedefler için Ortaklıklar*” olarak sıralanmıştır (www.un.org, 2018). Belirlenen bu hedeflerin, günümüz şehirlerinin sürdürülebilirliği ve güvenliğine katkı sağlayacağı BM tarafından

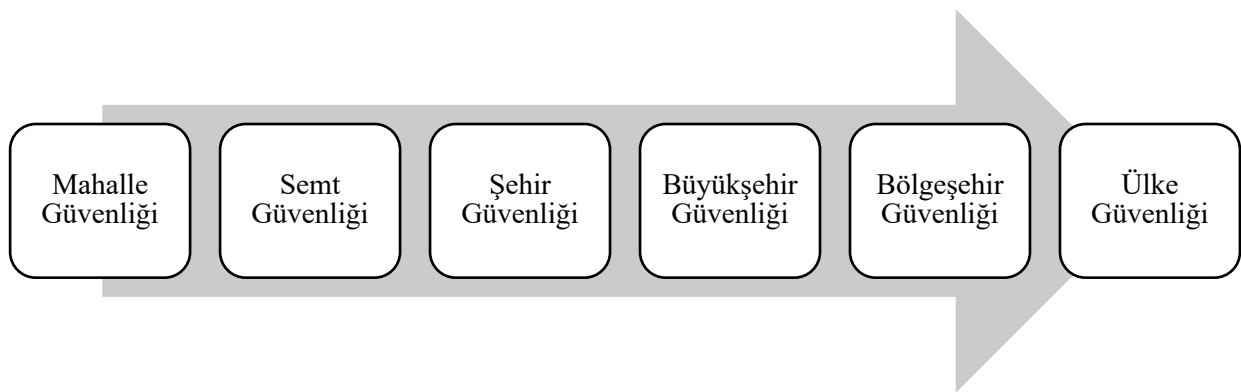
düşünülmektedir. Çünkü bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için gerekli temel hizmetlerin yerine getirilmesi, insanların suça sürüklenmesinin önüne geçebilir. Bu yüzden sürdürülebilir kalkınma için belirlenen küresel hedefler, bu misyonun gerçekleştirilmesinde önemli bir rol üstlenebilir ve suçun oluşmasına yol açan faktörlerle mücadele etme noktasında katkı sunabilir.

Şehirlerde güvenlik sorununun önem kazanması ve küresel ölçekte gündem oluşturmasıyla birlikte BM, bu konunun çözümü için girişimlerde bulunmuştur. Bu doğrultuda Afrika kıtasındaki şehirlerin belediye başkanlarının isteği üzerine BM “*Güvenli Şehirler Programını*” 1996 yılında hayata geçirmiştir. Suç ve şiddetin dünya genelinde şehirlerin yaşam kalitesini, insan haklarını, sosyal ve ekonomik istikrarını ve sürdürülebilir kalkınmayı tehdit eden önemli problemlere yol açması, bu sürecin başlamasında etkili olmuştur (UN-HABITAT, 2005, s. 2). Aynı zamanda BM tarafından 2016 yılında gerçekleştirilen “*Reviewing the State of Safety in World Cities: Urban Solutions for Crime, Conflict and Insecurity – Safer Cities +20*” konferansında dünya şehirlerinin güvenlik durumu farklı perspektiflerden incelenerek şehirlerdeki tüm aktörlerin katılımına vurgu yapılmış ve şehir güvenliği ile “*Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin*” birbirini tamamladığına dikkat çekilmiştir. Bu hedefler arasında da “*sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları*”, “*barış ve adalet*” ve “*hedefler için ortaklıklar*” başlıklarına odaklanılmıştır (UN-HABITAT, 2016, s. 2).

Şehirlerin güvenliği bağlamında tartışılan konulardan birisi de teknolojinin ilerlemesiyle beraber tehdit boyutlarının farklılaşmasıdır. İlk Endüstri Devriminin o dönemde paradigmada oluşturduğu etki düşünüldüğünde, bugün Endüstri 4.0 olarak adlandırılan sürecin çıktılarının daha önceki endüstri devrimleri göz önünde bulundurulduğunda bugünkü paradigmada çok önemli değişikliklere sebep olacağı aşikârdır (Yazıcı & Düzkaya, 2016, s. 52). Üretim ağlarına yapay zekanın girmesiyle yaşanacak dönüşümün sadece ekonomik sistemde değil; sosyal, siyasal ve idari sistemleri de etkileyeceği açıktır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bilgisayarlar giderek yaygınlaşmış ve küresel ağlar oluşturulmuştur. Bu gelişmenin sonucunda 21. yüzyıl, bir bilişim çağı olarak nitelendirilmiştir. Ancak tüm bu gelişmeler işlenen suçların farklılaşmasına yol açmış ve Dünya genelinde herkes tarafından kabul edilen bilişim suçlarının oluşmasıyla sonuçlanmıştır (Altunok & Vural, 2011, s. 75-76). Endüstri 4.0 güvenlik açısından yeni tehditleri getirmesine karşılık bir takım çözüm yollarını

da kendi içerisinde barındırmaktadır. Böylece yenilikçi düşünceye dayalı güvenlik politikalarının geliştirilmesiyle şehirlerin hem geçmişten gelen güvenlik sorunları hem de yeni oluşan-oluşabilecek güvenlik sorunlarının önlenebileceği akademik ortamlarda dillendirilmektedir. Dolayısıyla güvenlik stratejilerinin şehirlerden başlayarak planlanmasıyla daha başarılı sonuçlar alınacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Sorunların mikro ölçekten başlayarak makro ölçeğe doğru genişleyen bir hiyerarşi çerçevesinde çözülmesi, uygulanacak stratejilerin etkinliğini arttırabilir. Bir ülkenin ulusal güvenliğinin yolunun, en küçük yerleşim birimlerinden geçtiği düşünüldüğünde; şehirlerin güvenli olması terör, şiddet ve diğer suç türlerinden arındırılması, ülkenin tamamının güvende olması anlamına gelebilir. Dolayısıyla ülkelerin varlığını devam ettirebilmelerinin yolunun şehirlerinden geçtiği söylenebilir. Bu, analogik bir bağ ile canlı organizmaları ve yerleşim birimleri arasındaki benzerlik ile açıklanabilir. Hücre, doku, organ, sistem ve bedenin oluşturduğu hiyerarşik yapıyı mahalle, semt, şehir, büyükşehir, bölge ve ülke için de kullanmak mümkündür. Nasıl ki bir bedenin çöküntüsü hücreden başlıyorsa yerleşim alanları için de benzer yaklaşım geçerlidir (Kanlı, 2016, s. 376). Sonuç olarak hücrenin güvenliği örnek alınarak mikro ölçekten başlayan güvenlik stratejileriyle ülkenin tamamında suç oranlarının azaltılması ile şehirlerin daha emniyetli yaşam alanları haline kavuşacağı düşünülmektedir. Böylece en küçük yerleşim birimi olan mahallenin güvenliğinden başlayarak ulusal ölçekte güvenliğin tesis edilebilmesi anlayışı ortaya koyulmuştur (Şekil 1).

Şekil 1. Güvenli Yerleşim Alanlarının Ölçeği

Bu yüzden tezde tümevarımcı bir güvenlik yaklaşımı benimsenmiştir. Sistemik bir bakış açısı içerisinde şehir güvenliği ile yerleşim birimlerinin sürdürülebilirliği arasındaki ilişki

üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda da makro ölçekte güvenliğin sağlanması için uygulanacak politikaların yerelden başlayan bir ağ içerisinde genişlemesinin önemine dikkat çekilmiştir. Şehir güvenliği için Endüstri 4.0'ın gerektirdiği inovasyona dayalı stratejileri ortaya koyması ve bunu, belirlediği örneklem üzerinden uygulanabilir öneriler yansıtması açısından bu çalışmanın orijinal ve önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın temel odak noktaları olan kavramların açıklanması, güvenlik ve suç ilişkisinin ortaya koyulması, Endüstri 4.0 bağlamında şehir güvenliği stratejilerinin belirlenmesi ve tüm bunların sonucunda saha çalışması olarak seçilen Kocaeli'nin Gölcük İlçesi'ne yönelik analizlerin yapılarak bir modelin önerilmesi çalışmanın temel hedefleri arasında yer almıştır.

Tezde yöntem olarak literatür taramasından ve ilgili resmi kurum ve kuruluşların raporlarından yararlanılmıştır. Ayrıca Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden elde edilen suç istatistikleri ve emniyet teşkilatı personelleri ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Kocaeli Valiliği'nin bu tezde kullanılmak amacıyla verdiği izin sonucunda POL-NET veri tabanındaki 2010 - 2018 yılları arasındaki Gölcük'e ait suç istatistikleri 15 Kasım 2018 tarihinde tarafımızla paylaşılmıştır. Dolayısıyla 2018 yılının verileri tam bir yılı kapsamamaktadır. Geçmiş yıllara ilişkin veri girişi olmadığından dolayı çalışma, bu tarihler arasındaki veriler üzerinde yürütülerek Gölcük için çıkarımlarda bulunulmuştur. Yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden İlçe Emniyet Müdürü Selçuk Özdemir, Değirmendere Polis Merkezi Amiri Gökhan Gümüşsoy, Komiser Yardımcısı Recep Can Hacıoğlu, Polis Memuru Erdinç Yazıcı, Polis Memuru Başmukayit Yunus Ekinci, Emniyet Bilgisayar İşletmeni Murat Kaplan ile suç istatistikleri, temel sorun alanları ve çözüme dair beklentileri hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmenin sonuçları elde edilen bulgular analiz edilirken kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat yönteminin tercih edilmesindeki en büyük etken görüşmenin bağlamına göre yeni sorular ekleyebilme imkânı tanınmasıdır. Tüm bu sürecin ardından Gölcük için bir model önerilmiş ve SWOT (Strengths-Weakness-Opportunities-Threats) Analizi Yöntemi ile değerlendirilmiştir (Tablo 1). Bu yöntem bir durumun hem güçlü ve zayıf yönlerinin hem de iç ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditlerinin belirlenebilmesine imkân tanımaktadır. Dolayısıyla önerilen model aracılığıyla Gölcük'ün daha güvenli bir şehir hayatına kavuşmasındaki güçlü ve zayıf yönleri, fırsatlar ve tehditleri belirlenmiştir. Son olarak fırsat ve tehditlerin ortadan kaldırılması

için gerekli düzenleyici ve önleyici adımlar tespit edilmiştir. Modeli oluşturan alt sistemlerin hangi zayıf yönler ve tehdit unsurları elimine edeceği dile getirilmiştir.

Tablo 1
SWOT Analizinin Temel Unsurları

S	Güçlü Yönler	İncelenen bir sistemin, unsurun ya da durumun güçlü yanları
W	Zayıf Yönler	İncelenen bir sistemin, unsurun ya da durumun zayıf yanları
O	Fırsatlar	Güç yönleri destekleyen dış çevre koşulları, fırsatlar
T	Tehditler	Zayıf yönleri destekleyen dış çevre koşulları, tehditler

Kaynak: Kanlı, 2016, s. 7.

Çalışma esnasında dört temel zorluk ve kısıtla karşılaşmıştır. Bunlardan ilki güvenlik konusunun ülkelerin en gizli alanlarından biri olduğu için resmi kaynaklardan bilgi ve belgeye erişim imkanının kısıtlı olmasıdır. İkincisi Gölcük için yapılan saha çalışmasında suçlu profillerine ulaşılmasının imkânsız olmasıdır. Şayet suçlu profilleri ile görüşmeler yapılabilse bireylerin suça sürüklenmesini etkileyen faktörler açısından daha doğru saptamalar yapılabilir. Üçüncüsü suç verilerinin 15 Kasım 2018 yılında paylaşılmasından dolayı 2018 yılına ait tüm verilerin elde edilememesi olmuştur. Bu yüzden ilgili tarihe kadar görülen suç istatistikleri üzerinden değerlendirmelerde bulunulmuştur. Son olarak ise TÜİK veri tabanında eğitim ve sosyal yapı ile ilgili ilçe düzeyinde veri paylaşımının yapılmaması olmuştur. Bu konu ile ilgili olarak TÜİK Kocaeli Bölge Müdürlüğü ile görüşülmüş ve ilçe düzeyinde çalışma yapmadıkları belirtilmiştir.

Tezde ilk olarak giriş bölümüyle ele alınan konunun önemine dikkat çekilmiş ve çalışma tanıtılmıştır. İkinci bölümünde, hazırlanan bu tezin arka plan bilgisinin verilmesi için “Endüstri 4.0 ve İnovasyon, Şehir ve Şehirleşme, Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Şehirler, Suç ve Şehre Özgü Suç ile Güvenlik ve Şehir Güvenliği” gibi temel kavramlar açıklanmıştır. Üçüncü bölümde yaşam alanları ve suç ilişkisi incelenerek mekân tasarımının suç için hem motive edici hem de engelleyici rolü ve suçlu davranışını çevresel ve sosyal açıdan inceleyen teorik yaklaşımlar üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde şehir güvenliği için alınan önlemler Endüstri Devrimlerinin tarihi gelişimi ile birlikte incelenmiş ve suç önleme stratejileri

makro ve mikro olarak ayrılmıştır. Makro stratejiler ile daha çok var olan yapısal sorunların iyileştirilmesi yani suça sebep olan faktörlerin ortadan kaldırılması, mikro stratejiler ile durum, mağdur, toplum ve ölçme - izleme odaklı geliştirilen stratejiler ele alınmıştır. Ayrıca bu bölümde bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler ve toplumların yaşadığı değişim ve dönüşüm üzerine odaklanılarak şehir güvenliği stratejilerinin tarihsel gelişimi incelenmiştir.

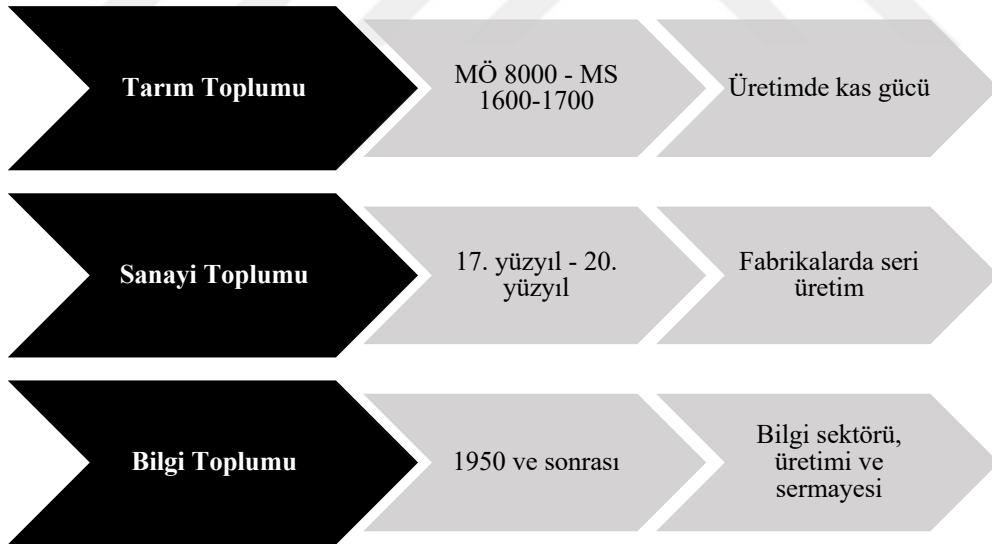
Beşinci bölümde Dünya ve Türkiye’de uygulanmakta olan güvenlik stratejileri ele alınmıştır. Bu kapsamda Rusya, Çin, ABD ve Türkiye örnekleri üzerinde durularak ülkelerin mevcut durumu karşılaştırılmıştır. Altıncı bölümde Gölcük tarihi, sosyal, kültürel demografik, ekonomik ve idari yapısı üzerinde durularak tanıtılmış ardından Gölcük’ün suç istatistikleri, güvenlik stratejileriyle birlikte ele alınmış ve elde edilen bulgular ışığında makro ve mikro ölçekte öneriler getirilerek bir model sunulmuştur. Ardından model, SWOT Analizi yöntemiyle test edilmiş ve belirlenen alt sistemlerin modelin işleyişine olan etkisi tespit edilmiştir. Yedinci bölümde çalışma genel olarak değerlendirilerek tamamlanmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Tezin bu bölümünde “Endüstri 4.0 ve İnovasyon”, “Şehir ve Şehirleşme”, “Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Şehirler”, “Suç ve Şehre Özgü Suç” ile “Güvenlik ve Şehir Güvenliği” kavramları incelenmektedir. Çalışmanın temel dayanağı olan kavramsal perspektifin sunulması ve arka plan bilgisinin verilmesi amacıyla bu bölüm ele alınmaktadır. Kavramsal çerçevenin ele alınışı çalışmanın daha anlaşılır olmasına katkı sunması bakımından önemli görülmektedir.

2.1. Endüstri 4.0 ve İnovasyon

Tarihsel süreç içerisinde insanlık, tarım toplumundan sanayi toplumuna; sanayi toplumundan da bilgi toplumuna uzanan bir geçiş yaşamıştır. Toffler (1980, s. 14) MÖ 8000’li yıllardan MS 1600-1700’lü yıllara kadar olan zaman dilimini “tarım toplumu”; 20. yüzyılın ortalarına kadar geçen süreci “sanayi toplumu”; 1950’lerden sonrasını ise “bilgi toplumu” olarak incelemiştir. Şekil-2’de gösterildiği gibi bu üç aşamanın toplumları derinden etkileyen süreçlerin oluşmasında etkili olduğu söylenebilir.

Şekil 2. Toplumların Tarihsel Gelişimi

Tarım toplumunda avcı ve toplayıcı gruplar, yaşamlarını devam ettirebilmek için hayvanları evcilleştirerek beslemişler ve belirli toprak parçalarını ekmeye başlamışlardır (Giddens, 2000, s. 51). Böylece göçebe yaşam terk edilerek yerleşik yaşam tarzına geçilmiştir. Üretimde kas gücünün önemli olduğu bu çağda, insanların etkinliklerini arttırmak için tarım

aletleri icat ettiği görölmüştür. Sanayi toplumuna geçişle beraber kas gücü yerini makinelere bırakmış ve el tezgâhlarında yapılan üretim, seri üretim ile fabrikalara taşınmıştır. Bu durum tarihsel süreç içerisinde aile yaşamından eğitim hayatına, kültür ve sanattan şehir yaşamına ve üretim sürecinden toplumsal kurumlara kadar birçok dinamiğin değişmesini etkilemiştir (Günay, 2002, s. 8).

Şekil 3’de görüldüğü gibi Endüstri Devrimleri 18. yüzyılda başlayarak günümüze kadar dört aşama halinde gerçekleşmiştir. Üretim süreçlerinde mekanik yapıya geçildiğı 1784 yılında, ilk kez mekanik dokuma tezgahlarının kullanıldığı görölmüştür. Bu dönemde su ve buhar gücünden yararlanılmıştır. İkinci dalga 19. yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarına denk gelmiş ve üretim safhasında ilk montaj hatları kullanılarak elektrik enerjisine dayalı seri üretim gerçekleştirilmiştir. 1970’li yıllardan sonraya denk gelen üçüncü dalgada, programlanabilir lojik sistemlerin ortaya çıkışına şahit olunmuş ve bu dönemde üretim otomasyonunun seviyesi yükselmiştir. Son olarak dördüncü aşama ise içerisinde bulunduğumuz çağa denk düşmektedir. Bu dönemde siber fiziksel sistemler yardımıyla fiziksel ve dijital sistemler arasında ağlar kurulabilmektedir (Schlick, Stephan, & Zühlke, 2012, s. 31).

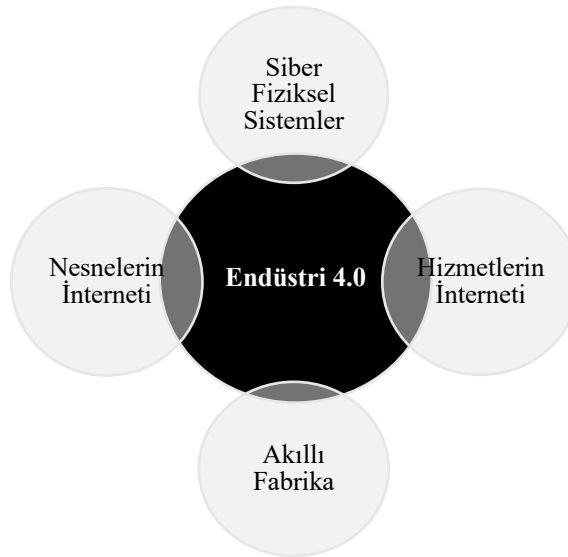

Şekil 3. Endüstri Devrimlerinin Gelişimi

Kaynak: Deloitte, 2014, s. 3.

Dünya’da ilk defa 2011 yılında Hannover Fuarı’nda dile getirilen ve Alman Hükümeti’nin desteğiyle oluşturulan çalışma grubu, hazırladığı raporda Dünya’da Endüstri 4.0 dönemine girildiğini belirtmiştir. Çalışmada Endüstri 4.0’ın uygulamada getireceği kazanımlar ve yenilikler üzerinde durulmuş ve bu döneme adapte olabilmek için tavsiyelerde bulunulmuştur. Endüstri 4.0’ın günümüz dünyasının karşı karşıya kaldığı kaynak ve enerji verimliliği, kentsel üretim ve demografik değişim gibi sorunları çözebileceğine dikkat çekilmiştir (Kagermann, Wahlster, & Helbig, 2013, s. 5). Schwab (2016, s. 11) diğer üç dönem ile karşılaştırıldığında dördüncü endüstri devriminin daha hızlı ilerlediğini söylemektedir.

Endüstri 4.0’ın ortaya çıkışının nedenleri arasında üretimde verimlilik artışının sonucu olarak doğu ve batı arasındaki rekabet, yaygınlaşan esnek üretim ve ürünün pazara kısa sürede çıkması gibi başlıklar sayılmaktadır (Yazıcı & Düzkaya, 2016, s. 64). Bu nedenler arasına Fordist üretim sürecinin müşteri isteklerine cevap verememesini de eklemek mümkündür (Özkan, Al, & Yavuz, 2018, s. 8). Endüstri 4.0 üretim çeşitliliği ve tedarik zincirinde oluşabilecek karmaşıklıklara yanıt verebilecek esnekliğe sahiptir. Bu esnekliğin meydana gelmesinde bilgi teknolojileri, planlama ve entegrasyon gibi unsurlar önemli rol oynamaktadır. Böylece müşteri isteklerine cevap verilmesiyle üretilen ürünlerin pazara transferi daha hızlı bir süreçte gerçekleşmektedir (Faller & Feldmüller, 2015, s. 88). Şekil 4’de görüldüğü gibi Siber Fiziksel Sistemler (SFS), Nesnelerin İnterneti (Nİ), Hizmetlerin İnterneti (Hİ) ve Akıllı Fabrikalar, Endüstri 4.0’ın temel bileşenlerini oluşturmaktadır (Toker, 2018, s. 53).

Şekil 4. Endüstri 4.0’ın Temel Bileşenleri

Kaynak: Toker, 2018, s. 56.

SFS, fiziksel dünya ile siber alanın birbirine bağlanmasını sağlamaktadır. Sensörler aracılığıyla birbirine bağlanan bu sistemler sayesinde fiziksel dünyadaki hareketler algılanarak nesneler etkileşime geçmektedir (Geisberger & Broy, 2012, s. 314). Sürekli bir değişim içerisinde olan verilerin aktarılması sanal bulut sistemleri üzerinden gerçekleşmektedir (Stock & Seliger, 2016, s. 537). Bu sayede ise tam zamanlı veri çıkarımı, veri analizi, karar verme ve veri transferi işlemleri uygulanabilmektedir (Yue ve diğerleri, 2015, s. 1262). Ayrıca son zamanlarda motorlu taşıtların üretildiği fabrikalarda SFS'den yararlanılmaktadır (Sanchez ve diğerleri, 2015, s. 29479).

Endüstri 4.0'ın temel bileşenlerinden bir diğeri olan Nİ kavramı (IoT – Internet of Things), ilk defa 2011 yılında Kopetz tarafından kullanılmıştır. İşletmenin sahip olduğu farklı kaynaklardan verilerin toplanması, çoğaltılması ve organize edilmesi anlamına gelmektedir (Lee ve diğerleri, 2015, s. 4). Nİ, günlük hayatta kullandığımız nesnelerin birbirleri arasında bağlantıya geçmesine dayanan bir paradigma olarak ele alınmaktadır. 2020 yılına kadar yaklaşık 26 milyar nesnenin internet ortamında birbirine bağlanacağı öngörülmektedir. Bu duruma ekonomik açıdan bakıldığında ise Nİ sayesinde yaklaşık 1.9 trilyon ABD Doları değerinde ürün ve hizmet üretiminin gerçekleştirileceği düşünülmektedir (Fernandez-Gago, Moyano, & Lopez, 2017, s. 72). Nİ ile işletmeler üretim aşamasındaki maliyetlerini azaltırken verimliliklerini artırmaktadır ve bu yüzden de işletmeler, topladıkları büyük miktardaki veriyi analiz edebilecekleri bir sisteme ihtiyaç duymaktadırlar (Ahmed, ve diğerleri, 2017, s. 460). Nİ için diğeri bir önemli meselenin “Akıllı Nesneler” olduğu görüşü savunulmaktadır. Bu nesnelerin sanal dünyada kendi aralarında etkileşime geçmesinin sonucunda yeni bir üretim yeteneği kazanılmaktadır (Sacala ve diğerleri, 2015, s. 205).

Endüstri 4.0'ın bir diğeri bileşeni olan Hİ, Nİ'ne benzemektedir. Nİ gibi bilgi teknolojilerinden yararlanılmasıyla hizmetlere erişimin kolay hale getirilmesi fikrine dayanmaktadır. Böylece işletmelerin yeni tür katma değerli hizmet ve ürünler sunmaları mümkün hale gelebilmektedir (Hofmann & Rüsch, 2017, s. 25). İşletmelerin internet ortamı üzerinden sunduğu hizmetlerin yakın gelecekte önemli ölçüde gelişeceği beklenmektedir. Uçak bileti rezervasyonu ya da kitap siparişi gibi hizmetlerden öteye geçilebileceği düşünülmektedir. İşte bu yüzden yeni tür internet platformları oluşturularak günümüzde sunulan hizmetlerin bir

ağ altında toplanması hedeflenmektedir. Böylece sunulan hizmetlerin daha erişilebilir hale geleceği beklenmektedir (Fischer, 2014, s. 16).

Endüstri 4.0'ın temel bileşenlerinden olan “Akıllı Fabrikalar” SFS'nin üretim tesislerinde uygulanması olarak tanımlanmaktadır (Rudtsch ve diğerleri, 2014, s. 314). Akıllı Fabrikalar, insanlar, makineler, taşıma ve depolama sistemleri ile üretim süreçlerinin karşılıklı olarak birbirlerini takip edebilecekleri şekilde dizayn edilmektedir (Gabriel & Pessl, 2016, s. 132). Günümüzde ülkeler de bu süreçten etkilenecek şekilde çağın gerekliliklerine göre kendilerini revize etmektedir. Örneğin Almanya genelindeki fabrikaların % 20'lik kısmı Endüstri 4.0'ın akıllı fabrikalarına geçiş dönemini başarıyla tamamlamıştır (Ivanov ve diğerleri, 2016, s. 386). Söz konusu yatırımlar ve güncellemelerin son beş yılda küresel ekonomiye 500 Milyar ile 1.5 Trilyon ABD Doları arasında katkı sağlayacağı beklenmektedir (Capgemini Consulting, 2017).

Kavak (2009, s. 617-618) teknolojide görülen gelişmelerin sonucunda rekabet ortamının her geçen gün arttığını ve bunun sonucunda da Endüstri 4.0'ın önemli bileşenlerinden biri olan akıllı fabrikaların, üretim süreçlerini yenilemek zorunda kaldıklarını belirtmiştir. İçinde bulunduğumuz bilgi ekonomisinin yenilik temelinde şekillendiği düşünüldüğünde de şirketlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri için kendilerini günün koşullarına göre güncellemeleri gerektiğine dikkat çekilmektedir. Bu bağlamda kavram bir değişim ve dönüşümü ifade ederken artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını da göstermektedir. Üretim süreçleri, bilişim ve iletişim alanlarında yaşanan gelişmeler yapay zekâ temelli otonom sistemleri günlük hayatın bir parçası haline getirmektedir. Karşı karşıya kalınan bu durum daha fazla yeniliği, araştırma ve geliştirmeyi mecbur kılmaktadır.

İnovasyon kavramı, bir fikrin pazarlanabilir bir ürün ya da hizmete yeni ya da geliştirilmiş üretim ya da dağıtım yönetimine veya yeni bir toplumsal hizmet yönetimine dönüştürmek olarak ele alınmaktadır (European Commission, 1995, s. 4). Bu açıdan bakıldığında da inovasyon, uzun vadede rekabet üstünlüğünü sağlayacak bir kaynak olarak değerlendirilmektedir (Laudante, 2017, s. 2726). Genel olarak kavramın girişimcilikle yakından ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. İnovasyon yeni refah ve kaynak oluşturmaya sağlayabilmektedir (Drucker, 1985, s. 30). Aynı zamanda inovasyon rekabet avantajı sağlayarak hem yeni teknolojiler hem de yeni iş yapma becerileri kazandırmaktadır (Porter, 1990, s. 75). Bu süreçte SFS temelli güncellemelerin gerçekleştirilmesiyle üretim ve hizmet

yeniliğinin sağlandığı görülmektedir. Ancak bu yeniliklerin sağlanabilmesi için Araştırma - Geliştirme (Ar-Ge) faaliyetlerinin zorunluluk olduğu kabul edilmektedir (Lee, Kao & Yang, 2014, s. 3).

Ar-Ge yeni bilgi ve birikimlerin elde edilmesinde ve bunların uygulamaya dönüştürülmesinde önemli bir etkiye sahiptir. İşletmelerde yeni ürün ve üretim süreçlerin ortaya çıkarılmasını sağlayabilmektedir. Dolayısıyla yeniliklerin başarılı olmasının yolu, sistemli bir şekilde yeni ürün ve hizmetleri ortaya çıkarmayı amaçlayan Ar-Ge faaliyetlerinden geçmektedir (Zerenler, Türker, & Şahin, 2007, s. 656).

Endüstri 4.0'ın Ar-Ge faaliyetleri sonucunda gerçekleştirdiği yenilikler ile günün koşullarına kendini adapte etmesi gibi bu durum, toplumsal sorunların çözümünde de düşünülebilir. Çünkü Endüstri 4.0 sadece üretim süreçlerini ilgilendiren bir konunun ötesinde toplumsal ve yönetsel bir dönüşüme de işaret etmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında Endüstri 4.0'ın sahip olduğu temel paradigmalardan güvenlik politikaları için yararlanılabilir. Nasıl ki 1950'li yıllardan itibaren bilgisayar teknolojisi polisiye hizmetlerde ve suçu önlemede kullanıldıysa günümüz de Endüstri 4.0'ın temel bileşenlerinden yararlanılarak yaşam alanları daha güvenli ve yaşanılabilir mekânlar haline getirilebilir.

2.2. Şehir ve Şehirleşme

Köyler, kasabalar ve şehirler temel yerleşim birimleridir. Ancak şehirler, diğer yerleşim birimlerinden belirli özellikleriyle farklılaşmaktadır. Bal (1999, s. 23) bu farklılaşmayı şehirlerde görülen sanayi, ticaret ve hizmet gibi ekonomik faaliyetler ve nüfus yoğunluğu, toplumsal tabakalaşma, uzmanlaşma, heterojen sosyal yapı ile açıklamaktadır. Keleş (2005, s. 10) şehirlerin medeniyet ile olan yakın ilişkisine dikkat çekmektedir. Kaya (2008, s. 9) ise şehirlerin farklı bölgelerde farklı yaklaşımlarla tanımlandığını ve bunun da literatüre ve yasal düzenlemelere yansımalarını belirtmektedir.

Şehir ve kırsal ayrımı, şehir sosyolojisi kuramlarının dikkat çektiği bir konu olmuştur. Şehir ve kırsal, sosyologlar tarafından birbirinin zıddı olarak incelenmiştir. Bu yaklaşımı, Durkheim'ın "*basit ve karmaşık cemiyetler*"; Alfred Vierkandt'ın "*tabiat kavimleri ve kültür kavimleri*"; Franklin Giddins'in "*etnik cemiyetler ve demokratik cemiyetler*"; Howard

Becker’ın “*folk cemiyeti ve şehir cemiyeti*” gibi kavramsallaştırmalarında görmek mümkündür (Bal, 1999, s. 19; Ertürk, 1997, s. 48; Tekeli, 1982, s. 302).

Şehrin ortaya çıkışı ve hangi süreçlerden geçerek günümüze kadar geldiği konusunda tek bir tanımın varlığından bahsetmek mümkün değildir. Dolayısıyla tek bir bakış açısının şehrin günümüze kadar yaşanan değişimi açıklamada yetersiz kalacağı düşünülmektedir (Mumford, 2007, s. 13). Şehirlerin ortaya çıkışı konusundaki hâkim görüşler “*artı ürün-hidrolik toplum kuramı; ekonomik kuramlar; askeri kuramlar ve dinsel kuramlar*” olarak sıralanmaktadır. Bunlar arasında yer alan “*artı ürün-hidrolik kuramına*” göre Cilalı Taş Devri’nde toprağın işlenmesine imkan tanıyan teknolojik gelişmeler sonucunda çiftçiler yüksek miktarda ürün üretmişler ve ortaya çıkan bu durum, şehirlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu kuram ilk şehirlerin geniş ovalara ve sulak alanlara kurulması göze alındığında genel olarak kabul edilen yaklaşımlardan biri olmuştur. Ayrıca bu kuram, şehirlerin ortaya çıkışını açıklayan yukarıda saydığımız diğer kuramların ortaya çıkışında temel argüman olarak kabul görmektedir (Karakaş, 2001, s. 124-125).

Orta Çağ şehirlerinin ise ticaret merkezli bir farklılaşmaya büründüğü kabul edilmektedir. Orta Çağ’daki Batı şehirleri sanayi dönemine ve sanayi şehirlerine hazırlık olarak ele alınmaktadır. Feodal toplumların birer simgeye dönüştüğü, Orta Çağ şehirleri bir pazar merkezi olarak kabul edilmektedir. Ekonomik hayatta yüksek bir uzmanlaşma ve işbölümü düzeyinden bahsetmek güçtür (Karakaş, 2001, s. 126). Sosyal tabakalaşma açısından bakıldığında da şehir alanında sınıf ayrımının izleri görülmektedir. Şehirde istenmeyenler ve göçmenler şehrin dış mahallelerine itilmiştir (Kıray, 1998, s. 9-10).

Sanayi Devrimi ise kırsal şehirlere doğru yönelen göçün sonucunda şehirlerin giderek büyümesine yol açmıştır. Bu değişimin ekonomik, sosyal ve siyasal gibi birçok yönden etkileri olmuştur. Ekonomik yaşamda uzmanlaşma ve işbölümü giderek artış sergilerken; meslekler ve zanaatkarlar giderek birbirinden ayrılmaya başlamıştır. 20. yüzyıla kadar devam eden bu süreç küreselleşme sürecinin yaşanmasıyla da farklı bir boyuta evrilmiştir. Küreselleşmenin şehirler üzerine olan etkisini Mumford (2007, s. 675 -676) bir tarafta çok lüks siteler ve konut alanları ile diğer tarafta sağlıksız ve kötü yaşam koşullarının artması olarak tarif etmektedir. Bu bağlamda da sosyal ve mekânsal açıdan ayrışmanın sonucu olarak suç ve şiddet ile

karşılaşıldığına dikkat çekmektedir. Başka bir deyişle bu durumu içerisinde hem cennet hem de cehennemi barındıran şehirler olarak tanımlamıştır.

Şehir, geçmişten günümüze kadar birçok sosyal bilimcinin incelediği konulardan biri olmuştur. Weber (2010, s. 87-88) şehri yerleşim yeri, siyasi yapısı ve ekonomik faaliyetleri gibi nitelikleriyle değerlendirmiştir. Ona göre şehirler belirli bir büyüklüğe, feodal bir yapıya ve bir pazar yerine sahip olmalıdır. Ayrıca Holton (1999, s. 36-37) da Weber'in şehirler için "*garnizon ve yönetim şehirleri*" ayrımı yaptığına dikkat çekmiştir.

Marx ve Engels (2011, s. 78) şehri, kapitalist sisteme olan bakış açıları çerçevesinde incelemiştir. Buna göre kapitalizmin üretim sürecinde sebep olduğu değişimle beraber kırlardan şehirlere doğru yoğun bir şekilde gerçekleşen göç, hızlı ve plansız bir şehirleşmenin yaşanmasına neden olmuştur. Bu durumun sonucunda da şehirlere gelen yeni bireyler sağlıklı bir yaşam tarzının aksine kötü koşullara maruz kalmışlardır. Marx ve Engels her ne kadar şehri doğrudan çalışma alanı olarak incelemeseler de Şengül (2001, s. 10) Engels'in "*İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu*" başlıklı çalışmasını, şehir mekânının siyasi stratejiler açısından derinlemesine incelendiği bir eser olarak değerlendirmektedir.

Sjoberg tarafından ise şehirler, toplumlar üzerinden bir sınıflandırma yapılarak incelenmektedir. Bu kapsamda toplumlar, ilkel toplum, feodal toplum ve sanayileşmiş kentsel toplum olarak üç sınıfa ayrılmaktadır. Her toplum için ayrı bir şehir formunun mümkün olduğundan bahsederek şehir tiplerini belirlenmesinde teknolojiyi en büyük etken olarak görmektedir. Ona göre şehir hayatının var olabilmesi ekolojik temel, teknolojik ve karmaşık sosyal organizasyonların varlığına bağlıdır (Ökmen, 2003, s. 259-262).

Bu isimlerin haricinde Saint Simon, Ferdinand Tönnies, Herbert Spencer ve Howard Becker de şehirleri yaşadıkları dönüşüm çerçevesinde incelemiştir (Güllüınar, 2012, s. 2). Sezal da (1992, s. 22) şehirleşmeyi yaşadığı dönüşümle "*dar mekanlı cemaat hayatından geniş mekanlı cemiyet hayatına*" geçiş olarak tanımlamıştır. Bu değişimi 19. yüzyıl sosyal bilimcilerinden Saint Simon "*tarım toplumundan sanayi toplumuna*"; Tönnies "*cemaatten cemiyete*"; Spencer "*basit toplumlardan karmaşık toplumlara*" ve Becker "*kutsal toplumlardan laik toplumlara*" geçiş olarak ifade etmiştir (Güllüınar, 2012, s. 2).

Şehir olgusu üzerine tartışmalar 20. yüzyıl boyunca da devam etmiştir. Chicago Okulu bu dönemde ön plana çıkmış ve içerisinde birbirinden farklı görüşlere sahip araştırmacıların yer aldığı bir topluluk olmuştur ve okul içerisinde yer alan düşünürler, ortak bir görüşe sahip değildirler (Parker, 2004, s. 39). Chicago Okulu’nu kendilerinden önce gerçekleştirilen kent çalışmalarından ayıran en önemli özelliği ise, şehir sosyolojisinin ilk defa kurumsallaşması ve kapsamlı şekilde incelenmesi olmuştur. Bu yönüyle okul, kendinden sonra gelen şehir kuramları adına bir referans noktası olma özelliği taşımaktadır (Serter, 2013, s. 68).

Chicago Okulu akademisyenlerinden ve kentsel ekolojinin kurucusu Robert Ezra Park, farklı bilimsel yaklaşımları benimsemiş ve o dönemde Chicago şehrinin yaşadığı dönüşümü açıklamaya çalışmıştır. Ona göre Chicago’nun sahip olduğu jeopolitik konum şehrin hızlı gelişmesinde oldukça etkili olmuştur. Aynı zamanda şehrin sahip olduğu Wisconsin ve Indiana Ormanları, mobilya sanayisinin gelişmesinde önemli bir faktördür. Hayvancılık ve tarım alanlarının geniş olması ise gıda sanayisinin gelişmesini etkilemiştir (Thorns, 2004, s. 26; Cronon, 1997, s. 371-385). Okulun temsilcilerinden Burgess, Robert E. Park ve McKenzie gibi isimler çalışmalarında şehrsel mekâna yoğunlaşırken Wirth, mekânının insan davranışları üzerindeki etkisini incelemiştir. Dolayısıyla ilk grupta yer alan isimler kentin fiziksel özelliklerini, kentte yer alan gruplar arasındaki farklılıkları ve bunların mekâna yansımaları incelemiştir. İkinci gruptakiler ise toplumsal özellikler üzerinde durmuştur. Ancak genel anlamda mekân ile insanlar arasında karşılıklı bir etkileşim olduğu konusunda görüş birliğine vardıkları söylenebilir (Şengül, 1994, s. 471; Türk, 2015, s. 48). Aynı zamanda Chicago Okulu bilim insanları, şehirlerde görülen suçun kökenlerini açıklamaya çalışmış ve insanların zamanla normlara aykırı sapkın davranışları öğrenerek suç işlediğini belirtmiştir. Özellikle de suçun oluşumu ve şehrin gelişimini birlikte düşünmüşlerdir. Yaşanan göçler, zayıflayan toplum ve aile bağları ile sosyal düzensizlik sonucunda suçun ortaya çıktığı görüşünü savunmuşlardır (Zembroski, 2011, s. 243).

Tüm bu gelişmeler sonucunda daha iyi bir yaşam için Chicago’ya gelenler arasında siyahilerin sayısının arttığı görülmüş ve bu durum bir “ırkçılık” sorunun yaşanmasında etkili olmuştur. Ancak hızla artan göç, “ırkçılık” dışında farklı birçok soruna yol açmıştır. Sonuç olarak insanların elverişsiz ortamlarda yaşaması farklı sorunların doğmasına sebep olmuş ve bu sorunlar, yaşam kalitesinin düşüklüğü, salgın hastalıklar ve güvenlik olarak sıralanmıştır.

Chicago Okulu temsilcileri de şehrin karşı karşıya kaldığı bu sorunlara adeta birer tıp doktoru gibi yaklaşarak şehri, bir hasta bedeni gibi düşünmüşlerdir (Kara, 2011, s. 368-369).

Şehre Marksist bir bakış açısıyla yaklaşan isimlerden biri olan David Harvey (2003, s. 27), şehir ile ilgili çalışmanın zorluğuna dikkat çekmiştir. Şehrin sahip olduğu karmaşıklık ve kendine has özelliklerini, bu zorluğun nedenleri olarak görmüştür. Bu yüzden de getirilen kavramsallaştırmalarda başarılı olmanın zorluğuna değinmiş ve şehir çalışmalarında disiplinlerarası yaklaşımın önemini vurgulamıştır. Dolayısıyla da iktisatçıların, sosyologların, şehir plancılarının, psikologların, coğrafyacıların kendi kavramsallaştırmalarını ortaya koymasının yanlış olduğunu savunarak bütüncül bir anlayıştan bahsetmiştir. Bu kapsamda da şehri sermaye birikiminin bir sonucu olarak değerlendirmiş ve ortaya çıkan sorunları bu bakış açısıyla irdelemiştir.

Çağdaş kuramcılar arasında yer alan isimlerden bir diğeri olan Lefebvre, mekânı toplumsal bir ürün olarak ele almaktadır. Bu bakış açısını her üretim biçiminin kendi toplumsal mekânını oluşturacağı savıyla desteklemektedir. Kapitalizmi de bu doğrultuda ele alarak kendi temsilleri üzerinden bir çevre ürettiğini vurgulamaktadır. Öte yandan şehirciliğin, kapitalizmin stratejik araçlarından biri olduğunu öne sürmektedir (Koçak, 2008, s. 223). Lefebvre'yi çağdaşlarından ayıran en önemli noktalardan biri mekânın kapitalist toplumlarda yeniden nasıl üretildiği ve bu üretim sürecinin içerisinde barındırdığı çelişkilerin analiz edilmesidir. Marx'ın kapitalist üretim ilişkileri ve üretim güçlerine ilişkin yaptığı değerlendirmeleri şehir mekânında farklı bir boyut kazandığını öne sürmektedir (Aslanoğlu, 1998, s. 67).

Şehre kapital birikim süreçleri bağlamında yaklaşan Castells, “*şehir ve kolektif tüketim*” kavramlarını birlikte kullanmaktadır (Castells, 1997, s. 210-213). Tüketim sürecini şehir için temel işlev olarak ele almakta ve emeğin yeniden üretilmesine yol açmaktadır (Aslanoğlu, 1998, s. 62-63). Dolayısıyla Castells'in analizlerinde kolektif tüketim ve denklik içinde tanımlanan bir şehir mekânından söz etmek mümkündür. Ayrıca şehir hem bir yaşam çevresine sahip hem de sürekli bir akışın var olduğu toplumsal bir pratik olarak değerlendirilmektedir (Castells, 1997, s. 123).

Simmel, para ekonomisinin şehir yaşamına olan etkilerine dikkat çekmektedir. Kırsal kesimden daha farklı ekonomik aktivitelerin hâkim olduğu metropollerin bireyin üzerinde

sebebi olduğu psikolojik etkileri incelemiştir ve modern hayatın giderek bireyselci bir forma büründüğünü belirtmiştir. Bu bağlamda da “yabancılaşma” kavramına değinmiştir (Özelce, 2017, s. 133). Şehirli insanı bir yabancı olarak kurgulamış ve onun kendi davranışlarını gerçekleştiremediğine ve bölünmüş bir kişiliğe sahip olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca şehirde yaşayan insanların davranışlarını ve kişiliğini etkileyen kurumları şehir sosyolojisinin temeline yerleştirmiştir. Modern şehir toplumlarında yaşayan insanların, modernleşme sürecinden önce gerçek bir özgürlüğe ve kişiliğe sahip olduklarını düşünmektedir (Güllüpnar, 2012, s. 7-8).

Tüm bu düşünelere ek, İslam medeniyeti içerisinde yer alan düşünelerin şehre yönelik görüşleri ele alınırsa İbn Haldun ve Fârâbî’ye değinilmesi gerekir. İbn Haldun’a göre şehir, kır yaşamının bittiği noktada başlamaktadır. Bu iki yerleşim tipini birbirinden ayıran en önemli nokta, üretim şekillerinde görülmektedir. Dolayısıyla ekonomik faaliyetlerde görülen ayrım şehir ile kır arasındaki farkın en temel göstergesidir. Aynı zamanda şehir kıra göre daha medeni bir yaşam tarzına sahiptir (Elmacı & Bekdemir, 2008, s. 76). Fârâbî’ye göre ise şehir kavramı ekonomik, siyasi ve sınıfsal ilişkileri çağrıştırmaktadır. Bu bakımdan şehir, gelişmiş bir sosyal yapı olan devleti ifade etmektedir. Şehir, işbölümüne dayanmakta ve hakikatin bütün olarak kavranmasına imkân sağlayan şartları barındırmaktadır. Ancak bu durum, şehir yönetiminin hakikat bilgisine göre düzenlenmesine bağlıdır ve bir bütün olarak şehri anlayabilmenin yolu şehrin, bütüne uygun olarak yapılanmasından geçmektedir. Çünkü Fârâbî’nin düşüncesinde şehrin örgütlenme yapısı dünyada var olan düzenin insani kademedeki bir temsilidir (Türker, 2013, s. 56).

Şehir üzerine yapılan her incelemede şehre farklı bakış açıları getirildiği görülmüştür. Yapılan çalışmalarda şehir “*nüfus büyüklüğü, idari statü, nüfusun yapısı, iş bölümü ve uzmanlaşma, örgütlenme biçimi, işlev alanlarındaki farklılaşma, iş gücünün sektörel dağılımı, heterojenlik, fiziksel doku ve üretim yapısı*” gibi unsurlarla incelenmiştir (Kaya, 2008, s. 9) ve Tablo 2’de bilim insanların şehre yönelik yaklaşımları belirtilmiştir.

Tablo 2
Düşünürlerin Şehre Yönelik Yaklaşımları

L. Mumford	Tarihsel süreç olarak şehir
M. Weber	Siyasi ve ekonomik bir örgütsel yapı olarak şehir
K. Marx ve F. Engels	Kapitalist üretim süreci olarak şehir
G. Sjoberg	Toplumsal sınıflandırma olarak şehir
D. Harvey	Sermaye birikiminin sonucu olarak şehir
H. Lefebvre	Toplumsal bir ürün ve kapitalizmin aracı olarak şehir
M. Castells	Tüketim ve devamlılık süreci olarak şehir
G. Simmel	Ekonomik ilişkiler ve birey psikolojisi olarak şehir
İbn Haldun	Kır ayrımı olarak şehir
Fârâbî	Ekonomik, siyasi ve sınıfsal ilişkiler olarak şehir
R. Keleş	Sosyal ihtiyaçlar, ekonomik faaliyetler, nüfus ve yaşam alanları olarak şehir
H. Bal	Ekonomik faaliyetler, nüfus, uzmanlaşma ve sosyal tabakalaşma olarak şehir
İ. Sezal	İşbölümü ve kurumsallaşma olarak şehir

Şehir kavramı genel olarak farklı düşünürlerin görüşlerine göre açıklandıktan sonra şehirleşme kavramı üzerine düşünmek gerekmektedir. Keleş (1972, s. 5-6) kavramı şehir sayısının ve şehirlerde yaşayan nüfusun artması olarak değerlendirmektedir. Ancak şehirleşmeyi sadece nüfus hareketi olarak değerlendirmek kavramı eksik ele almak anlamına gelmektedir. Çünkü şehirleşme ekonomik, teknolojik, sosyal ve siyasal değişimler sonucunda oluşan toplumsal yapı ve insanların davranışlarını etkileyebilme gücüne sahip olan bir süreçtir (Kartal, 1978, s. 6).

Nitel ve nicel özellikleriyle şehirleşme olgusu ele alındığında ekonomik, ekolojik, demografik, sosyal ve kültürel yönlerinin bulunduğu söylenebilir. Üstelik bunların içerisinde yer alan sosyal ve kültürel yönleri “şehirleşme” kavramı ile ilişkilendirmek de mümkündür

(Sezal, 1992, s. 22-23). Lerner'a göre (1964, s. 60) şehirleşme sanayileşme süreci ile birlikte hız kazanmıştır ve modernliğe geçişteki ilk adımdır. Bir bakıma kırsal yaşamdan gelenler için yeni bir hayat tarzı anlamına gelirken işgücü ihtiyacını karşılamak üzere şehirlere doğru yaşanan bir hareketlenmedir ve bu süreç tarihte benzeri görülmemiş bir sosyal dönüşümün başlangıcı olarak kabul edilmektedir (İsbir, 1991, s. 27-33).

Demografik açıdan şehirleşme zaman içerisinde şehirlerde yaşayan nüfusun toplam nüfusa olan oranı olarak kabul edilmektedir. Bu tanım bir yerleşim yerinin şehirleşme oranındaki değişim olarak ifade edilmektedir (Keleş, 1984, s. 2). Ulusoy ve Vural (2001, s. 8) çalışmalarında ekonomik açıdan şehirleşme sürecini incelediklerinde tarım kesiminin içinde bulunduğu olumsuzlukların etkili olduğu belirtmektedirler. Tarım üretimi ile yeteri kadar gelir elde edemeyen kişiler şehirlere doğru göç etmektedirler. Bu durumun oluşmasında şehirlerdeki iş imkanları etkili olmaktadır. Benzer şekilde ulaşım ve haberleşmede, eğitim ve sağlık alanında yaşanan gelişmeler şehre olan göçün artışı etkilemektedir (Tolan, 1977, s. 17-21; Keleş, 1972, s. 50-51; Kartal, 1978, s. 8).

Sonuç olarak Kanlı ve Kaplan (2018, s. 151) şehri süreç, değişim ve farklılık unsurlarıyla açıklamıştır. Değişim bir süreç içerisinde gerçekleşirken nüfus, ekonomik yapı ve sosyal ilişkilerde farklılıkların oluşmasına yol açmıştır. Dolayısıyla da şehirlerde nüfus artarken; ekonomik faaliyetler ticaret ve hizmet sektöründe yoğunlaşmış ve sosyal ilişkiler bireyselci bir forma dönüşerek sosyal kontrol azalmıştır. Sosyal kontrolün azalması ise şehirlerde güvenlikle ilgili problemlerin oluşmasına yol açmıştır. Bu açıdan bakıldığında zaman ile yaşam alanlarında, mahalle ölçeğinden başlayarak şehir ölçeğine kadar sosyal tabanlı ilişkilerin sağlıklı şekilde korunması, yerleşim yerlerinin daha emniyetli alanlar olmasına katkı sağlayacaktır.

Şehir ve şehirleşme tarihsel süreç içerisinde incelenmesi gereken iki önemli kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünya'nın farklı bölgelerinde farklı zamanlarda yoğun olarak yaşanan şehirleşme hareketleri beraberinde bazı sorunları getirmiştir. Nitekim şehre gelen her bireyin şehir hayatına tutunması için bazı gereklilikler mevcuttur. Hayatını devam ettirecek yeterliliğe sahip gelir, sağlık ve eğitim hizmetlerine erişim bunlardan bazılarıdır. Öte yandan şehirdeki belediyeye ait temel hizmetlere halkın erişebilmesi konusu da gündeme gelmektedir. Ortaya çıkan bu sorunlar ve sosyal faktörlerle ilişkili olarak şehirlere gelen bireylerin suça

yönelebilmesi gibi sonuçlar doğurmakta ve şehir alanlarını güvenlik sorunlarıyla karşı karşıya bırakabilmektedir. Bununla mücadele etmek için teknolojide yaşanan gelişmelerden yararlanarak hem şehir alanlarının karşı karşıya kaldığı genel olumsuzlukların önlenmesi hem de suçla mücadele konusu gündeme gelmektedir.

2.3. Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Şehirler

Dünya’da kaynakların hızla tüketilmesinin bir sonucu olarak sürdürülebilirlik kavramının giderek daha fazla tartışılmaya başlandığı görülmüştür. Özellikle 20. yüzyıla beraber doğal kaynakların daha fazla tahribata uğrayarak insan yaşamını tehdit eder seviyelere ulaşması, bu tartışmaların yoğunlaşmasında etkili olmuştur. Dolayısıyla Dünya’nın bu şekilde tahribata uğrayışı devam ettiği takdirde küresel yaşamın sosyal, ekonomik ve ekolojik açıdan sürdürülebilir kılınması pek mümkün gözükmemektedir (Bozlağan, 2002, s. 56).

Sürdürülebilirlik kavramının ele alışına bakıldığında zaman, Tekeli (1999, s. 729) kavrama ilişkin ilk görüşlerin 1977 yılında Dennis Pirages’in “*Sürdürülebilir Toplum*” isimli kitabında yer aldığını belirtmiştir. Bu çalışmayı 1978 yılında Dennis Hayes’in “*Sürdürülebilir Topluma Doğru İlk Adımlar - Onarımlar, Yeniden Kullanım, Geri Kazanımlar*” kitabı izlemiştir. Kanlı (2015, s. 359) ise sürdürülebilirlik kavramının temellerinin 1713 yılına kadar geri gittiğini ve ormancılık alanı içinde kullanıldığı ancak zamanla kavramın yoğun bir şekilde tartışılarak karmaşık hale geldiğini aktarmıştır.

Sürdürülebilirlik kavramı Meadowcroft (1997, s. 168) tarafından “*bir şeyin varlığını devam ettirebilmesi*” olarak tanımlanmıştır. Daily ve Erlich (1996, s. 992) sürdürülebilirlik kavramını ekonomi ve ekoloji için gerekli olan unsurların, en az bu düzeyde korunması gereken bir süreç olarak incelemiştir. Maclaren (1996, s. 185) istenilen durum ve koşulların süreklilik içerisinde varlığını sürdürmesi olarak kavramı ele almıştır. Keleş (1998, s. 112) “*Kentbilim Terimleri Sözlüğü’nde*” kavramı, çevre değerleri ve doğal kaynakların rasyonel yollarla kullanılmasına ve hem bugünün hem de yarının haklarının korunmasına dayanan görüş olarak açıklamıştır. Tekeli (1999, s. 729) ise kavramın sürekli olarak tartışıldığına ve bir ahlak ilkesi halini aldığına dikkat çekmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramı üzerine gerçekleştirilen uluslararası toplantılar ise 1970’li yıllardan sonraya denk düşmektedir. İlk kez 1972 Stockholm’de gerçekleştirilen “*Birleşmiş*

Milletler İnsan Çevre Konferansı'nda” insanlığın ortak sayılabilecek sorunlarının çözüme kavuşturulması için bir umut oluşmuştur. Bu bağlamda da insanlığın birbirine fiziksel, ekonomik, sosyal ve politik yönden karşılıklı olarak bağımlı olduğuna değinilmiştir. (United Nations, 1972, s. 45).

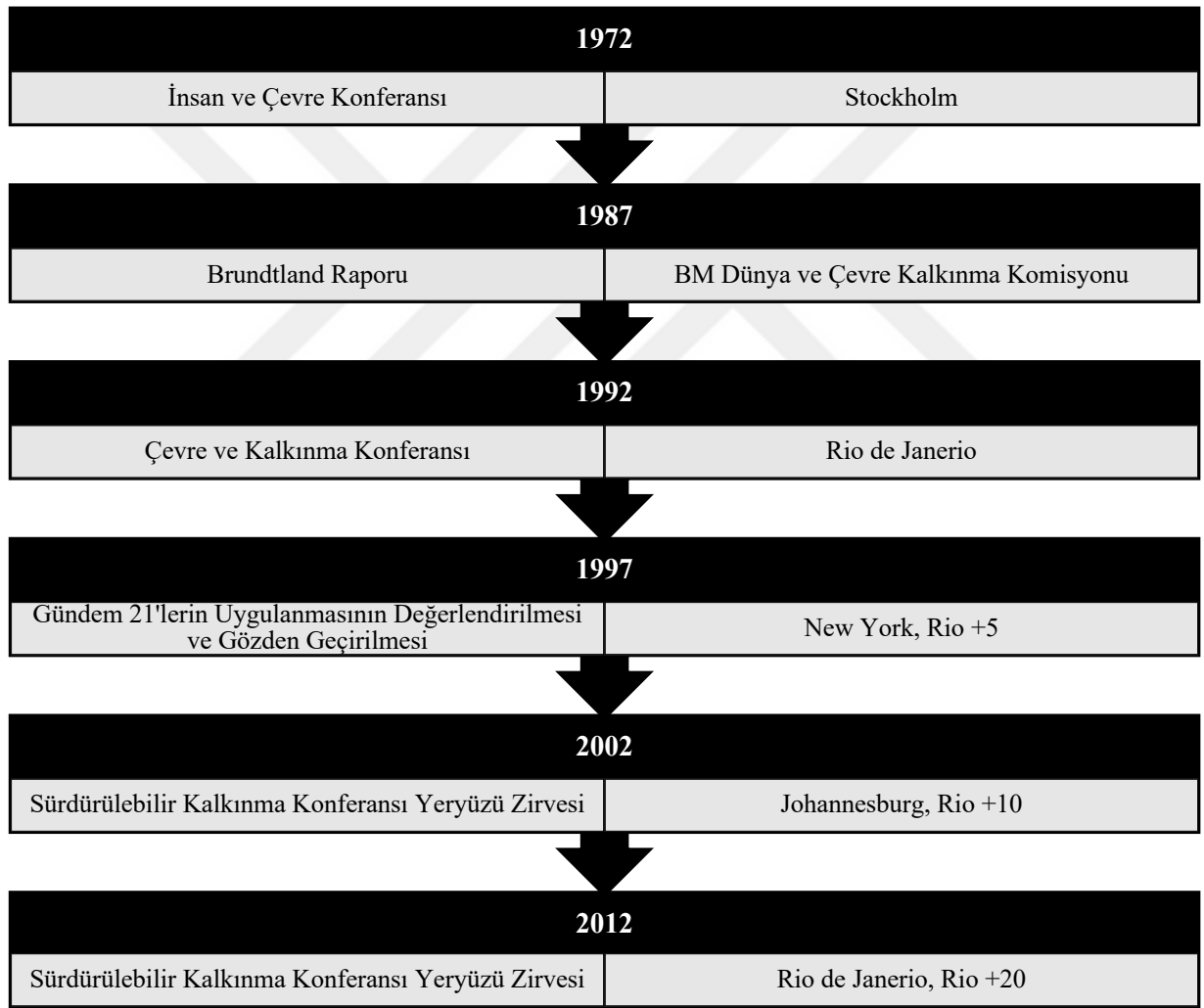
Stockholm’de 1972 yılında gerçekleştirilen konferansı 1983 yılında kurulan Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nun 1987 yılında hazırladığı “*Ortak Geleceğimiz*” (Our Common Future) raporu takip etmiştir. Bu raporda sürdürülebilir kalkınma kavramı açıklanmış küresel ölçekte önemli bir geri bildirim sağlanmıştır. Bu raporun 1. bölüm, 3. başlık ve 27. maddesinde sürdürülebilirlik kavramı “*bugünün gereksinimlerinin, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeksizin karşılamak*” olarak tanımlanmıştır (Report of the World Commission on Environment and Development, 1987).

Yaşanan bu gelişmeyi 1992 yılında Rio de Janerio’da gerçekleştirilen “*Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı*” takip etmiştir. Konferansın çıktısı olarak sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi noktasında 27 ilke belirlenmiştir. Bu ilkelere insanın küresel sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşılmasında merkezde yer aldığına, küresel işbirliğine, tüm insanlar için yaşam kalitesine ve teknolojik ve bilimsel bilgiye dikkat çekilmiştir. Aynı zamanda belirlenen “*Gündem 21*” ile katılımcı ülkeler tarafından insanların çevreyi etkilediği konularla ilgili olarak küresel, ulusal ve yerel ölçekte atılacak adımlar ve alınacak önlemler belirlenmiştir. Böylece sosyal adalet, ekonomik büyüme ve çevrenin korunmasını temel alan bir anlayış ortaya koyulmuştur (United Nations, 1992).

“*Gündem 21*” belirlendikten sonra 1997 yılında New York’ta gerçekleştirilen ve Rio +5 olarak ifade edilen toplantıda, BM Genel Kurulu’nda gerçekleştirilen özel bir oturumla beş yıllık durum değerlendirmesi ve incelemesi yapılmıştır. Toplantının sonucunda da “*Gündem 21*” için uygulama planı hazırlanmıştır. Böylece sürdürülebilir kalkınma için “*Gündem 21*” belgesinin temel eylem planı olduğu vurgulanmıştır (United Nations, 1997).

Rio +5 toplantısını 2002 yılında Johannesburg’da gerçekleştirilen ve Rio +10 olarak bilinen “*Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi*” takip etmiştir. Zirvede amaçlanan en temel konu Rio toplantılarının çıktılarının takip edilmesi olmuş ve bu doğrultuda ülkelerin programlarının uyumlu hale getirilmesi konusuna önem verilmiştir (United Nations, 2002).

Rio +20 olarak bilinen 2012 yılında Rio De Janerio’da gerçekleştirilen “*Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı*” sonucunda hazırlanan “*İstediğimiz Gelecek*” (The Future We Want) Raporu, sürdürülebilir kalkınma için adeta bir yol haritası niteliğindedir. Bu bağlamda da yeşil ekonomi sayesinde yoksulluğun önlenmesi ve sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi, konferansın ana hedefleri arasında sayılmıştır. Ayrıca uluslararası işbirliği ve koordinasyon ile kurumsal kimliğin güçlendirilmesine dikkat çekilmiştir (United Nations, 2012). Şekil 5’de görüldüğü üzere Kanlı (2015: 359-360) sürdürülebilirlik üzerine var olan tartışmaların küresel boyutlara taşındığı organizasyonları sıralamıştır.

Şekil 5. Sürdürülebilirlik Kapsamında Gerçekleştirilen Toplantılar

Kaynak: Kanlı, 2015, s. 360.

Gerçekleştirilen bu toplantılar sürdürülebilirlik kavramının artık akademik alanların dışına çıktığını gösterir niteliktedir. Küresel ölçeğe taşınan ve yukarıda özetlenen sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma tartışmaları, zamanla farklı konularla ilişkilendirilmiştir. Taşçı (2012, s. 10) çalışmasında bu konuya değinmiş ve sürdürülebilirlik kavramının son zamanlarda sıklıkla kullanıldığını üstelik kentsel sorunların çözümü noktasında “sihirli bir kelime” halini aldığını vurgulamıştır. Kanlı (2015, s. 362) sürdürülebilirlik kavramını, “sosyal yapı, ekonomik yapı, yöneti(şi)m ve ekoloji” gibi alt sistemlere sahip bir üst sistem olarak görmüştür. Dolayısıyla da bu kavramın insan yerleşimleri için ele alınması halinde çok yönlü ve kapsayıcı olduğuna ve disiplinlerarası bir bakış açısının zorunluluk halini aldığına dikkat çekmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramını insan yerleşimleri ile ilişkilendiren küresel ölçekte girişimler olmuştur. Bunlardan ilki 1976 yılında Kanada’nın Vancouver şehrinde gerçekleştirilen HABITAT I toplantısıdır. Barınma ve kentleşmenin ortak değerlendirilmesi gereken küresel bir sorun olduğunun farkına varılması toplantının en önemli çıktılarından birisidir. Ayrıca toplantının sonucunda İnsan Yerleşmeleri Merkezi’nin kurulmasına karar verilmiştir (United Nations, 1976).

İstanbul’da 1996 yılında gerçekleştirilen HABITAT II toplantısında şehirler, küresel büyümenin kaynağı olarak görülmüştür. Şehirleşme bir fırsat olarak değerlendirilerek yerel yönetimlerin rolünün artmasına ve katılıma dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda da yoğun bir şehirleşme trendine giren Dünya’da, herkes için konut ve sürdürülebilir insan yerleşmeleri oluşturulması konusunda bir sonuca varılmıştır (United Nations, 1996).

Son HABITAT toplantısı ise 2016 yılında Ekvador’un başkenti Quito’da gerçekleştirilmiştir. Bu toplantının sonucunda şehirleşme, büyüme için bir içsel kaynak olarak değerlendirilmiş ve iklim değişikliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca şehirleşme, sosyal entegrasyon ve eşitliğin aracı olarak görülmüştür. Bu bağlamda da kötü koşullar altında yaşamlarını devam ettiren insan sayısının tüm dünya genelinde oldukça ciddi boyutlara ulaştığına değinilmiştir (United Nations, 2016). Genel olarak bu toplantıların konusunu sürdürülebilir insan yerleşimleri oluşturmuştur. 2016 yılında Ekvator’un başkenti Quito’da gerçekleştirilen son toplantının politik dokümanları arasında yer alan “*Right To The City and Cities For All*” belgesi içerisinde de şehirlerin güvenlik ve emniyetine sıklıkla değinilmiştir.

Güvenlik ve emniyetin, şehir hakları arasında kilit bir role sahip olması üzerinde durulmuş ve şehirlerde var olan suç ve şiddetin şehirde yaşayanları doğrudan etkilediğine değinilmiştir (United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development, 2016, s. 13). Bu bağlamda bir yerleşim yerinin varlığını sürdürebilmesi ile güvenliği arasındaki ilişkiye dikkat çekilmiştir.

Küresel ölçekte gerçekleştirilen bu tartışmalara ek olarak, BM tarafından 2015 yılının Eylül ayında New York'ta hazırlanan “*Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi*” isimli belgede, sürdürülebilir kalkınma için 17 hedef ve bunların gerçekleştirilmesi için de 169 alt hedef belirlenmiştir. Böylece sürdürülebilir kalkınmanın çerçevesi yoksulluk, eğitim, cinsiyet eşitliği, alt yapı, şehirler, ekonomi, iklim, toplumsal uyum gibi başlıkları kapsar hale getirilmiştir.

Tablo 3’de görüldüğü gibi bu on yedi hedef, “*Yoksulluğa Son; Açlığa Son; Sağlıklı Bireyler; Nitelikli Eğitim; Toplumsal Cinsiyet Eşitliği; Temiz Su ve Sıhhi Koşullar; Erişilebilir ve Temiz Enerji; İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme; Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı; Eşitsizliklerin Azaltılması; Sürdürülebilir Şehir ve Akıllı Yaşam Alanları; Sorumlu Tüketim ve Üretim; İklim Eylemi; Sudaki Yaşam; Karasal Yaşam; Barış ve Adalet; Hedefler İçin Ortaklıklar*” olarak sıralanmıştır (United Nations, 2015).

Tablo 3
Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Hedefler

Hedef 1	Yoksulluğa Son	Hedef 9	Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Hedef 2	Açlığa Son	Hedef 10	Eşitsizliklerin Azaltılması
Hedef 3	Sağlıklı Bireyler	Hedef 11	Sürdürülebilir Şehir ve Akıllı Yaşam Alanları
Hedef 4	Nitelikli Eğitim	Hedef 12	Sorumlu Tüketim ve Üretim
Hedef 5	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	Hedef 13	İklim Eylemi
Hedef 6	Temiz Su ve Sıhhi Koşullar	Hedef 14	Sudaki Yaşam
Hedef 7	Erişilebilir ve Temiz Enerji	Hedef 15	Karasal Yaşam

Hedef 8	İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme	Hedef 16	Barış ve Adalet
Hedef 17	Hedefler için Ortaklıklar		

Kaynak: www.kureselhedefler.org, 2018.

BM tarafından ortaya koyulan bu on yedi hedef ve bunların gerçekleşmesi için belirlenen 169 alt hedefe genel olarak bakıldığında çevre, ekonomi, birey ve toplum odaklı bir anlayışın vurgulandığı söylenebilir. Dolayısıyla da sürdürülebilir kalkınma anlayışı kapsayıcı bir başlıkla ele alınmıştır. Aynı zamanda bu çalışmanın konusunu oluşturan şehir güvenliği meselesine de bu küresel hedeflerin, doğrudan veya dolaylı olarak katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Küresel hedefler arasında ilk iki sırada yer alan “*Yoksulluğa Son*” ve “*Açlığa Son*” başlıkları ile küresel ölçekte ekonomik açıdan yoksulluk çeken gruplara yönelik iyileştirmeler açıklanmıştır. Raporda günümüzde Dünya’da 1,25 dolardan daha az günlük gelirle yaşayan insanların olmasına ve bu inanılmaz derecedeki yoksulluk durumunun acilen ortadan kaldırılmasına dikkat çekilmiştir. Gıda konusunda ise özellikle kadınların beslenme ihtiyaçları üzerinde durulmuştur. Bu doğrultuda tarım politikaları ve uygulamaları ile güvenilir gıdaya erişim konusuna değinilmiştir. Genel olarak bu iki küresel hedefe bakıldığında ise yaşam alanlarının güvenliğiyle yakından ilintili olduğu söylenebilir. Çünkü bu etkenler suçun oluşmasında rol oynayabilmektedir. Temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayamayan bireylerin suça sürüklenmesine ve bunun sonucunda da şehir alanlarının güvensiz mekânlar haline dönüşmesine yol açacağı düşünülebilir (Ayhan & Çubukçu, 2007, s. 36; Friday, 1998, s. 301).

Küresel hedeflerden üçüncüsü “*Sağlıklı Bireyler*” başlığıdır. Bu küresel hedef ile salgın hastalıklara, doğum esnasında yaşanan ölümlere, sağlık hizmetlerinin erişilebilirliğine, kirliliğe, trafik kazalarına ve madde bağımlılığı konularına dikkat çekilmiştir. Bu konularda iyileştirmeler yapılması vurgulanmıştır. Şehir güvenliği açısından bu başlığı ele aldığımız zaman ise özellikle trafik ve madde bağımlılığı konularının doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir. Çünkü Dünya’nın her yerinde yaşanan trafik kazalarında meydana gelen ölüm ve yaralanmaların, şehirlerde ciddi bir sorun olduğu söylenebilir. Dolayısıyla bu konuyla ilgili başarılı uygulamaların gerçekleştirilmesi şehirlerde yaşayanlar adına önemli bir tehdidin

azalmasın sağlayabilir. Bir diğer konu olan madde bağımlılığı ise şehir güvenliğini doğrudan ilgilendiren ve başarılı sonuçlar alınması halinde şehirlerde, madde bağımlılığına bağlı oluşan veya oluşabilecek suçların azalmasını sağlayabilir.

Dördüncü sırada yer alan “*Nitelikli Eğitim*” başlığında her çocuğun okul öncesi, ilkokul ve ortaokul eğitimine erişebilmesi ve tamamlayabilmesine dikkat çekilmiştir. Kadın ve erkeklerin teknik, mesleki ve yüksek öğretimde kaliteli ve uygun fiyatlı eğitim hakkına erişiminin eşit koşullarda sağlanması üzerinde durulmuştur. Okur yazarlık oranının artırılması, istihdam ve girişimcilik için gerekli yeteneklerin kazandırılması ve kaliteli öğretmen arzının yükseltilmesi gibi konulara değinilmiştir. Tüm bu konulara genel olarak bakıldığında zaman ise bireyler, eğitim ile belirli yetenekleri kazanarak yaşamda tutunabilir. Bu yüzden de yaşama tutunamamanın olası sonuçlarında biri olan suçun önüne eğitim yoluyla geçilebilir (Kızmaz, 2004, s. 299).

Beşinci sırada yer alan “*Toplumsal Cinsiyet Eşitliği*” başlığında kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın sonlandırılması amaçlanmıştır. Kadınların şiddete maruz kalması ve cinsel istismarın engellenmesi konularına değinilmiştir. Kadınların sosyal, ekonomik ve siyasal ortamlarda her türlü katılımına destek verilmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla kadınların toplumda daha güçlü bir şekilde yer bulmasına dikkat çekilmiştir. Bu küresel hedefe şehir güvenliği açısından bakıldığında zaman ise kadınlara doğru yönelen suçların azaltılmasına katkı sağlayabileceği düşünülebilir (Adler, 1999, s. 27).

Küresel hedefler arasında altıncı sırada yer alan “*Temiz Su ve Sıhhi Koşullar*” ile yedinci sırada yer alan “*Erişilebilir ve Temiz Enerji*” başlıklarında ele alınan konulara bakıldığında, belirlenen alt hedeflerin dolaylı olarak şehir güvenliği ile ilişkili olduğu söylenebilir. Bu başlıklarda genel olarak doğada var olan su kaynaklarının korunmasına ve herkesin temiz ve yeterli miktarda içme suyuna erişebilmesine dikkat çekilmiştir. Ayrıca enerji konusunda uygun ve güvenilir enerjiye herkesin erişebilmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir. Bunun yanı sıra enerji verimliliğinin artırılması ve yenilenebilir kaynaklardan daha fazla yararlanılması üzerinde durulmuştur.

Küresel hedefler içinde sekizinci sıradaki “*İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme*” başlığı ile dokuzuncu sıradaki “*Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı*” başlığında, ülkelerin

ekonomilerinin sürdürülebilir olmasına ve kişi başına düşen milli gelirin artış göstermesine değinilmiştir. Bu doğrultuda da teknolojik iyileştirmeler sayesinde verimlilik artışının sağlanmasına dikkat çekilmiştir. İstihdam oluşturulması ve çocuk işçiliğinin yasaklanması üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda göçmenler dahil tüm çalışanların iş güvenliğine yönelik önlemlerin alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu hedefe bakıldığında zaman ise şehir güvenliği ile dolaylı yoldan bağlantılı olduğu düşünülebilir. Çünkü istihdam oluşturularak insanların ekonomik yaşamda var olması, suça iten faktörlerin oluşmasını engelleyebilir.

Küresel hedefler arasında onuncu sırada bulunan “*Eşitsizliklerin Azaltılması*” başlığında, toplumdaki eşitsizliklerin iyileştirilmesi üzerine odaklanılarak gelir dağılımındaki adaletsizliğe dikkat çekilmiştir. Bunun ortadan kaldırılması için de fırsat eşitliği sunulmasının önemine değinilmiştir. Ayrıca toplumsal eşitsizliğin iyileştirilmesi için sosyal politikalara dikkat çekilmiştir. Bu hedefi şehir güvenliği açısından değerlendirmek gerekirse toplumsal dışlanmanın en aza indirgenmesiyle insanların suça sürüklenmesinin önüne geçebileceği düşünülebilir.

Küresel hedefler arasında yer alan on birinci başlık “*Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları*” ve on altıncı başlık “*Barış ve Adalet*” konumuz olan şehir güvenliği ile doğrudan ilişkilidir. Bu başlıklar altında herkes için yeterli ve güvenli konutların ve toplu ulaşım ağlarının gerekli olduğuna dikkat çekilmiştir. Şehir alanlarının kırsal alanlarla kuracağı sosyal, ekonomik ve çevresel bağların desteklenmesi üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda şiddet ve ölüm oranlarının azaltılması hedeflenmiştir. Hukukun üstünlüğüne vurgu yapılmış ve herkesin adalet mekanizmasına erişebilmesi üzerinde durulmuştur. Yasadışı silah ticareti, organize suçlar, yolsuzluk ve rüşvetle mücadele edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca suçlarla mücadele eden kurumların güçlendirilmesinden bahsedilmiştir. Sonuç olarak bu hedeflerin gerçekleştirilmesi başlığı altında incelenen bu konulara bakıldığında şehirlerin güvenliğiyle doğrudan alakalı olduğu yorumunu yapmak zor olmayacaktır.

Küresel hedefler arasında sayılan on ikinci, on üçüncü, ön dördüncü ve on beşinci başlıkların ise ekoloji ile ilgili olduğu görülmektedir. “*Sorumlu Tüketim ve Üretim; İklim Eylemi; Sudaki Yaşam; Karasal Yaşam*” olan bu başlıklarda doğal kaynakların verimli kullanılmasına, katı atık konusuna dikkat edilmesine, ülkelerin afetlere karşı kapasitelerini güçlendirmelerine, denizlerdeki kirliliği önlemeye ve ekosistemi korumaya, ormanlık ve sulak

alanların ve dağların korunarak sürdürülebilir kılınmasına, çölleşmeyle mücadele edilmesine ve biyoçeşitlilik kaybının durdurulmasına değinilmiştir. Küresel hedefler içerisinde çevre ile ilişkili olan başlıkların şehir güvenliğini dolaylı olarak ilgilendirmektedir. Kanlı ve Kaplan (2018, s. 124) çevrede meydana gelen bozulmaların şehirleri gelecekte güvenlik sorunlarıyla karşı karşıya bırakacağına dikkat çekmektedir. Gelecekte kaynakların azalmasının sebep olacağı çatışmaların yoğun bir göç hareketiyle birleşmesi halinde şehirler için yıkıcı sonuçlar doğurabilmektedir.

Ele alınacak son küresel hedef ise “*Hedefler için Ortaklıklar*” başlığıdır. Bu başlık finans, teknoloji, kapasite geliştirme, sistemik konular, çok paydaşlı ortaklıklar ve veri, izleme ve hesap verilebilirlik bölümlerinden oluşmaktadır. Finans bölümünün altında ülke ekonomilerinin güçlü olması, borçların ödenebilmesi, yeni kaynakların oluşturulması üzerinde durulmuştur. Teknoloji bölümü altında bilim, inovasyon ve teknoloji konusunda işbirliği yapılmasına ve çevreye duyarlı teknolojilerin geliştirilmesine değinilmiştir. Kapasite geliştirme bölümü altında uluslararası desteğin önemi vurgulanarak açık ve herkes eşit mesafede duran bir ticaret sistemi teşvik edilmiştir. Sistemik konular bölümünde politika koordinasyonu ve tutarlılığına değinilerek küresel makro ekonomik istikrarın geliştirilmesi önemsenmiştir. Yoksulluğun ortadan kaldırılması için sürdürülebilir kalkınma politikalarının oluşturulması ve uygulanmasının altı çizilmiştir. Çok paydaşlı ortaklıklar bölümü altında küresel ortaklığın geliştirilmesine ve kamu - özel ve sivil toplum ortaklıklarının teşvik edilmesine önem verilmiştir. Son olarak veri, izleme ve hesap verilebilirlik bölümünde de sürdürülebilir kalkınma yolunda alınan mesafenin istatistiksel olarak hesaplanarak ölçülmesinden ve elde edilen veriler üzerine mevcut girişimlerin inşa edilmesinden bahsedilmiştir.

Genel olarak sürdürülebilir kalkınma için BM tarafından belirlenmiş 17 küresel hedefin içeriğine bakıldığında Tablo 4’de bunlardan bazılarının şehirlerin güvenliğiyle doğrudan bazılarının da dolaylı olarak ilişkili olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bazı hedeflerde başarıya ulaşılmasının sonucunda da suçların önlenmesinde başarılı olunabilir. Sonuç olarak bu küresel hedefler, insanların daha iyi koşullarda ve sürdürülebilir yerleşim alanlarında yarımlarından emin olarak yaşamalarına katkı sağlayabilir.

Tablo 4

Sürdürülebilir Kalkınma için 17 Küresel Hedefin Güvenlik ile İlişkisi

Doğrudan İlişkili	Dolaylı Olarak İlişkili
➤ Sürdürülebilir Şehir ve Yaşam Alanları ➤ Barış ve Adalet ➤ Hedefler için Ortaklıklar	➤ Yoksulluğa Son ➤ Açlığa Son ➤ Sağlıklı Bireyler ➤ Nitelikli Eğitim ➤ Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ➤ Temiz Su ve Sıhhi Koşullar ➤ Erişilebilir ve Temiz Enerji ➤ İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme ➤ Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı ➤ Eşitsizliklerin Azaltılması ➤ Sorumlu Tüketim ve Üretim ➤ İklim Eylemi ➤ Sudaki Yaşam ➤ Karasal Yaşam

Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir şehirler kavramlarına güvenlik açısından bakıldığında bu kavramların birbirleriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Çünkü bir şehir hayatının varlığını devam ettirebilmesinin yolu mekânın güvenliğinden geçmektedir. Bu yüzden hangi ölçekte olursa olsun bir yerleşim yerinin güvende olmadığı durumda sürdürülebilir olmaktan da uzak olduğu söylenebilir. Şehirler açısından ise artan suç oranları ve farklılaşan tehditler bireylerin temel yaşamsal aktivitelerini gerçekleştirmesine engel olabilmekte ve tüm şehir yaşamını tehdit altına alabilmektedir. Yaşam alanlarında karşı karşıya kalınan suçların önlenmesiyle bireylerin gelecekte kendilerini daha emniyet ve güvende hissetmeleri mümkün hale gelirken yaşam alanlarının sürdürülebilir kılınmasına da katkı sunmaktadır.

2.4. Suç ve Şehre Özgü Suç

Suç insanlık tarihiyle eş sayılabilecek bir olgu olarak görülmektedir. Bu durum, Hristiyan inanışında Hz. Adem'in dünyaya gelişinin işlenen bir günah (suç) sonucunda gerçekleşmesiyle anlatılmaktadır (Çakmak, 2015, s. 126). İslam'a göre ise peygamberlerin günahsız olmalarından dolayı yaşanan bu olay, suç olarak görülmemiştir. Ancak Hz. Adem'in

oğulları Hâbil ve Kâbil arasında işlenen cinayeti ilk suç olarak değerlendirmek mümkündür (Öztürk, 2004, s. 152).

Suçun ceza hukuku normlarından sapan ve ceza hukukuna aykırı davranışlar olarak ele alındığı görülmektedir. Dolayısıyla bir davranışın suç olarak belirlenebilmesi için hukuki olarak kanunlarda açık bir şekilde yasaklanması ve karşılığında da bir cezayı öngörmesi gereklidir (Thio, 2006, s. 14; Macionis & Plummer, 1998, s. 206; Sutherland & Cressey, 1966, s. 4; Kauzlarich & Barlow, 2009, s. 7; Tierney, 2010, s. 13; Dolu, 2011, s. 32). Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre ise suç, ahlak kurallarına ve yasalara aykırı davranış olarak tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr, 2018).

Suç üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında zaman farklı bölgelere göre neyin suç olup olmadığı değişmektedir. Thio (2006, s. 14), Gibbons (1998, s. 35), Ayhan ve Çubukçu (2007, s. 32) cinayet, gasp, hırsızlık ve tecavüz gibi eylemler, Dünya'nın her yerinde suç olarak kabul görmesine karşılık bazı eylemler ülkelerin kendine has özelliklerine göre suç olarak kabul edildiğini veya edilmediğini belirtmektedirler. Örneğin düşünce suçları, siyasal ve ekonomik suçlar, ruhsatsız silah taşıma gibi eylemler dönemsel ve-veya bölgesel olarak suç sayılmıştır.

Bireyler, toplum ve kamu düzenini etkileyen suçlar, çözülmesi gereken önemli bir problemdir. İşlenen suçların toplumda sayısız etkisi bulunmaktadır. Suç kapsamına giren eylem gerçekleştirildikten sonra, önce suçtan mağdur olan kişi ve çevresi olumsuz yönde etkilenirken, suçlunun yargılanması ve ıslah edilmesiyle adalet mekanizması bu sürece dahil olmaktadır. Böylece basit bir suç bile polisiye hizmetler, mahkeme masrafları ve ıslah mekanizmalarıyla ekonomik açıdan ağır bir yükün oluşmasına yol açmaktadır. Bu maddi yükü beraber aynı zamanda işlenen suçlar, toplumda bir korku ve güvensizlik atmosferinin oluşmasına neden olmaktadır (Dolu, Uludağ & Doğutaş, 2010, s. 61).

Suç korkusu olarak ele alınan bu yaklaşımın kentleri ilgilendiren boyutları da bulunmaktadır. Şehirsel mekânda gerçekleşen suçun hukuki, ekonomik ve mekânsal problemlerinin yanı sıra şehirlerde suça maruz kalma korkusu da bulunmaktadır. Bu durum şehirde yaşayan bireylerin şahsi güvenliklerini tehdit altında hissetmelerine yol açmaktadır. Bu yüzden de suç korkusu şehirlerde yaşam kalitesinin düşmesine neden olabilmektedir (Ataç, 2007, s. 17). Şehirlerde oluşan suç korkusu üzerine ABD'nin beş büyük şehrinde yapılan

çalışmada Amerikalı beyaz kadınların % 60'ının tecavüze ve nüfusun % 50'sinin soyguna uğramaktan korktuğu sonucuna ulaşılmıştır. Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerde yapılan bir diğer araştırmada ise erkeklerin % 28'i ve kadınların % 45'i gece tek başlarına yürürken korktuklarını ve sokakların güvenli olmadığını belirtmişlerdir (Karasu, 2012, s. 181).

Şehirleşmeye genel olarak bakıldığında, her zaman olumlu etkilerinin olduğunu söylemek güçtür. Şehirleşme ile beraber toplumsal kurumların çözümler yaşayacağı söylenebilir. Böylece bireylerin şehirlere uyum sağlayamaması gibi sonuçlar olabilir (Gökulu, 2010, s. 214). Şehirleşme ile birlikte ortaya çıkan toplumsal gerilim, suçun oluşmasına yol açabilmektedir (Yılmaz, 2004, s. 265). Bu bağlamda da Glaser (1970, s. 4) şehirleri kargaşa olarak incelemekte ve şehirlerde görülen yüksek suç oranlarını bu açıdan ele almaktadır.

Şehirleşme ve suç ilişkisi incelenirken yalnızca başarısız ve plansız gerçekleşen şehirleşmeye odaklanmak doğru olmayacaktır. Bu yüzden de bireysel etkenler göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü suçun oluşmasında birçok psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler rol oynamaktadır (Gökulu, 2010, s. 215). Şehirleşme ve suç arasındaki ilişkiyi inceleyen teorik çalışmalar “ekolojik yaklaşım, kurban sendromu, anomi teorisi ve sosyal kontrol yaklaşımı” olarak sıralanabilir.

Bu dört yaklaşımdan ilki olan “*ekolojik yaklaşım*” ile geleneksel yaşam değerleri ile ortaya çıkan yeni değerler arasında gerçekleşen çatışma vurgulanmaktadır (Karasu, 2012, s. 176). “*Ekolojik yaklaşıma*” göre şehirlere gelen bireyler, belirli çelişkili durumlarla karşılaşmaktadır. Geleneksel değerler benimsenmeyerek şehre ait yeni ve cazip değerler benimsenmeye başlanmıştır. Bu bağlamda teori, değerler dünyasında çatışma yaşayan bireylerin suça sürüklenebileceklerini belirtmektedir. Şehirleşme ve suç ilişkisini açıklayan ikinci yaklaşım “*kurban sendromu*” olmuştur. Özellikle batı ülkelerinde görülen yüksek suç oranlarının toplumda yaşattığı korku ve tedirginlik teorisinin temel noktasını oluşturmaktadır. Böylece gerçekte var olan suç ile suç algısı arasındaki fark ortaya koyulmuştur. Ancak her bireyin suçu algılayışlarının farklı olabileceğine dikkat çekilmiştir (Lewis, 1996, s. 96-97).

Üçüncü yaklaşım “*anomi teorisi*” olmuştur. Teori ilk kez Durkheim tarafından “*Toplumsal İşbölümü*” isimli eserinde kullanılmıştır. Daha sonradan teori Robert K. Merton tarafından “*Sosyal Yapı ve Anomi*” isimli çalışmasında geliştirilmiştir. Durkheim (1994, s. 291-

310) bireyin gerçekleştirdiği davranışlarda hangi kural ve kurumlara uyması gerektiği konusunda yaşadığı çelişkiye dikkat çekmiştir. Böyle bir durum karşısında bireyin, toplumda bir adaptasyon sorunu yaşayacağını belirtmiştir. Özellikle de köyden şehirlere doğru olan göçün olası sonuçları arasında saymıştır. Merton (1938, s. 672-682) ise makalesinde anomi teorisini, toplumda gerçekleşen değişim karşısında bireyin yeni oluşan kurallara karşı uyumsuz ve anormal davranışlarıyla açıklamıştır. Sonuç olarak da birey, topluma uyum sağlayamadığı takdirde suça sürüklenebileceğini ifade etmiştir. Cohen (1965, s. 5) Merton'un çalışmasının sapkın davranışları açıklayabilecek niteliğe sahip olduğunu düşünmektedir. Dördüncü teori ise “*sosyal kontrol yaklaşımı*” olarak açıklanmıştır. Bu yaklaşımda şehirdeki sosyal değişim ile suç ilişkisi açıklanmıştır. Dolayısıyla da toplum yapısının zarar görmesi halinde işlenen suçlarda artış görüleceği görüşü üzerinde durulmuştur. Bu bakış açısıyla da geleneksel değerlerin hâkim olduğu toplulukların daha güvenli yerleşim birimleri olduğuna inanılmıştır (Buendia, 1989, s. 5).

Genel olarak bakıldığında ise suç ve mekân arasında bir ilişki olduğu söylenebilir. Özellikle bu ilişki çerçevesinden incelendiği zaman, büyük şehirlerde suç oranlarının daha yüksek olabileceği sonucuna ulaşmak mümkün olabilir. Bu duruma Türkiye özelinden bakıldığı zaman İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Antalya ve Gaziantep gibi şehirlerde asayiş suçlarının yoğun şekilde gerçekleştiği görülmüş ve şehirlerde “*öldürme, kadın, erkek ve çocuk kaçırma, tehdit ve hakaret etme, rehin alma*” gibi eylemler sıklıkla görülen suçlar arasında sayılmıştır (Yılmaz & Ergün, 2006, s. 230-235).

Yerleşim alanlarında tarihsel süreç içerisinde görülen gelişim, suçla ilişkilendirilmiştir. Dolayısıyla toplumsal değişim görülen suçlar üzerinde de etkili olmuştur. İlk insanlıkla beraber bireye karşı işlenen suçlar görülürken; yerleşik yaşama geçilmesi mala karşı işlenen suçların yaşanmasına yol açmıştır. Yazının icadı ise suçun sonucunda ne gibi yaptırımların uygulanacağını ortaya koymuştur. Endüstri devrimiyle beraber siyasi suçlar, finansal suçlar ve beyaz yaka suçları gibi suçların yaşanmaya başladığı görülmüştür. Teknolojinin gelişmesiyle beraber ise dünyada bilişim suçları yaygınlaşmıştır. Küreselleşme ile beraber ise organize ve uluslararası suç ağlarının doğmasına şahit olunmuştur (Göver & Şenol, 2017, s. 196).

Küreselleşme sürecinin sonucunda oluşan güvenlik tehditleri ile yerleşim alanlarında görülmekte olan sorunların kaynağı içsel bir boyuttan dışsal bir boyuta taşınmıştır. Dolayısıyla da küreselleşme süreciyle beraber şehirlerde görülen suç türlerinin değişim yaşadığı söylenebilir. Artık “*gıda, sağlık, nükleer tehdit, insan kaçakçılığı, uyuşturucu trafiği ve çevre kirlenmesi*” gibi sorunlar sınır tanımaz boyutlara ulaşmıştır (Ateş, 2009, s. 2-11).

Sonuç olarak suçun evrensel bir olgu olduğu görülmektedir. Tarihin her döneminde insanların bir arada yaşamasının sonucunda, konusu suç teşkil eden olayların yaşandığı görülmüştür. Suç kavramı genellikle hukuki boyutuyla incelenmiş ve bireylerin sapkın davranışlar göstererek çevresine zarar verdiği eylemler olarak açıklanmıştır. Suç ile şehir alanlarında daha yoğun bir şekilde karşılaşıldığı söylenebilir. Şehirleşmenin bir sonucu olarak bireylerin suça sürüklenmesinde farklı etkenlerin etkili olduğu görülmüş ve bu durum yukarıda da bahsedildiği gibi farklı teorik yaklaşımlarla açıklanmıştır. Aynı zamanda toplumların değişim ve dönüşümü beraberinde suç türleri ile güvenlik tehditlerinin farklılaşmasına yol açmıştır. Özellikle bu noktada küreselleşme süreci önemli derecede etkili olmuştur. Bu açıdan bakıldığında da günümüz şehirlerinde giderek karmaşık hale gelen ağ yapıları içerisinde suçların işlendiği söylenebilir.

2.5. Güvenlik ve Şehir Güvenliği

Güvenlik, kelime anlamı itibariyle TDK tarafından “*toplum yaşamının aksamadan yürütülmesi ve kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi*” olarak tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr, 2018). Arapça kökeni de emniyet ve güvence anlamındaki “*aman ve amn*” sözcüklerinden türetilmiştir (www.etimolojiturkce.com, 2018). Latince de ise güvenlik anlamına gelen “*secura*” kelimesi “*se*” (sız-siz) ve “*cura*” (endişe-dert) anlamındaki kelimelerden oluşmaktadır. Bir bütün halinde bakıldığında güvenlik kavramının, “*derdi veya endişesi olmayan*” anlamına geldiği görülmektedir (www.online-latin-dictionary.com, 2018). Tüm bu etimolojik anlamlara ek olarak güvenlik kavramının tamlamalar yoluyla birçok anlamda kullanıldığını söylemek de yanıltıcı olmayacaktır. Küçükşahin (2006, s. 9) güvenlik kavramının gündelik yaşamda önüne ve arkasına aldığı ekler aracılığıyla ellinin üzerinde farklı biçim ve yerde (milli güvenlik, iç güvenlik, dış güvenlik, bilgi güvenliği, güvenlik bürokrasisi, askeri güvenlik, enerji güvenliği, çevresel güvenlik vb.) kullanıldığını belirtmektedir.

Güvenlik kavramını akademik açıdan ele alan tanımlara bakılacak olursa, Maslow (1943, s. 376) çalışmasında güvenliği, insan yaşamının devam etmesi için karşılanması gereken bir ihtiyaç olarak görmüştür. Bu doğrultuda da oluşturduğu ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidinde güvenlik ihtiyacını fiziksel ihtiyaçlardan sonra ikinci basamağa yerleştirmiştir. Mortimer (1992, s. 6) toplumun şiddet olaylarından veya tehditlerden uzak yaşamlarını sürdürmeleri olarak kavramı incelemiştir. Rothschild (1995, s. 53) güvenlik kavramının tanım ve prensiplerinin uluslararası siyaset tarafından iyi belirlendiğini vurgulamıştır. Buzan (1983, s. 18) kişiler için güvenliği tanımlamanın problemlili olduğuna dikkat çekerek refah, statü ve özgürlük gibi faktörlerle ilişkili olduğuna değinmiştir. Şeker (2005, s. 61) çalışmasında güvenliği temel hak ve hürriyetlerin teminatı olarak değerlendirmiş ve güvenliğin olmadığı bir düzlemde insanların temel hak ve hürriyetlerinden mahrum kalacağına dikkat çekmiştir. Demiray ve İşcan (2008, s. 149) araştırmalarında Heisenberg'in güvenlik tanımını “*emniyet altına almak istenen toplumsal yapı, birey veya eşyaların gelecekte korunacağına yönelik beklenti*” olarak aktarmıştır. Tüm bu tanımlar ışığında güvenlik kavramının “yarınlarından emin olma hissi” anlamına geldiği şeklinde yorum yapılabilir. Aynı zamanda bahsedilen yarınlarından emin olma hissi, yalnızca birey ve eşyaları kapsayan bir durum değildir. Aksine uluslararası, bölgesel ve ulusal ölçekteki tehdit unsurlarına karşı devletlerin kendilerini emniyette hissetmeleri olarak da görülebilir.

Güvenlik tehdidinin kaynağına ilişkin yaptığı çalışmada Paris (2001, s. 98) güvenlik tehdidinin kaynağının ne olduğu ve güvenliğin kimin ihtiyacı olduğu sorularına cevap aramıştır. Tablo 5’de görüldüğü üzere güvenlik tehdidini askeri ve askeri olmayan olarak; güvenlik ihtiyacını da devletler ve toplumlar, gruplar, bireyler olarak ikiye ayırmıştır. Bu yaklaşımla devletlere yönelik güvenlik anlayışında realist teoriden ve yeniden tanımlanan güvenlik kavramından bahsetmiştir. Toplumlar, gruplar, bireylere yönelik güvenlik anlayışında da devlet içi güvenlik ve insani güvenlik kavramına değinmiştir. Bu bağlamda da devletler için güvenlik konusunda dış güvenlik ve iç güvenlik ayrımı yapılabileceği söylenebilir.

Tablo 5
Güvenlik Çalışmalarının Dizini

Devletler	Devletler için güvenlik tehdidinin kaynağı nedir?	
	1. Hücre <i>Milli Güvenlik</i> (Güvenlik çalışmalarına geleneksel realist yaklaşım)	2. Hücre <i>Yeniden Tanımlanan Güvenlik</i> (Çevresel ve ekonomik güvenlik gibi)
Kimin İçin Güvenlik?		
Toplumlar, Gruplar, Bireyler	3. Hücre <i>Devlet içi Güvenlik</i> (İç savaş, etnik çatışma ve soykırım gibi)	4. Hücre <i>İnsani Güvenlik</i> (Toplumların, grupların, bireylerin bekasına yönelik çevresel ve ekonomik tedbirler gibi)

Kaynak: Paris, 2001, s. 98.

Dış ve iç güvenlik, devletlerin asli ve sürekli olarak yerine getirmesi gereken kamu hizmetleri arasındadır. Devletlerin bir anlık dahi bu hizmetleri yerine getirmekten vazgeçmeleri mümkün değildir (Öztekin, 2015, s. 11). Bu yüzden de devletler, güvenlik hizmetlerini yerine getirmek için organize olmakta ve bu hizmetleri belirli kurumlar eliyle yürütmektedir. Wilson (1996, s. 393) çalışmasında bu örgütlenmeyi silahlı kuvvetler üzerinden açıklamaktadır. Silahlı kuvvetlerin dışardan gelebilecek tehditlere karşı kara, deniz ve hava kuvvetleri olmak üzere ayrı birimler kurduğuna dikkat çekmektedir. Genel olarak dış güvenlik kavramı, bir ülkenin bekasını korumak için aldığı tedbirler anlamına gelmekte ve uluslararası alanda faaliyet gösteren bir yapı ile beraber düşünülmektedir (Özgür & Erciyes, 2017, s. 80).

Devletin vazgeçemeyeceği diğer bir kamu hizmeti de iç güvenliktir. İç güvenlik hizmeti niteliği itibariyle devletler tarafından iki aşamada gerçekleştirilmektedir. İlk aşama önleyici güvenlik tedbirleri, ikinci aşama yakalayıcı güvenlik tedbirleri olarak ifade edilmektedir (Öztekin, 2015, s. 15). Aynı zamanda iç güvenlik kolluk olarak da adlandırılmakta ve ülkedeki kamu düzenin sağlanması anlamına gelmektedir. Bu doğrultuda da kamu düzenini tehdit eden her türlü eylem, faaliyet ve girişimle ilgili olanların yakalanmasını içeren hukuki bir rejim olarak açıklanmaktadır (Özer, 2012, s. 170).

Tarihsel olarak bakıldığında zaman ise modern zamanlara kadar iç ve dış güvenlik ayırımından bahsetmenin güç olduğu söylenebilir. Bu ayırım özellikle Avrupa’da, Endüstri Devrimi ile belirgin hale gelmiştir. Sonuç olarak ise dış güvenliğin sorumluluk alanı orduya; iç

güvenliğin sorumluluk alanı da kolluk kuvvetlerine ayrılmıştır. Söz konusu bu ayırım, 20. yüzyıl ortalarına kadar giderek belirgin hale gelmiştir. Ancak Soğuk Savaş sonrasındaki dönemde güvenlik çalışmalarında görülen dönüşümde olduğu gibi, iç ve dış güvenlik ayırımında da farklılaşmaların yaşandığına şahit olunmuştur. Bu dönemde iç güvenlik ve dış güvenlik arasındaki ayırım muğlak hale gelerek güvenlik askeri ve kolluk boyutunun dışında düşünülmüş ve ticari, ekonomik, finansal, teknolojik, politik, askeri ve sosyal alanları kapsayan yeni bir güvenlik anlayışından söz edilmeye başlanmıştır (Özgür & Erciyas, 2017, s. 84-85).

Güvenlik kavramının gelişiminin kökenlerini batı felsefesinde Cicero ve Lucretius’a kadar götürmek mümkündür. 1. yüzyıldan itibaren ise güvenlik kavramı “*Pax Romana*” (Roma Barışı) bağlamında temel siyasi işlevlerden biri olarak ele alınmıştır. Aynı zamanda güvenlik kavramı Thomas Hobbes’un “*süper devletin doğuşu*” görüşüyle de ilişkilendirmiştir (Brauch, 2008, s. 2-3). Machiavelli’nin görüşleri ile birlikte 16. yüzyıldan sonra güvenlik çalışmaları içerisinde realist yaklaşıma ilişkin ilk fikirler oluşmaya başlamıştır. Bu görüşe göre devletler arasındaki rekabet çatışmaların yaşanmasına yol açmaktadır. 17. yüzyılda Hugo Grotius’un güvenlik kavramına yaklaşımında rasyonalizmin etkisi altında kaldığı görülmüştür. Ancak Grotius ile Hobbes uluslararası sistemdeki yaşanan çatışmalara bakış açılarıyla birbirlerinden ayrılmaktadır. Grotius’a göre uluslararası sistem mutlak bir çatışma alanı olarak değerlendirilmemelidir. Bu dönemde güvenlik anlayışında görülen en büyük değişim, gerçekleştirilen saldırılara karşı savunma önlemlerinin bütünü olarak değerlendirilmesi olmuştur. 18. yüzyıl güvenlik çalışmalarında idealist eğilimlerin gelişim gösterdiği bir dönem olmuştur. Bunun sonucunda da savaş ve çatışmaya engel olunması yolunda öneriler ortaya konulmuş ve getirilen bu öneriler sonucunda da devletlerin güvenliği ile uluslararası sistemin güvenliği birlikte düşünülmüştür (Demiray & Işcan, 2008, s. 152-153).

Soğuk Savaş döneminde güvenlik çalışmalarında askeri güç unsuru, merkezi bir konuma yerleştirilmiş ve bu dönem boyunca gerçekleştirilen çalışmaların bu yönde olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bir konu askeri güç ile ilgili olması halinde “*yüksek politika*” olarak ele alınarak güvenliğin konusu içerisine dahil edilmiştir. Askeri güç ile ilgili olmayan çevre, ekonomi, sağlık gibi konuların “*alçak politika*” olarak ele alınarak güvenliğin konusu içerisine dahil edilmediği gözlenmiştir (Baldwin, 2003, s. 10-11).

Soğuk Savaş'ın bitişiyle beraber güvenlik çalışmalarında bir artış yaşandığı gözlenmiştir (Aktaş, 2011, s. 10). Doğu Bloku'nun çöküşüyle de güvenlik çalışmalarında yeni yaklaşımlardan söz edilmeye başlanmıştır (Ağır, 2015, s. 103-104). Buzan, Wæver ve Wilde (1998, s. 2) çalışmalarında Soğuk Savaş'ın etkilerinin sona ermesiyle birlikte 1970'li yıllardan itibaren dünya gündeminde yer almaya başlayan ekonomi, çevre, kimlik sorunları ve ulus-üstü suçlardaki artış gibi konuların güvenlik çalışmaları içerisinde tartışıldığına dikkat çekmişler (Buzan, Wæver, & Wilde, 1998, s. 2).

Güvenlik çalışmalarının konusunda görülen genişlemeyle beraber düşünüldüğünde ulusal ve uluslararası ölçekte görülen ekonomik sorunlar, yoksulluk, siyasal krizler ve terörizm, insan hakları ihlalleri, etnik ve dini çatışmalar, çevre sorunları gibi meseleler, günümüz devletleri için birer tehdit unsuru haline gelmiştir. Dolayısıyla bunlarla mücadelede edebilmek için klasik anlayışlarından uzaklaşmak gerekli görülmektedir. Aynı zamanda bu sorunlar hem dış güvenlik hem de iç güvenliğin birer alanı olarak değerlendirilmekte ve kolluk kuvvetleri uluslararası sistem içerisinde giderek önemli bir hal almaktadır (Lutterbeck, 2013, s. 5).

İç ve dış güvenlik açısından tehdit kaynaklarının benzer hale gelmesi şehirlerdeki güvenlik kaygılarının artış göstermesine yol açmıştır. Ayrıca geçmişten günümüze şehirlerin güvenliğinin sağlanması, önemli konu başlıkları arasında sayılmıştır. Bu yüzden de ilk şehirlerin sarp kayalıklara kurulması, etrafına duvarlar örülmesi, hendekler kazılması ve giriş-çıkışlarının kontrol altında tutulması gibi uygulamalar, bu ihtiyacın bir gereği olmuştur. Zamanla teknolojinin gelişimi ve devletlerin yaşadığı dönüşüme paralel olarak güvenlik sistemlerinde yeni yöntemler uygulanmıştır (Kara, 2010, s. 9-10).

Şehir güvenliği konusunda iki boyut üzerinde durulmuştur. İlk olarak şehirleşmenin bir sonucu olarak görülmüş ve bu süreçte güvenlik talebi ile geliştirilen stratejiler anlamına geldiği belirtilmiştir. Dolayısıyla şehir güvenliği denildiğinde şehre özgü ve kırdan ayrılan bir güvenlik algısı anlaşılmalıdır. İkinci boyut ise şehir güvenliği kavramının günümüz şehir yapısı için geçerli sayılmasıdır (Gökulu, 2010, s. 210-211).

Avrupa Konseyi'nin 1992 yılında kabul ettiği 20 maddelik "*Avrupa Kentsel Şartı*" deklarasyonunda şehirli hakları arasında güvenlik maddesi, ilk sırada kendine yer bulmuştur (Avrupa Konseyi, 1992). Bu noktada güvenli şehirler, şiddet ve suçtan arındırılmış yaşam

alanları olarak görülmüş ve şehirlerde görülen her türlü yasadışı faaliyetin ve suçun önlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Aksoy (2007, s. 11) ise şehirlerde yasadışı faaliyetlerin ve suçun oluşmasında hızlı nüfus artışı ve sosyal kontrolün azalmasının etkili olduğuna dikkat çekmiştir. Çalı (2012, s. 18) güvenli yaşam alanlarının inşa edilmesi, plansız kentleşmenin önüne geçilmesi ve sosyal alanların oluşturulmasıyla şehir alanlarının daha güvenli olacağını ifade etmiştir.

BM tarafından hazırlanan “*Enhancing Urban Safety and Security Global Report on Human Settlements 2007*” isimli raporda şehir alanlarındaki artan yoksulluk, konut ve istihdam ihtiyacı, sağlık, eğitim, altyapı ve sosyal hizmetlerin yetersizliğini güvenlik ve emniyet sorunlarına yol açabilecek nedenler arasında saymıştır (UN-HABITAT, 2007, s. 9). Dolayısıyla şehirlerin içsel sorunlarının güvenlik problemlerinin oluşmasına etki edebileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda bu içsel sorunlar yine şehir düzeyinde atılacak adımlarla çözülebilecek niteliktedir. Bu yüzden de Avrupa Şehir Güvenliği Formu (European Forum For Urban Security) bölgesel ve ulusal kurumlar tarafından şehirlerin, vatandaşlara yakın olması, günlük sorunların çözülmesi, önlenmesi ve yaptırımında hayati birer aktör olarak tanındığına dikkat çekmiştir (European Forum For Urban Security, 2012, s. 8).

Suçla mücadele etme noktasında önleyici girişimlerden daha önemli olan, suçun oluşmasına yol açan faktörlerin tespit edilmesidir. Çünkü şehirlerin güvenlik sorunu, suç kavramı ve bireyleri suça iten faktörlerle yakından ilintilidir (Lewis, 1996, s. 96-97). Gümüş (2004, s. 100) suçun karmaşık bir olgu olduğunu ve her disiplinin kendi bakış açısına göre suçu açıkladığını ifade etmektedir. Sosyoloji, psikoloji, ekonomi, hukuk, siyaset bilimi ve antropoloji gibi farklı disiplinler kendi bakış açılarına göre suçu incelemektedir. BM’nin yaptığı “*1996-2007 Arasında Daha Güvenli Şehirler için UN-HABITAT*” isimli araştırmaya göre şehirleşme ile beraber suç oranlarının arttığı görülmektedir (UN-HABITAT, 2005, s. 2). BM verilerine göre; 1980 ve 2000 yılları arasında Dünya genelinde suç oranları yaklaşık % 30 artarak, her yüz bin kişi için işlenen suç sayısı 2300’den 3000’e yükselmiştir. Ayrıca son beş yılda, gelişmekte olan ülkelerin şehirlerinde yaşayan insanların % 60’ının suç mağduru olduğu görülmektedir (UN-HABITAT, 2007, s. vi). Diğer yandan şehirleşmenin bir sonucu olarak artan suç oranları, ülkelerin ekonomilerini de etkilemektedir. Ekonomi ve Barış Enstitüsü (Institute for Economics & Peace) tarafından 2016 yılında hazırlanan Küresel Barış Raporu’nda

da suç ve şiddetin ekonomik maliyeti saptanmıştır. Bu rapora göre 2015 yılındaki suç ve şiddetin tüm Dünya genelindeki maliyeti 13,6 trilyon dolara denktir. Bir başka ifadeyle küresel Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın (GSYH) % 13,3'üne karşılık gelmektedir. Satın alma gücü paritesi bakımından bu veriler, kişi başı 1.876 dolar olarak hesaplanmıştır. Bir diğer bakış açısıyla yaklaşık olarak 11 doğrudan küresel yabancı yatırımla aynı düzeydedir (Institute for Economics & Peace, 2016, s. 3). Bölgesel örnek vermek gerekirse de DB verilerine göre suç ve şiddet, Orta Amerika ülkelerinde GSYH'nin % 8 azalmasına neden olmuştur (World Bank, 2011, s. 2).

Küreselleşme süreci toplumsal yapıyı dönüştürürken suç türlerini de farklılaştırmıştır. Özellikle organize suçlar, uyuşturucu trafiği ve terör ağları gibi problemler günümüzde birçok şehri tehdit eder hale gelmiştir. Ayrıca bu durumun oluşmasında kapitalizm sürecinde; sermaye, hizmetler ve insanların sınır ötesi akışlarındaki artışın da etkisi olmuştur. 2001 yılında ise ABD'de faili üzerine tartışmaların devam ettiği 11 Eylül terör saldırıları sonrası, şehirlerdeki terör sorunu üzerine incelemeler yapılmıştır. Ayrıca İngiltere'nin başkenti Londra'da 2005 yılında gerçekleştirilen metro saldırıları; Fransa'nın başkenti Paris'te 2015 yılında Charlie Hebdo saldırısı; Belçika'nın başkenti Brüksel'de 2016 yılında havalimanı ve metroda gerçekleştirilen terör saldırıları; İstanbul'da 2016 yılında gerçekleştirilen Vodafone Arena terör saldırısı ve ABD'de 2013 yılında Boston Maratonu'nda gerçekleştirilen bombalı saldırı günümüzde şehirlerin maruz kaldığı terör saldırılarına birer örnektirler. Bu bağlamda da Brennan-Galvin (2002, s. 125) şehirlerin gelecekte terör saldırılarının açık hedefi haline geldiğini söylemektedir.

Suçla mücadele etme noktasında önleyici girişimlerden daha önemli olan, suçun oluşmasına yol açan faktörlerin tespit edilmesidir. Çünkü şehirlerin güvenlik sorunu, suç kavramı ve bireyleri suça iten faktörlerle yakından ilintilidir (Lewis, 1996, s. 96-97). Gümüş (2004, s. 100) suçun karmaşık bir olgu olduğunu ve her disiplinin kendi bakış açısına göre suçu açıkladığını ifade etmektedir. Sosyoloji, psikoloji, ekonomi, hukuk, siyaset bilimi ve antropoloji gibi farklı disiplinler kendi bakış açılarına göre suçu incelemektedir. BM'nin yaptığı "1996-2007 Arasında Daha Güvenli Şehirler için UN-HABITAT" isimli araştırmaya göre şehirleşme ile beraber suç oranlarının arttığı görülmektedir (UN-HABITAT, 2005, s. 2). BM verilerine göre; 1980 ve 2000 yılları arasında Dünya genelinde suç oranları yaklaşık % 30 artarak, her yüz bin kişi için işlenen suç sayısı 2300'den 3000'e yükselmiştir. Ayrıca son beş

yılda, gelişmekte olan ülkelerin şehirlerinde yaşayan insanların % 60'ının suç mağduru olduğu görülmektedir (UN-HABITAT, 2007, s. vi). Diğer yandan şehirleşmenin bir sonucu olarak artan suç oranları, ülkelerin ekonomilerini de etkilemektedir. Ekonomi ve Barış Enstitüsü (Institute for Economics & Peace) tarafından 2016 yılında hazırlanan Küresel Barış Raporu'nda da suç ve şiddetin ekonomik maliyeti saptanmıştır. Bu rapora göre 2015 yılındaki suç ve şiddetin tüm Dünya genelindeki maliyeti 13,6 trilyon dolara denktir. Bir başka ifadeyle küresel Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın (GSYH) % 13,3'üne karşılık gelmektedir. Satın alma gücü paritesi bakımından bu veriler, kişi başı 1.876 dolar olarak hesaplanmıştır. Bir diğer bakış açısıyla yaklaşık olarak 11 doğrudan küresel yabancı yatırımla aynı düzeydedir (Institute for Economics & Peace, 2016, s. 3). Bölgesel örnek vermek gerekirse de DB verilerine göre suç ve şiddet, Orta Amerika ülkelerinde GSYH'nin % 8 azalmasına neden olmuştur (World Bank, 2011, s. 2).

Küreselleşme süreci toplumsal yapıyı dönüştürürken suç türlerini de farklılaştırmıştır. Özellikle organize suçlar, uyuşturucu trafiği ve terör ağları gibi problemler günümüzde birçok şehri tehdit eder hale gelmiştir. Ayrıca bu durumun oluşmasında kapitalizm sürecinde; sermaye, hizmetler ve insanların sınır ötesi akışlarındaki artışın da etkisi olmuştur. 2001 yılında ise ABD'de faili üzerine tartışmaların devam ettiği 11 Eylül terör saldırıları sonrası, şehirlerdeki terör sorunu üzerine incelemeler yapılmıştır. Ayrıca İngiltere'nin başkenti Londra'da 2005 yılında gerçekleştirilen metro saldırıları; Fransa'nın başkenti Paris'te 2015 yılında Charlie Hebdo saldırısı; Belçika'nın başkenti Brüksel'de 2016 yılında havalimanı ve metroda gerçekleştirilen terör saldırıları; İstanbul'da 2016 yılında gerçekleştirilen Vodafone Arena terör saldırısı ve ABD'de 2013 yılında Boston Maratonu'nda gerçekleştirilen bombalı saldırı günümüzde şehirlerin maruz kaldığı terör saldırılarına birer örnektirler. Bu bağlamda da Brennan-Galvin (2002, s. 125) şehirlerin gelecekte terör saldırılarının açık hedefi haline geldiğini söylemektedir.

Güvenlik ve kalkınma arasında bulunan bağ da şehirler adına her zaman önemini koruyan başlıklardan biri olmuştur. Bu bakış açısı “*güvenliksiz kalkınma, kalkınmasız güvenlik olmaz*” şeklinde ifade edilmiştir (Duffield, 2010, s. 63). Sonuç olarak yerleşim yerleri ve o bölgelerin kalkınması arasında bir ilişki kurulmuştur. Bu ilişki “*şehir güvenliği - şehir kalkınması; bölgesel güvenlik – bölgesel kalkınma; ulusal güvenlik - ulusal kalkınma*” olarak belirtilmiştir (Bardak, 2017, s. 38).

Sonuç olarak şehir güvenliği yaklaşımı ele alındığında, bir şehrin varlığını sürdürebilmesi ve insanların korkusuzca o şehirlerde yaşayabilmesi anlamlarına geldiği söylenebilir. Bu açıdan bakıldığı zaman ise herhangi bir yaşamsal alanda karşılanması gereken temel ihtiyaçlardan biri olarak görülebilir. Ayrıca yukarıdaki şekilde gösterildiği üzere şehir ve kalkınma ilişkisi ile yine çalışmanın önceki bölümlerinde bahsedilen BM'nin 17 küresel sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında bir bağlantı kurulabilir. Dolayısıyla bu hedefler doğrultusunda adımlar atılmasının şehirlerin güvenliği açısından olumlu sonuçlar doğurabileceği söylenebilir.

3. YAŞAM ALANLARI ve SUÇ İLİŞKİSİ

Suç, insanlık tarihiyle paralel seyreden bir olgu olarak düşünüldüğünde, herhangi bir yerleşim alanında suçun görülmemesi pek mümkün değildir. Suçun tamamen ortadan kalkması mümkün değilse de insanların suç olaylarının daha az gerçekleştiği ve kendilerini güvende hissettikleri yerlerde yaşamalarını istenilen ve beklenen durum olarak görmek mümkündür. Dolayısıyla bir mekânın güvensiz olma durumu ile suç olaylarının yaşanması arasında bir bağ kurulabilir. İşte böyle bir bakış açısı ışığında, çalışmanın bu bölümünde mekân ve suç arasındaki bağ ile suçlu açıklayan teorik yaklaşımlar irdelenecektir.

3.1. Mekân ve Suç Arasındaki Bağ

Suç ve mekân ilişkisi beraber düşünülerek suç önlemede yaşam alanlarının planlanması üzerine durulmuştur. Bu doğrultuda 1970’li yıllardan sonra suçun önlenmesi ve mekânın kullanılması arasındaki ilişkiyi kapsamlı şekilde ele alan çalışmalar yapıldığına rastlanmıştır. Çünkü mekânın suça elverişli olması, bireyleri suça itebilmektedir. “*Savunulabilir Mekân Teorisi, Mekân Dizin Analizi ve Çevresel Tasarım Yoluyla Suç Önleme*” yaklaşımları da bu bakış açısıyla ortaya konulmuş düşüncelerdir.

3.1.1. Savunulabilir Mekân Teorisi

Savunulabilir mekân yaklaşımı, 1973 yılında Oscar Newman tarafından konut alanlarında yaşanan veya yaşanabilecek suçların önlenmesi için geliştirilmiştir. Böylece yaklaşımı, kendini savunabilen sosyal zeminin fiziksel açıdan ifade edildiği bir model olarak görmek mümkündür (Lab, 2010, s. 52). Newman (1973, s. 3) bu yaklaşımı, kişinin kendisini korumasından ziyade toplumun kişiyi koruması olarak açıklamıştır.

Yaşam alanlarındaki konutların büyüklüğüne paralel olarak suç oranlarının arttığına değinmiş ve bunun önüne tasarım yoluyla alınabilecek önlemlerle geçileceğini vurgulamıştır (Newman, 1996, s. 13). Bu doğrultuda Çelik (2018, s. 75-76) savunulabilir mekânların oluşturulmasını “*bölgesellik, doğal gözetim, çevresel görünüm ve çevre*” olmak üzere dört unsura bağlandığını aktarmıştır. “*Bölgesellik*” unsuruna göre belirli bir alan ister kamuya isterse de özel bir şahsa ait olsun, buradaki mülkiyet açıkça gösterilmelidir (Ataç, 2008, s. 46). “*Doğal gözetim*” unsuru bir izne bağlı olarak bireylerin arkadaşları ve yabancılar tarafından

gözetlenmesini içermektedir. Böylece yerleşim alanlarında görülebilecek suç faaliyetlerinin gözlemlenmesi ve takip edilmesi mümkün hâle gelebilmektedir. “Çevresel görünüm” unsuru suç için savunmasız görünmeyen ve bütünleşik bir yapıda mahalle veya topluluk oluşturmayı amaçlayan bir bakış açısıdır. Son olarak “çevre” unsuru ise bir topluluğun daha yüksek gözetim alanı içerisine yerleştirilmesiyle suç faaliyetlerinin engellenebileceği görüşüne dayanmaktadır. Genel olarak ise “Savunulabilir Mekân” yaklaşımı, suç işlemek isteyenler için yaşam alanlarını yüksek riskli mekânlar haline getirmeyi amaçlamaktadır (Lab, 2010, s. 53).

Sonuç olarak bir mekânın savunulabilir niteliğe kavuşması, toplumsal olarak oluşturulmuş birliktelik duygusuyla mümkün hale gelebilir. Bu, bireyin aktif bir şekilde kendini savunmasından farklı bir durumdur. Çünkü Newman’ın ortaya koyduğu yaklaşıma göre toplum içerisinde bir aktör konumunda olan birey, sosyal yaşam alanı tarafından koruma altına alınmaktadır. Dolayısıyla toplum tarafından korunan birey, kendini bu açıdan topluma karşı sorumlu hissederek başkalarını korumak gibi bir görev üstlenebilir. Bu bağlamda da toplu halde yaşanan sosyal alanın güvenlik ve emniyetinin sağlanması sürecinde birey ve toplum arasında etkileşimli bir sürecin var olduğu düşünülebilir.

3.1.2. Mekân Dizin Analizi

Bill Hillier ve Julianne Hanson’un 1970’lerin sonunda ortaya attığı mekân dizin analizi kavramı, mimarların oluşturdukları fiziksel çevrelerin sosyal özelliklerini keşfetmek amacıyla kullanılmıştır. Mekân dizin analizi yöntemi, mekâna ilişkin sosyal yapı hakkında fikir vermektedir. Dolayısıyla bu yöntem mekânın okunabilmesi anlamına gelmektedir. Bu yaklaşımda hem nesneler arasındaki bağ hem de bireyler ve mekân arasındaki deneyimi genişleten bir perspektif sunularak konut yapılarını kapsayan bir yaklaşım sergilenmektedir. Konut dışında da şehir alanlarının karmaşık yapısı; yayalar; gösteri merkezleri; kamusal ihtiyaçların sunulduğu hastane, müze, okul gibi yapılar; suç ve mekân arasındaki bağ; ortak kullanım bölgelerine erişilebilirlik; mekâna yönelik sosyal mahremiyet ve kontrol yaklaşımını içselleştirme ve mekânın içe kapalılık ve dışa açıklıklarının incelenmesinde bu yöntemden yararlanılmıştır (Çil, 2006, s. 220).

Mekân dizin yaklaşımına ilişkin yapılan çalışmalarda mekân analizi ve bireylerin tercihleri beraber düşünülerek görseller ve haritalar oluşturulmuştur. Böylece dört temel sonuca

ulaşılmıştır. Bunlardan ilki, bir yerleşim yerinin diğer kişilerden yalıtılmasıyla suçun oluşmasının önüne geçilememektedir. İkincisi, bütünleşmiş şehir dokusu ile yaşam alanlarının daha aktif bir yapıya kavuşturulması suçu önleyebilmektedir. Üçüncüsü, yerleşim yerlerinin kontrol kapasitelerinin arttırılması ile ilgilidir. Böylece sadece belirli bir alanı paylaşanların değil, o alanı geçici süreliğine kullananların da kontrol edilmesi görüşüne dayanmaktadır. Bu açıdan ise yukarıda bahsedilen “Savunulabilir Mekân” teorisinin karşısında yer almaktadır. Dördüncüsü, güvenlik kavramı genel olarak veya bir bölge özelinde düşünülmüştür (Düzgün, 2007, s. 7).

Sonuç olarak mekân dizin analizi yaklaşımı için tahmine dayanan bir yöntem olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Aynı zamanda bu yaklaşım sayesinde, yaşam alanlarının insan davranışları üzerine tahminler yapılabilmektedir. Dolayısıyla da bireyi suça yönlendiren mekânsal etkenler hakkında yapılan çıkarımlar görselleştirilebilmektedir.

3.1.3. Çevresel Tasarım Yoluyla Suç Önleme

Çevresel tasarım yoluyla suç önleme yaklaşımı ilk defa kriminolog Ray Jeffery tarafından 1971 yılında ortaya atılmıştır (Düzgün, 2007, s. 7). Ataç (2008, s. 72) literatürde Çevresel Tasarım Yoluyla Suç Önlenmesinin (Crime Prevention Through Environmental Design - CPTED) olarak kısaltıldığını belirtmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda CPTED’nin farklı bölgelerde farklı uygulamalarla tecrübe edildiği görülmüştür. Bu doğrultuda İskoç Yönetim Geliştirme Departmanı (2006) hazırladığı “*Güvenli Bölgeler Tasarlama*” (Designing Safer Places) başlıklı raporda bir bölgede suçla mücadele edilirken ilgili aktörler arasındaki işbirliğine dikkat çekmektedir. Böylece yerleşim yerlerine özgü stratejiler geliştirilebilmesinin mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Ortak bir alanı paylaşan bireyler ve mekânın birbiriyle etkileşim halinde oldukları görülmüştür (Kahraman, 2014, s. 76). Bu yaklaşım açısıyla bakıldığında da mekânın suç olaylarının görülmesinde önemli bir belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Niteliksiz ve kalitesiz yerlerin suçluyu barındırabilecek potansiyele sahip olduğu; suçlu profilinin ortaya çıkmasında etkili olduğu ve sosyo-ekonomik açıdan düşük katmanlı mekânların suçu kendilerine çektikleri görülmüştür (Uluslararası Sivil Toplumu Destekleme ve Geliştirme Derneği, 2012, s. 273). Jeffery de bu perspektifle yaklaşarak ortaya attığı çevresel tasarım

yoluyla suç önleme yaklaşımında, suçu sosyal etkenlerin ötesinde incelemiştir. Bu yüzden ki suç açıklanırken sadece tek bir perspektifle yaklaşmak yanıltıcı olabileceğinden birçok disiplinin bir araya gelmesiyle çıkarımlarda bulunmak daha doğrudur (Cicerali & Cicerali, 2016, s. 3).

Ray Jeffery tarafından ortaya atılan çevresel tasarım yoluyla suç önleme yaklaşımı fiziki olarak müdahaleler barındırmadığı için savunulabilir mekân yaklaşımının gerisinde kalmıştır. Yaklaşım Timothy Crowe tarafından 1991 ve 2000 yıllarında yapılan eklemelerle güncel halini almıştır (Düzgün, 2007, s. 7). Crowe'a (2000, s. 36-46) göre bir yerleşim yerinin doğru tasarlanması ve etkin şekilde kullanımı suç davranışı ve suç korkusu önleyebilecek bir niteliğe sahiptir. Bu sayede de yaşam kalitesi artış gösterebilmektedir. Ona göre çevresel tasarım yoluyla suç önleme doğal erişim kontrolü, doğal gözetim ve bölgesel uygulama olmak üzere üç ana stratejiye dayanmaktadır. Bunlardan ilki olan doğal erişim kontrolü; herhangi bir alana olağan kullanıcıları dışındaki kişilerin erişmesinde çitler, kapılar ve çalılar gibi diğer fiziksel tasarım elemanlarının kullanılmasıdır. İkinci olarak doğal gözetim; bir bölgedeki olağan dışı kullanıcıların gözetlenmesi anlamına gelmektedir. Son olarak ise kamu ve özel mülkiyete ait alanların fiziksel olarak ayrımının yapılmasıdır. Ataç (2008, s. 73-74) bu temel stratejilerin Wekerle ve Whitzman tarafından genişletildiğini aktarmaktadır. Böylece yeni eklenen kriterler "*aydınlatma, görüş çizgisi, kör noktalar, kaçış/hareket yolları, görünebilirlik, karma kullanım, hareketlilik, alan sahipliği, tabelalar, mekân bilgileri ve genel tasarım*" olarak tespit edilmiştir.

3.2. Suçu Açıklayan Teorik Yaklaşımlar

Suç insanlıkla paralel seyreden bir olgu olması nedeniyle her dönem üzerine düşünülmüş ve tartışılmıştır. Konusu itibarıyla suç unsurunu barındıran bir olayın gerçekleşmesi halinde toplumun genelinde endişe ve korkunun yayıldığı görülmektedir. Bu perspektiften hareketle de günümüze kadar birçok kriminolog suçu açıklayan farklı teoriler ortaya atmıştır. Yapılan bu çalışmalar ile suç işleyenler ve suçun mağdurları adına iyileştirmeler yapılmasına dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda da tezin bu bölümünde çevresel suç teorileri ve sosyal suç teorilerinin açıklanması hedeflenmiştir.

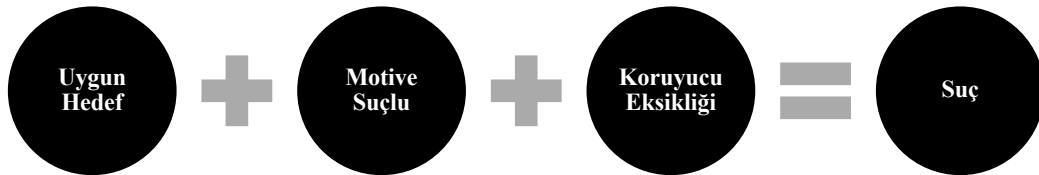
3.2.1. Çevresel Suç Teorileri

Suç karmaşık ve çok boyutlu bir olgudur. Bu yüzden ki suç, saldırgan, mağdur (insan veya nesne), zaman ve mekân bağlamı ile beraber düşünülmektedir. Böylece suçlu davranışları ve suç kalıplarının anlaşılır kılınmasının önemli olduğu üzerine durulmuştur. Çevresel suç teorileri dört başlık altında incelenmektedir. Bunlar alt başlıklarda ayrıntısı ile incelenmektedirler.

3.2.1.1. Rutin Aktivite Teorisi

Teorinin ortaya çıkışının temelinde ABD’de 1960 ve 1975 yılları arasında artan suç oranları etkili olmuştur. Federal Soruşturma Bürosu (*Federal Bureau of Investigation-FBI*) tarafından bu dönemde hazırlanan Ulusal Suç Raporu’na göre cinayet suçları %188, gasp suçları %263, ırza geçme %174 ve saldırı suçları %164 artmıştır. Lawrence Cohen ve Marcus Felson da böyle bir dönemde yayınladıkları makalelerinde o güne kadar geliştirilen suç teorilerinden farklı bir yaklaşım içeren rutin aktiviteler teorisini öne sürdüler.

Teoriye göre suç, motive olmuş bir suçlu; uygun bir hedef ve hedefi suçludan koruyabilecek bir koruyucunun olmaması halinde meydana gelmektedir. Şekil 6’da görüldüğü gibi bu teori potansiyel bir suçlu, suçlunun ilgisini çekebilecek niteliğe sahip bir hedef ve hedefi suçludan koruyacak insan, hayvan ve teknolojik koruyucu eksikliğinin bir arada var olması görüşüne dayanmaktadır. Şekil-6’da gösterilen bu teori, üç unsurun birbiriyle bağlantılı olduğunu ortaya koyarken suçun engellenmesi konusunda herhangi birinin devre dışı kalmasının yeterli olacağı görüşüne dayanmaktadır (Dolu, 2009, s. 4; Cohen & Felson, 1979, s. 588-604).

Şekil 6. Rutin Aktiviteler Teorisi

Cohen ve Felson (1979, s. 589) tarafından ortaya atılan bu teoride bireyin suça nasıl sürüklendiği üzerinde durularak suç ve mekân boyutunun bir arada düşünüldüğü önceki teorilerden farklı olarak zaman boyutu da ele alınmıştır. Bu isimler zaman ve mekânın bireyin suça yönelmesindeki kolaylaştırıcı etkisi üzerinde durarak bunun önlenmesi için kontrol mekanizmalarının ve koruyucu aktörlerin önemine değinmişler. Sonuç olarak da kontrol mekanizmaları ve koruyucu aktörlerin etkilerinin azalması halinde bireylerin suç mağduru olma ihtimallerinin artacağına dikkat çekilmiştir.

Cohen ve Felson (1979, s. 592-594) çalışmalarında illegal faaliyetler ile ekonomik şartlar arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaların başarısız olma nedenleri üzerinde durmuştur. Dolayısıyla sosyal faktörlerin suçun oluşumunu nasıl etkilediği üzerine yeni bir yaklaşım benimsenmesine ihtiyaç duyulduğunu aktarmaktadırlar. Rutin aktiviteler teorisinin de bu ihtiyacı karşılayabileceğini iddia etmektedirler. Bu isimlere göre rutin aktiviteler ev, iş ve diğer faaliyetlerin gerçekleştirildiği evden uzak mekânlarda görülmektedir. Bu yüzden de ev dışındaki alanlarda herhangi bir koruyucu unsurun bulunmaması halinde bireylerin uygun bir hedef haline geldiğini belirtirler. Dolayısıyla rutin aktiviteler dahilinde birtakım adi suçlarla ve sokak suçlarıyla daha sık rastlanacağını savunmaktadırlar.

3.2.1.2. Suç Deseni Teorisi

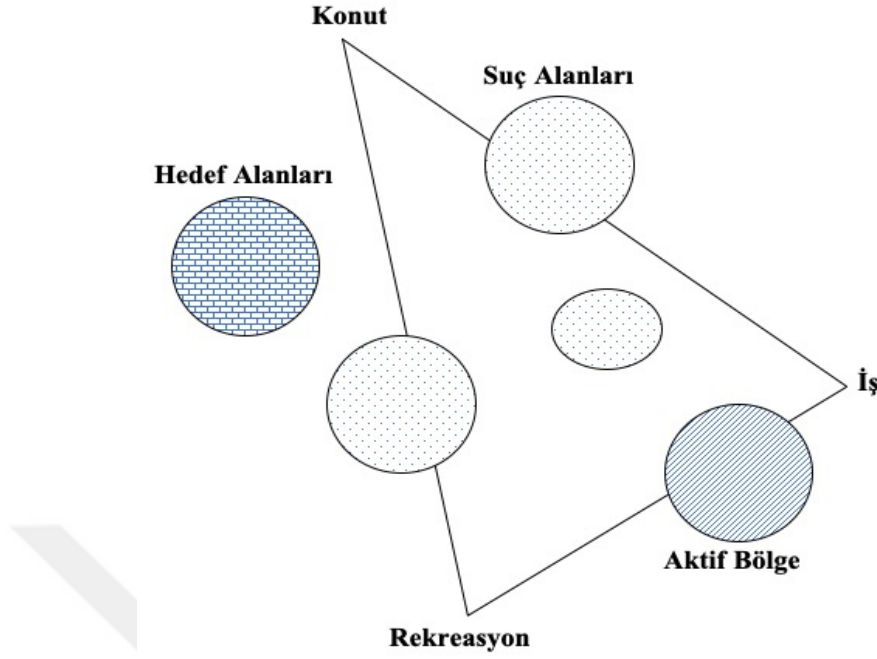
Pat ve Paul Brantingham tarafından geliştirilen suç deseni teorisi, belirli bir zaman ve mekânda suç işleyecek bir kişinin günlük rutin davranışları içerisinde konusu suç teşkil eden davranışları tercih etmesinin nedenlerini açıklamaktadır. Başka bir ifadeyle belirli zaman ve mekânın suç için nasıl cazip hale geldiği sorusu üzerinde durulmaktadır. Bu yaklaşımda, bir önceki başlıkta açıklanan rutin aktiviteler teorisinde olduğu gibi şehirde yaşayanların günlük aktiviteleri ile suç olayları arasında bir ilişki kurulmuştur. Teoriye göre suçluların da günlük rutin faaliyetler içerisinde bulunması, rutin aktiviteler teorisi ile arasındaki en önemli farkı oluşturmaktadır. Bu yüzden bir mekânın suçlu tarafından suç için uygun olduğu veya olmadığının tespit edilmesi de günlük rutin faaliyetler esnasında gerçekleşmektedir (Ataç, 2008, s. 34-35).

Felson ve Clarke (1998, s. 6) suç deseni teorisine göre suç, suçlu ve mağdurun kesiştiği ortak bir noktada gerçekleşir. Bu noktada şehirler, üç ana kriter üzerinden tanımlanmıştır.

Bunlar düğüm noktaları (*nodes*), izler (*paths*) ve sınırlar (*edges*) olarak belirlenmiştir. Düğüm noktaları şehir yaşamında sürekli olarak kullanılan ticaret merkezleri, konut bölgeleri ve eğitim kurumları gibi alanlar olarak tanımlamıştır. İzler ise bu teorinin temel dayanağını oluşturmaktadır. İzlerin belirlenmesi suçlunun günlük rutin faaliyetleri ile suç arasındaki ilişkinin kurulması açısından önemli bir hal almaktadır. Suç işleyecek kişilerin bildikleri ve daha önceden suç işledikleri alanları tercih ettiği savunulmaktadır. Son olarak sınırlar ise şehirdeki belirli mekanların birbirlerinden ayrılmasıdır. Eğlence ve iş yerleri ile konut bölgelerinin birbirinden ayrılması ve işlenecek suçun niteliğine uygun alanların tespit edilerek sınırların belirlenmesi görüşüne dayanmaktadır.

Bir mekânda görülen suçların dağılımına odaklanan suç deseni teorisi görüşüne göre bir suçun işlendiği mekân, zaman ve işlenen suç türlerinin tespit edilmesiyle şehir bölgelerinde suçun yaygınlaşmasının önüne geçilebilmektedir. Örneğin araba hırsızları için yerleşim yerlerinde bulunan kayıtlı nüfus ve araç sayısı hırsızlar açısından mekânın belirlenmesinde önemli bir kriterdir ve yirmi dört saatlik zaman diliminde otoparklarda bulunan araçların yoğunluğu suç için uygun noktanın belirlenmesini sağlamaktadır. Bu bakımdan hem saldırgan hem de hedef kitle açısından bir bölgenin yoğunluğu dikkate alınmaktadır. Suç deseni teorisi mekanla doğrudan ilişkilidir ve yerleşim yerlerinin belirli özellikler itibarıyla suçlular için çekim alanı oluşturduğu görüşüne dayanmaktadır. Bu bağlamda kişilerin günlük, haftalık veya yıllık olarak gerçekleştirdiği rutin aktivitelerin tespit edilmesiyle suç olayları açığa çıkmaktadır. Böylece hem şehir hem de ülke ölçeğinde suç desenleri oluşturulabilmektedir (Beavon, Brantingham, & Brantingham, 1994, s. 129; Ataç, 2008, s. 37).

Geliştirilen bu teoride suçlunun rutin aktiviteleri esnasında hedef kişi veya mülklere nasıl karar verdiği üzerinde durulmuştur. Şekil 7’de görüldüğü gibi teori bir üçgen ile anlatılmış ve bireylerin yaşam alanlarında bulunan ev, iş ve eğlence alanları arasından geçerken nasıl bir güzergahı tercih ettiği gösterilmiştir. Yapılan araştırmaların birçoğu da suçluların bu güzergahı değiştirme imkanları olsa dahi değiştirmediklerini ve şehirde bildikleri bölgelerde suç işlediklerini kanıtlar nitelikte olmuştur (Clarke & Eck, 2005).

Şekil 7. Pat ve Paul Brantingham'ın Suç Unsurları Şeması

Kaynak: Rossmo, 2000.

3.2.1.3. Rasyonel Suç Teorisi

İktisat kavramlarından yararlanılarak geliştirilen rasyonel suç teorisine göre suç işleyecek kişiler, öncelikli olarak kâr ve zarar hesabı yapmaktadır. Göze alınan risk suç işlendikten sonra elde edilecek faydaya değdiği takdirde saldırganlar suçu işlemeye karar verirler. Dolayısıyla başarısızlık ile başarılı olma durumları karşılaştırıldıktan sonra kârın zarardan üstün olup olmadığına bakılmaktadır (Akers, 2000, s. 23-24).

Bu teoriye göre suç işleme iki adımda gerçekleşmektedir. Öncelikli olarak bireyler ihtiyaçları için suç işlemelerinin gerekli olup olmadığına karar vermektedirler. Bu kararın alınmasında kişinin deneyimleri, etik yargıları, kendine yönelik algıları ve o anda içinde bulunduğu koşullar belirleyici olabilmektedir. Bu etkenlerle beraber bireyin suç işlemeye karar vermesinde dış dünyasının da etkisi olmaktadır. Örneğin suça teşvik eden bir arkadaşının olması karar alma sürecini doğrudan etkileyebilmektedir. İkinci aşamada ise hangi suçun işleneceğinin belirlenmesi yer almaktadır. Burada da kişinin kendi pozisyonu belirleyici olabilmektedir. Örneğin ekonomik açıdan zor günler geçiren birisinin acil bir paraya ihtiyacı olması halinde hırsızlık suçunu işlemeyi tercih etmesi daha yüksek olasılıklıdır. Bu aşamada

kişi, suçu işleyeceği mekânı analiz etmeye başlar. Hırsızlık suçu için düşünmeye devam edersek gireceği evde değerli bir eşya olup olmadığını, evde birisinin yaşayıp yaşamadığını ve bunların profillerini analiz etmektedir. Tüm bunların sonucunda başarılı olma olasılığı ve elde edeceği kârı gözeterek hırsızlık suçu için harekete geçmektedir (Cullen & Agnew, 1999, s. 254).

Genel olarak rasyonel suç teorisinin suçu önlemek için gerekli tedbirlerin alınmasında değerli bir yaklaşım olduğu görülmektedir. Çünkü şahısların riskin düşük olduğu durumlarda suç işledikleri görüldüğüne göre riskleri arttırarak gerekli tedbirleri almak bireylerin karar verme aşamasına gelmeden suçtan vazgeçmelerini sağlayabilir. Bu yüzden de kamera ve alarm sistemlerin kurulması, özel güvenlik görevlilerinin istihdam edilmesi gibi önlemler potansiyel suçlular açısından motivasyonu azaltıcı bir etkiye sahiptir. Bu tedbirlerin alınması takdirde bireyler, suç işlediklerinde yakalanma olasılıklarının yüksek olduğunu veya yakalanmasalar dahi sonradan kimliklerinin tespit edilebileceğini düşünerek suç işlemekten kaçınmaktadır. Ayrıca söz konusu önlemler sadece hırsızlık suçu için düşünülmemelidir. Terör ve kaçakçılık gibi diğer kanuna aykırı eylemler için de geçerlidir (Doğan & Sevinç, 2011, s. 58).

3.2.1.4. Kırık Camlar Teorisi

James Q. Wilson ve George L. Kelling tarafından geliştirilen kırık camlar teorisi, güvenlik uygulamalarındaki önemli yaklaşımlardan biri olarak kabul görmüştür. Teorinin ortaya çıkışında 1970'li yılların ortalarından itibaren Amerika'nın New Jersey eyaletinde uygulanan ve başarıya ulaşmayan güvenlik önlemleri etkili olmuştur. Polis kulübelerinin sayısının arttırılması ve yaya olarak devriye atılmasının suç oranlarını azaltıcı bir etkisinin olmadığı gözlenmiştir. Bu önlemlerin yalnızca ilgili mahallelerde yaşayanların kendilerini daha güvende hissetmelerini sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu durumu gözlemleyen Wilson ve Kelling, öncelikli olarak alınan küçük önlemlerin sosyal yapıyı olumlu yönde etkileyeceğini devamında ise daha kompleks problemlerin şehirlerde yaygınlaşmasını önlemede yardımcı olabileceğini düşünmüştür (Wilson & Kelling, 1982).

Kırık camlar teorisiyle ilgili olarak araştırmacı Philip Zimbardo tarafından Kaliforniya'da gerçekleştirilen bir deneyde aynı model iki araç şehrin farklı bölgelerine park edilmiştir. Bu arabalardan biri bakımsız, plakasız ve kaputu açık şekilde diğeri de hiçbir eksik ve aksağı bulunmayacak şekilde park edilmiştir. Sonuç olarak bakımsız şekilde park edilen

araç, on dakika içerisinde zarar görmüştür. Yirmi dört saatin sonunda da bu aracın değerli eşyaları çalınmıştır. Bakımlı şekilde park edilen araç ise bir hafta boyunca zarar görmemiştir. Ancak deneyi gerçekleştiren araştırmacı Philip Zimbardo'nun bu arabaya balyoz ile vurarak zarar vermesinin ardından, çevredeki insanların da araca zarar vermeye başladığı görülmüştür. Birkaç saatin sonunda bu araç da tahrip edilerek tanınmaz hale gelmiştir (Wilson & Kelling, 1982, s. 2-3). Doğan ve Sevinç (2011, s. 57) bu deneyle ilgili olarak bir mal üzerinde sahihsizlik hissi bulunmasının onun talan edilmesine yol açacağından bahsetmektedirler, hatta bu davranışın toplumda kendini kurallara uygun olarak davranan kimseler olarak niteleyen insanlar tarafından da sergilenebileceğini aktarmaktadırlar.

Kırık camlar teorisinin iki temel sava dayandığı görülmektedir. İlk olarak toplumda küçük veya hafif olarak tabir edilen suçlara müdahale edilmemesi halinde bu davranışların birçok kişi tarafından gerçekleştirilmesine yol açmaktadır. İkinci olarak ise engellenmeyen ve nispeten önemsiz gibi görülen dilencilik, duvarlara yazılar yazma, yerlere çöp atma, çevreye zarar verme gibi olaylar daha büyük ve ciddi sorunların görülmesine neden olmaktadır. Bu sürecin sonucunda yerleşim bölgelerinde uyuşturucu ticareti, fuhuş ve yasa dışı örgütlere rastlanabilmektedir (Ataç, 2008, s. 47; Demir, Çelik, Çetin, & Özkan, 2011, s. 256).

Sonuç olarak teori; kontrol, denetim, sahiplik, ilgi ve bakımın önemine atıfta bulunmaktadır. Söz konusu durumların eksikliği halinde suç olaylarının adeta üremesiyle karşı karşıya kalınabilir. Dolayısıyla terk edilmiş alanlar, karanlık ve izbe mekanlar suçlu potansiyelini açığa çıkarabilecek niteliktedir ve şehir alanlarında buna benzer bölgelerin oluşmasını engellemek suçla mücadele konusunda atılabilecek adımlardan birisidir.

3.2.2. Sosyal Suç Teorileri

Sosyal suç teorileri başlığı altında yoksulluk, eğitim eksikliği, alt kültür değerleri, toplumdan yabancılaşma ve uzaklaşma ile sosyal faktörler gibi bireylerin suça sürüklenmesine neden olan etkenler bu teoriler açıklanmaktadır.

3.2.2.1. Sosyal Düzensizlik Teorisi

Sosyal düzensizlik teorisine göre suç oranları toplumun çevresel özellikleriyle doğrudan ilişkilidir. Bir bireyin yaşamını devam ettirdiği bölge, yasadışı faaliyetlere

karışmasını etkileyebilecek niteliğe sahiptir. Bu bakımdan da çevre, yasadışı faaliyetlerin görülmesinde yaş, cinsiyet ve ırk gibi bireysel özelliklerden daha fazla belirleyici olabilmektedir (Zhao & Tang, 2018, s. 2). Teori, kriminoloji üzerine çalışan birçok araştırmacı tarafından sosyal çevre ve suç ilişkisinin açıklandığı değerli bir çalışma olarak kabul görmüştür. Shaw ve McKay tarafından ortaya atılan bu teori, Durkheim'in "*sosyal uzlaş*"; Park ve Burgess'in "*iç içe geçmiş bölgeler*" görüşlerini desteklemektedir. Araştırmada yirmi yıl boyunca toplanan resmi suç istatistikleri, mahkeme kayıtları ve demografik istatistikler gibi veriler kullanılmıştır (Başbüyük & Karakuş, 2010, s. 73).

Sosyal düzensizlik teorisi bu isimler tarafından şehirlerde yüksek suçların oluşmasına yol açan sosyal kontrollerle denk tutulmuştur. Aynı zamanda Shaw ve McKay farklı bir bakış açısıyla yaklaşmış ve suçun insan doğasına aykırı olduğunu düşünmüştür. Coğrafi alanlar problemlerin ana kaynağı olarak görülmüş ve bir bölgedeki suç oranlarının yüksek olmasının o bölgede yaşayanlarla ilişkili olmadığını ileri sürmüştür. Bu problemler toplumun sonraki nesillerine aktardığı miras olarak kabul edilmiş ve aradan geçen yıllarda demografik yapı değişse dahi suç oranlarının aynı kaldığına şahit olunmuştur (Winfrey & Abadinsky, 2003, s. 156).

Sonuç olarak sosyal düzensizlik teorisine göre insanların yaşadıkları çevrelerin karakteristik özellikleri bulunmaktadır. Bu yüzden de zaman içerisinde bir bölgedeki etnik yapı, nüfus, cinsiyet, gelir ve eğitim seviyesinde görülen değişimler suç oranlarının azalmasında bir etkiye sahip değildir. Nitekim Shaw ve McKay 20 yıl süren araştırmaları boyunca inceledikleri istatistiklerle bu durumu kanıtlamışlardır.

3.2.2.2. Sosyal Gerilim Teorisi

Durkheim'in anomi kavramından yararlanarak suçun nedenlerini kendi perspektifiyle inceleyen Merton, suçun yalnızca kuralsız ve istikrarsız durumlarda oluşmadığına dikkat çekerek normal ve olağan dönemlerde de suçun meydana gelebileceğini belirtmiştir. Makro ve mikro düzeyde suçu inceleyen Merton, iki temel soruya yanıt aramıştır. Bunlar; ABD'deki suç oranlarının diğer sanayileşmiş ülkelere göre yüksek olmasının nedenleri ile sosyal statü ve suç oranları arasında ne gibi bir ilişki olduğudur (Dolu, 2011, s. 304).

Gerilim teorilerinin dayandığı Merton'un anomi teorisinin ortak paylaşılan değer yönelimleri ve dikey sosyal sınıf yapısı olmak üzere iki varsayımı bulunmaktadır. Bu varsayımlar gerilim teorilerinin ortaya çıktığı ABD toplumunun içinde bulunduğu durumun anlaşılması bakımından kıymetlidir. Çünkü ABD'de alt sınıf gruplarının ve özellikle de siyahilerin maruz kaldığı kötü muameleler sonucunda bir üst gelir grubuna yükselmeleri zorlaşmaktadır. Bu yüzden dezavantajlı bir grubun ortaya çıktığı görülmüş ve resmi süreçler içerisinde hedeflerine ulaşamayan bir kitle oluşmuştur. Böylece dezavantajlı grupların suça yönelmesine sebebiyet vermiştir. Öte yandan sadece ABD'de değil pek çok farklı ülkede de fırsat eşitliği konusunda eksiklikler vardır ve bu eksiklik bireylerin yaşam mücadelesindeki kişisel amaçlarına ulaşmasına engel olarak toplumdaki gerilimi körüklemektedir. Bu bakış açısıyla teori, toplumdaki değişim, normsuzluk ve kuralsızlığı suçun nedenleri arasında saymamaktadır. Toplumun kendi içerisinde barındırdığı problemlere odaklanarak suçun nedenlerini açıklamaktadır (Yücel, 2003, s. 59-60; İçli, 2004, s. 83-83; Kızmaz, 2005, s. 154-155, Giddens, 2005, s. 207-208; Akıncı, 2009, s. 175-176; Dolu, 2011, s. 311-312; Bahar, 2011, s. 186; Abanoz, 2012, s. 34-35).

3.2.2.3. Çatışma Teorisi

Kriminoloji alanındaki çatışma teorilerinin ortaya çıkışında uzlaşma teorilerinin kabul edilmemesi ve alternatif arayışı içine girilmesi etkili olmuştur. Bu arayışların sonucu olarak suç, suçluluk, ceza ve adalet sistemi ile devletin işleyişine karşı geline bir yaklaşım kriminoloji içerisinde önemli bir yer edinmiştir (Dolu, 2011, s. 423). Sonraki başlıklarda açıklanacak damgalama teorisi, çatışma teorilerini önemli ölçüde etkilemiştir. Ancak bu teorisinin mikro ölçekte yaklaşım sergileyen sosyolojik perspektifin aksine makro ölçekte bir anlayışı benimsediği görülmüştür. Dolayısıyla da ulusal ölçekte gerçekleşen ekonomi politikaları, adalet ve hukuk sistemi ile sosyal ve siyasal gelişmeler bir arada düşünülmüştür (Bahar, 2011, s. 196).

Çatışma teorisinin beslendiği temel düşünsel arka planı Marx ve Engels'in görüşlerine dayandığı ifade edilmektedir. Çünkü bu düşünürlerin devlet ve ekonomik sisteme yönelttikleri bakış açısını güçlü-zayıf, yöneten-yönetilen ve sömüren-sömürülen olarak tarif etmek mümkündür (Çakmak, 2015, s. 26). Esasen bu yaklaşımı geliştiren teorisyenler konunun içerisine güç unsurunu dahil etmektedirler. Söz konusu bu ayırım ve çatışmanın en belirleyici

faktörü de güç dengesidir. Çatışma teorisyenleri buradan hareket ederek bir güç dengesinin bulunmadığından ve getirilen yasal düzenlemelerin kamunun çıkarlarını korumaktan ziyade siyasi ve ekonomik yönden güçlü olanların çıkarlarını koruduğunu savunurlar. Bu bakış açısıyla da çatışma teorisi suçla mücadele edilirken adalet mekanizmasından yararlanılmasının başarılı sonuçlar doğurmayacağına inanmaktadırlar. Hatta bu görüşü savunanlar eşitsizlik üzerine dizayn edilmiş bir hukuk mekanizmasının suçla mücadelede daha da kötü sonuçlar doğuracağını kabul etmektedirler. Bu yüzden eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasını ileri süren bir bakış açısına sahiptirler. İşsizlik ve yoksullukla mücadele, konut sorununun çözülmesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sunulması, daha adil bir hukuk sistemi gibi politikalar aracılığıyla suçun önlenebileceğini düşünmektedirler (Kargın & Tosun, 2016, s. 193-194; Işıқтаç, 2013, s. 629; Ratner, 1989, s. 3).

3.2.2.4. Alt Kültür Teorisi

Alt kültür teorisi Albert Cohen ile Cloward ve Ohlin'in çalışmalarının sonucu olarak kriminoloji içerisinde önemli bir noktaya gelmiştir (Burkay, 2008, s. 10). Bu isimlerden Albert Cohen, Merton ile büyük ölçüde aynı düşünerek yapısal sorunlardan dolayı yaşanan gerginlik nedeniyle suçlu davranışının özellikle alt sınıfta bulunan ergenlik çağındaki erkeklerde görüldüğünü öne sürmüştür. Ancak Cohen bireysel davranışlarda görülen değişimi veya suçlu alt kültürün belirli bir dönemde korunmasını incelemek yerine alt kültürlerin varlığının nedenlerini tartışmıştır (Akers, 2000, s. 145).

Cohen çalışmasının sonucunda içerisinde üçlü bir yapıyı barındıran uyum modeli önerisi geliştirmiştir. Bu üçlü yapıyı “*kolej çocuğu*”, “*suçlu çocuk*” ve “*sokak çocuğu*” olarak tanımlamıştır. Çalışmanın sonucuna göre alt kültüre mensup gençler bu üç seçenektan birini seçerek hayatlarına devam etmektedirler. “*Kolej çocuğu*” modelini tercih eden gençlerin alt sınıfın maruz kaldığı durumları aşmak için orta sınıfa ait değerleri benimsediği, okulda derslerine çalıştığı, sosyal ilişkilerle kendini geliştirdiği ve kötü alışkanlıklardan uzak durduğu belirtilmiştir. Böylece de orta ve üst sınıfın sahip olduğu saygınlık ve statüye erişmeyi hedeflemektedirler. “*Suçlu çocuk*” modeli ise “*kolej çocuğu*” modelinin tam karşısında yer almaktadır. Bu modeli benimseyen gençler orta ve üst sınıfa ait değerlere karşı düşmanca bir tutum sergilemektedir. Suç ulaşmak istedikleri statü için araçsal bir hale gelmiştir. Son sırada yer alan “*sokak çocuğu*” modeli diğer iki modelin tam ortasına konumlandırılmıştır. Bu modeli

benimseyen gençler ne alt sınıfın ne de orta ve üst sınıfın değerlerine adapte olurlar. Ancak içinde bulundukları koşulları da kabullenmiş vaziyettedirler. Kendilerini “*suçlu çocuk*” modelinden ayıran en önemli nokta, orta ve üst sınıfa karşı bir suçlu davranışında bulunmamalarıdır. Alt sınıf içerisinde yer alan gençlerin büyük bir çoğunluğunun bu modeli benimsediği görülmektedir (Karğın, 2016, s. 73-75).

Cloward ve Ohlin’e göre ise alt kültür açısından suç başarıya ulaşmanın bir yoludur. Alt sınıf içerisinde yer alan birçok kişi yaşam mücadelesi boyunca karşılaştıkları zorlukları suçla aşabileceklerine inanmaktadırlar. Bu sürecin sonucunda da ilk olarak kanuna aykırı davranışların sergilendiği ardından da başta şiddet olmak üzere yasadışı yollara saptıkları görülmüştür (Winfrey & Abadinsky, 2003, s. 167; Shoemaker, 1990, s. 124).

3.2.2.5. Sosyal Kontrol Teorisi

Kontrol teorisinin kökenini Durkheim’in çalışmalarına dayandırmak mümkündür. Teori, Albert J. Reiss, Jackson Toby, F. Ivan Nye ve Walter C. Reckless gibi isimlerin çalışmalarıyla gelişim göstermiştir. Ancak teorinin modern anlamda öne çıkmasını sağlayan Hirschi ve Gottfrederson olmuştur. Gerçekleştirilen çalışmalar ışığında teori, bireylerin toplumdaki değer ve normlara olan bağlılığı ile suç arasında denetim mekanizmasına dayanan bir ilişki kurmaktadır. Denetimin yetersiz olması durumunda, toplumda suç davranışlarının görülebileceği ifade edilmiştir (Sankır, 2014, s. 1318; Kızmaz, 2005, s. 165).

Sosyal kontrol teorisi hakkında ise literatürde farklı tanımların bulunduğu görülmektedir. Wood’a (1974, s. 53) göre sosyal kontrol, gücün diğer kişilerin davranışlarını etkileyecek biçimde kullanılmasıdır. Martindale (1966, s. 292) teorinin toplumun bir bütün olarak sürdürülebilir ve başarılı şekilde kararların alınması anlamı taşıdığını belirtir. Lumbey (1924, s. 3) sosyal kontrolü, bireylerin etrafındakileri kendi gibi düşünmesi, hissetmesi ve davranması yönünde etkilemesi olarak tanımlamaktadır.

Teorinin gelişmesinde önemli etkiye sahip isimlerden biri olan Hirschi, suçlu davranışını birey ve toplum arasında kurulan bağ ile açıklamaktadır. Ona göre bireyin toplumla kurduğu bağın zayıflaması sonucunda birey üzerinde var olan tüm sınırlar ortadan kalkar ve birey yasaları ihlal etmeye başlar. Bu yüzden de sosyal kontrole büyük bir önem vererek toplumun düzeni için bir gereklilik olarak görür. Bireyleri sınırlandıran bir kontrol

mekanizmasının olmaması halinde ise özellikle gençlerin suça sürüklenebileceğine değinmektedir (Sankır, 2014, s. 1318). Williams III ve McShane (1999, s. 191) sosyal kontrol teorisini çocukluk dönemi ile bağlantı kurarak açıklamıştır. Çocukluk döneminde yeteri kadar gelişmeyen içsel denetimin veya bu denetimin sonradan kaybedilmesinin, okul, aile ve arkadaş ortamında edinilen sosyal rollerin birbirleriyle uyumsuz bir şekilde cereyan etmesi ve bu rollerin karışık hale gelmesi bireyin suçlu veya sapkın davranışlarında bulunmasına yol açmaktadır.

3.2.2.6. Damgalama Teorisi

Damgalama teorisi 1960'lı yıllardan sonra adından sıkça söz ettirmeye başlamış ve önemli yaklaşımlar arasında kabul görmüştür. Teori, insanların etiketlenmeleri sonucunda suçlu davranışlarına daha kolay bir şekilde sevk olacağına dayanmaktadır. Çünkü herhangi bir suç ile damgalanmış kimse toplumdan bir nevi dışlanmaktadır. Bu yüzden de toplumdan dışlananlar yasa dışı kimselerle ilişki içerisine girebilmektedir (Kızmaz, 2005, s. 167).

Damgalama teorisi diğer teorilerinden suçlu davranışa bakış açısıyla farklılaşmaktadır. Çünkü önceki teoriler, bireyin suç işleme nedenleri üzerinde dururken bu teoride bazı davranışların sapma olarak tanımlanmasının nedenleri irdelenmiştir (Marshall, 1999, s. 212). Dolayısıyla teoride suç işleyen bireyden ziyade kuralları koyanlar, yani yasal ve yasadışı sınırların belirlendiği sistem sorgulanmaktadır (Kızılcı, 1996, s. 150).

Teorinin öncüleri arasında görülen Becker, suç olgusunu toplumun egemen sınıflarının ve güçlü konumdakilerin çıkarları doğrultusunda tanımlanma biçimiyle ilişkilendirmiştir. Böylece suça hukuki bir perspektif katarak yaklaştığı görülmektedir. İşte tamda buradan hareketle suçlu davranışlarını hukuki boyuta taşıyanların bireyleri etiketleyebilecekleri kurallar koyduklarına ve bu kuralların referans alınarak kimlerin sapkın ve suçlu davranışında bulunduğu karar verileceğine dikkat çekmektedir (Vito & Holmes, 1994, s. 189-192; Marshall, 1999, s. 212).

Damgalama teorisi için kabul görmüş bir diğer önemli isim olan Lemert'e göre sapma davranışı ikiye ayrılarak incelenmelidir. Bunlardan ilki geçici bir aşamadır ve bireyin bir normu ihlal eden davranış sergilemesidir. İkinci aşamada ise birey artık gerçek bir suçlu halini almaktadır. İkinci aşamayla beraber bireyin sosyal normlara karşı tepkisi kuvvetlenerek, diğer

suçlularla birlikte sosyal bir çevre kurmaya başlamaktadır (İçli, 1998, s. 113; Liska, 1987, s. 117) .

Genel olarak damgalama teorisi suçun kim tarafından işlendiğini konu edinmektedir. Dolayısıyla bir kişinin suçu işleyip işlememesinden daha çok etiketlenip etiketlenmediği daha önemlidir. Tüm bunlara ek olarak suçun tanımlanması üzerine de bir takım yaklaşımlar sergilenmiştir. Bazı eylemlerin bölgesel veya dönemsel olarak suç statüsüne alınıp alınmamasına değinilmiştir.

4. ŞEHİR GÜVENLİĞİ İÇİN SUÇ ÖNLEME STRATEJİLERİ ve TARİHSEL GELİŞİMİ

Kırsal bölgelere göre daha yoğun ve kalabalık nüfusa sahip olan şehirler, ekonomik ve toplumsal ilişkiler açısından da kompleks bir yapıya sahiptirler. Şehirlerin kırsal alanlara kıyasla çok daha fazla kompleks olan sosyal ve ekonomik yapıları dikkate alındığında, şehir ve suç ilişkisi daha bir ön plana çıkmaktadır. Benzer şekilde kırsal toplum yapısına göre sosyal kontrol ve denetim mekanizmalarının daha az olduğu şehirler, doğası gereği, heterojen sosyal yapı unsurlarıyla suçun oluşumuna katkı sağlayabilen bir ekosistemi de barındırmaktadır. Bu durum özellikle göçe maruz kalan şehirlerde, göçün türüne ve yapısına göre daha da önemli bir hal almaktadır. Şehirlerin sürdürülebilirliği onun güvenliğinden geçtiğinden bu tür sorunların aşılmasında, suç önleme stratejilerinin belirlenmesi ve uygulanması, hayati öneme haiz bir olgudur. Dolayısıyla şehir güvenliği dediğimiz konu ilk olarak kırsaldan farklılaşan bir problemi ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. İkinci olarak da şehirlerin tarih boyunca gösterdiği gelişim çizgisinden etkilenmektedir. Tezin bu başlığı altında suç önleme stratejileri makro ve mikro olmak üzere ikiye ayrılarak açıklanmıştır. Suçun oluşmasına etki eden yapısal sorunların ve yerel dinamiklerin belirlenebilmesi nedeniyle böyle bir ayırım yapılmıştır. Ardından Endüstri Devrimleri, güvenlik algısı, teorisi ve uygulamasında oluşturduğu farklılıklar üzerinden irdelenmiştir.

4.1. Suç Önleme Stratejileri

Evrensel bir olgu olarak suç, insanlık tarihi boyunca tartışmalı gündem maddelerinden biri olmuştur. Bu kapsamda da suçu önleme noktasında belirli stratejiler geliştirilmiştir. Böylece gerçekleştirilen eylemler yapısal sorunların çözümü için makro stratejiler olarak; suçun oluşmasından önce veya sonra mücadele edilmesini sağlayacak eylemler de mikro stratejiler olarak ele alınmıştır.

4.1.1. Makro Stratejiler

Makro stratejiler ile amaçlanan bireylerin suça sürüklenmesine yol açan yapısal sorunların iyileştirilmesidir. Bu sayede ise toplumların daha adil ve yaşanılabilir bir mekanizmaya kavuşturulmasına katkı sunulması beklenmektedir. İşte böyle bir yaklaşımın

karşılığı olarak bu bölüm altında; adalet, ekonomi ve maliye, eğitim, aile ve yerel yönetim politikaları üzerinde durulmuştur. Literatür incelendiğinde bu politika başlıklarının suçun oluşmasına etki eden yapısal problemlerin çözüme kavuşturulması için incelendiği görülmüştür. Böylece suçun altında yatan faktörlerin ortadan kaldırılmasına ve/veya iyileştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

4.1.1.1. Adalet Politikası Aracılığıyla Suç Önleme

Suç, ceza hukukunun tanımladığı eylemler olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan konusu suç teşkil eden bir davranışın yerine getirilmesi durumunda, suç işleyen kimselerin karşılaşacağı yaptırımların sınırları yazı hukuk normlarınca belirlenmiştir. Aynı zamanda ceza hukukunun ötesinde suçla mücadele etmek için kurulacak kurumlar da birer yasal metine dayanmaktadır. Bu yüzden adalet mekanizması kapsamında cezai müeyyideler ile suçlunun engellenmesi ve ıslah edilmesi bir arada düşünülmelidir. Örneğin suçla mücadele edilmesi için Londra’da 1829 yılında modern anlamda kurulan ilk polis teşkilatlarından birisi olan kurum, “*Metropolitan Polis Kanunu*” (Metropolitan Police Act) isimli hukuki metne dayanmaktadır. Bu kanuna göre polisin temel görevi suçun önlenmesidir (Seyhan & Eryılmaz, 2004, s. 5).

Konusu suç teşkil eden bir olayın gerçekleşmesinin ardından fiziksel cezalandırma uygulaması, özellikle 18. ve 19. yüzyıllarda Avrupa’da, suçla mücadele edilirken en çok benimsenen yolların başında gelmiştir. Böylece suç işleyen bireylerin vücutlarına acı vermeyi hedefleyen eylemlere başvurulmuştur (Adler, Mueller, & Laufer, 1995, s. 478-480). Cezaevinin ortaya çıkışı ise suçla mücadele konusunda önemli bir ayrımın oluşmasına yol açmıştır. Cezaevlerinin ortaya çıkmasından önceki dönemde ise suçlu kişinin ortadan kaldırılması ve mağdurun zararının karşılanması tercih edilmiştir. Böylece, kırbaqlama, öldürme, dayak, kısas, sürgüne gönderme ve para cezası gibi bir takım yöntemler ceza olarak belirlenmiştir. Cezaevinin ortaya çıkışı ceza infaz sisteminde önemli değişikliklere yol açmış ve hapishaneler suçlunun kapatıldığı, cezalandırıldığı ve yeniden sosyalleştirilerek topluma kazandırıldığı kurum niteliğine kavuşmuştur (Artuk & Alşahin, 2015, s. 298).

Suçun azaltılması için gerçekleştirilen yaptırımlar ve bunların sonuçları on madde olarak Tablo 6’da sıralanmaktadır. Bu on madde aşağıdaki tabloda gösterilerek, bireyin suça yönelmesinin engellenmesi konusunda başarılı olunması için gerekli eylemler gösterilmiştir.

Tablo 6
Suçun Azaltılması için Gerçekleştirilen Yaptırımlar ve Sonuçları

1. Madde	Suçlunun cezalandırılması.
2. Madde	Suçlunun takip edilmesi ve gözetlenmesi.
3. Madde	Suçlunun cezalandırılmasının ardından çevresinin suçla ilgili bilince ulaşması.
4. Madde	Suçluların ıslah edilmesi.
5. Madde	Normatif değerler yoluyla suçluların cezalandırılması.
6. Madde	Suçlunun bir yaptırımla karşılaşması.
7. Madde	Suçluların etiketlenmesi.
8. Madde	Cezalandırma sonucunda suçlunun normlara karşı izole olması.
9. Madde	Cezalandırmanın bireyleri hukuka karşı saygılı davranmaya ve özen göstermeye sevk etmesi.
10. Madde	Suçlu davranışının ardından belirli yaptırıma maruz kalınması.

Kaynak: Barlow, 1993, s. 454-456.

Cezalandırma yaptırımları üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda Hagan (1985, s. 288-289) “suç işlemekten men etme ve suçtan alıkoyma; bireysel ve genel caydırıcılık; reform ve rehabilitasyon; ahlaki doğruculuk ve sembolizm; misilleme yapmak; onarma ve telafi etmek” olarak cezalandırmanın amaçlarını sıralamıştır. Toby (1971, s. 104) cezalandırmanın amacını “suçun engellenmesi; uyumcu değerlerin devam etmesi; suçluların rehabilite edilmesi” olarak belirlemiştir. Siegel ise (1989, s. 478-479) cezalandırmanın amacını “caydırma; suç işleyecek imkanlardan yoksun bırakma; iyileştirme; misillemede bulunma” olarak sıralamıştır. Tüm bu bakış açıları eşliğinde bir suçun cezalandırılmasındaki temel gayenin hem bireyin hem de toplumun suçlu davranışı ile arasına mesafe koymak olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bireyin suç işlemesine sebep olan faktörlerin ortadan kaldırılması bu açıdan değerli görülmektedir. Aynı zamanda toplumsal norm ve değerlerin yeniden pekiştirilmesi sosyal açıdan önemlidir. Ayrıca suçun ardından ortaya çıkan zararın karşılanması ve toplumsal dengelerin korunması da elzemdir.

Batılı ülkelerde cezai yaptırımların suçun önlenmesine olan etkisi üzerine teorik ve ampirik çalışmalar gerçekleştirilmesine rağmen Türkiye’de bu konuyla ilgili alan yazınında bir eksiklik olduğu düşünülmektedir (Kızmaz, 2005, s. 211). Türkiye’de ceza adalet sisteminin Avrupa’dan etkilendiği ve “*Klasik Okul*” felsefesinin yansımalarının bulunduğu görülmüştür. Ancak bu durum şekli bir benzerliği andırmaktadır. Yapılan düzenlemelere rağmen Türk Ceza Adalet Sistemi’nin (TCAS) caydırıcılık konusunda eksik yanları bulunmaktadır. Bir cezanın caydırıcılığı “*kesinlik; hızlilik ve şiddetlilik*” olmak üzere üç temel faktöre bağlıdır. Kesinlik, işlenen bir suçun ardından belirlenen cezaların herkese eşit şekilde uygulanması anlamına gelmektedir. Hızlilik, suç meydana geldikten sonra suçluların bir an önce yakalanması ve gerekli soruşturma süreçlerinin ardından gereken cezaya çarptırılmalarıdır. Şiddetlilik ise suç ve cezanın paralel seyretmesidir. Ancak her ne kadar suçlara ilişkin caydırıcı yasaların hazırlanması önemli görülse de tek başına yetersiz kalabilmektedir. TCAS için ise belirtilen bu teorik yaklaşımların uygulamaya dönüştürülmesinde sorunlar görülmektedir. (Dolu, Büker, & Uludağ, 2012, s. 70-73).

Türkiye’de ceza adalet sisteminin caydırıcılık yönünde sorunları bulunduğunu istatistiksel verilerde doğrulamaktadır. Tavares ve Thomas tarafından gerçekleştirilen çalışmada Türkiye’de 1995 yılında polis tarafından kaydedilen toplam suç sayısı 279.001 iken 2005 yılında bu sayı 686.169’a ulaşmıştır (Tavares ve Thomas, 2007, s. 3). Dolayısıyla bu on yıl içerisinde yüzde 145’lik bir artış yaşandığı görülmüştür. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2005 ve 2017 yılları arasında Türkiye’de cezaevine giren toplam hükümlü sayısı 55.966’dan 232.340’a yükselerek dört kat artmıştır. Dolayısıyla bu veriler ışığında Türkiye’de cezaların yaptırım gücünün tek başına yeterli olamadığı ve bireylerin suçlu davranışları sergilemeye devam ettiği gözlemlenmiştir (TÜİK, 2018).

Türkiye’de caydırıcı cezaların oluşturulmasına olumlu örnek olarak kapkaç suçu ele alınabilecek niteliktedir. 765 sayılı Eski Türk Ceza Kanunu’nun 491. maddesinde kapkaçın tarifi olmamasından dolayı basit bir hırsızlık suçu olarak tanımlanmıştır. Cezaların caydırıcı olmaması sebebiyle yalnızca İstanbul’da günde 25 kapkaç vakasının yaşandığı görülmüştür (Hürriyet, 2001). 5237 sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu’nun 142. maddesinde ise kapkaç suçunun cezası yedi yıla kadar hapis olarak belirlenmiş ve kanunlar yoluyla suçun caydırıcı olması amaçlanmıştır (Hürriyet, 2005). Konuyla ilgili açıklamalarda bulunan hukukçular da cezai

yaptırımların ağırlaşmasının ve infaz oranlarının yükselmesinin suçun azalmasında etkili olduğunu belirtmiştir. Nitekim cezaların ağırlaştırılmasının etkisiyle 2007 ve 2008 yılları arasında kapkaç suçu % 41 oranında azaldığı görülmüştür (TimeTurk, 2009). 2017 ve 2018 yılları arasında da bu azalma, % 21,4'lük bir oranla devam etmiştir. (Emniyet Genel Müdürlüğü, 2018).

Sonuç olarak suçla mücadele edilirken makro ölçekte atılacak adımların başında adalet sisteminden kaynaklanan problemlerin ortadan kaldırılması gelmektedir. Ancak cezaların caydırıcı hale getirilmesi tek başına yeterli görülmemelidir. Bu konu, bireylerin suçlu davranışlarını tercih etmeleri halinde karşı karşıya kalacakların yaptırımların bedelinin ağır olması ve suçun tercih edilmemesini sağlaması açısından değerlendirmeli ve suça uygun cezaların belirlendiği bir mekanizma geliştirilmelidir. Bir yandan suçun önlenmesi noktasında olumlu adımlar atılırken öte yandan da suç gerçekleşmiş olsa bile mağdurların korunduğu ve suçlunun gerektiği gibi cezalandırıldığı bir mekanizma tesis edilmiş olacaktır. Hukuki açıdan da polis kurumunun günün koşullarına göre yenilenebilmesi için bütüncül şekilde mevzuatın düzenlenmesi gereklidir [Bulgu 1; Bulgu 2, s. 150].

4.1.1.2. Ekonomi ve Maliye Politikası Aracılığıyla Suç Önleme

Suçun oluşmasına etki eden faktörle ilgili literatür tarandığında ekonomik koşulların suçun ortaya çıkmasında önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ekonomik koşulların insan davranışlarını etkileyici bir yönünün bulunduğu düşüncesi kabul edilmektedir (Kızmaz, 2003, s. 280).

Ekonomik bir perspektiften hareketle suç olgusunun analiz edilmesi 1960'lı yıllardan sonraya denk düşmektedir. Bu kapsamda 1968 yılında Becker tarafından gerçekleştirilen “*Suç ve Ceza*” (Crime and Punishment) isimli çalışma öne çıkmıştır. Ona göre suç işlemeye karar veren bireyler, aldıkları risk sonucunda elde edecekleri gelir ile yasal yollardan elde edecekleri geliri ceza yaptırımları ile birlikte düşünerek suç işlemeyi kârlı bulmaları durumunda suç işlemektedirler (Entorf & Spengler, 2000, s. 76; Khan ve diğerleri, 2015, 75). Britt (1994, s. 99) makalesinde suç ve ekonomik koşullar arasındaki ilişkinin ele alındığı çalışmaları Becker (1968); Block ve Heineke (1975); Bonger (1916); Brenner (1978); Cantor ve Land (1985); Cohen (1981); Cohen ve Felson (1979); Cohen ve Land (1987); Ehlich (1973, 1975); Fox (1978); Hale ve Sabbagh (1991); Land ve diğerleri (1986); Parker ve Horwitz (1986) olarak

sıralamıştır. Ayhan ve Çubukcu (2007, s. 51-52) çalışmasında suçun oluşmasında ekonomik faktörlerin etkisi üzerine bir derlemede bulunmuştur. Bunun sonucunda Ackerman (1998); Ceccato ve diğerleri (2002); Çubukcu (2000); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Lay ve diğerleri (2005); Sezal (2003); Cahill ve Mulligan (2003); McClain (2001); Wang ve Minor (2002); Gruenewald ve diğerleri (2006); Stollard (1991); Wilkinson ve diğerlerinin (1998) yaptığı çalışmaların suç ve ekonomik faktörler arasında bir ilişki tespit ettiğini belirlemiştir.

Ekonomik koşulların suç ile olan ilişkisinin incelendiği çalışmalarda genel olarak işsizlik, yoksulluk, enflasyon, gini katsayısı, gelir adaletsizliği ve piyasa koşulları gibi ekonomik unsurların ele alındığı gözlemlenmiş ve pozitif bir korelasyon olduğu görülmüştür (Kızmaz, 2003, s. 281). Dolayısıyla da doğru ekonomi ve maliye politikaları aracılığıyla gelir dağılımının daha dengeli bir hale getirmek ve istihdamı arttırmak suçun azalmasına etki edebileceği düşünülmektedir [Bulgu 7, s. 152]. Bu durum bir önceki bölümde ele alınan suç teorileriyle de ilişkilidir. Bilindiği gibi motivasyon teorisine göre ekonomik durgunluk dönemlerinde, bireyler meşru yöntemlerle elde edemedikleri kazancı, suça yönelerek gerçekleştirebilmektedirler (Britt, 1994, s. 100).

4.1.1.3. Eğitim Politikası Aracılığıyla Suç Önleme

Okul çağının genç bireyler üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu kabul edilen bir durumdur. Gelişme çağının büyük bir zaman dilimini okulda geçiren bireyler üzerinde, eğitim ve öğretim sürecinin etkileri göz ardı edilemez. Okul ve suç ilişkisinin ele alındığı çalışmalarda, okulların suçu nasıl teşvik ettiği veya engellenmesine ne gibi katkıları olduğu konusuna işaret edilmiştir (Seyhan & Eryılmaz, 2004, s. 18-19).

Eğitim düzeyi ve suç ilişkisi açıklanırken yukarıda açıklanan üç yaklaşım, Travis Hirschi'nin geleneksel kontrol kuramının dayanaklarından biri olmuştur. Hirschi, Durkheim'in sosyal kontrol yaklaşımından etkilenmiş ve topluma bağlılık yönlerinin zayıf olduğu veya hiç olmadığı bireylerin suça yönelme olasılıklarının daha yüksek olduğunu savunmuştur (Hirschi, 2002, s. 18). Topses (2013, s. 704) çalışmasında bu yaklaşımın kabul edilmesi durumunda okulu yarıda bırakmış veya hiç gitmemiş kimselerin toplumsal bağlarında bir zayıflama olacağı için suça yönelme ihtimallerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Diğer yandan Türkiye’de suç ve eğitim seviyesi arasındaki ilişkiyi inceleyen vaka çalışmalarına bakıldığında zaman birbirinden farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Bu çalışmalardan bazıları eğitim seviyesinin yükselmesi durumunda suç oranlarının azaldığını belirtirken bazı çalışmalarda da böyle bir bağlantının doğru olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çıfci (2009, s. 410) eğitim hakkını kullanamayan bir gencin o an yaşadığı dışlanmanın yanı sıra ileride iş gücüne katılmadan da yoksun kalacağını belirtmiştir ve Türkiye genelinde 32 ceza- infaz kurumunda gerçekleştirdiği çalışmasının sonucunda farklı suçlardan hükümlü bireylerin genellikle ilkökul ve ortaokul mezunu olduğunu görmüştür. İçli (1987, s. 39) Ankara Yarıaçık Cezaevi’nde gerçekleştirdiği çalışmasında öğrenim durumu ile ilgili soruya yanıt veren 231 kişiden 136’sının (% 58,87) ilkökul, 48’inin (% 20,77) ortaokul mezunu olduğunu ve 14 kişinin de (% 6,06) okur-yazar olmadığını görmüştür. Buna karşılık yüksek okul veya üniversite mezunlarının oranının % 0,86 olduğunu belirlemiştir. Durusoy ve diğerleri (2008, s. 187) Türkiye genelindeki suç istatistiklerinden yola çıkarak suçluluğun eğitim düzeyindeki düşmeye bağlı olarak arttığını onaylamıştır. Bu çalışmaların aksine Cömertler ve Kar (2007, s. 48) çalışmalarında Türkiye’nin 81 ilindeki resmi verileri kullanarak hazırladıkları “*yatay kesit analizinde*” eğitim seviyesinin yükselmesi ile suçun azalmadığını tespit etmişlerdir. Bu durumun sonucunu eğitim sistemindeki aksaklıklara, kalite ve niteliğinde bulunan problemlere bağlamışlardır.

Sonuç olarak suça sürüklenme ve eğitim düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların birçoğu bize eğitim seviyesi yükseldikçe suç işleme oranlarının azaldığını göstermektedir. Çünkü çocukluk çağlarından itibaren birey, okulda hem içerisinde bulunduğu toplumun normlarını kazanmakta hem de sosyalleşme sürecini tamamlamaktadır. Öte yandan eğitime devam etmesi sonucunda gelecekte iş bulabilme imkanlarının artmasından dolayı ekonomik bir yoksunluk içine de düşmeyecektir. Bu yüzden kamu politikasının bir yönü olan eğitim alanına bu yönüyle bakılmalı ve insanların bireysel, toplumsal ve ekonomik bir yoksunluk içinde kalmamalarını sağlayan bir eğitim modeli üzerine düşünülmelidir [Bulgu 3; Bulgu 4, s. 151].

4.1.1.4. Aile Politikası Aracılığıyla Suç Önleme

Seyhan ve Eryılmaz’a göre (2004, s. 14) bireyin toplum içerisinde sosyalleşmesinde, meslek sahibi olmasında ve iyi bir eğitim almasında aile önemli bir etkiye sahiptir. Ailenin

sahip olduğu bu fonksiyon, özellikle bireylerin çocuk yaşıta “*belalı*” bir tip olmasının önüne geçilmesinde etkilidir. Dolayısıyla bireyin toplumun değerlerine uygun olarak yetiştirilmesinde ve anti-sosyal davranışlar sergilememesinde aile oldukça belirleyici olabilmektedir. Aile, çocuğun ileriki çağlarda sergileyeceği davranışların ortaya çıkmasında rol oynarken toplumsal açıdan da hayati fonksiyona sahip bir kurumdur. Bu perspektiften hareketle Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 41. maddesinde aile, “*Türk toplumunun temeli*” olarak görülmüştür (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982). Dolayısıyla toplumun temel yapı taşı olarak görülen aileler ne kadar sağlıklı bireyler yetiştirirse toplum da o ölçüde sağlıklı bir geleceğe sahip olacaktır. Bu bakımdan suça sürüklenmenin çocuklu yaşlardan itibaren önüne geçilmesinde aile kurumuna önemli bir görev düşmektedir.

Bir çocuğun suç işlemesini tek bir faktöre bağlamak yanıltıcıdır. Birbirinden farklı süreçlerin yaşanmasının ardından çocuk yaşlarda suç meydana gelebilmektedir (Akıncı & Atakan, 1968, s. 20). Fakat ailesel faktörler suçun ortaya çıkmasında önemli bir etkiye sahiptir. Çünkü ailenin sahip olduğu çocuk yetiştirme alışkanlıkları, çocuğun davranışlarını düzenleyen ve ayarlayan disiplin yaklaşımları, anne-baba ve çocuk arasındaki ilişkilerin etkisiyle oluşan bireysel iç kontrol duyguları, içerisinde bulunan sosyal çevrenin normları ve değer yargıları, suçun oluşmasında etkili olabilmektedir (Öter & Akalın, 1993, s. 115).

Dönmezer (1994, s. 310) ve Çataloluk’a göre (1983, s. 993) çocuk suçluların aileleri incelendiğinde iki unsurun ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlardan ilki suçlu çocukların ailelerinin ekonomik düzeyleri düşüktür. Çocuk suçluların yoğun olduğu bölgelerde yoksulluk, kötü yaşam, kalabalık nüfus ve yüksek göç oranları gibi koşullar görülmektedir. Diğerisi ise suçlu çocukların ailelerinin eğitim seviyeleri düşüktür.

Ailevi ilişkilerin sonucunda çocukların suça sürüklenmesini teorik yaklaşımlar eşliğinde analiz eden çalışmalara bakıldığında dört temel unsurun suç tehdidini arttırmada rol oynadığı görülmektedir. Bunlardan ilki olan “*ihmal*”, ebeveynlerin çocuklarına karşı gerektiği kadar vakit ayırmayarak onlarla olan iletişimlerinde nezaketten uzak kalmaları olarak ifade edilmiştir. İkincisi olan “*çatışma*”, ebeveynlerin yanlış ve dengesiz disiplin uygulamalarından kaynaklanan bir durumdur. Bir tarafın diğer tarafı reddetmesi gibi sonuçları bulunmaktadır. Üçüncüsü olan “*sapkınlık*” ebeveynlerin çocuklarının suç işlemesini veya hukuka aykırı davranışlar sergilemesini normal karşılamasıdır. Dördüncüsü olan “*huzursuzluk*” ise aile içi

çatışmadan kaynaklı olarak eşlerin ayrılması ve genel olarak da babanın evi terk etmesiyle beraber aile birliğinin bozulmasıdır (Loeber & Stouthamer-Loeber, 1986, s. 38-40).

Çocuk yaşta suç işleyen bireyler hakkında kriminologlar ikiye ayrılmış durumdadır. Bazı kriminologlar, suç işleyen kimselerin öz kontrollerinin düşük olduğunu, kısa süreli ve acil olduğunu düşündükleri zevklerinin peşine düştüklerini belirtmektedirler. Bu özelliklerin sonucu olarak bu bireylerin yaşamlarının erken dönemlerinde aile kurma gibi girişimleri çelişkili bir durumdur. Diğer kriminologlar, toplumun temel kurumlarından olan ailenin, bireyler üzerinde sosyal kontrol sağlanmasına yardımcı olacağını iddia etmiştir (Wright, 1993, s. ii).

Özellikle çocuk suçları açısından anne-baba arasındaki ilişkinin sağlıklı şekilde devam ediyor olması önemli konular arasında sayılabilir. ABD’de bu konuyla ilişkin yapılan bir araştırma sonucunda polise intikal eden suçlu çocuk profilleri incelenmiştir. 1972-1987 yılları arasında yapılan araştırmanın sonuçlarına göre sağlam bir aile yapısı içindeki çocukların % 10’u polis tarafından göz altına alınmış veya haklarında işlem yapılmış iken dağılmış ailelerin çocuklarında bu oran % 17 olmuştur (Marripedia, 2018). Türkiye açısından da çocuk suçluluğu dikkat edilmesi gereken ve son on yılda suç oranlarının önemli derecede yükseldiği bir konudur. TÜİK verilerine göre 2007 yılında 236 olan çocuk ceza infaz kurumuna getirilen ve eğitimevine giren çocuk hükümlü sayısı 2016 yılında iki kattan fazla yükselerek 514’e ulaşmıştır. Bu çocukların genel olarak hırsızlık ve yağma suçları işlediği görülmektedir (TÜİK, 2018).

Artan suçlarla beraber suçun önlenbilmesinde ailevî olarak belirli uygulama araçları belirlenmiştir. Bunlardan ilki kız çocuklarının okul çağlarında (lise dönemi) hamile kalmasını engellemektir. Zira bu koşullar altında dünyaya gelen çocukların sağlıklı ortamda büyümesi ve başarısız bir eğitim hayatı geçirmesi onların suça yönelme olasılığını arttırmaktadır. Bir diğeri doğum öncesi ve sonrasında çocuk bakımı ve gelişimi hakkında hizmetlerde bulunulmasıdır. Bu yaşlarda bilgilendirme ile ailelerin çocuklarını daha bilinçli yetiştirmesi beklenmektedir. Bir sonraki adım, anneler ve babalar için eğitim ve rehberlik desteği verilmesidir. Çünkü çocukların erken yaşta sergiledikleri saldırgan davranışlar etkili disiplin yollarıyla kontrol edilebilir. Nitekim küçüklerin eğitiminin yolu da büyüklerden geçmektedir. Başka bir uygulama aracı, mahrum ebeveynlerin çocuklarına okul öncesi dönemde hizmet

sunulmasıdır. Böylece ekonomik ve sosyal bakımdan dezavantajlı grupların küçük çocuklarının sosyal becerilerinin ve davranışlarının iyileştirilmesi hedeflenebilir. Diğer bir uygulama aracı, çocukları olabildiğince aileleri ile bir arada tutmak ve aile bütünlüğünü korumaktır. Suç işleyen kişilere bakıldığında da çocukluklarının belirli dönemlerini ailelerinden uzak çeşitli sosyal hizmet kurumlarında geçirdikleri görülmüştür. Dolayısıyla çocuğun ailesiyle olan birlikteliğini bozmamak suçun önlenmesine katkı sağlayabilir. Sonuncusu ise genç evsizliğin önlenmesidir. Özellikle ergenlik dönemlerinde erkekler evden kaçabilmektedir. Bu durumun sonucunda kimi zaman yalnızca hayatta kalabilmek adına suç işleyebilmektedirler. Evi terk etme davranışının önüne geçmek için bazı stratejiler geliştirilerek önemli bir suç önleme uygulaması hayata geçirilebilir. İlk olarak acil durumlar için barınacak yerin temin edilmesi ve ardından da aile ile çocuklarının birlikteliğinin tekrar sağlanması en temel hedef olmalıdır. Ama tüm bunları kapsayan ve evsizlik riskini asgari düzeye çeken bir aile ve iskân politikasının da geliştirilmesi gerekmektedir (Seyhan & Eryılmaz, 2004, s. 16-18).

Genel olarak bakıldığında aile yapısı, gelecekte çocukların toplumda nasıl bir birey olacağını doğrudan etkilemektedir. Ebeveynlerin çocuklarıyla yanlış iletişim kurması, sosyal ve ekonomik açıdan çocuğun yoksunluğu, okul süreci ve toplumsal yapı gibi unsurlar bir araya gelerek çocuğu olumsuz açıdan etkilemekte ve geleceklerini tehlikeye sokmaktadır. Bu durumun oluşmaması için bir kamu politikası eliyle toplumun geleceği olan çocuklar, sağlıklı ve güvenli bir çevrede toplumun geleceğine katkı sunabilecek bireyler olarak yetiştirilmesi önemli bir konu olarak görülmelidir [Bulgu 5; Bulgu 6, s. 151].

4.1.1.5. Yerel Yönetimler Politikası Aracılığıyla Suç Önleme

Toplumsal yaşamın gereği olarak kamusal hizmetler belirli bir iş bölümü içerisinde gerçekleştirilmektedir. Buna uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarıyla ilgili kurumlar oluşturulmaktadır. Nitekim toplumun tüm ihtiyaçlarının tek bir merkezden sağlanması pek mümkün değildir. Bu perspektiften hareketle güvenlik hizmetini vatandaşlara sağlamak için yönetim¹ yaklaşımı bağlamında, merkezi yönetime bağlı iç güvenlik birimleri ile yerel

¹ Toplumdaki değişik aktörlerin (kamu kesimi, özel kesim, sivil toplum) etkileşiminin ortaya çıkardığı süreçtir (Tekeli, 1996, s. 52-53).

yönetimler ve yerel yönetimlere bağlı birimlere görevler düşmektedir (Alaç & Çalı, 2011, s. 258).

Yerel yönetimler suçun önlenmesi noktasında geliştirdiği projeler ile hem daha huzurlu şehir mekânının oluşmasına katkı sunarken hem de merkezi teşkilatların üzerlerindeki yükün hafiflemesini sağlamaktadırlar. Post modern yönetim anlayışının sonucu olarak kamusal hizmetler tek bir kurum tarafından değil çoklu ilişki ağları içerisinde gerçekleşmektedir. Yönetişim anlayışının yaygınlaşması ile yerel yönetimler artık vatandaşları ilgilendiren her konuda çözüm üretmek için çaba göstermeye başlamıştır (Çakır, Sarıhan, & Sarıhan, 2014, s. 228).

Yerel yönetimlerin güvenlik yönetişimi kapsamında şehirlerin güvenliğini sağlamak için bir paydaş olarak rol alması suçun oluşmasına etki eden faktörlerin önlenmesine katkı sağlayabilmektedir. Yerel yönetimlerin halka olan yakınlığı düşünüldüğünde suçun önlenmesi noktasında emniyet birimlerinden daha işlevsel stratejiler üretme kapasitesine sahiptirler. Ayrıca yerel yönetimler farklı araçlarla da şehirleri daha güvenli bir yaşam alanına dönüştürebilecekleri düşünülmektedir. Yerel kalkınma için hizmet veren kalkınma ajansları, gençlerin karar alma sürecine dahil oldukları gençlik meclisleri, şehri yaşanılabilir kılmak için görev alan kent konseyleri ve kentsel dönüşüm uygulamaları ile potansiyel suç kaynaklarının ortadan kaldırılması için bir çaba sarf edilmektedir. Tüm bunların yanı sıra günümüzde yerel yönetimlerin önleyici güvenlik yaklaşımları için adım atması gereklidir. Çünkü son dönemlerde popüler hale gelen sürdürülebilir şehirler ve marka şehirler gibi kavramlar için yaşam alanlarının güvenliği ve suç oranlarının düşük olması önemli bir ön koşul olarak kabul edilmektedir (Çakır, Sarıhan, & Sarıhan, 2014, s. 229).

Suçun önlenmesi ve mücadele edilmesine Türkiye açısından bakıldığında asli görev ve sorumluluk emniyet birimlerinde olmasına rağmen bu konuyla ilgi belediyelere de yetki ve sorumluluklar verilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'na bakıldığında bu durum daha da belirgin hale gelmektedir. Kanunda yer alan 13. madde "*hemşehri hukuku*"; 14. madde "*belediyelerin görev ve sorumlulukları*"; 15. madde "*belediyelerin yetki ve imtiyazları*"; 51. madde "*zabitanın görev ve yetkileri*"; 69. madde "*arsa ve konut üretimi*"; 73. madde "*kentsel dönüşüm ve gelişim alanı*"; 75. madde "*diğer kuruluşlarla ilişkiler*" 76. madde "*kent konseyi*" ve 77. madde "*belediye hizmetlerine gönüllü katılım*"; maddeleri altında belediye sınırları

içerisinde yer alan hemşehrilerin sosyal ve kültürel ilişkileri güçlendirilerek şehirlerin güvenliğinin artırılması amaçlanmıştır. Bu yetkiler ışığında suçun oluşmasına etki edebilecek faktörlerin ortadan kaldırılmasına yönelik belediyelerin yapmakta olduğu uygulamalar bulunmaktadır. Çöküntü bölgelerinin engellenmesi; alt yapı ve konut çalışmaları; temizlik ve çevre düzenlemeleri; kültür, sanat, turizm ve tanıtım faaliyetleri; meslek kursları bunlara birer örnektir (Özaslan & Özaslan, 2016, s. 300-301).

Sonuç olarak suçla mücadele etme konusunda emniyet birimleri ne ölçüde yerel yönetimlerle işbirliği gerçekleştirirse başarı oranlarının da o ölçüde artması, beklenen bir durum olarak görülebilir. Yerel yönetimler halka en yakın birimler olmasından dolayı toplumsal sorunların kaynağını daha doğru tespit edebilmektedirler. Böylece suçla mücadele edilirken en doğru stratejiyi belirleyebilmektedirler. Aynı zamanda insanlara yakın oldukları için sosyal politikalar aracılığıyla suça sürüklenecek bireylerin topluma kazandırılmasını başarabilirler [Bulgu 8; Bulgu 9, s. 153].

4.1.2. Mikro Stratejiler

Yapısal sorunlardan kaynaklı çatışmaların önlenmesine yönelik olarak belirlenen makro stratejiler açıklandıktan sonra yerel ve spesifik olarak sorunların kaynağına inilmesi için mikro stratejilerin uygulanması gereklidir. Bu durumu hasta ve doktor ilişkisine benzetmek mümkündür. Her yerleşim alanının kendine has sorunları olduğu için bu stratejiler sayesinde mekâna uygun çözüm önerileri oluşturulabilir. Ayrıca mikro stratejiler yerel ölçekten başlayarak ulusal ölçeğe kadar genişleyen güvenli yaşam alanları yaklaşımının temel dinamiklerinden birisi olarak görülmelidir. Bu perspektiften hareketle bu başlık altında durumsal; mağdur odaklı; toplum odaklı; ölçme ve izleme aracılığıyla suç önleme yaklaşımları açıklanacaktır.

4.1.2.1. Durumsal Suç Önleme Yaklaşımı

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelişmiş ülkelerde polisin kayıt altına aldığı suç sayısında artış olduğu gözlenmiştir. Örneğin İngiltere'de savaş sonrasında 500 bin olan suç sayısı 1960'lı yılların sonunda 1.5 milyona ulaşmıştır. Bu rakam 1992 yılında tarihteki zirve noktasına ulaşmış ve 5.59 milyona çıkmıştır. Diğer gelişmiş ülkeler ve ABD'de de bu eğilimde bir artışın yaşandığı görülmüştür. Yaşanan tüm bu gelişmelerin sonucunda polis teşkilatları

suçla mücadele birimleri kurmaya başlayarak eğitimli polislerin yetiştirilmesini amaçlamıştır. 1960 ve 1970’li yıllar boyunca İngiltere’de suçla mücadele konusunda atılan adımlarla bir başarı elde edilememesinin neticesinde durumsal suç önleme yaklaşımı ortaya atılmıştır (Seyhan & Eryılmaz, 2004, s. 9-10).

Durumsal suç önleme yaklaşımı suçluların gerçekleştireceği illegal faaliyetlere odaklanarak suç fırsatlarının en aza indirgenmesini amaçlamaktadır. Bu anlayışa göre suçlu doğrudan hedef değildir. Daha çok suç eylemi üzerinde durularak suç için uygun koşulların en aza indirgenmesinin gerekliliği savunulmaktadır. Bu sayede de suç işleyecek kişilerin eylemlerinden vazgeçeceği düşünülmektedir (Felson, 1996, s. 23). Rutin aktiviteler teorisi ve suç-fırsat ilişkisinden etkilenecek ortaya çıkan bu yaklaşımın en temel özelliği de suçun meydana geldiği durumlarla ilgilenmesidir (Herbert & Hayde, 1985, s. 261). Bu yaklaşım her ne kadar rutin aktiviteler ve rasyonel suç tercihi teorilerine dayansa da herkesin suç işleme potansiyele sahip olduğunu belirtmesiyle farklılaşmaktadır. Başka bir ifadeyle suçlu olan ve olmayan herkesin uygun durumların ortaya çıkması halinde suç işleyebileceğini belirtmektedir (Clarke, 1997, s. 4).

Durumsal suç önleme yaklaşımına göre suç fırsatlarının azaltılması için 16 farklı teknik bulunmaktadır. Bunlar *“hedeflere ulaşımın zorlaştırılması; girişlerin kontrolü; potansiyel suçlulara alternatif yöntemler bularak engelleme; suçu kolaylaştırıcı unsurların kontrolü; giriş ve çıkışların kontrolü; resmi gözetim; güvenlik amaçlı personel görevlendirilmesi; doğal gözetim; hedefin ortadan kaldırılması; sahip olunan malın etiketlenmesi; cazibenin azaltılması; faydasız olduğunun gösterilmesi; kuralların konulması; bilincin arttırılması; kural tanımazların kontrolü ve uyum sağlamayı kolaylaştırma”* olarak sıralanmıştır. Bu teknikler aşağıda yer alan Tablo 7’de gösterilmiştir (Clarke, 1997, s. 17-25).

Tablo 7

1. Teknik Hedeflere ulaşımın zorlaştırılması	2. Teknik Girişlerin kontrolü	3. Teknik Potansiyel suçlulara alternatif yöntemler bularak engelleme	4. Teknik Suçu kolaylaştırıcı unsurların kontrolü
5. Teknik Giriş ve çıkışların kontrolü	6. Teknik Resmi gözetim	7. Teknik Güvenlik amaçlı personel görevlendirilmesi	8. Teknik Doğal gözetim
9. Teknik Hedefin ortadan kaldırılması	10. Teknik	11. Teknik Cazibenin azaltılması	12. Teknik

	Sahip olunan malın etiketlenmesi		Faydasız olduğunun gösterilmesi
13. Teknik Kuralların konulması	14. Teknik Bilincin artırılması	15. Teknik Kural tanımazların kontrolü	16. Teknik Uyum sağlamayı kolaylaştırma

Durumsal Suç Önleme Yaklaşımına Göre Suç Fırsatlarını Azaltmak için 16 Teknik

Kaynak: Clarke, 1997, s. 17-25’den uyarlanmıştır.

Sıralanan bu 16 teknik ve durumsal suç önleme yaklaşımı sayesinde her türlü suçla mücadele edilebileceği ifade edilmektedir. Bu durum ABD ve İngiltere’de test edilmiştir. Teoride belirtilen tekniklerin kullanılmasının ardından oto hırsızlığı, mala zarar verme, sahtecilik, hırsızlık, soygun ve çocuk istismarı gibi farklı suç türlerinde önemli derecede azalmalar gözlenmiştir. Öte yandan bu yaklaşımın benimsenmesi halinde terör eylemlerinde de başarılı olunacağı savunulmuştur. Terör saldırıları için hassas hedeflerin korunması ve bu eylemlerin gerçekleştirilmesini kolaylaştıracak para transferleri gibi olayların önlenmesi örnek olarak verilmektedir. Kuzey İrlanda’da IRA tarafından gerçekleştirilen terör eylemlerine karşı da bariyer ve tel örgülerin kullanılmasıyla bombalama olaylarında azalma olduğu görülmüştür. Ayrıca ABD ve Küba arasındaki uçak kaçırma eylemleri 1973 yılından sonra hayata geçirilen durumsal suç önleme yaklaşımı uygulamaları sayesinde engellenmiştir (Clarke, 1997, s. 5; Clarke & Newman, 2007, s. 285-286).

Durumsal suç önleme yaklaşımı özellikle İngiltere’de 1970’li yıllardan sonra başlamış ve günümüze kadar da benimsenen bir suç önleme yöntemi olarak kullanılmaya devam etmiştir. Yaklaşımın uygulanmasının ardından başarılı sonuçlar alındığı gözlemlenmiştir. İngiltere’nin yanı sıra Hollanda ve İsveç gibi ülkelerde de bu stratejiye önem verilmiştir. Ancak ABD ve Fransa’da pek kabul görmemiştir. Türkiye açısından duruma bakıldığında da yaygın bir uygulama alanı bulduğunu söylemek güç olsa dahi diğer suç önleme stratejilerine nazaran daha çok tercih edilmektedir (Seyhan & Eryılmaz, 2004, s. 13).

Sonuç olarak durumsal suç önleme yaklaşımı suçun gerçekleşeceği çevreyi temel alan bir perspektifle hareket etmektedir. Bu doğrultuda suç için uygun koşulların ortadan kaldırılmasını birincil amaç olarak belirlemiştir. Başka deyişle örneğin değerli bir mal sahipsiz şekilde ortada duruyorsa ve insanların ona sahip olmaları yönünde herhangi bir engelleyici faktör bulunmuyorsa hırsızlık suçunun işlenmesi kaçınılmazdır [Bulgu 10, s. 154].

4.1.2.2. Mağdur Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı

Herhangi bir olayın ardından haksızlığa ve zarara uğrayan kimse “*mağdur*” olarak tanımlanmaktadır (Develioğlu, 2003, s. 272). Bir mağduriyetten bahsedebilmek için 4 temel olayın gerçekleşmesi gereklidir. Bunlardan ilki suç, kaza ve afet gibi olağan dışı bir olayın yaşanmasıdır. İkincisi meydana gelen olayın ardından bir zararın oluşmasıdır. Üçüncüsü zararın yanı sıra hak kaybına uğrayan kişilerin bulunmasıdır. Dördüncüsü ortaya çıkan bu zararın bireyleri belirli bir süre etkilemesidir (Dinler, 2006, s 59). Bu açıdan bakıldığı zaman suç, insanların aklına gelen ilk mağduriyet türlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Suç mağduriyeti düzeylerinin azaltılması veya ortaya çıkan mağduriyetlerin daha da artmasının engellenmesi için mağdur odaklı yaklaşımlardan yararlanılmıştır. Bu yaklaşım “*genel olarak toplumun hepsi; potansiyel suç mağdurları; gerçek/fili suç mağdurları*” olmak üzere söz konusu üç grubu hedef almaktadır. Suç mağduriyetini önleme yaklaşımında hedef kitle toplumun tüm kesimidir. Toplumun bilinç seviyesinin yükseltilmesi sayesinde suçların önlenileceği ve suç mağduriyetlerinin azaltılabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda toplumun tüm aktörlerinin işbirliği gerçekleştirilmesi gerektiğine inanılmaktadır. Yaşlılar, çocuklar, engelliler, kuyumcular ve döviz büroları gibi potansiyel suç mağdurları bir diğer hedef kitledir. Suçla ilgili yapılan çalışmalarda da mağdur pozisyonunda olan kitlenin profilleri tespit edilerek bu kitlelere yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Son olarak ise gerçek ve fiili suç mağdurlarından oluşan hedef kitleden söz etmek gerekir. Bu grup acil yardım ve desteğe ihtiyaç duymaktadır. Suçun sebep olduğu travmanın ve sonuçlarının etkileri doğru analiz edilerek mağdurlara destek sağlanması önemli prensiplerden biridir (Walklate’den aktaran Geleri, 2013, s. 89).

Uluslararası kurumlar tarafından da bu durum ele alınmıştır. Suç mağdurlarına yardım ve destek verilmesine ilişkin 11 Kasım 1985 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda “*Suç Mağdurları ve Gücün Suiistimali Hakkında Temel Adalet Hükümleri Beyannamesi*” (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power) uluslararası ölçekte hazırlanan en önemli düzenlemelerden biri olarak kabul görmektedir. Bu düzenlemede mağdurun adil şekilde muamele görmesi ve mağdurların isteklerinin dikkate alınması; mağdura suçlu tarafından tazminat ödenmesi; mağduriyete sebep olan kişinin maddi gücü olmaması halinde tazminatın hükümetlerce karşılanması; mağdurlara içinde bulundukları sıkıntılardan dolayı yardım edilmesi gerektiği belirtilmiştir (Bahar, 2006, s. 6).

Tüm bu ifadelere ek olarak mağdur odaklı suç önleme yaklaşımının en önemli unsurları arasında suç korkusu ve güvensizlik kaygısı yer almaktadır. Çünkü toplumda suçtan mağdur olan kimselerin bir korku ve güvensizlik hissine düştükleri görülmektedir. Yapılan çalışmalarda da mağduriyet ve suç korkusu arasında bir ilişkinin bulunduğu gözlemlenmiştir (Jahic ve Akdaş 2007, s. 40). Polat ve Gül (2009, s. 175) tarafından Erzincan’da yapılan saha araştırması bu durumu destekler niteliktedir. Çalışmada 250 vatandaşa uygulanan anketin sonucuna göre herhangi bir suçtan dolayı önceden mağdur olan kişilerin mağdur olmayanlara göre kendilerini daha az güvende hissettikleri görülmüştür.

Mağdurlara yardım ve destek verilmesini esas alan yaklaşımların temelinde toplumsal duyarlılık yatmaktadır. Bu sayede toplumun genelinde suçtan mağdur olan kimselerin rehabilite edilmesine karşı bir bilinç oluşabilir. Çünkü suç işlendikten sonra yalnızca bir kişiyi etkisi altına almamaktadır. Suçtan mağdur olan kişinin başta yakın çevresi olmak üzere toplumun her kesimini etkilemektedir. Türkiye’de de suç mağdurlarının sorunlarının çözümü üç temel sektörün faaliyetleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bunlar “*Devlet eliyle yürütülen hizmetler; özel sektör hizmetleri ve gönüllü hizmetler*” olarak sıralanmıştır (Geleri, 2013, s. 90-91).

Sonuç olarak mağdur odaklı suç önleme yaklaşımı toplumda suça karşı bir ortak bir bilincin oluşmasını hedefleyerek bireysel mağduriyetlerin toplum aracılığıyla giderilmesini temel almıştır. Bu yüzden de insanların kendi emniyetleri için tedbirler alarak güvenli bir yerleşim alanı oluşturması beklenmektedir.

4.1.2.3. Toplum Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı

Toplum odaklı suç önleme yaklaşımının suç önleme stratejileri açısından modern bir anlayışı benimsediğini söylemek mümkündür. Proaktif bir yaklaşımla suçla mücadele edilme noktasında görevli kamu personelleri ile toplum arasında kurulan iletişim sayesinde toplumun huzur ve güven ortamına kavuşması amaçlanmaktadır. Başka bir deyişle polisiye hizmetlerin halka “*dokunarak*” yerine getirilmesi olarak yorumlanabilir. Dünya’nın birçok bölgesinde uygulanan toplum odaklı suç önleme yaklaşımının amacı, polis ile vatandaş arasındaki iletişimin güçlendirilmesidir. Vatandaş odaklı bir yaklaşımın benimsendiği bu suç önleme stratejisinde, yerel polis hizmetleri öne çıkmıştır. Toplumun beklentileri sonucunda güvenlik

açısından sorunlu bulunan noktaların ortadan kaldırılması amaçlanmıştır (Afacan, 2007, s. 257; McGarrell, 2007, s. 223).

Toplum odaklı suç önleme yaklaşımı, kendisine uluslararası platformlarda da yer bulmuştur. Bu doğrultuda 1988 yılında Uluslararası Suç Önleme Komisyonu tarafından suçun önlenmesine ilişkin belirlenen 11 maddeden 5'inin toplum odaklı suç önleme yaklaşımı ile ilgili olduğu görülmüş ve ilgili beş madde şu şekilde sıralanmıştır (Geleri, 2012, s. 45-46):

- *“Suç önleme bir çevreye sahiptir ve toplumun bir bütün olarak korunması ele alınmaktadır. Bu yüzden toplumun her kesimi suç önlemenin hedef kitlesi içerisinde yer almaktadır.”*
- *Suçun önlenmesi noktasında toplumdaki herkesin sorumlulukları bulunmaktadır. Dolayısıyla suçun önlenmesi sorumluluğunu yalnızca bir kurum veya kesimin üzerine yüklemek doğru değildir. Üstelik bu sorumluluk toplumdaki herkes tarafından üstlenildiğinde bir anlam kazanmaktadır.*
- *Suç öylesine kapsamlı ve çok boyutludur ki onunla mücadele etmek için aktif işbirliği gerçekleştirmek kaçınılmazdır. Toplumun tüm katmanları arasında kurulacak koalisyon sonucunda başarılı olunabilir.*
- *Polislik kurumu suç önleme aktivitelerinin merkezinde yer almaktadır.*
- *Suçun önlenmesi ve yaşam kalitesi arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Suç önlenmesiyle beraber suç korkusunun azalması, yaşamdan daha fazla haz duyulmasını sağlamaktadır.”*

Tüm bu söylenenler ekseninde toplum destekli suç önleme yaklaşımının en önemli çıktılarından biri olarak *“Toplum Destekli Polislik (TDP)”* kavramının ele alınması gerekir. TDP'nin dünyanın hemen hemen her gelişmiş ve/veya gelişmekte olan ülkesinde farklı isim ve stratejilerle uygulandığı örnekleri bulunmaktadır. 1980'li yıllardan sonra ilk olarak Avrupa Devletleri ve ABD, Avustralya, Kanada gibi ülkelerde hızla uygulamaya konulmuştur. Bu trend 1990'lı yıllarda da artarak devam etmiştir (Şimşek, 2002, s. 48).

Türkiye açısından ise ilk TDP uygulaması 15 Haziran 2006 tarihinde hayata geçirilmiştir. Pilot bölge olarak on ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Adana, Kayseri, Trabzon, Erzurum, Diyarbakır ve Antalya) başlayan uygulama 1 Nisan 2009 tarihinden itibaren

Türkiye'nin tamamına yayılmıştır (Gül, 2011, s. 1). Türkiye'de görece yeni uygulanmaya başlanan TDP ile toplumun bir bütün halinde suçla mücadele konusunda bilinçli bir şekilde davranması hedeflenmiştir. Bu kapsamda da “Komşu Kollama” (Neighborhood Watching) programı devreye sokularak insanların çevrelerine karşı daha duyarlı olmaları hedeflenmiştir (Ataç & Gürbüz, 2009, s. 37). Ayrıca TDP'nin uygulama alanları “*huzur toplantıları; bilgilendirme toplantıları; bilgilendirme çalışmaları/seminerleri; bireysel irtibat çalışmaları; vatandaşların taleplerinin değerlendirilmesi; okul aile birliği toplantıları; sosyal faaliyet ve programlar; sosyal yardım çalışmaları; danışmanlık ve destek çalışmaları ile kurumsal ve bireysel ziyaretler*” olarak belirlenmiştir (Beşe, 2013, s. 135-137).

TDP günümüzde teknolojinin sunduğu imkanlar sayesinde uygulama alanlarını giderek genişletmektedir. Her insanın hayatını bir noktada etkileyen sosyal medya ağları bu kapsamda polisin suçla mücadelede kullandığı yeni yöntemlerdendir. Facebook, YouTube ve Twitter gibi platformların suçun aydınlatılmasında önemli bir fonksiyon üstlendiği görülmüştür. Üç vaka çalışmasıyla bu durumu ele almak mümkündür. Bunlardan ilki ABD'nin New York Eyaletine bağlı 180 polis ve 16 sivil çalışanın görev yaptığı Utica Polis Birimi'nin faaliyetleridir. Bu birim yaklaşık 60 bin kişiye hizmet vermektedir. 2010 yılında Facebook ile başladığı sosyal medya kullanımı yolculuğuna 2011 yılında Twitter ve YouTube'yi ekleyerek devam etmiştir. Tüm bu sürecin ardından dört ay gibi kısa bir zaman diliminde, Utica polisi yaptığı açıklamayla sosyal medya üzerinden gelen bilgiler aracılığıyla büyük ve kapsamlı suçları içerisinde barındıran 11 suçun aydınlatıldığını duyurmuştur.

İkinci vaka ABD'nin Georgia eyaletinin Atlanta şehrinde hizmet veren Dunwoody Polis Birimi'ne aittir. 40 bin nüfuslu bir yerleşim alanına hizmet sunan bu birim 40 polis ve 8 sivil personele sahiptir. 2009 yılında Twitter'ı kullanmaya başlayan bu polis birimi, sonrasında Facebook ve YouTube sayfaları açarak hizmet sunduğu alandaki bireylerle daha yakından iletişim kurmaya başlamıştır. Bu durumun en önemli çıktısı olarak da 2010 yılında bir okulun yakınlarında polise bildirilen cinayet vakası, ulusal ve yerel medya tarafından okul saldırısı olarak haberleştirilmiştir. Olay yerindeki polisin Twitter üzerinden duruma açıklık getirmesi sonucunda toplumun yanlış bilgilendirilmesi engellenmiştir. Sosyal medyanın sunduğu imkân sayesinde toplum çok kısa bir süre içerisinde doğru şekilde aydınlatılmıştır.

Üçüncü vaka Florida'nın güneyindeki Palm Beach şehrinde hizmet veren Boynton Beach Polis Birimi'dir. 165 polis ve 70 sivil memurla hizmet veren bu birim, ilk olarak 2007 yılında YouTube üzerinden yüklediği video ile sosyal medyayı kullanmaya başlamıştır. Bu birim için YouTube bir haber istasyonu haline gelmiştir. Yükladıkları videolar ile birimlerinin yaptığı faaliyetleri toplumla paylaşmış ve suçun önlenmesi için halkı bilinçlendirmişlerdir. Yayınladıkları bu videoların kısa süre içerisinde ulusal haber ajanslarının temsilcilerine kadar ulaşması, sosyal medyanın ne denli güçlü olduğunu göstermiştir. Birimlerindeki personel sayısının azaldığı dönemlerde böyle bir girişim sayesinde halkla olan ilişkilerini güçlendirmiş ve hizmet sunduğu insanların suça karşı belirli bir bilince sahip olmalarını amaçlamıştır (Altunbaş, 2011, s. 367-370). Sonuç olarak bu yaklaşımla iç güvenlik hizmetinden sorumlu olan kurum ve personelleri, günün koşullarından yararlanarak ve onların sorunlarına odaklanarak güvenli bir yaşam alanı sunmayı hedeflemektedirler.

4.1.2.4. Ölçme ve İzleme Aracılığıyla Suç Önleme Yaklaşımı

Tarihin her döneminde var olan suç, insanların yaşam alanlarını tehdit altına alan evrensel bir olgu olarak kabul edilmektedir ve bu olgunun ortaya çıkmasında birçok etken bulunmaktadır. Söz konusu etkenlerin suçla olan bağıntısının ölçülerek aralarındaki nedensellik veya ilişkilerin ortaya koyulması için bilimsel bir yaklaşımın sergilenmesi gerekli görülmektedir. Çünkü konusu itibarıyla karmaşık bir yapısı olan suçun oluşmasına etki eden faktörlerin anlaşılır bir forma kavuşmasının, suçla mücadele edilmesine katkılar sunması beklenmektedir.

Suç için yapılan en genel uygulama “suç istatistikleri” olmuştur. Tanımı itibarıyla belirli bilgilerin toplanması, sınıflandırılması ve analiz edilmesi anlamına gelen istatistik bilimi, suç için uygulandığında suçla ilgili belirli bilgilerin toplanarak, suçlu, mağdur ve adalet sisteminin durumunu ortaya koymayı amaçlanmaktadır. Suç istatistikleri sayesinde ilk olarak suçların işlendikleri yer, zaman ve miktar olarak dağılımları belirlenebilmektedir. İkinci olarak suç miktarları ve türleri ile fiziksel ve sosyal faktörlerin arasındaki ilişki görülebilmektedir. Son olarak suçla mücadele konusunda yetkili olan birimlerin başarılarının tespit edilmesi sağlanmaktadır. (Köklü & Büyüköztürk, 2000, s. 1; Demirbaş, 2005, s. 75-78). Ancak her suçun kayıt altına alınması kolay bir hadise değildir. Bu yüzden de suç istatistikleri yerine farklı uygulamalar tercih edilebilmektedir.

Mağdur anketleri bunlardan biridir. Bu çalışma ile bireylere herhangi bir suçtan mağdur olup olmadıkları sorulmaktadır. Mağdur anketleri işlenen suç sayısının tespit edilmesinin ötesinde mağdurların ne gibi zorluklar yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Çünkü mağdurlar fiziksel ve zihinsel açıdan zarar görmüş, ekonomik kayıp yaşamış ve temel hak ve hürriyetlerden yoksun kalmış kişiler olarak suçun hem niceliği hem de niteliği konusunda fikir vermektedirler (Geleri, 2004, s. 56). Mağdur anketleri genel olarak farklı suç türlerinin sıklığı, seyrekliği ve özelliklerini belirlemeyi; vatandaşların suç korkusu ve güvenlik endişesi hakkında fikir sahibi olmayı; mağduriyet karşısında vatandaşların tutumu hakkında bilgi edinmeyi; mağdurların özelliklerini ortaya koymayı ve bilinmeyen suçları tespit etmeyi amaçlamaktadır (Polat & Gül, 2010, s. 1295). Suçla mücadele konusunda ölçme uygulamalarından biri olan mağdur anketlerinin bazı dezavantajlı yanları da bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi “teleskop etkisi” olarak nitelendirilen mağdurların, anket sorularına subjektif yanıtlar vermesidir. Mağdurların suça ilişkin bilgileri doğru hatırlamaması, abartılı yanıtlar vermesi veya gizlenmesi gibi problemleri de bulunmaktadır (Bergqvist, 2001, s. 141; Polat, 2008, s. 18; Polat ve Gül, s. 1301). Ölçme uygulamalarının yanı sıra izleme faaliyetleri sayesinde de suçun önlenmesi konusunda başarılı sonuçlar elde edilebilmektedir. Bu izleme sürecini informal ve formel olarak ikiye ayırmak mümkündür. Informel izleme, bir komşu ve mahalleli gözetimi niteliğindedir. Formel izleme ise kapalı devre kamera sistemleri (CCTV - Closed Circuit TeleVision) tarafından sağlanan bir kontrol ve gözetim mekanizmasıdır. Yapılan çalışmalara da bakıldığında gözetimden uzak mekânların suçlular tarafından daha cazip alanlar olarak görülmüştür (Ataç & Gürbüz, 2009, 30).

Kamera sistemlerinin amacı halkın güven duygusunu artırma ve suçla mücadele edilmesi ile önlenmesi olmuştur. Ayrıca gerçekleşen suç olaylarının aydınlatılmasına katkıda bulunması beklenmektedir (Çapar, 2010, s. 89). Öte yandan kameralı gözetim sistemlerine bireylerin özgürlük alanlarını daralttığına dair eleştiriler getirilmektedir (Sucu, 2011, s. 131).

Kamera sistemleri ile suçla mücadele etme konusunda son otuz yılda hem Dünya genelinde hem de Türkiye’de önemli gelişmeler yaşandığı söylenebilir. Bu ülkelerden İngiltere’de 1990 yılında kamusal mekânlar içerisinde bir milyon kameranın kurulduğu görülmüştür ve bu sayıya her hafta 500 kameranın daha eklendiği belirtilmiştir. Tüm bu gelişmelerin sonucunda da kapalı devre kamera sistemleri, şehirlerin sokaklarında,

meydanlarda, alışveriş merkezlerinde, birçok resmî kurumda, otopark ve mağazalarda görülmeye başlanmıştır (Goold, 2015, s. 191-193). İngiltere'nin yanı sıra bu sistemlerin öncüsü ülke konumunda Amerika yer almaktadır. Vietnam ise kameralı gözetim sistemlerinden yararlanmaya 1960 yıllardan sonra başlamıştır (Çapar, 2010, s. 89). Ülkelerin kameralı gözetim sistemlerine olan ilgisinin artmasında 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'de ikiz kulelere yapılan saldırılar etkili olmuştur. Örneğin İngiltere'de bu olaydan sonra ülke genelinde 2,5 milyon kamera yerleştirilmiştir (Günaydın, 2014, s. 91).

Sonuç olarak suçun önlenmesi için hem ölçme hem de izleme aracılığıyla uygulamalara başvurulması, vatandaşlara daha iyi bir güvenlik hizmeti sunulmasını sağlamaktadır. Ölçme tekniği sayesinde gerçekleştirilen suç istatistikleri ve mağdur anketleri gibi uygulamalarla suçun oluşmasına etki eden faktörler ve sonuçları üzerine çıkarımlar yapılması mümkün hale gelmektedir. Bu sayede de sorunlu kısımların belirlenmesi ve bunların ortadan kaldırılması mümkün olabilir. Kamera ile gözetim ise suçlular açısından caydırıcı bir niteliğe sahiptir. Aynı zamanda suçların giderek karmaşık hale gelmesinin sonucunda kameralı gözetim sistemlerinin kullanılması kaçınılmaz bir hâl almıştır [Bulgu, 11; Bulgu 12, s. 154].

4.2. Endüstri Devrimleri ve Suç Önleme Stratejileri İlişkisinin Tarihsel Gelişimi

Tarih boyunca toplumlar ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan değişim ve dönüşümler yaşamıştır. Endüstri Devrimleri de bu dönüşümlerde mihenk taşı olmuştur. Özellikle 18. yüzyılda teknik ve bilimsel açıdan yaşanan gelişmeler üretim sistemlerinde etkinlik ve verimlilik artışı sağlamıştır. Ekonomik sistemde önemli bir dönüşüme sebep olan bu süreç, devamında yaşam alanlarını da etkilemiştir. İşgücü ihtiyacının ortaya çıkışı, kırlardan şehirlere doğru bir göçün yaşanmasına sebep olmuş ve şehirleri birçok sorunla karşı karşıya bırakmıştır. Bu sorunların başında da şehirler için güvenlik konusu öne çıkmıştır. Artan suç oranları insanları korku ve endişeye sevk etmiştir. Tüm bu yaşanan gelişmeler sonucunda Endüstri Devrimleri boyunca güvenlik paradigmasında değişimler yaşanmış ve yaşam alanlarının emniyeti için günün koşullarına uyarlanması hedeflenmiştir. Tezin bu bölümünde Endüstri Devrimlerinin dönemsel olarak ülkelerin güvenlik algısı ve anlayışında ne tür değişikliklere neden olduğu ve güvenlik stratejilerini nasıl değiştirdiği üzerinde durulacaktır.

4.2.1. Endüstri 4.0 Öncesi Güvenlik Stratejileri

Endüstri 4.0'dan önce yaşanan üç Endüstri Devrimi yaklaşık olarak üç yüzyıllık bir zaman dilimine tekabül etmektedir. Günümüze kadar süre gelen bu üç yüzyıllık zaman diliminde yaşanan her gelişme bir öncekine göre daha hızlı gerçekleşmiştir. Bu durum insanların yaşam alanlarını etkileyen tehditler için de geçerli olmuştur. Öyle ki basit düzeyde görülen suçlar zamanla daha kompleks hale gelmiş ve bunun için alınması gerek önlemlerin de bir değişim yaşamasının kaçınılmaz olduğu düşünülmüştür.

İlk Endüstri Devrimi denildiğinde akla gelen ilk ülke olan İngiltere yaşanan bu süreçten etkilenmiştir. Ortaya çıkan iş gücü ihtiyacını karşılamak için insanların köylerden şehirlere doğru göç etmesi, suç ve suçlu oranlarını önemli ölçüde artmasına sebep olmuştur. Nitekim 1800'lü yıllarda şehirde yaşayan insanların sayısı % 3 iken, bu oran 1900'lerde % 13'e; 1980'lerde ise % 40'ın üzerine çıkmıştır (Es & Ateş, 2004, s. 208). Tüm bu sürecin sonucunda artan suç oranlarıyla mücadele etmek için İngiltere'de iç güvenlik hizmetlerinin sağlanması amacıyla 1829 yılında polis teşkilatı kurulmuş ve eğitim, deneyim ve bilgi açısından yetersiz olan bireylerin yerine nitelikli kişilere ihtiyaç duyulmuştur (Özeren & Cinoğlu, 2008, s. 231). İngiltere dışında ise Endüstri Devrimi'nin ortaya çıktığı dönemde oluşan sosyal ve ekonomik düzenin korunması amacıyla güvenlik kuvvetlerinin oluşturulduğu görülmüştür. Örneğin 1812 yılında bu amaca hizmet etmek için 12.000 kişiden oluşan bir güvenlik birimi kurularak Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerinde fabrika ve makinelere yönelen işçi saldırıları ve ayaklanmalarını bastırmışlardır (The RH7 History Group, 2004, s. 3). Öte yandan 1750'den 1850'ye kadar güvenlik hizmeti sunan kurumlarda yaşanan değişim, hayatın her alanında faaliyet gösteren diğer kurumlarda da görülmüştür. Bu yüzyıllık dönemde kurumların dönüşümünde gözlemlenen hız 1850 ve 1950 yılları arasında önemli ölçüde azalmıştır (Allen & Barzel, 2007, s. 3).

Genel olarak bakıldığında da ise ceza hukukunun gelişimi ve kamu polisinin ortaya çıkışı ile Endüstri Devrimi esnasında oluşan standart üretim tarzı arasında bir bağ olduğu düşünülmektedir. Öte yandan üretimde standardizasyona bağlı olarak gelirdeki artış, hırsızlık ve zimmete geçirme suçlarıyla sık karşılaşılması sonucunu doğurmuştur. Kamu polisinin ve ceza yasalarının geliştirilmesi bu duruma cevap niteliğinde olmuştur. Ayrıca bu dönemde belirgin olarak artan hırsızlık suçu ile mücadele edilmesi standartlaşma sonucu üretilen tek tip

ürünlerin hırsızlıktan sonra bulunması ve dolayısıyla suçluların keşfedilmesini zorlaştırmıştır (Allen & Barzel, 2009, s. 541-544).

Bahsedilen tüm bu konular ışığında, Endüstri Devrimi ve ceza hukukunun gelişimi ve yeniden ele alınması arasında bir ilişki olduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan bu durum tüm Avrupa ülkelerindeki ceza sistemini etkilemiştir. İngiltere’den başlayarak tüm Avrupa’yı etkisi altına alan bu yayılmada İngiltere’nin endüstrileşme sürecine ev sahipliği yapması belirleyici olmuştur. Çünkü endüstrileşme sürecinin yansımaları olarak İngiltere, toplumunu ve ekonomisini çok hızlı ve yaygın bir şekilde dönüştürmüştür. Bu durum ceza hukuku ve suçlu davranışına da yansımıştır. Ayrıca tüm bunlar arasında kompleks bir ilişkinin varlığına dikkat çekilmiştir (Hay, 1980, s. 47).

İlk Endüstri Devrimi’nden sonra 19. yüzyılın sonlarından 20. yüzyılın son çeyreğine kadar süre gelen İkinci Endüstri döneminde dünya genelinde şehirlerin hızla büyüdüğü görülmüştür. Bu durum İkinci Endüstri Devrimi ile olan ilişkisi bağlamında ele alındığında, bu dönemde mevcut şehir merkezlerini çevreleyen bir sanayileşme modeli ile karşılaşmıştır (Poleg, 2011). Bu dönemde hem üretim sürecinde hem de kamu yönetimi paradigmasında Taylor’un “*bilimsel yönetim anlayışı*” etkili olmuştur (Kalfa, 2011, s. 407; Al, 2002, s. 35). Bu anlayıştan esinlenerek güvenlik birimlerinin organizasyon yapısında önemli değişimlerin yaşandığı görülmüştür. Örneğin Amerika’da birbirinden ayrı polis birimi sayısı yaklaşık 40.000 iken bu dönemde bu birimlerin sayısının yaklaşık 2/3 oranında azaltılmıştır. Ayrıca bürokrasi anlayışının yansımaları güvenlik birimlerinde de etkili olmuştur. Güvenlik birimlerinin yaşadığı değişim, şehirlerin karşı karşıya kaldığı sorunlarla açıklanabilmektedir. Şehirlerde nüfusun artışı, kozmopolit yapının oluşması, göçler ve yüksek doğum oranları bu dönemde şehirlerdeki sorunların temelini oluşturmuştur (Reiss, 1992, s. 54-55).

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kendinden söz ettiren Üçüncü Endüstri Devrimi, üretim tesislerinde bilgi teknolojilerinin devreye girmesi ve üretim süreçlerinin otomasyonu ile öne çıkmaktadır. Üretim süreçlerinde yaşanan bu gelişme kuşkusuz teknolojik ilerlemenin bir sonucudur. Öte yandan bu ilerlemelerden şehirlerin güvenlik sistemlerinde de yararlanılmıştır. Bu dönemde bilimsel bilgi tabanlı iletişim teknolojilerinin keşfedilmiş ve programlanabilir makinelerin geliştirilmesinin sonucunda post-modern üretim anlayışı ortaya çıkmıştır (Alçın, 2016, s. 21). Bilgisayarın ve internetin yaygınlaşmaya başlaması ve insanlar arasındaki

iletişimin artması hem işlenen suç türlerine hem de bu suçların önlenmesi için alınan tedbirlere yansımıştır. Heritage (1992, s. 1) hazırladığı raporda     nc  Endüstri Devrimi'nin bir "Teknoloji Devrimi" olduğunu belirtmiş ve bu çağın ulusal g   için önemli bir yönünün bulunduğuna dikkat çekmiştir. Aynı zamanda tam olarak hesaba katılmayan ve kabul edilemeyen bu devrimin, ulusal güvenlik açısından da önemli olduğunu belirtmiştir.

Kameralı Gözetleme Sistemleri, Suç Haritaları, Suç Analizleri, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Kent Bilgi Sistemleri (KBS) söz konusu teknolojik ilerlemelerin birer ürünü niteliğinde olmuştur.     nc  Endüstri Devrimi'nin getirdiği bu teknolojik yeniliklerden Dünya üzerinde şehir güvenliğini sağlamak amacıyla kullanıldığı uygulamalara bakıldığında bu durumu desteklediğini görmek mümkündür. Çünkü kronolojik açıdan bir paralellik olduğu görülmektedir. Örneğin ABD'de 1920'lerden sonra suç haritaları üzerine durulmuştur. 1960 ve 1970'li yıllardan sonra ise bilgisayar destekli suç haritalarının geliştirildiği g r lm ştir (Weisburd & McEwen, 1998, s. 4-8; Karakaş, Karadoğan & Arslan, 2003, s. 124).

Bu süre zarfından ABD'nin bazı eyaletlerinde farklı isimlendirilen bilgi teknolojileri tabanlı suç  nleme projeleri gerçekleştirilmiştir. Örneğin Milwaukee'de *COMPASS*, Chicago'da *Information Collection for Automated Mapping System*, Philadelphia'da *CrimeStat*, New York'ta *COMPSTAT* projeleri hayata geçirilmiştir. Bu projelerde suçun önlenmesi için bilgi paylaşımına dayalı bir anlayış ile CBS'den yararlanıldığı g r lm ştir (Albrecht & Pingel, 2005, s. 21;  akar, 2011, s. 27-28).

ABD'nin yanı sıra, Yeni Zelanda'nın da bu tarihlerde teknolojik gelişmelerden etkilendiği görülmüş, suç  nleme ve daha güvenilir yaşam alanları oluşturma noktasında teknolojik ilerlemelerden yararlanılmıştır. 1990'lı yıllardan sonra hayata geçirilen *MAPS* (Map - Based Analytical Policing System) isimli proje ile polisler internet ağı üzerinden suç sorgulaması yapmaya başlamış ve emniyet birimlerine gelen tüm ihbarlar on beş dakika içerisinde harita üzerinden g r lm ştir (Gilmour & Barclay, 2008, s. 3).

Tüm bu uygulamalar suçun önlenmesi ve yaşam alanlarının emniyetinin sağlanması iki temel noktada etkili olmuştur. Bunlardan ilki kameralı gözetleme sistemlerinin suça sapma davranışı sergileyebilecek bireyler üzerinde caydırıcı bir yönünün bulunması ve gerçekleşen suçlarla ilgili kuvvetli delillerin toplanmasına katkı sağlamasıdır.

İkinci olarak ise bu teknolojiler mekân ve konuma dayalı analizler yapmayı mümkün kılmış ve suç önleyici stratejiler geliştirme imkânı sunmuştur. Dolayısıyla şehir güvenliği için suçun öncesi ve sonrasını kapsayan bir yaklaşım uygulanmaya başlanmıştır.

İlk Endüstri Devrimi döneminde hırsızlık suçunda bariz olarak artış görülmüştür. Hırsızlığın yanı sıra fabrikalarda zimmete geçirme suçunun sıklıkla işlendiğine de şahit olunmuştur. Bunlara benzer sorunların artmasıyla beraber de modern polis kurumlarının ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Genellikle bireylerin kendini suçtan korumaya yönelik yaptığı uygulamaların yerini kamu polisleri almıştır. Birinci Endüstri Devrimi'nin şehir güvenliğine olan etkisi bu şekilde özetlenebilirken, İkinci Endüstri Devrimi için bariz bir kırılmanın yaşandığına bahsetmek güçtür. Şehir güvenliği anlayışı ve stratejileri açısından bu dönemde birbirini izleyen bir geçiş yaşanmıştır. Ancak tüm bu dönemlerden sonra yaşanan ve bir diğer adı "Teknoloji Devrimi" olan Üçüncü Endüstri Devrimi, şehir güvenliği uygulamalarını 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren derinden etkilemiştir. Yukarıda bahsedildiği gibi bu dönemde özellikle gelişmiş ülkelerde teknolojiye ilerlemelerden yararlanılmış, bilgi teknolojisi tabanlı uygulamalar hayata geçirilmiştir. Böylece, suçun karmaşık olgusunun analiz edilmesi ve buna uygun stratejilerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Öte yandan da suç ölçümleriyle güvenlik kuvvetlerinin başarısı test edilmiştir. Sonuç olarak tüm bu gelişim, değişim ve dönüşümün bireylerin yaşam alanlarının sürdürülebilirliğine katkı sunmak amacıyla hayata geçirildiğini söylemek mümkündür.

4.2.2. Endüstri 4.0 Bağlamında Güvenlik Stratejileri ve Yeni Tehditler

Günümüzde teknoloji çağını yaşayan dünya bir dönüşüm içerisinde ve bu dönüşüm insanları iş hayatından, eğitim hayatına kadar birçok alanda etkilemektedir. İlk bölümde açıklandığı gibi Endüstri 4.0 kavramı, üretim sistemlerine özellikle verimlilik ve hız açısından avantajlar sağlamaktadır. Üretim firmalarının dönüşüm yeteneğine bağlı olarak çağın koşullarına göre yanıt vermeleri fikrine dayanmaktadır. Öte yandan da Endüstri 4.0 çağının sebep olduğu değişim ve dönüşümün Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen 17 Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile de uyum içerisinde olduğu görülmektedir. Çünkü şehirlerin gelecekte karşılaşılabilecekleri sorunlara sürdürülebilir çözümler üretmesi için Endüstri 4.0'ın dinamiklerinden yararlanmaları gerekir (Rashid, 2018, s. 1). Şehirlerde artan güvenlik sorunları bağlamında bu konu düşünüldüğünde de küreselleşme kavramının

irdelenmesi gereklidir. 21. yüzyılda insan hayatının hemen hemen her alanında değişimine sebep olan bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, yerel sorunların küresel ortaklıklarla çözülmesini gerekli kılmaktadır. Çünkü küreselleşme fırsatların, olanakların, sorunların ve suçların da küreselleşmesi anlamına gelmektedir (Kaypak, 2013, s. 11). Bu yüzden de 21. yüzyılda, insanlık tarihinde görülmemiş suçların ve sorunların ortaya çıktığı bir çağ olarak nitelendirilmektedir.

20. yüzyılın sonlarından günümüze kadar, küreselleşme süreci ve dinamikleri ülkelerin sadece ekonomi politikalarını etkilemekle kalmamıştır. Sosyal, siyasal ve kültürel uyum süreçlerinin de etkisiyle mekânın şekillenmesini etkilemiştir. Bu süreçte kentler, ulus devletler üzerinde yeniden tanımlanırken güvenlik konusu öne çıkan ilk maddeler arasında kendine yer bulmuştur. Başka bir ifadeyle küresel boyuttaki güvenlik tehditleri, yerel boyuta taşınarak şehirlerin gündemine girmiştir. Yeni dünya düzeninde özellikle Ortadoğu’da yaşanan bölgesel savaşlar ve dünya genelindeki egemenlik mücadeleleri milliyetçi ve dinci söylemlerle birleşerek uluslararası terör örgütlerinin eylemleri için uygun zeminler hazırlamaktadır. Birbirini destekleyen bu süreçten beslenen terör örgütleri günümüzde şehirleri küresel terör saldırılarıyla karşı karşıya bırakmaktadır. Öte yandan nüfus artışı, kentleşme ve sanayileşmenin sonucu olarak ortaya çıkan çevresel bozulma; küresel iklim değişikliğine bağlı olarak meydana gelen doğal afetler; çevre kirliliğinin sonucunda oluşan AIDS, ebola ve kuş gribi gibi evrensel tehditler ve toplumsal güvenliğin zarar görmesine sebep veren işsizlik, yoksunluk, eğitim ve sağlık hizmetleri gibi temel hizmetlerden uzak kalınması gibi tehdit ve riskler, şehirler için temel güvenlik sorunlarının başında gelmektedir (Axworthy’dan aktaran Aksoy, 2007, s. 15).

Özellikle günümüzde şehirlerin güvenlik sorunu düşünüldüğünde hem güvenlik tehditlerinin hem de suç türlerinin farklılaştığına şahit olunmuştur. Bu sorunların çözümü için Endüstri 4.0’ın temel dinamiklerinden olan nesnelerin internetinden şehirlerde yararlanmak için erişilebilir ve açık veriye ihtiyaç duyulmaktadır. Açık sistemler aracılığıyla da Endüstri 4.0 teknolojileri sorunların çözümü için vatandaşlara yönelik hizmetler geliştirilmesi amacıyla açık verileri kullanmaktadır (Ahlgren, Hidell, & Ngai, 2016, s. 52). Suç açısından bu konu düşünüldüğünde Endüstri 4.0 çağının kazanımlarından veri madenciliği, büyük veri analizi ve yapay sinir ağları kullanılarak başarılı suç önleme stratejileri geliştirilmesi mümkün olmaktadır.

Bu yöntemler günümüzde teknolojiye yaşanan gelişmelerin bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Veri madenciliği, yalnızca bir verinin ortaya koyamadığı bilgiyi ortaya çıkaran veri analizi süreci olarak incelenmektedir (Jacobs, 1999, s. 8). Başka bir tanımda veri madenciliği, bilgisayar programları sayesinde büyük verilerin arasından gelecekle ilgili tahminde bulunulması olarak ifade edilmiştir (Doğan & Türkoğlu, 2007, s. 164). Ayrıca veri madenciliği istatistik, veritabanı teknolojisi (Database Technology), örüntü tanıma (Pattern Recognition), makine öğrenme (Machine Learning) ile etkileşim içindeki yeni bir disiplin olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda da önceden tahmin edilemeyen ilişkilerin geniş veritabanları vasıtası ile ikincil olarak analizlerinin gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmıştır (Hand, 1998, s. 112).

Veri madenciliğinin kullanım alanı ise bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelere paralel olarak genişlemiştir. 1950'lerde sayım amacıyla kullanılan bilgisayarlar ile başlayan bu serüveni, 1960'larda veritabanlarının oluşturulması ve verilerin toplanması, 1970'lerde ilişkisel veritabanı yönetim sistemleri, 1980'lerde büyük miktarda veri içeren veri tabanları, 1990'larda veri madenciliği ile ilgili ilk yazılımın ortaya çıkışı ve son olarak 2000'lerde tüm alanlarda veri madenciliği uygulamalarından yararlanılması izlemiştir. Bu gelişmelere paralel olarak veri madenciliğinden borsacılık, genetik, sağlık, kriminoloji, mühendislik, endüstri ve istihbarat gibi birçok alanda yararlanılmaktadır (Savaş, Topaloğlu, & Yılmaz, 2002, s. 5).

Veri madenciliğinin en yeni kullanım alanlarının başında suç gelmektedir. Gün geçtikçe daha çok ön plana çıkan bu teknik, suç ve güvenlik bağıntısının ortaya koyulduğu bir yaklaşım sergileyerek veri madenciliğine yeni bir soluk kazandırmaktadır. Veri madenciliği tekniklerinden kümeleme, sapma tespiti, sınıflandırma ve birliktelik kuralları suç konusu için kullanılan en yaygın tekniklerdendir. Bu teknikler, suç bağlantılarının çözümlenmesinde ve ilişkili gibi görünen verilerin analiz edilmesinde kullanılmaktadır. Örneğin kümeleme tekniği sayesinde suç kayıtlarındaki benzerlikler ve yakınlıklar arasında ilişkilendirmeler yapılabilmektedir. Ayrıca bu tekniği işlenen suçların uzaklık ve yakınlık açısından dağılımına imkân tanımaktadır. Sapma tespiti, anormal durumlarla karşılaşılması halinde tercih edilen yöntem olarak öne çıkmaktadır. Özellikle dolandırıcılık ve ağ saldırıları gibi suçlarda tercih edilen bir veri madenciliği yöntemidir. Sınıflandırma tekniği, bilinen suçların türlerine göre

ayrılmasıdır. Sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirilen suçlar için en uygun yöntemdir. Son olarak birliktelik kuralları yöntemi ise büyük veri kümeleri içerisindeki nitelikler arasında ilişki kurmak suretiyle anlamlı senaryoların oluşturulması olarak tanımlanmaktadır. Yönteme göre elde edilen veriler suçun niteliklerine göre sınıflandırılır ve yapılan analiz sonucunda sıklıkla karşılaşılan durumlar için belirli kurallar oluşturulmaktadır (Takçı & Hayta, 2014, s. 694-695).

Veri madenciliğinin suç için kullanıldığı örnek çalışmalara bakıldığında COPLINK projesi öne çıkmaktadır. Bu proje kapsamında polis birimi, Arizona Üniversitesi'nden bir grup bilim insanı ile birlikte çalışarak suç kayıtlarından varlık çıkarımı yapmıştır. Gerçekleştirilen bu proje sayesinde suçla bağı bulunanların çıkarımı mümkün hale gelmiştir (Chen, ve diğerleri, 2003, s. 2). Bruin ve arkadaşları (2006, s. 172) tarafından ise suçlular ve suç davranışlarını tanımlamak için bütün bireylere ait profiller ikili olarak karşılaştırılmıştır. Suçun ciddiyeti, sıklığı, ortamı ve süresi gibi faktörler kullanılarak profil karşılaştırmaları yapılmıştır. Brown (1998, s. 2848) bölgesel suç analizi için ReCap (Regional Crime Analysis Program) isimli bir analiz programı geliştirmiştir. Bu çalışma ile veri madenciliği bir suç algoritması olarak ele alınmıştır. Kısaca bahsedilen bu uygulama örneklerine Türkiye açısından bakıldığında veriye dayanan bir suç önleme uygulamasının hayata geçirilmesi konusunda zorluklar bulunmaktadır. Ancak bilimsel çalışmalar eşliğinde hayata geçirilecek suç önleme stratejilerinin daha başarılı sonuçlar doğurması muhtemeldir (Topçuoğlu, 2015, s. 167).

Teknolojide görülen son gelişmelerin sonucunda suç önleme konusunda yararlanılan bir diğer yöntem olarak yapay sinir ağları öne çıkmaktadır. Yapay sinir ağları, biyolojik sinir ağlarından esinlenilerek ortaya çıkan bir yaklaşımın sonucudur ve bir bilgi işletim sistemidir (Fausett, 1993, s. 3). Daha basit şekilde anlatmak gerekirse çalışma yöntemi açısından insan beynine benzetmek mümkündür. Öte yandan yapay sinir ağları, veriden öğrenebilme, genelleme yapabilme, sınırsız sayıda değişkenle çalışabilme gibi birçok önemli özelliğe sahiptir (Öztemel, 2012, s. 11). Yapay sinir ağının çalışmasını sağlayan temel birimleri yapay sinir hücresi veya işlem elemanı olarak tanımlamak mümkündür ve bu en basit düzeydeki yapay sinir hücresi girdiler, ağırlıklar, toplama fonksiyonu, aktivasyon fonksiyonu ve çıkış olmak üzere beş temel bileşenden meydana gelmektedir (Kaynar & Taştan, 2009, s. 163).

Yapay sinir ağları belirli bir sisteme göre çalışarak yakın gelecekte gerçekleşecek suçlar için doğruya yakın tahminler yapılmasına imkân tanımaktadır. Örneğin coğrafi olarak

ağırlıklandırılmış regresyon analizi konumsal tahminleme ile gelecekte gerçekleşmesi muhtemel suçların yaklaşık lokasyonlarının öngörülebilmesine imkân tanımaktadır (Dalan, 2016, s. 34). Yapay sinir ağlarının suçla mücadele etmedeki geçmişine bakıldığı zaman ilk çalışmaların Olligschlaeger tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Çalışması esnasında 1990 ve 1991 yıllarında polis merkezine gelen çağrıları dikkate alarak 1992 yılında meydana gelebilecek uyuşturucu satışlarını harita üzerinden işaretlemiştir. Ayrıca uyuşturucu kullanıma etki eden faktörlerden siyahi nüfus yüzdesi, 12-24 yaş aralığındaki riskli nüfus, ticaret alanları, çocukları bulunan ailelerin yaşadığı konut alanları, yaşlılar için tasarlanmış konutlar, kadın hane halkı oranı, toplam uyuşturucu tutuklamaları dikkate alınmıştır. Tüm bu çalışmalardan sonra ise yapay sinir ağları 1992 yılı uyuşturucu satış alanlarını büyük ölçüde başarıyla tahmin etmiştir (Yavuz & Tecim, 2011, s. 299).

Genel olarak suç önleme konusunda geliştiren stratejiler ile Endüstri Devrimleri arasında bir bağ olduğu söylenebilir. Siyasal, sosyal ve ekonomik yaşamda Endüstri Devrimlerinin sebep olduğu değişim ve dönüşüm, güvenlik anlayışı ve araçlarında da kendini göstermiştir. Bu durumun sonucu olarak uygulama araçlarının farklılaştığı ve çağın gereklerine göre adımlar atıldığı görülmüştür. Tablo 8’de gösterildiği gibi Birinci Endüstri Devrimi ile beraber şehirlere yönelen yoğun göç, birtakım sorunları beraberinde getirmiştir. Bu sorunların başında suç oranlarının artması gelmiş ve yaşam alanlarında hırsızlık, yağma ve zimmete para geçirme gibi suç türleriyle sıklıkla karşılaşmıştır. Ortaya çıkan bu suçlarla mücadele etmek için kamu polisleri adı altında güvenlik birimleri kurulmuştur. Bu sürecin İkinci Endüstri Devrimi’nde devam ettiği görülürken Üçüncü Endüstri Devrimi temel dönüşümün başlangıcı olmuştur. Bu dönemde teknolojiye görülen gelişmelerin sonucu olarak bilgisayarın ortaya çıkışı, suç önleme stratejilerini önemli ölçüde etkilemiştir. Dördüncü Endüstri Devrimi’nin getirdiği son yeniliklerden olan veri madenciliği, makine öğrenmesi, yapay zekâ, yapay sinir ağları gibi yaklaşımlar günümüzde suç önleme stratejileri ve anlayışı açısından en çağdaş yaklaşımlar olarak öne çıkmıştır. Esasen tüm bunları, yaşam alanlarının tarihsel süreç içerisinde sürdürülebilirlik arayışına günün koşullarına göre cevap vermesi olarak incelemek mümkündür.

Tablo 8
Suç Önleme ve Güvenlik Anlayışının Gelişimi

Endüstri Devrimleri	Dönemin Özelliği	Genel Suç Türleri	Güvenlik Stratejileri	Oluşan Kurumlar
I. Devrim (1784-1870)	<i>Köyden şehirlere yoğun göç, ilk fabrikaların ortaya çıkışı</i>	<i>Hırsızlık, Yağma, Zimmete Para Geçirme</i>	<i>Ceza Hukuku'nun gelişimi, Güvenlik birimlerinin organizasyonu</i>	<i>İlk modern polis teşkilatlarının kurulması</i>
II. Devrim (1870-1969)	<i>Şehirlerin çevresinde büyüyen sanayi bölgeleri, Dünya genelinde büyüyen şehirler</i>	<i>Beyaz yakalı suçlarda artış</i>	<i>Devriye ve İhbar Hatları ile suç önleme yaklaşımı</i>	<i>Merkezi ve bürokratik polis teşkilatının oluşumu</i>
III. Devrim (1970-2011)	<i>Teknoloji Devrimi, Üretim Süreçlerinin Otomasyonu</i>	<i>I. ve II. Endüstri Devrimlerinde genel olarak görülen hırsızlık, gasp, şiddet gibi asayiş suçlarına ek olarak uyuşturucu ticaretinde görülen artış</i>	<i>Kameralı Gözetleme, Coğrafi Bilgi Sistemleri, Suç Analizleri ve Suç Haritaları, Durumsal Suç Önleme Yaklaşımına dayanan suç önleme stratejileri</i>	<i>CBS'den yararlanılarak suç analizleri hazırlayan COMPASS, COMPSTAT ve MAPS gibi kurumlar</i>
IV. Devrim (Günümüz)	<i>Küreselleşme, Otonom Makineler, Sanal Ortamlar</i>	<i>Siber, Organize ve Sınır aşan suçlar</i>	<i>Büyük Veri Analizi, Makine Öğrenmesi, Algoritma, Yapay Sinir Ağlarına dayanan suç önleme stratejileri</i>	<i>Kamu kurumlarının ve emniyet birimlerinin günün koşullarına göre kendilerini revize etme zorunluluğu ile karşı karşıya kalması</i>

5. DÜNYA'DA ve TÜRKİYE'DE ŞEHİR GÜVENLİK STRATEJİLERİNE BAKIŞ

Tezin bu bölümünde Dünya'da ve Türkiye'deki şehir güvenlik stratejileri ele alınacaktır. Bu bağlamda Rusya, Çin, ABD ve Türkiye'den örnek uygulamalar üzerinde durulacaktır. Teknolojik olarak Dünya'nın önde gelen ülkeleri arasında yer almaları sebebiyle bu ülkeler seçilmiştir. Çünkü tezin konusu Endüstri 4.0 bağlamında şehir güvenlik stratejilerinin geliştirilmesidir. Söz konusu ülkelerin örnek uygulamalarından hareketle Türkiye'nin bulunduğu pozisyon daha iyi anlaşılabilir ve daha doğru bir çıkarımda bulunulabileceği düşünülmektedir.

5.1. Rusya Federasyonu

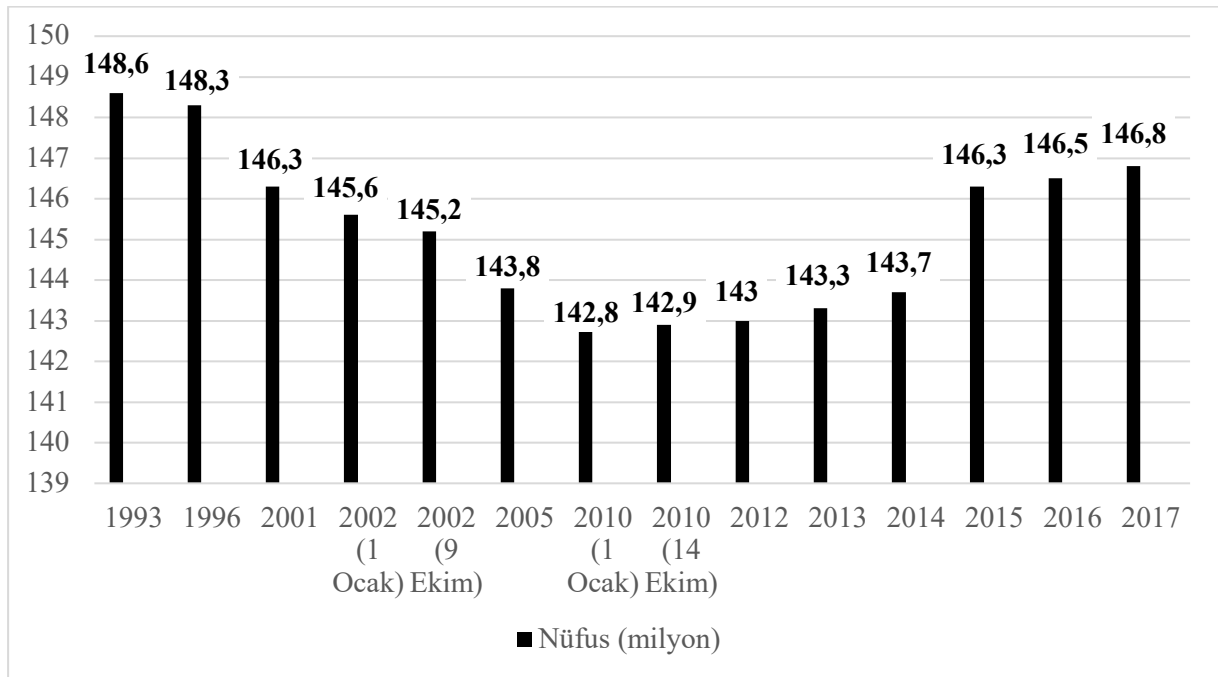
Rusya, en geniş yüzölçümüne sahip olması ve sınırları içerisinde birçok kültürü barındırması, tarihsel geçmişi ve çok eskilere dayanan devlet ve kamu yönetimi sistemi bakımından üzerinde önemle durulması gereken ülkelerden biridir (Tataroğlu, 2018, s. 26). Günümüzdeki devlet yapısı, 1991 yılında Sovyet Rusya'nın dağılmasından sonra Rusya Federasyonu adı ile kurulmuştur. 7 milyon km² yüzölçümüne ve yaklaşık 147 milyon nüfusa sahiptir. Ülkede uzun yıllardır şehir ve kırsal nüfusu oranı arasındaki denge istikrarlı bir şekilde devam etmektedir. Ülke nüfusunun yaklaşık 3/4'ü şehirlerde, 1/4'ü ise kırsalda yaşamaktadır (GKS, 2018). Tablo 9'da yıllara göre nüfus miktarı ve dağılımı gösterilmiştir. Öte yandan ülke genelinde 160 etnik grup yaşamaktadır (Erdem, 2017, s. 186).

Tablo 9
Rusya Federasyonu Nüfusu

Yıllar	Toplam Nüfus	Nüfus (milyon)		%	
		Şehir	Kırsal	Şehir	Kırsal
1993	148.6	108.7	39.9	73	27
1996	148.3	108.3	40.0	73	27
2001	146.3	107.1	39.2	73	27
2002					
1 Ocak	145.6	106.7	38.9	73	27
9 Ekim	145.2	106.4	38.8	73	27
2005	143.8	105.2	38.6	73	27

2010					
1 Ocak	142.8	105.0	37.8	74	26
14 Ekim	142.9	105.3	37.6	74	26
2012	143.0	105.7	37.3	74	26
2013	143.3	106.1	37.2	74	26
2014	143.7	106.6	37.1	74	26
2015	146.3	108.3	38.0	74	26
2016	146.5	108.6	37.9	74	26
2017	146.8	109.0	37.8	74	26

Kaynak: GKS, 2018.

Grafik 2. Yıllara Göre Rusya Federasyonu Nüfusu

Kaynak: GKS, 2018'den uyarlanmıştır.

Ülke Asya kıtası ve Doğu Avrupa topraklarına yayılmıştır. Ülkenin komşuları kuzeybatıda Norveç, Finlandiya; batıda Polonya, Estonya, Litvanya, Letonya, Beyaz Rusya; güneybatıda Ukrayna; güneyde Gürcistan, Azerbaycan, Kazakistan, Çin, Moğolistan ve Kuzey Kore'dir. Denizden ise ABD ve Japonya ile komşudur.

Harita 1. Rusya Federasyonu Haritası

Kaynak: www.nationsonline.com, 2019.

5.1.1. Kısa Tarihçesi

Dokuzuncu yüzyılda kabilelerin birleşmesi Rusya'da devlet kültürünün oluşmasında önemli bir dönem olmuştur. Bu dönemde Rus Devleti'nin temellerinin atıldığı görülmüştür (Remington, 2004, s. 369). Federe prenslik ve knezlerin birleşmesiyle oluşan devlet yapısı, merkezin hükümetin güçlenmesinin ardından yerel güçleri tasfiye etmiştir. Kiev Knezliği çatısı altında toplanarak Rus Devleti'nin ortaya çıktığı görülmüştür (Hakimov, 2011, s. 90). 13. yüzyıla kadar dağınık halde yaşayan Rus Knezleri, bu dönemde Moğol saldırılarına karşı koyamamış ve bölge Moğol hakimiyeti altına girmiştir. Bu süreç Rus Devleti'nin Moğol sisteminden etkilenecek şekilde merkeziyetçi bir yapıya kavuşmasında etkili olmuştur (Naumov, 2011 s. 28).

13. yüzyılda yıkılan Kiev Knezliği'nin yerine 14. yüzyılda Moskova Knezliği kurulmuş çarlık döneminin temellerinin atılmasını sağlamıştır. 16. yüzyılda Rus Çarlığı haline gelen bu yönetim, giderek güçlenmiştir. Özellikle 17. ve 18. yüzyılda ülkeyi yöneten Petro (1682-1725) ve Catherine (1762-1796) önemli reformlara imza atmıştır. Bu reformlar Rus

toplumunun Batı Avrupa ülkelerine yakınlaşmasında etkili olmuştur. Öte yandan ülke sınırlarını çevresindeki tehditlerden korumak ve yeni bölgeleri ele geçirmek için askeri ve ekonomik potansiyelini yüksek seviyelerde tutmak zorunda kalmıştır. 20. yüzyıla kadar ülkenin ekonomik kurumlarının batılı ülkelerin geride kalması bu alanda reform ihtiyacını doğurmuştur. Çarlık dönemi 1917 yılında gerçekleşen Bolşevik İhtilali ile yıkıldığında ülkede sanayi sektörünün birkaç şehirde yoğunlaştığı görülmüştür. İhtilalin ardından yaşanan Sovyet deneyimi ise Komünist Parti lideri Vladimir Lenin'in devlet başkanlığı ile başlamış 1991 yılında ülkenin başında Mikhail Gorbachev varken son bulmuştur. Sosyalist görüşlere dayanan bu yönetim süreci boyunca ülke otoriter bir yapıya bürünerek toplumun tüm kademelerinin kontrol altına alındığı görülmüştür. Özellikle Lenin'in 1924 yılında ölümünün ardından yönetimi devralan Joseph Stalin, gücü şahsında merkezileştirmiştir. Askeri ve ekonomik açıdan güçlü kurumlar oluşturarak Batılı Devletler için birer tehdit olmaya başlamıştır. Doğu Bloğunun Batı Bloğunun askeri ve ekonomik yönden geride kalmasının etkisi ile ülke sınırları içerisinde yer alan Sovyet Cumhuriyetleri bağımsızlıkları ilan etmeye başladığı görülmüştür. Bu sürecin sonunda 1991 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin yerine Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti kurulmuştur. Daha sonra ülke bağımsız hale gelerek Rusya Federasyonu adını almıştır (Remington, 2004, s. 340-344). Bu süreç aşağıda yer alan Şekil 8'de gösterilmiştir.

Şekil 8. Rus Tarihindeki Devletler

5.1.2. İdari ve Siyasi Yapısı

Rusya Federasyonu'nun kurulmasının ardından ülkenin batıya uyumlu reformlar yaparak anayasası ve kurumlarını dizayn ettiği görülmüştür. Fransa'dan uyarlanan yarı-başkanlık sistemi, ABD'ye benzer iki parlamentolu yapı ile ABD, Fransa ve Almanya'dan esinlenerek oluşturulan Anayasa Mahkemesi bunlara örnektir (İnanç, Caner & Bozaslan, 2015, s. 44; Roskin, 2011, s. 350-353). Rus Anayasası ülkenin cumhuriyet ile yönetilen demokratik ve hukuk devleti olma niteliğine vurgu yaparak başlamaktadır. Anayasaya göre devletin beş temel yapısı bulunmaktadır. Bunlar devletin bütünlüğü, devlet gücünün birliği, federal yönetim ve federe birimler arasındaki güç paylaşımı, halkların eşitliği ve her halkın kendi kaderini tayin etme hakkıdır (Tellal & Keskin, 2013, s. 405-406).

Ülke kendi anayasaları ile yasama ve yürütme organlarına sahip yirmi bir cumhuriyet, dokuz eyalet, kırk altı bölge, iki federal statüye sahip şehir ve beş özerk bölgeden oluşan seksen üç idari birimli bir federasyondur. Altı yılda bir yapılan seçimlerle ülke başkanları belirlenmektedir. Devlet başkanı hem başbakanı atama hem de kurulan hükümeti onaylama yetkisine sahiptir. Bugün Rusya'da Devlet Başkanı olan Vladimir Putin, 18 Mart 2018 tarihinde gerçekleştirilen seçimde oyların %76'sını almıştır. Başbakanlık görevini 8 Mayıs 2012 tarihinden itibaren Dmitri Medvedev yürütmektedir. Ülkenin parlamentosu iki kanattan oluşmaktadır. Bunlar Federasyon Konseyi ve Devlet Duması'dır. Federasyon Konseyi, her bir federe birim tarafından atanan ikişer temsilciden oluşmaktadır. Devlet Duması'nın üyeleri ise doğrudan halk tarafından seçilmektedir (www.mfa.gov.tr, 2019a).

5.1.3. Güvenlik Politikası ve Stratejileri

Rusya Federasyonu kurulduğundan itibaren Sovyet tecrübesinin uluslararası arenada kaybetti güç ve pozisyonu yeniden inşa etmeye dayanan bir strateji izlemiştir. 1993 yılında yayınlanan dış politika belgesinde de bu duruma dikkat çekilmiştir. "*Rusya'nın yeniden canlandırılması*" amaçlanmıştır. Putin döneminde üç kez güncellenen dış politika belgesinde Rusya'nın uluslararası arenadaki önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda milli güvenlik konsepti çok milletli Rus halkının güvenliği ve refahının, iç ve dış politikanın temel meselesi olduğuna değinilmiştir (Necefoğlu, 2017, s. 1-2).

Ülkenin bağımsızlığını ilan etmesinin ardından NATO'nun doğu genişlemesi en önemli tehditlerden biri olarak görülmüştür. Özellikle 1997 yılında yaşanan Kosova Krizi, Rusya'nın batı dünyası ile ilişkilerini geliştirmesinde etkili olmuştur. Putin döneminde ise değişen dünya dengeleri gözetilerek yeni bir güvenlik stratejisi oluşturulmuş özellikle iç tehditlere değinilmiştir. Ayrıca ABD'nin tek kutuplu bir dünya sistemi yaratmaya yönelik girişimleri eleştirilmiştir. Rusya açısından 2008 yılında Gürcistan ile yaşanan beş gün savaş önemli bir kırılma noktası olmuştur. Bu savaş Rus devletine önemli ölçüde bir özgüven kazandırmış ve daha ciddi çatışmalar için kapasitesini arttırması gerektiği anlaşılmıştır (İsmayılov, 2015, s. 1-3).

2009 yılında yayınlanan son güvenlik strateji belgesi ise ülkenin 2020 yılına kadarki dönemde ulusal güvenliğe yönelik tehditleri ve öncelikli stratejileri ortaya koymaktadır. Belgede 2020 yılında Rusya'nın iç ve dış güvenliğinin sağlanması, toprak bütünlüğünün korunması, ekonomik olarak kalkınması ve bireylerin haklarının koruma altına alınması hedeflenmektedir. Gelecekte enerji kaynaklarının önemli bir rekabet alanı olacağına dikkat çekilmektedir. Güç dengesi konusunda askeri güç kullanılmasından çekinilmeyeceği belirtilmektedir. Özellikle ABD'nin Doğu Avrupa ülkelerine füze sistemleri kurması en önemli tehditler arasında sayılmaktadır. Tüm bunların yanı sıra uluslararası istikrarın korunmasında uluslararası kurumların önemi vurgulanmıştır (İsmayılov, 2015, s.3-5).

5.1.4. Şehir Güvenliği Politikası ve Stratejileri

Rusya'da devlet teşkilatının oluşması 9. yüzyılda kabilelerin birleşmesine dayanmaktadır (Aleskerli, 2005). Aynı zamanda bu dönem, şehirler arasındaki ilişkilerin olgunlaştığı ve güvenlik konusunun gündeme gelmeye başladığı bir zaman dilimi olması bakımından da önemlidir. Bu dönemde Rusya'da iç güvenliği sağlamak amacıyla ilk örgütlenmelerle tarımsal ve ticari hayatın canlandığı yerlerde karşılaşmıştır. Can ve mal güvenliğini sağlamak, kamusal malları ve tarım arazilerini korumak, komşu kabilelerin saldırılarına karşı emniyeti sağlamak en temel hedefler arasında sayılmıştır (Rıbnikov'dan akt., Tataroğlu, 2018, s. 32).

Çarlık dönemiyle beraber 17. yüzyılda Rusya'da, iç güvenliğe yönelik çalışmaların yoğunlaştığı görülmüştür. Bu dönemde yaşanan en önemli gelişmelerden biri kolluk

birimlerinin adalet teşkilatı içinde yer alarak ayrı bir yapılanmaya gidilmemesi olmuştur. Bu dönemde yerel polis teşkilatları ayrı bir örgütlenmeye sahip olmasına rağmen St. Petersburg’da Çarlığa bağlı bir polis teşkilatı kurulmuştur. Polislik üzerine reform çalışmaları 18. yüzyılda devam etmiştir. Bu dönemde ilk kez kurulan yerel polis teşkilatları tüm ülke genelindeki hem şehir hem de kırsal alanlarda faaliyet göstermişlerdir (Semukhina & Reynolds, 2012, s. 2-4).

Çarlık döneminden Sovyet Rusya dönemine kadar polis teşkilatıyla ilgili gerçekleştirilen düzenlemelerin sınırlı olduğu yorumunu yapmak gerekir. Genellikle kolluk hizmeti ve asayişin sağlama noktasında yetkili bir kurum olarak öne çıkan polis teşkilatının etkinliği ve verimliliği tartışma konusu olmuştur. Öte yandan kolluk hizmetinde görev alan kişilerin yeterli eğitimi almaması uygulama konusundaki sorunların başlıca nedenleri arasında sayılmıştır (Siçinskiy’den akt., Tataroğlu, 2018, s. 35). Çarlık Rusya’nın yıkılmasının ardından kurulan Sovyet Rusya’da ilk olarak yerel düzeyde örgütlenmiş “*militsia*” olarak adlandırılan polis teşkilatları kurulmuştur. Bu yapının en temel özelliği yerel birimlerce masraflarının karşılanması ve işe alım sürecinde yerel otoritelerin tavsiyesinin dikkate alınması olmuştur (Semukhina & Reynolds, 2012, s. 24). Dönemin en önemli kurumlarından birisi olarak “*Kızıl Ordu Muhafızları*” da şehir güvenliğinin ve asayişin sağlanmasında yetkilendirilmiştir. Sovyet dönemi genel olarak anti-demokratik bir rejimin baskıcı yöntemler ve istihbarat faaliyetleriyle özetlenebilir. Gerçekleştirilen düzenlemelere ve verilen cezalara bakıldığında bu durumu görmek mümkündür. Örneğin çıkarılan “*Kızıl Terör Yasası*” sonucunda 50.000 ile 200.000 arasında insanın idam edildiği tahmin edilmektedir. Bu kanun ile muhaliflerin ve ayrılıkçıların gerçekleştirdiği faaliyetlerin engellenmesi hedeflenmiştir (Conquest, 1970, s. 11).

Sovyetler birliğinin dağılmasının ardından ise devlet 1991 yılında “*Rusya Cumhuriyeti*” adı ile kurulmuş ve ardından 1993 yılında yapılan anayasa değişikliği sonucunda “*Rusya Federasyonu*” adını almıştır. Bu dönemde ülkede yoğun şiddet olaylarının yaşanması iç güvenlik hizmeti sağlayan birimleri zor durumda bırakmıştır. 1993 ve 1995 yılları arasında işlenen ciddi suçların sayısında yaklaşık üç kat artış görülmüş; 1993 yılında 513.910 olan ciddi suç sayısı 1995 yılında 1.663.367’ye yükselmiştir. 1991-1996 yılları arasında işlenen suçlardan dolayı 550.000 kişi yaşamını kaybetmiştir. Bu sayı sadece 1992 yılında 213.590 kişiye ulaşmıştır (Semukhina & Reynolds, 2012, s. 95). Genel olarak 1990’lı yıllar Rus toplumu için

sancılı bir dönem olarak nitelendirilebilir ve polis teşkilatını iyileştirme çabaları bu bağlamda değerlendirilebilir.

2000’li yıllar sıkıntılı geçen dönemlerin iyileştirilme çabaları ile geçmiştir. Kaybolan devlet otoritesinin yeniden inşa edilmesi başlıca hedefler arasında görülmüştür. Bu doğrultuda merkezi yönetimi güçlendirmek için bazı adımlar atılmıştır. Özerk bölgelere doğrudan federal yönetime bağlı valilerin atanması, federal bölgelerin mevzuatının federe bölgelerinin mevzuatına üstün kılınması bu adımlara örnek olarak verilebilir (Akhundova, 2014, s. 44).

2000’li yıllarda polis teşkilatının yapısında görülen köklü değişimlerin en çarpıcı örnekleri Medvedev döneminde olmuştur. 1990’lı yıllardan beri polis kurumunun problemleri örgüt yapısına sahip olması vatandaşın polise karşı güvenini ve inancını sarsmıştır. Bu yüzden reformlarla insanların hafızasına yer etmiş bu algıyı yıkmak amaçlanmıştır (Galeotti, 2012, s. 5). Kolluk kuvvetlerinde yapılan reformların bir diğer amacı da Rus Kamu Yönetimi’nin her alanına sinmiş olan yozlaşmayı temizlemek olmuştur. Bu doğrultuda da 2009 yılında “*Polis Yasası*” çıkartılarak İçişleri Bakanlığının meşruluğu ve etkinliği geliştirilmeye çalışılmıştır (Cheloukhine, 2017, s. viii). 2011 yılına gelindiğinde ise polis reformu yeni bir yasa ile devam etmiştir. Çıkarılan yasa polis reformunun temel omurgasını oluşturması bakımından önemli görülmüştür ve bu reform polis teşkilatında küçülme, polislerin mesleki tatmin ve gelir düzeylerini arttırma, polisin halkla olan ilişkisini güçlendirme gibi temel unsurlara dayanmaktadır (Tataroğlu, 2018, s. 51-52).

Sovyet Rejiminin son bulması ve Rusya Federasyonu’nun kurulması ile birlikte yaşanan sancılı dönemlerde kolluk kuvvetlerine yönelik oluşan algının iyileştirilmesi ve suçla mücadelede başarılı sonuçlar elde edilmesinin amaçlandığı söylenebilir ve yapılan reformların başarıya ulaştığı görülmektedir. 2010 ve 2014 yılları arasında vatandaşın polise olan güveni %52’den %66’ya yükselmiştir. 2017 yılında ise bu oran %67 olarak hesaplanmıştır (Ministry of International Affairs of the Russian Federation, 2018). Öte yandan son yıllarda kayıtlı suç sayısı düzenli olarak azalmaktadır. 2006 yılında 3.855.400 ile en yüksek seviyeye ulaşan kayıtlı suç sayısı 2017 yılında 2.058.476’ya gerilemiştir (Ministry of International Affairs of the Russian Federation’dan akt., Tataroğlu, 2018, s. 56-57).

Yapılan reformlara ek olarak teknolojik alt yapı ile kurulan şehir güvenlik sistemleri daha güvenli yaşam alanlarının oluşması hedeflenmiştir. Bu teknolojik alt yapı sadece güvenlik amacıyla kalmayıp bütüncül bir yaklaşımla farklı kamu hizmetlerinin sunumunda da rol üstlenmiştir. Dolayısıyla geleceğin akıllı şehirlerinin oluşturulmasında Rusya Federasyonu 2011'den 2018'e kadar Moskova'da yıllık 600 milyon dolar bütçe ayırmıştır (Karandin, 2018). Güvenlik açısından bu yatırımlara bakıldığında ise Rusya, yapay zekâ, makine öğrenmesi ve büyük veri analizi gibi stratejileri geliştirerek Dünya'nın süper güçlerinin yarış içerisinde olduğu alanda kendini gösterme gayretindedir. Üstelik ülkede son 10 yılda hayata geçirilen 1400 yapay zekâ projesinin 1200'ünün kâr amacı gütmeyen bilimsel projeler tarafından ortaya çıkarılması dikkate değerdir. Bu projelerde kamu sektörü, ulaşım, savunma ve güvenlik temel hedefler arasında yer almıştır. Veri analizinin geliştirilmesi, karar verme sistemleri ile görüntü ve video tanıma gibi başlıklar projelerin temel ilgi alanları arasındadır. Örneğin Yandex tarafından geliştirilen “Alice” Apple'ın “Siri”, Google'ın “Google Asistant” ve Amazon'un “Alexa” programına benzer, alternatif ses asistan programıdır. “Moskova Şehir Yönetimi” geliştirdiği “Akıllı Şehir-2030” projesi kapsamında şehirdeki yaşamı daha rahat ve güvenli hale getirmeyi hedeflemiştir (Kingdom of the Netherlands, 2018, s. 1-2). Tüm bu gelişmelere rağmen Rusya'nın yapay zekâ teknolojisi için gerçekleştirdiği çabalar ABD ve Çin ile karşılaştırıldığında oldukça zayıftır. Çünkü bu alana ABD ve Çin şirketleri milyarlarca dolar yatırım yaparken, Rus şirketlerin yatırım miktarı 2017 yılı sonundaki verilere göre 12.5 milyon dolarda kalmıştır. Ancak Rus özel sektörü bu miktarı 2020 yılının sonuna kadar 500 milyon dolara çıkarmayı hedeflemektedir (Bendett, 2018, s. 163).

Yapay zekâ bağlamında Rusya'daki askeri gelişmeler ele alındığında Rus hükümetin önemli girişimlerde bulunduğu söylenebilir ve bu çabaların en önemli kısmı “Geliştirme - Araştırma Vakfı” (Advanced Research Foundation) tarafından yürütülmektedir. 2012 yılında kurulan vakfın, 46 laboratuvarı ve yıllık yaklaşık 60 milyon dolar bütçesi bulunmaktadır. Vakıf şu anda insanın düşünce sürecini taklit ve karmaşık verileri analiz edebilecek sistemler geliştirme gayreti içerisinde. Gerçekleştirilen çalışmaları dört temel prensip olarak sıralamak mümkündür. Bunlar görüntü tanıma, konuşma tanıma, askeri sistemlerin otonom kontrolü ve silah döngüsünün desteklenmesidir. Savunma Sanayii'nde Rus ordusu yapay zekânın unsurlarını elektronik savaş, uçaksavar savunması, savaş uçakları, füzeler ve insansız sistemler gibi çeşitli silah sistemlerine entegre etme gayreti içerisinde. Aynı zamanda bilgi işlemeyi

kolaylaştırmak için yapay zekanın veri toplama ve analizinde sahip olduğu üstünlüklere dikkat edilmektedir. İç güvenlik bağlamında bu gelişmelere bakılırsa özellikle veri madenciliği, analizi ve güvenliği başlıkları dikkat çekmektedir (Bendett, 2018, s. 164-166).

Rus devletine bağlı olarak çalışan tek özel silah ihracatçısı “*Rosoboronexport*” şirketi tarafından şehirler için yeni bir entegre güvenlik sistemi geliştirilmiştir. Projenin özü tüm kamu otoriteleri ve güvenlik kurumlarının etkili bir şekilde iletişime geçebilmesi için ortak bilgi işletim sisteminin kullanılmasına dayanmaktadır. Sistem otomatik olarak birçok kaynaktan gelen karmaşık verileri toplayarak analiz eder ve yapılandırır. Bu veriler sisteme bağlı tüm abonelerden gelen bilgileri, video izleme sistemlerini, mühendislik ve alt yapı sisteminin parametrik sensörlerini, ulaştırma sisteminin göstergeleri ve dedektörlerini, çeşitli veri tabanlarını ve diğer kaynakları içermektedir (Rosoboronexport, 2017, s. 1).

Tüm bu altyapı sayesinde yalnızca mevcut sistemin yetenekleri büyük ölçüde artmakla kalmayıp, aynı zamanda hem güvenlik için harcanan kaynakların kurtarılmasını hem de yerel huzursuzlukların ve terör saldırılarının önlenmesinde müdahale sürelerinde etkinlik sağlanması hedeflenmektedir. Bu bağlamda stratejik öneme sahip alanların korunması için yeni güvenlik ve alarm sistemleri tasarlanmıştır. Sistem 100 km’ye kadar bir kontrol bölgesini kapsayan farklı uzunluk, derinlik ve konfigürasyonlarda koruma alanları oluşturabilmektedir. Bu süreç altyapı tesisleri ve limanları da kapsamaktadır. 450 km’ye kadar kara ve deniz hedeflerini tespit edebilen radar sistemleri için ilk olarak yerel ölçekte tespit ve inceleme sistemlerinin inşa edilmesi önerilmektedir. İkinci olarak sınırların korunmasına ve son aşamada ülke bütününe entegre edilmiş üstün bir güvenlik sistemine dönüşebileceği belirtilmektedir. Belirtilen entegre güvenlik sisteminin Moskova, Soçi, Krasnoyarsk ve Habarovsk gibi şehirlerde başarıyla uygulandığı görülmektedir. Örneğin 2014 yılında Soçi Kış Olimpiyatları için kullanılan sistem başarı ile uygulanmış ve uzmanlar tarafından dünyadaki en başarılı örnekler arasında görülmüştür (Rosoboronexport, 2017, s. 2).

Şehir güvenliği açısından yerel ölçekte yapılan uygulamalara bakıldığında Moskova şehri öne çıkmaktadır. Şehrin 2030 yılı için belirlediği takvim teknoloji ile uyumlu bir şehir yaşamını hedeflemektedir. Şehrin büyük verisinin sınırsız kullanımı, yapay zekâ ile işlenmiş verilerin kullanılmasıyla gerçek zamanlı kontrol edilebilen güvenlik sistemleri, block chain teknolojisi ile karar alma süreçlerine halkın katılımı ve yerel seçimlerinde elektronik oylama

gibi uygulamaların hayata geçirilmesi beklenmektedir. Güvenlik açısından bu konuya yaklaşıldığında bireylerin kendi güvenlikleri için teknolojiden yararlanma oranlarının % 16 olduğu görülmektedir. Buna karşılık dijital teknolojilerin yaygın kullanımı ile kişisel güvenliğin % 56 oranında etkinlik kazanacağı belirtilmektedir. Öte yandan bu plan dahilinde göze çarpan iki konu yapay zekâdan hem şehir yönetiminde hem de dış çevrenin gözetiminde yararlanılması beklenmektedir. Bu bağlamda Moskova için hedeflenen dijital teknolojilerin kullanılmasıyla kontrol ve gözetim mekanizması oluşturma ve yangınla mücadele, kolluk kuvveti ve güvenlik sisteminin iyileştirilmesi olmuştur. Büyük verilerin yapay zekâ analizine dayanan bu modernizasyon süreci izleme, denetleme, bilgilendirme ve karar verme için gelişmiş dijital teknolojilerin kullanılacağı bir çağ olarak planlanmaktadır. Böylece standart güvenlik sistemlerinden akıllı güvenlik sistemlerine geçiş, acil müdahale ihtiyacının azalmasını sağlayan suç dinamiklerinin ve türlerinin ortadan kalkması, artan siber tehditlere karşı kişisel verilerin korunmasında etkin yöntemler belirlenmesi gibi ana hedefleri barındırmaktadır (Moscow ‘Smart City - 2030’, 2018, s. 68-69).

Genel olarak Rusya’nın uyguladığı model hem veri kontrolü hem de yeni küresel savaş biçimlerini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda 1990’lı yılların sonları ve 2000’li yılların başında Rus Hükümeti, toplumda istikrarsızlığa yol açabilecek bilgi akışını kontrol etmeye başlamıştır. Böylece resmî kurumlara tüm özel iletişimleri izleyebilmeleri amacıyla yetkilendirilmiştir. 2010 yılından sonra Putin’in tekrar başkanlığa dönmesiyle beraber yerli internet endüstrisinin desteklenmiş ve önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Yaşanan bu gelişmelerin sonucunda veri güvenliğini sağlama noktasında alternatif sistemler oluşturulmuştur. Tüm bu ilerlemeler hukuki düzenlemeler yoluyla da desteklenmiştir. 2013-2017 yılları arasında çıkarılan yasalarda internetin sorumsuz bir özgürlük alanı olmadığına dikkat çekilerek düzenlemeler yapılmıştır. Sadece bununla da kalmayıp kişisel tercihlerin toplumsal dokuya zarar verebileceği düşüncesiyle yayılmasının engellenmesi hedeflenmiştir. Örneğin internet üzerinden eşcinselliğin yayılmasının sağlanması ve terör propagandası gerçekleştirilmesinin engellenmesi bu düzenlemelere birer örnektir. Sonuç olarak 2012 ve sonrası dönemde gözetleme hukukunda ve tekniklerinde önemli değişiklikler görülmüştür. Bu değişiklikler bir bakıma devlet kontrolünün giderek artması anlamına gelmektedir (Kerr, 2018, s. 55-59). Rusya’nın benimsemiş olduğu bu strateji “*dijital hibrit rejim*” olarak tanımlanmasına yol açmaktadır (Morgus, 2018, s. 85). Rusya bireylerin bilgi teknolojilerini nasıl kullandığını

gözetleyerek toplumun huzur ve istikrarını korumayı amaçlayan bir strateji izlemektedir. Bu doğrultuda ortaya çıkabilecek suçlar ve toplumsal dokuyu bozabilecek davranışlar, bireylerin her anı kontrol altına alınarak engellenmektedir.

5.2. Çin Halk Cumhuriyeti

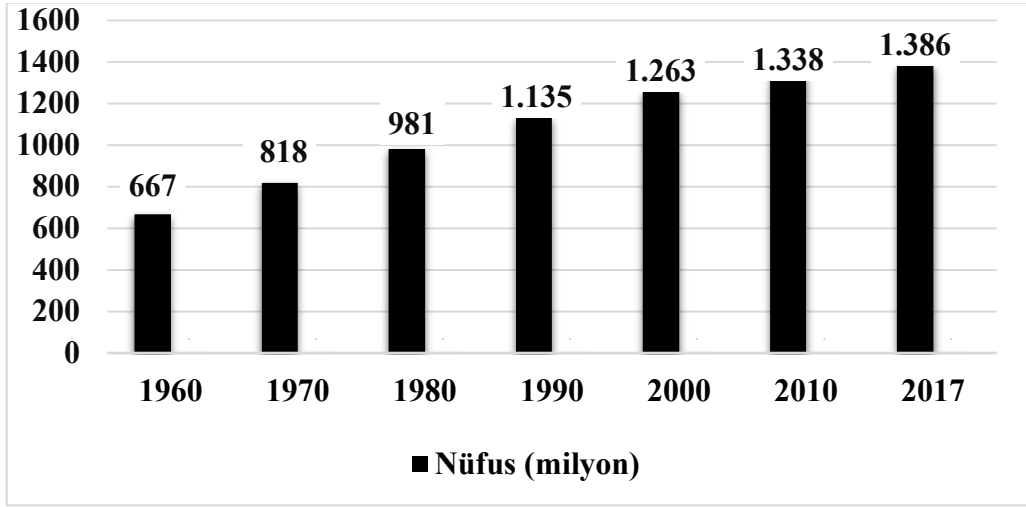
Çin, dünyada en fazla nüfusa sahip olması, farklı kültürlerle ev sahipliği yapması ve tarihsel gelişimi açısından dikkat çekmektedir. DB verilerine göre 1960 yılında 667 milyon nüfusa sahip olan ülkede, bu sayı sürekli artış göstererek, 1970’de 818 milyona, 1980’de 981 milyona, 1990’da 1.135 milyara, 2000’de 1.263 milyara, 2010’da 1.338 milyara ulaşmıştır. 2017 yılı verilerine göre ise Çin’in nüfusu 1.386 milyara yükselmiştir (www.data.worldbank.org, 2017). Çin’in nüfus artışı aşağıda yer alan Tablo 10’da gösterilmiştir. Ülke aynı zamanda birçok farklı milleti de içerisinde barındırmaktadır. Çin anayasasında ülke topraklarının üzerinde 56 farklı milletin bulunduğu resmî olarak kabul edilmiş ve her milletin hakları anayasa tarafından güvence altına alınmıştır (Karluk, 2009, s 63).

Tablo 10

Çin Halk Cumhuriyeti Nüfusu

Yıllar	Nüfus (milyon)
1960	667
1970	818
1980	981
1990	1.135
2000	1.263
2010	1.338
2017	1.386

Kaynak: www.data.worldbank.org, 2017.

Grafik 3. Yıllara Göre Çin Halk Cumhuriyeti Nüfusu

Kaynak: www.data.worldbank.org, 2017.

Çin Halk Cumhuriyeti doğuda Güney Kore; kuzeydoğu ve kuzeybatıda Rusya; kuzeyde Moğolistan; güneybatıda Afganistan ve Pakistan; güneyde Hindistan, Nepal, Butan, Birmanya Laos ve Kuzey Vietnam ile sınır komşusudur. Ülkenin doğusu Büyük Okyanus ile çevrilidir (www.cografya.gen.tr, 2019).

Harita 2. Çin Halk Cumhuriyeti Haritası

Kaynak: www.nationsonline.org, 2019.

5.2.1. Kısa Tarihçesi

Çin tarihini genel olarak üç döneme ayırarak incelemek mümkündür. Bunlar antik, imparatorluk ve modern dönemdir. Sarı Nehir boyunca kurulan şehir devletleriyle başlayan Çin Uygarlığının tarihi 3500 yıldan fazlaya dayanmaktadır. “Xia” Hanedanlığı ile başlayan antik çağlar dönemi “Qin” Hanedanlığının kurulmasıyla son bulmuş ve imparatorluklar dönemi başlamıştır. İmparatorluklar döneminde Çin tarihinin en önemli eserlerinden olan Çin Seddi inşa edilerek ülkenin dış saldırılara karşı güvenlik tedbirleri aldığı görülmüştür. Bu dönemde yaşanan önemli gelişmelerden bir diğeri de İpek Yolu’nun ticaret güzergahı olarak kullanılmaya başlaması olmuştur. Böylece ülkenin batısı ile ticari ilişkilerin geliştiği görülmüştür. Sahip olunan geniş arazilerde yapılan tarım, ülkenin ekonomisinin temelini

oluşturmuştur. Modern zamanlara geçiş ise Birinci Dünya Savaşı'nın yaşandığı dönemlere denk gelmiş özellikle savaşın sona ermesinin ardından Sovyet yardımlarıyla Komünist Parti'nin yükselişe geçtiği gözlemlenmiştir. Komünistler Mao Zedong liderliğinde yeni bir organizasyon gerçekleştirmiştir. İkinci Dünya Savaşı dönemlerinde ülkenin iki kanadı olan ulusal cephe ve komünist cephenin çatışmıştır. Bu çatışmanın ardından komünist cephe ülkenin büyük bir kısmını ele geçirmiştir. 1949 yılından itibaren Çin'in yaşadığı değişimi şu şekilde özetlemek mümkündür. Mao Zedong liderliğinde 1949 ve 1976 yılları arasında sosyalist değişim yaşanmıştır. 1976 ve 1989 yılları arasında Deng Xiaoping ekonomik reformunun yükselişi görülmüştür. 1989 ve 2002 yılları arasında üçüncü jenerasyonda ekonomik büyümenin yaşandığı görülmüştür. 2002 yılından günümüze kadar ise ülkenin ekonomik büyümesinin artarak devam ettiği ve aynı zamanda dünyanın diğer bölgelerine uluslararası organizasyonlarla bir açılım gerçekleştirilmiştir (www.engr.psu.edu, 2019).

5.2.2. İdari ve Siyasi Yapısı

Tek parti yönetime dayanan ülkenin siyasi yapısında parti ile devlet bütünleşmiş bir haldedir. Parti genel sekreteri aynı zamanda devlet başkanı konumundadır. Beş yılda bir düzenli olarak gerçekleştirilen kongrelerle hem geçmiş dönemin muhasebesi yapılmakta hem de gelecek yıllarla ilgili hedefler belirlenmektedir. Ülkenin 1982 yılında onaylanan anayasasına göre devletin merkez organları, Başkanlık, Konsey, Merkezi Askeri Komisyon, Ulusal Halk Kongresi, Çin Halkının Siyasi Dayanışma Konferansı, Yüksek Mahkeme ve Başsavcılık'tır. Devlet Konseyi, devlet idaresi ve yürütme mekanizmasının en yetkili makamıdır. Devlet yönetiminin en yetkili organı olan Merkezi Komiteye bağlı, Politbüro Daimî Komitesi'dir. Daimî Komite, hükümetin de üzerinde bir kurum olup ülkeyi ilgilendiren önemli meselelerde son sözü söyleme hakkına sahiptir. Toplam yedi üyeden oluşan Daimî Komite'nin başkanı aynı zamanda Devlet Başkanı'dır. Devlet Başkanı tarafından atanan Başbakan da komitenin üyeleri arasındadır. Geniş halk tabanlı temsile dayanan Ulusal Halk Kongresi, ülkenin her bölgesinden gelen temsilciler tarafından oluşmaktadır. Ülkenin şu anki Devlet Başkanı Xi Jinping, 17 Mart 2013 tarihinde göreve gelmiş, görev süresinin sona ermesinin ardından 5-20 Mart 2018 tarihinde gerçekleştirilen kongreler sonucunda yeniden göreve gelmiştir. Anayasa'da başkanlık süresini on yıl ile sınırlayan madde ilga edilerek önümüzdeki on yılda da Xi Jinping'in Devlet Başkanı olarak görev yapmasının önü açılmıştır (www.mfa.gov.tr, 2019b).

5.2.3. Güvenlik Politikası ve Stratejileri

Çin bölgesel bir güçten küresel bir güce bir geçiş yapmıştır. Bu geçiş süreci ülkenin ulusal çıkarlarının oldukça hızlı şekilde değişmesine sebep olmuştur. Ayrıca Çin yaşadığı bu süreç uluslararası arenada diğer ülkelerin dikkatini çekmiş ve Çin'i ulusal çıkarlarını koruma noktasında daha büyük tehditlerle karşı karşıya bırakmıştır. Bu yüzden ki Çin'in güvenlik stratejisi kendi ulusal çıkarlarını koruyabilmek için genişletmekte ve kapasitesini arttırmaya odaklanmaktadır. Çünkü artık uluslararası ortamlarda Çin'i kısıtlama girişimleri de artış göstermektedir (Xi, 2016, s. 171).

Çin uluslararası arenada yaşadığı değişimin temeli ekonomik olarak büyümesine dayanmaktadır. Uluslararası sistemde her zaman önemli ülkeler arasında yer alan Çin'in önemi geniş toprak alanına, kalabalık nüfusuna ve zengin kaynaklarına dayanırken 1978 yılından itibaren piyasa ekonomisinde gerçekleştirdiği reformlar ekonomik olarak inanılmaz bir atılım gerçekleştirmesinin önünü açmıştır. Çin'in yükselişi bir bakıma ABD için yeni bir tehdit algısının ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Swaine & Tellis, 2000, s. 30).

Ekonomik büyümenin yanı sıra artan askeri harcamalar ve dünyanın en kalabalık ordusuna sahip olan Çin kapsayıcı bir güvenlik yaklaşımı benimsemektedir. Güvenlik yaklaşımı sadece askeri tehditleri kapsamakla kalmayıp, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel unsurları da ön plana çıkarmaktadır. Ülke için en önemli konu ekonomik büyümesinin sekteye uğramadan büyümesinin devam etmesi olmuştur. Bu kapsamda temel hedefini ekonomik büyümesinin önüne geçecek koşulların ortaya çıkmasını engellemek olarak belirlemiştir (Şöhret, 2011).

5.2.4. Şehir Güvenliği Politikası ve Stratejileri

Tarihsel olarak Çin toplumuna bakıldığında bireylerin güven ve huzur içerisinde yaşamalarını sağlayacak polis kurumunun varlığının çok eski tarihlere dayandığı görülmektedir. Tarihi boyunca kolluk kuvvetleri farklı yapılara sahip olmuştur. Milattan önce 16. yüzyıl - 21. yüzyıl arasında hüküm süren ilk Çin hanedanı olan “Xia” ilkel kolluk uygulamalarını benimsemiştir. Hanedanın ilk imparatoru Shun tarafından resmi polis teşkilatı kurulmuştur. Ona göre toplum içerisinde dostane ilişkilerin olmaması sosyal rahatsızlıklara yol açabilmektedir. Bu yüzden polis kurumu, toplumun bir arada yaşayabileceği ortamı temin

etmekle vazifelendirmiş ve ilk imparator bu konuyu kendisi açısından en önemli sorumluluk alanı olarak nitelendirmiştir. Bu gelişmeler “*Qin*” ve “*Han*” hanedanlıkları döneminde de devam etmiştir (Ma, 2015, s. 115).

Milattan önce 221-206 yılları arasındaki “*Qin*” hanedanlığı döneminde ilk kez birleşik ülke statüsüne kavuşulmuştur. Ancak bu yönetim yalnızca on beş yıl gibi bir süreyle sınırlı kalmıştır. “*Han*” hanedanlığı ise milattan önce 206 milattan sonra 220 yılları arasında daha uzun bir sürede iktidarda kalarak politik, sosyal ve ekonomik açıdan güçlü kurumların oluşmasını sağlamıştır. Dolayısıyla ilk dönemde kolluk hizmetlerini sağlamak için gerekli kurumların temellerinin atıldığı, ikinci dönemde de bu kurumların güçlendirildiği ve eksik yönlerinin iyileştirildiği görülmüştür. Her iki dönemde kurulan güvenlik birimlerinin genel özelliklerine bakıldığında toplumun huzur ve emniyetini sağlama amacı bulunduğu söylenebilir. Hırsızlık, yağma ve fiziksel saldırı gibi kriminal eylemlerin engellenmesi amacıyla şehir sokaklarının gözetlenmesi ve emniyetin tesis edilmesi kurulan bu birimlerin en temel sorumluluk alanları içerisinde sayılmıştır. Bu bağlamda her iki hanedanlık döneminde “*hane kayıt sistemi ve açık rehin sistemi*” gibi yöntemler geliştirilerek şehir hayatının kayıt altına alınması ve huzur ortamını bozanların engellenmesi amaçlanmıştır. Öte yandan bu dönemde kurulan güvenlik birimlerinin günümüzde Çin Polis Teşkilatı’nın temelini oluşturduğu görülmüştür. Bu dönemde yaşanan gelişmeler varlığını korumuş ve yaklaşık 19. yüzyıla kadar önemli bir gelişmenin yaşanmadığı görülmüştür. 19. yüzyıldan sonra ise modern polis teşkilatı için birtakım adımlar atılmıştır (Ma, 2000, s. 115-118).

Çin tarihindeki son hanedanlık olan “*Qing Hanedanlığı*” döneminde şehir güvenliği için gerçekleştirilen uygulamaların “*Qin ve Han Hanedanlığı*” dönemine benzediği görülmüştür. Ancak bu dönemde ilk modern polis teşkilatı “*Başkent Polis Bürosu*” adıyla Pekin’de kurulmuştur. Doğrudan hanedanlığa bağlı olan bu birim, kısa bir süre içerisinde ülkenin tüm şehirlerine yayılmış ve oralara da güvenlik hizmeti götürmeye başlamıştır. 1905 yılında kurulan “Polis Bakanlığı” ülke genelindeki emniyet ve asayişten sorumlu birim olmuştur. Hanedanlığın yıkıldığı 1911 tarihine kadar polis önemli bir güce ulaşmış, polis bürosu içerisinde “*Karakol Devri, Dedektif Bölümü, Polis Hukuk İhlali Cezası ve Polis Eğitim Bölümü*” gibi özel ihtisas alanları kurulmuştur. Çin Halk Cumhuriyeti’nin kurulmasının ardından eskiden kalma tüm kurumlar ortadan kaldırılmış ve yerini komünist rejimin getirdiği

yeni sisteme bırakmıştır. Böylece merkezi hükümete oldukça bağlı bir sistem inşa edilerek “*Kamu Güvenliği Bakanlığı*” kurulmuştur. Bu bakanlık teşkilatı içerisinde taşraya güvenlik hizmeti götürülmüştür. Ülke 20. yüzyıl boyunca yasal düzenlemelerle polis teşkilatını güçlendirmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda 1957 yılında çıkarılan yasanın getirdiği düzenlemeler dünyanın en kalabalık ülkesinde kurulan muazzam büyüklükteki kolluk kuvvetini düzenlemede yetersiz kalmıştır. Çin hükümeti bu durumu iyileştirmek için çabalarına devam etmiş ve 1979 yılında ilk kez “*Ceza Muhakemesi Kanunu*” çıkarılmıştır. Ancak en önemli gelişmenin 1995 yılında çıkarılan “*Polis Kanunu*” ile yaşandığı kabul edilmektedir. İlk kapsamlı polis yasası olan bu düzenleme ile polis teşkilatının görev ve sorumlulukları, yetkileri, işe alım standartları, disiplin soruşturmaları ve polisin hesap verilebilirlik mekanizmaları hakkında özel hükümler belirlenmiştir (Ma, 2000, s. 119-120).

Tüm bu hukukî düzenlemeler ile iç güvenlik hizmetlerinin etkinliğinde maksimizasyonu amaçlayan hükümet, aynı zamanda teknolojiye bağlı olarak bir takım gözetleme ve izleme uygulamalarını hayata geçirmiştir. 21. yüzyılın getirdiği yenilikler ve imkanlar şehir güvenlik sistemlerinin ayrılmaz bir parçası olmuş ve Çin hükümeti için bu yeniliklerin oldukça ilgi çekici olduğu görülmüştür. Bu ilgiyi ekonomik, askeri ve toplum yönetimi olarak üç bölüme ayırarak incelemek mümkündür. Ekonomik açıdan bu durum incelendiğinde ülkedeki işgücünün yaklaşık %51’inin otonom sistemlerle karşılandığı, gayrisafi yurt içi hasılanın yaklaşık %26’sına yapay zekaya dayanan üretim süreçleri sonucunda erişildiği görülmektedir. Öte yandan ülkenin yaşlanan nüfusu ile beraber bu durum düşünüldüğünde ekonomik hedeflere erişilmede otonom sistemlerin gelişmesinin önemi daha anlaşılır bir hâl almaktadır.

Askerî açıdan bu durum incelendiğinde ise Çinli düşünürler, teknoloji devriminin güç dengesini etkileyeceği görüşünü savunmaktadır. Öte yandan Çin’in bu alanda göstereceği gelişme onun operasyonel kabiliyetinin genişlemesini sağlamaktadır. Özellikle Güney Çin Denizi’nde ABD ile karşı karşıya geldiği durumlarda elini güçlendirecek bir fonksiyona sahiptir. Çin’in yapay zekaya olan ilgisi toplum yönetimi açısından incelendiğinde yetkililerin bu konuyu iki ucu keskin bir bıçak olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bir yandan yapay zekâ ile işgücüne duyulacak ihtiyacın azalması, toplumsal bölünmeyi ve ekonomik uçurumun artmasına yol açmaktadır. Öte yandan Çin Hükümeti, toplumsal istikrarın sağlanmasında yapay

zekanın vazgeçilemez bir araç olduğunu savunmaktadırlar. Bu doğrultuda hükümet adli incelemeler, tıbbi bakım ve kamu güvenliği dahil olmak üzere çeşitli kamu hizmetlerine yapay zekayı entegre etmeyi amaçlamaktadır. Kamu güvenliği bağlamında yürütülen bu uygulamaların BM tarafından da gündeme getirildiği görülmektedir. Ülkede yaşayan Uygurların etnik olarak orantısız şekilde gözetlenmesi “*BM İnsan Hakları İhlali Panelinde*” dile getirilmiştir. Buna rağmen yapay zekâ teknolojisine dayanan gözetim sisteminin ülke geneline yayılması hedeflenmektedir (Ding, 2018, s. 38).

Çin Hükümeti’nin ülke geneline yaymaya çalıştığı bu gözetleme ağı, “*Sosyal Kredi Sistemi*” olarak tanımlanmaktadır. Sistem bireylerin davranışlarını izlemek, şekillendirmek ve derecelendirmek için veri madenciliğini ve büyük veri analizini kullanır. Fakat yapay zekada görünen gelişmeler gözetleme devletin büyümesine ve siyasi kontrol sürecinin bir parçası olmasına yol açmaktadır. Kuşkusuz bu durum ülkeyi yöneten Çin Komünist Partisi’nin temel ideolojisinin bir parçasını yansıtmaktadır. Bütüncül ve karmaşık bir konseptte sahip olan ulusal güvenlik sisteminin partinin kendisini yönetme ve sosyal düzeni sağlama olarak iki boyutu olduğu görülmektedir (Hoffman, 2018, s. 42-43).

Ülke genelinde oluşturulan kontrol ve denetim mekanizmasına bakıldığında, bahsedilen sistemin daha anlaşılabilir bir hale gelmesi beklenmektedir. Çin’de güvenlik sistemlerinde yapay zekanın kullanılması için 30 milyar doların üzerinde devasa bir yatırım bütçesi ayrılmıştır. Bu bütçe ile 2020 yılına kadar ülkenin bütününde 300 milyon kamera ile yurttaşların gözetlenmesi hedeflenmektedir. Böylece ülkenin farklı bölgelerinde görülen suç sayısında azalma yaşanması beklenmektedir. Örneğin sistem ülkenin Zhenghou şehrindeki tren istasyonunda eroin kaçakçılarının tespit edilmesini sağlamıştır. Qingdao şehrinde düzenlenen bira festivalinde yirmiden fazla şüphelinin yakalanmasına yardımcı olmuştur. Wufu şehrinde ise bir adamın sokak satıcılarından yiyecek alışverişi yaparken cinayet işlendiğine dair tespitlerde bulunmuştur. Genel olarak bakıldığında ülke genelinde tren istasyonlarından otellere, sokaklara neredeyse her kamusal alanın bu sistemlerle donatıldığı görülmüştür (Rohan, 2018).

Sistemle ilgili komünist partinin siyasi ve hukuki ilişkiler komisyonu başkanı Meng Jianzhu, veri analizi sayesinde toplumun huzurunu tehdit edebilecek olayların gerçekleşmeden önlenebileceğini belirtmektedir. Ülke genelinde yapay zekâ, makine öğrenimi, veri madenciliği

ve bilgisayar modellemesi kullanılmaya başlamıştır. Örneğin ülkenin en büyük şehirlerinden biri olan Shanghai’de trafik polisleri yol ihlalleri yapan yayalar ve bisiklet sürücülerini tespit etmek için yüz tanıma sistemini kullanmaktadır. Ayrıca internet üzerinde yayınlanan terör içerikli görüntü, belge ve kitapların belirlenmesi ve otomatik olarak silinmesi için “*Clean WebGuard*” adlı uygulama geliştirilmiştir (Independent, 2017).

Geliştirilen güvenlik stratejileri ülkenin en önemli şehirlerinden biri olan Shanghai açısından incelendiğinde, şehrin büyümesi ile güvenlik stratejilerinin gelişimi arasında bir paralellik olduğu görülmektedir. 1900’lü yıllar boyunca şehrin sürekli göç olarak nüfusunun artması sonucunda suç oranlarında artışlar yaşanmıştır. Şehir yönetimi açısından da suçla mücadele etme en önemli konuların arasında sayılmıştır (Wakeman, 1988, s. 408). Bu bağlamda teknolojiye yaşanan gelişmeler şehir güvenlik sistemlerinin birer parçası haline gelmiştir. Bu doğrultuda Çin, yapay zekâ ile çalışan insansız polis karakolu inşa etmeyi planladığını duyurmuştur (Bergan, 2017). Suçun önlenmesi için öngörü gücü yüksek teknolojilerin yaygınlaşmasıyla suçluların yakalanma oranları artmıştır. Dolayısıyla polislerin suçla mücadele ederken eski yöntemleri uygulamasının günümüzde başarılı sonuçlar doğurmayacağı belirtilmiştir (Ho, 2019). Bu duruma paralel olarak Shanghai şehrinin güvenlik stratejisinde günün koşullarına uygun ve yeni tehditleri gözeterek bir yol izlediğini söylemek mümkündür.

Siber güvenlik alanının genişletildiği buna ilişkin olarak denetimin arttığı görülmektedir. Ayrıca bilgi teknolojilerinin altyapısını güçlendirmeye yönelik olarak adımlar atılmaktadır. Geniş bir veri ağının oluşturulmasıyla kamusal hizmetlerin daha etkin bir şekilde çözüme kavuşturulması amaçlanmaktadır. Böylece bilgi paylaşımının aşamalı bir şekilde aksamadan gerçekleştirilmesi, yönetim boşluğunun oluşmasını azaltarak devletin hizmet yeteneğini ve düzeyini geliştirmektedir. Sistem video kaynağı paylaşım ile bütünleştirilerek bireysel ve çevresel tehditlerin önlenmesini ve acil durumlarla mücadele edilmesini öngörmektedir. Shanghai şehir güvenliği açısından kişisel veriler üzerinden kontrol mekanizması kurmayı hedefleyen bir yaklaşımı benimsemiştir. Aslında bu durum şehir hayatının her alanında hedeflenen dönüşümün yalnızca bir noktası olarak da görülmektedir (Shanghai, 2013).

Sonuç olarak dünyanın en fazla nüfusa sahip ülkesi Çin’de, güvenlik ve suçla mücadele toplumun geleceği açısından önemli görülmüştür. Tarihsel olarak da bu amaca uygun

girişimlerde bulunulmuştur. Teknolojide yaşanan gelişmelerin günlük yaşamın her yönünü etkisi altına aldığı bu süreçten şehir güvenlik sistemleri de etkilenmiştir. Dolayısıyla Endüstri 4.0'ın getirdiği inovasyona dayalı güvenlik stratejilerinin ülkenin gelişmiş şehirlerinde yaygın olarak kullanıldığını söylemek mümkündür. Ancak bu güvenlik yaklaşımı toplumun her anını etkileyen bir denetleme ve gözetleme mekanizmasına dönüşmüştür. Böylece kişisel hakların ihlal edildiği ve ülkenin dijital otoriter rejime dönüştüğü yönünde eleştirilerle karşılaşmaktadır.

5.3. Amerika Birleşik Devletleri

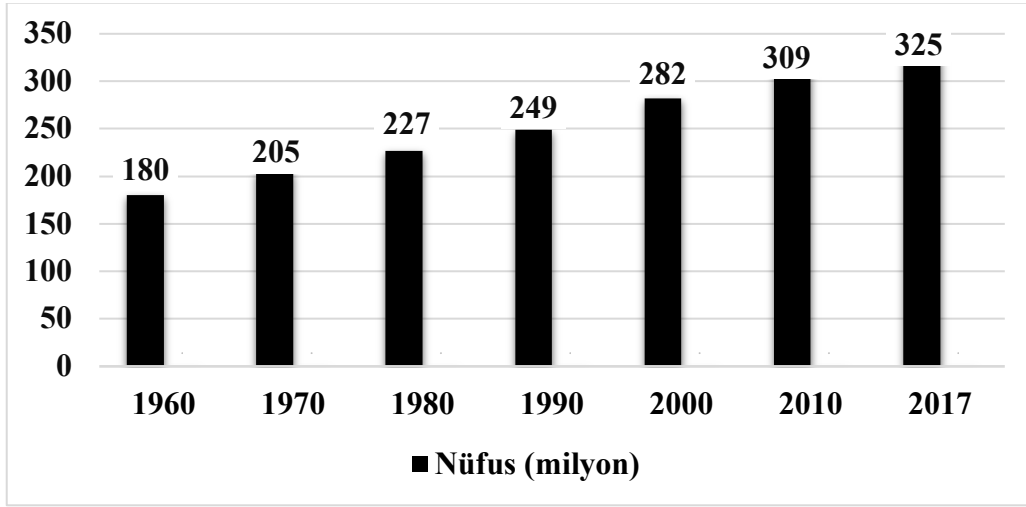
Federal bir cumhuriyet olan ABD, çoğulcu sisteme dayalı başkanlık sistemiyle yönetilmektedir. Federal devlet yapısı içerisinde başkent Washington dahil toplam 50 federe eyalet bulunmaktadır. Her bir federe eyaletin kendi iç işlerindeki bağımsızlıkları anayasa tarafından belirlenmiştir (www.mfa.gov.tr, 2019). DB'nın 2017 yılı verilerine bakıldığında da 50 eyaletin toplamında yaşayan nüfus 325.719.178'dir (www.data.worldbank.org, 2017). Ülkenin yıllara göre nüfus miktarındaki değişim Tablo 11'de ifade edilmiştir. 2017 yılı itibarıyla Dünya'nın en fazla nüfusuna sahip ülkeleri arasında yer almaktadır.

Tablo 11

Amerika Birleşik Devletleri Nüfusu

Yıllar	Nüfus (milyon)
1960	180
1970	205
1980	227
1990	249
2000	282
2010	309
2017	325

Kaynak: www.data.worldbank.org, 2017.

Grafik 4. Yıllara Göre Amerika Birleşik Devletleri Nüfusu

Kaynak: www.data.worldbank.org, 2017.

ABD'nin kara sınırı olarak kuzeyinde Kanada, güneyinde Meksika yer almaktadır. Geniş bir yüz ölçüme sahip olan ülke sınırları içerisinde Hawaii ve Alaska da bulunmaktadır. Ülkenin doğusunda Atlas Okyanusu, batısında Büyük Okyanus yer almaktadır. Ülkenin doğu batı genişliği 4.500 km'dir ve toplam yüz ölçümü 9 milyon km²'dir. ABD'nin en büyük iki eyaletinden biri Alaska iken diğeri Teksas'dır (www.cografya.gen.tr, 2019).

Harita 3. Amerika Birleşik Devletleri Haritası

Kaynak: www.nationsonline.org, 2019.

5.3.1. Kısa Tarihçesi

Siyasal ve ekonomik bir çıkmaz içerisine giren Avrupa, Osmanlı Devleti'ne karşı geride kalmışlığının önüne geçmek için coğrafi keşiflere başlamıştır. Coğrafi keşiflerin sonucunda keşfedilen yeni ticaret güzergahları ve sömürgeleştirme, Avrupa Kıtası'nın zenginleşerek siyasal sisteminin ayakta kalmasını ve güçlenmesini sağlamıştır. Bu sürecin bir parçası olarak Amerika'nın keşfedilmesi dünyada yeni bir çağın başlangıcına yol açmıştır (Yalçın, 2013, s. 420).

İngiltere ve Avrupa kıtasının diğer bölgelerinden gelen göçler kıtanın şekillenmesinde etkili olmuştur. Kıtadaki zenginliklerin Avrupa'ya taşınması ve Avrupa kültürünün Amerika kıtasına ulaşması gibi sonuçları olmuştur (Galeano, 1983, s. 34). Bu dönemde İngiltere'de önemli bir değişim yaşanmıştır. Ülke tarım ekonomisinden sanayi ekonomisine doğru bir dönüşüm yaşamıştır. Bu durum birçok insanın işsiz kalmasına yol açarak insanları umuda

yolculuk gerçekleştirmeye yöneltmiştir (Baybura, 1971, s. 30-32). Ayrıca dinsel baskıdan kaçan, toplumsal normlarla ters düşen, suç eğilimi olan ve macerayı seven insanlar da bu coğrafyaya yönelmiştir. 16. yüzyıl boyunca yıllık ortalama 250.000 kişi Amerika'ya ulaşmıştır (Türk, 2004, s. 160). Gerçekleşen bu göçler kıtanın şekillenmesinde etkili olmuştur.

Kıtaya sırasıyla İspanyollar, Portekizler, Fransızlar ve İngilizler gelmiştir. İlk yerleşmeler bu dönemde kurulmuştur. Kıtaya gemiler ile getirilen zenciler ise köle olarak kullanılmış ve bu süreç kıtada kolonilerin kurulmasıyla sonuçlanmıştır. Yaşanan yoğun göçle beraber kıtanın nüfusu kısa sürede artmış 1760 yılında 1 milyon 600 bin kişi olan nüfus, 1790'da 4 milyona, 1840'da 17 milyona ulaşmıştır. Bu nüfus artışında ekonomik refah düzeyindeki yükseliş etkili olmuştur. 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise kolonilerin çoğu Avrupa ülkesinden ekonomik açıdan üstün gelmeye başlamıştır. Bu durum beraberinde bir sorunu da getirmiştir. Artık Amerika'nın bağımsızlığı gündeme gelirken aynı zamanda hangi Avrupa ülkesinin kıta üzerinde hakimiyet kuracağı tartışılmıştır. Böyle bir ortamda koloniler arasında yaşanan çatışmalar ve Avrupalı Devletlerin gizliden gizliye kendine yakın gördüğü kolonileri desteklemesi yoğun çatışmaların yaşanmasına sebep olmuştur. İngiliz sömürgesinin hakimiyeti altına giren kıtada getirilen yeni vergilere kolonilerin toplu bir şekilde isyan etmesi, Amerika'nın bağımsızlığının önünü açmıştır. Thomas Jefferson'un başkanlığında 4 Temmuz 1776 yılında kabul edilen beyanname ile Amerika Birleşik Devletleri resmen kurulmuştur (Birecikli, 2011, s. 82-89). 1778 yılında Fransa ve İngiltere gibi Avrupa'nın iki önemli gücü ABD'yi tanımıştır. Fransa'nın ABD'yi tanımakta istekli olmasının altında İngiltere'nin gücünün zayıflamasını istemesi yatmaktadır (www.americancorner.org, 2019, s. 21).

19. yüzyılda hızlı bir sanayileşme sürecine giren bu dönemde yaşanan iç savaşın etkisiyle bir yıkılma tehditi yaşamıştır. Savaşın kuzeyli eyaletlerin galip çıkmasıyla sonuçlanması yeni bir yapılanma sürecini başlatmış ülke yeniden ekonomik olarak büyümeye devam etmiştir. Bu güçlenme Birinci Dünya Savaşı'nda ABD'nin itilaf devletleri arasında yer almasıyla savaşın kazananını belirlemede önemli bir rol oynamıştır. İkinci Dünya Savaşı ise ülkenin süper güç haline gelmesiyle sonuçlanmıştır. (Remini, 2009, s. 127-215).

ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uzun bir süre çift kutuplu dünyada Sovyetler Birliği ile rekabet halinde olduğu görülmüştür. 1990'da Sovyetler Birliğinin yıkılışı ile beraber ABD küresel sisteme hâkim süper güç olarak kalmıştır. Bu dönemin ardından ABD'nin Orta

Doğu'ya yönelik politikaları askeri müdahaleler eşliğinde devam etmiştir. Özellikle 11 Eylül Olayları ABD'nin dış politikasında önemli bir mihenk taşı olmuştur. Bu saldırılar bir bakıma Afganistan ve Irak'a yapılan askeri müdahalenin zeminini oluşturmuştur (Akbaş, 2011, s. 1). Bu askeri müdahaleler sonucunda bölgeye gelen ABD güçleri bölgedeki askeri operasyonlarını günümüzde de sürdürmektedir.

5.3.2. İdari ve Siyasi Yapısı

Başkanlık sistemi ile yönetilen ABD, federal bir cumhuriyettir. Federal devlet yapısı içerisinde 50 federe eyalet ve başkan Washington yer almaktadır. Federal sistemin gereği olarak eyaletler içişlerinde serbest bırakılmış ve yetki, görev ve sorumlulukları anayasa tarafından belirlenmiştir. İki kademeli seçim sonucunda göreve gelen başkan ve yardımcısı atadığı kabine üyeleri ile beraber federal konularda yetkilidirler. Federal yasama yetkisi kongreye aittir. Kongre her eyaletlerin nüfusuna göre belirlenen temsilcilerden oluşmaktadır ve toplam temsilci sayısı 435'dir. Aynı zamanda 100 üyeli Senato bulunmaktadır. Senatörler her eyaletten iki kişi olmak üzere belirlenmektedir. Ülkenin en yüksek yargı olan Anayasa Mahkemesi bir başkan ve sekiz üyeden oluşmaktadır. Bu üyeler başkan tarafından ömür boyu atanmaktadır ve Senato'nun onayından geçmektedirler. ABD'de sistemin işleyişi denge ve kontrol mekanizmasının sağlıklı şekilde çalışmasına dayanmaktadır. Ülkede 8 Kasım 2016 tarihinde yapılan seçimlerin ardından Donald Trump Başkanlığı kazanmıştır. 6 Kasım 2018 tarihinde yapılan ara dönem Kongre seçimlerinde de Cumhuriyetçi Parti önemli bir başarı elde etmiştir. Bu başarı ile sekiz yıl aradan sonra Demokrat Parti Temsilciler Meclisi'nde sahip olduğu çoğunluğu kaybetmiştir.

5.3.3. Güvenlik Politikası ve Stratejileri

ABD'nin güvenlik stratejisi süreklilik ve değişim olmak üzere iki kavrama dayanmaktadır. Dolayısıyla ABD güvenlik stratejisini günün koşullarına göre revize etmektedir. Ülke açısından yaklaşık son 30 yıla bakıldığında, Soğuk Savaş'ın sona ermesinin ardından oluşan yeni durumun belirleyici olduğu gözlemlenmiştir. Uluslararası sistemde tek hâkim güç olan ABD'nin bu dönemdeki stratejisi “*yeni dünya düzeni*” söylemiyle şekillenmiştir. 2001 yılında meydana gelen 11 Eylül Saldırıları ise güvenlik stratejisinin önemli ölçüde değişim yaşamasına sebep olmuştur. Bu süreçte Başkan Bush'un “*bizden olmayan bize*

karşıdır” söylemi ABD’nin yeni güvenlik stratejisini ortaya koymuş özellikle Ortadoğu’da askeri operasyonların önünü açmıştır. Bush Doktrini olarak ifade edilen bu güvenlik stratejisinin ana konuları siyasi ve ekonomik özgürlükler yoluyla insanlık onurunu korunması, terörizm ve kitle imha silahlarına karşı mücadele edilmesi ve üzerinde ihtilaf bulunan alanlara müttefiklerle birlikte müdahale edilmesi olarak sıralanmıştır (Özcan, 2011, s. 452).

ABD’nin Trump yönetiminde ulusal güvenlik stratejisi ise “*Önce Amerika*” anlayışına dayanmaktadır. En önemli tehditlerden biri olarak “*Radikal İslamcı Terör Saldırıları*” ele alınmıştır. Realist bir prensiple kaleme alınan belgede ABD’ye yönelik tehditler ve bu tehditlerle nasıl mücadele edileceği sıralanmaktadır. İlk olarak Rusya ve Çin’in ABD’nin çıkarları açısından oluşturduğu tehdit üzerinde durulmaktadır. Kuzey Kore ve İran’ın ise bulundukları bölgelerde istikrarsızlığa yol açacak girişimlerde bulunduğu değinilmektedir. Ayrıca suç örgütlerinin ABD toplumuna verdiği zarara değinilmektedir. İkinci bölümde ABD’de refahın yeniden yükselmesine, ulusal güvenlik ve ekonomik güvenliğe vurgu yapılmaktadır. Üçüncü bölümde güç ile barışın muhafaza edilmesi vurgulanmıştır. Dördüncü bölümde ABD’nin ortakları ile nasıl çalışabileceği anlatılmıştır. Güvenlik stratejisinin ortaya koyulduğu belge Dünya’daki tüm Amerikalıların çıkarlarının güçlü bir Amerika tarafından korunacağına dair yapılan vurgu ile sonuçlandırılmıştır (Biçer, 2018).

5.3.4. Şehir Güvenliği Politikası ve Stratejileri

Kendine has ekonomik, siyasi ve sosyal bir yapıya sahip olan ülke için suçla mücadele ve kolluk teşkilatının yapılamasının dikkate değer yönleri bulunmaktadır. Bu konu ABD eski başkanlarından John F. Kennedy tarafından dile getirilerek kolluk kuvvetlerinin tarihi ile Amerika ulusunun doğumu arasında bir paralellik bulunduğu ifade edilmiştir. Politika ve kamu düzeni kavramları arasından ortaya çıkan kolluk gücü kavramı, nispeten modern bir icat olarak ele alınmaktadır. Koloni döneminde yarı zamanlı, kâr amacı gütmeyen ve özel olarak finanse edilen bir sistem olan polislik, gayri-resmî şekilde yürütülmekteydi. Ancak şehirlerde gece nöbetleri şeklinde işleyen bu sistemin etkili olamadığı görülmüştür. Şehirlerin giderek büyümesi bu durumun başlıca nedenlerindendir. Bu yüzden ilk kez 1838 yılında Boston’da düzenli polis gücü kurulmuştur. Ticaretin ve taşımacılığın merkezi olan Boston’da değerli ticari malların korunması öncelikle amaçlanmıştır. Ülkenin güneyinde ise polis gücü kölelik sisteminin varlığını devam ettirebilmesine odaklanmış ve iç isyanları önlemekle

görevlendirilmiştir. 19 yüzyılda polis gücü toplumdaki egemen güçlerin çıkarlarını koruyacak şekilde kullanılmıştır. Dolayısıyla polislik kurumu toplumsal düzenin muhafaza edilmesi amacıyla üstlenmiştir. Ortaya çıkan bu durumun polisi siyasi bir baskı aracına dönüştürmesi, reform ihtiyacını beraberinde getirmiştir (Waxman, 2017).

Yukarıda bahsedilenler bağlamında ABD’de polis teşkilatlanmasına bakıldığında yerel düzeyde örgütlenmiş ve koordine olmayan bir sistem benimsenmiştir. Ayrıca bu durumun tarihsel olarak 3 evrede gerçekleştiğini söylemek mümkündür. İlk dönem 1840 ve 1920 arasındaki yılları kapsamaktadır. Bu dönemde polis siyasallaşmış ve yasadışı eylemlerle anılmıştır. İkinci dönem 1920 ve 1970 yılları arasında gerçekleşen reformlardan oluşmaktadır. Bu dönemde polisin eğitime ve kurumsallaşmasına önem verilmiştir. 1970’den günümüze kadar gelen dönemde toplum destekli polislik anlayışı ile halkın desteği ve güveninin alınması amaçlanmıştır. Bu yaklaşımın benimsenmesinde Vietnam Savaşı’nın toplumda oluşturduğu gerginliklerin yatıştırılması ve artan suç oranlarını azaltılması etkili olmuştur. Sonuç olarak ABD’deki polis teşkilatının durumuna bakıldığında federal, eyalet ve yerel polisleri olarak üç farklı polis türünün bulunduğu görülmektedir ve ülke genelinde bu polislerin sayısı yaklaşık 1.2 milyondur (Delice, 2015, s. 462-463).

Ayrıca Dünya’da bilim ve teknolojiye görülen değişmelere paralel olarak ABD’nin şehir güvenliği sağlamak amacıyla kullandığı uygulama araçlarında değişim yaşanmış ve polis teşkilatı da bu değişim sürecinden nasibini almıştır. Çünkü bilgisayar teknolojisinde görülen gelişmeler, şüphelilerin tespit edilmesinde kolluk kuvvetlerine yardımcı olmuştur. Özellikle kurulan suç laboratuvarlarında suç esnasında kullanılan silahlar, bulunan parmak izleri, sperm ve kan örnekleri test edilerek gerekli analizler yapılmaktadır.

ABD’de suçun önlenmesine yönelik yapılan bilgisayar teknolojisi tabanlı uygulamaların ilk örnekleri New York eyaletinde 1994 yılında görülmüştür. “*COMPSTAT*” adı verilen uygulama bir bölgede işlenen suçların takip edilmesini ve bu suçlarla başa çıkabilmek için problem çözme yöntemleri geliştirmeyi sağlamıştır. Uygulamanın suç verilerin toplanması ve gözden geçirilmesi, stratejilerin geliştirilmesi, mevcut kaynakların dağıtılması ve değerlendirme olmak üzere dört temel bileşeni bulunmaktadır. Böylece emniyet güçleri yerleşim yerlerinin nabzını tutabilmekte ve suç oranlarındaki değişimi izleyebilmektedir. Bu nedenle durumun izlenmesi ve sorunların daha hızlı çözüme kavuşacağı düşünülmüştür.

Teknolojinin getirdiği yenilikler hızlı bir şekilde yaygınlaşarak veri tabanlarının kullanımı, parmak izi ile sicil kaydı sorgulama ve yüz tanıma sektörü gibi alanlara da yatırım yapılmıştır. Ayrıca kolluk kuvvetlerinin şüphelileri takip etmesi ve konum sorgulaması için yazılımlar geliştirilmiştir (Perry, 2010, s. 146-149).

Teknolojide yaşanan gelişmelerde önemli eşik noktası olan Endüstri 4.0 devriminin ABD’de güvenlik sektörünü etkilediği görülmektedir. Bu süreci 21. yüzyılın toplumsal yapıda, politikada, şehir topluluklarında ve teknolojide getirdiği değişim ve dönüşümlerle beraber düşünmek mümkündür (Reiss, 1992, s. 55). Öte yandan Soğuk Savaş’ın sona ermesi ABD ulusal güvenliği için doğal tehditlerin ortadan kalkmasına yol açmıştır. Ulus aşırı terörizm, uyuşturucu sevkiyatı, insan kaçakçılığı ve nükleer madde kaçakçılığı gibi suç türleri ABD ulusal güvenlik politikasında yer alan yeni gündem maddelerinden olmuştur (Andreas & Price, 2001, s. 36-37). Dolayısıyla ABD Başkanı Donald Trump’ın 18 Aralık 2017’de yapay zekaya dayalı teknolojilerde araştırma, geliştirme, buluş ve yeniliklere liderlik edecek “*Ulusal Güvenlik Stratejisini*” imzalaması yukarıda anlatılan süreci destekler niteliktedir (www.whitehouse.gov, 2019).

Trump yönetiminin yapay zekaya ilişkin taahhüdü, yönetimin yapay zekanın askeri uygulamalarına ve makine öğrenmesine yüksek miktarlarda yatırım yapma niyeti olduğunu göstermiştir (National Defense Strategy of The United States of America, 2018, s. 7). “*2020 Yılı için Araştırma ve Geliştirme Bütçe Öncelikleri*” belgesinde bu durumu görmek mümkündür. Belgenin ilk konusu olarak özellikle Amerikan halkının güvenliğine dikkat çekilmiştir. Bu doğrultuda otonom sistemlerin geliştirilmesine, nükleer tesislerin modernizasyonuna, mikro-elektronik ve siber kapasitenin arttırılmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak bütüncül bir bakış açısıyla kurumların doğal tehlikeler, fiziki tehditler, siber saldırılar, otonom sistemler ve biyolojik etkenlerden korunmak için Ar-Ge yatırımı yapmasının gerekli olduğu vurgulanmıştır (Executive Office of the President, 2018, s. 2).

2018 yılının haziran ayında Savunma Bakanlığı tarafından gerekli savunma misyonlarında yapay zekanın kullanılması için “*Temel Yapay Zekâ Merkezini*” kurulmuştur. Kurulan bu birim sayesinde yapay zekâ özellikli yeteneklerin sunumunun hem hızlanması hem de sürecin Savunma Bakanlığı tarafından daha iyi organize edilmesi hedeflenmiştir. 2019

yılıının şubat ayına gelindiğinde Savunma Bakanlığı “*Yapay Zekâ Stratejisini*” açıklamıştır. Bu planda yapak zekâ özellikli önemli görevleri sunmak, müttefiklerle ortaklık kurmak, yapay zekanın işgücünü geliştirmek, yapay zekâ güvenliği konusunda lider konuma gelmek temel hedefler olarak belirlenmiştir (Cronk, 2019).

Şehir güvenliği açısından geliştirilen stratejiler New York özelinde incelendiğinde ABD’nin federal sisteminden kaynaklanan daha özgür bir yapısının olduğu görülmektedir. Bu yüzden şehir yöntemi uygulayacağı stratejileri belirleyebilmektedir. New York’un şehir güvenlik stratejisinin temelinde toplumun tüm paydaşlarının rol aldığı görülmektedir. Bu paydaşlar akademi, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar, özel sektör, yerel yönetim, merkezi hükümet ve bütün bir toplumdan oluşmaktadır. 2017 - 2020 yılları için hazırlanan güvenlik stratejisi raporunda beş kademeli süreç benimsenmiştir. Bunlar, önleme, koruma, hafifletme, tepki gösterme ve iyileştirme olarak sıralanmıştır. Belirtilen sürece uygun olarak tespit edilen hedefler sayesinde suçun tüm boyutlarıyla mücadele edilmesine dikkat çekilmiştir. Terör saldırıları, siber suçlar, doğal afetler ve kriz durumlarına özellikle önem verilmiştir.

Özellikle suçla mücadele etmek için gerçekleştirilen istihbarat faaliyetlerinde teknoloji tabanlı sistemlerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda eyalet sınırları içerisinde terörle mücadele için 600’den fazla tatbikat gerçekleştirilmiş ve bölgesel suç analiz merkezleri oluşturularak istihbarat ağı güçlendirilmiştir. Mekânsal sorunları çözmek adına da bazı uygulamalar geliştirilmiştir. Örneğin suç için fırsat olan karanlık ve terkedilmiş bölgelerin iyileştirilmesine dikkat edilmiştir. Diğer uygulama örneklerinden farklı olarak şehir yönetiminin akademi ile girdiği işbirliğinin sonucu olarak “*İç Güvenlik ve Siber Güvenlik*” bölümü Albany Üniversitesi’nde faaliyete geçmiş ve bölümde eğitim gören öğrencilerin yaptığı çalışmalardan yararlanılmıştır. Tüm bu uygulamalar belirlenen tehditlerle birlikte düşünülmüş ve çözüme yönelik kapsayıcı bir strateji benimsenmiştir (New York State Homeland Security and Emergency Services, 2016, s. 5-11).

Sonuç olarak ABD kuruluşundan günümüze kadar güvenlik kavramına hassasiyetle yaklaşmıştır. Bu amaca uygun olarak çağın koşullara göre kendini revize etmeyi başarabilmiştir. Ülkenin ekonomik, askeri, siyasi ve teknolojik açıdan üstün olması değişim sürecinin etkili sonuçlar doğurmasını sağlamıştır. Günümüzde de kurumsal ve teknik boyutlarıyla Endüstri 4.0 çağının gereklerine ayak uydurarak bütüncül bir dönüşüme imza

atmaktadır. Ülke, diğer örneklerden farklı olarak sadece gözetleme ya da suç analizleri gerçekleştirme uygulamaları yerine gelecekte önemli tehdit alanları olacak konular üzerine de stratejiler geliştirmektedir. Bu durumun ABD’yi Endüstri 4.0 çağında geliştirilen güvenlik stratejileri alanında öne çıkardığı söylenebilir.

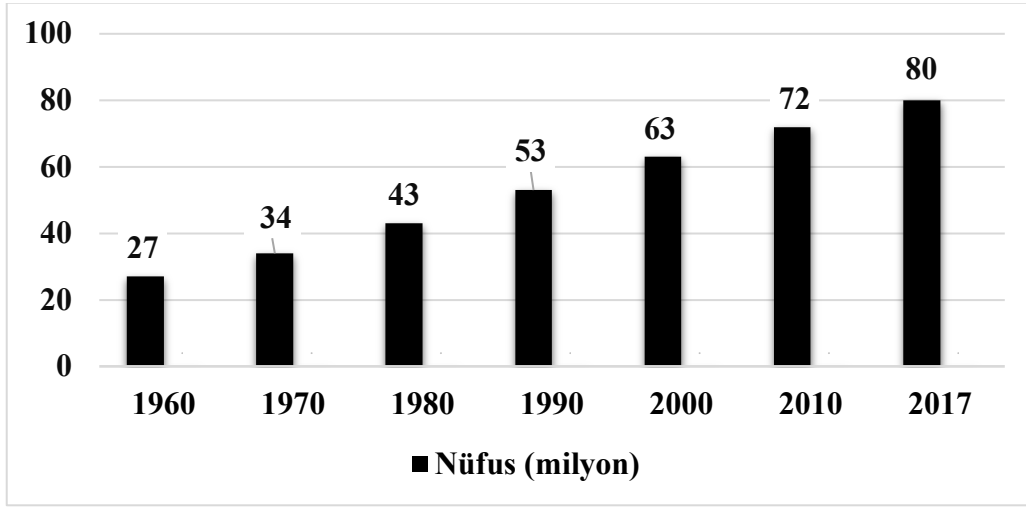
5.4. Türkiye

Türkiye, Birinci Dünya Savaşı’nın ardından verdiği mücadelenin sonucunda bağımsızlığını kazanarak 29 Ekim 1923’te kurulmuştur. Dinamik bir nüfusa sahip olan ülke sürekli olarak bir gelişme göstermektedir. Tablo 12’de görüldüğü gibi ülkenin nüfusu 1960 yılında 27 milyon iken bugün 80 milyonu aşmıştır. Ortalama yaşam süresinin bu süreçte 45 yaştan 76 yaşa çıkması önemli bir göstergedir (www.data.worldbank.org, 2017).

Tablo 12
Türkiye Nüfusu

Yıllar	Nüfus (milyon)
1960	27
1970	34
1980	43
1990	53
2000	63
2010	72
2017	80

Kaynak: www.data.worldbank.org, 2017.

Grafik 5. Yıllara Göre Türkiye Nüfusu

Kaynak: www.data.worldbank.org, 2017.

Anadolu Platosu ve Trakya Yarımadası üzerinde kurulan Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrilidir. Akdeniz ve Karadeniz'i bağlayan boğazlara ev sahipliği yapmaktadır. Tarihsel süreç boyunca uygarlıkların, göç ve ticaret yollarının kesişim noktasında yer almaktadır. Ülke batıda Yunanistan ve Bulgaristan; doğuda Gürcistan, Ermenistan ve İran; güneyde Suriye ve Irak ile komşudur.

Harita 4. Türkiye Haritası

Kaynak: www.nationsonline.org, 2019

5.4.1. Kısa Tarihçesi

Kurtuluş Savaşı'nın ardından kurulan Türkiye'nin ilk yılları mücadele dönemi olarak adlandırılmaktadır. Mücadele döneminden sonra her alanı kapsayan yoğun bir inkılap programı uygulandığı görülmüştür. Aynı zamanda yeni kurulan ülkede demokratik kurumların tesis edilmesine odaklanılmıştır. Tek partili siyasal yaşam terk edilerek çok partili siyasal yaşama geçilmiştir. Çok partili dönemde ülkede iktidar el değiştirmiş ve ülkeyi 1960 yılındaki askeri darbeye kadar Adnan Menderes ve arkadaşları yönetmiştir. Bu tarihten itibaren Türkiye'nin siyasal hayatında darbeler ve sivil siyasete müdahaleler yapıldığı görülmüştür. 12 Mart Muhtırası ve 1977 yılından sonra yaşanan şiddet olayları 12 Eylül için uygun zemini hazırlamış, Türkiye'de sivil siyasetin gelişmesinin önünde engel olmuştur (Alkan, 1998, s. 53-58). Darbeden sonra siyasal partilerin faaliyetlerinin serbest bırakılmasıyla siyasal yaşamda hareketlilik yaşanmıştır. Ancak Türk Demokrasisi için bu süreç, 1997 yılında Post-Modern Darbe ile zarara uğratılmıştır (Öcal, 2009, s. 5). 2002 yılından itibaren ise Türkiye Demokrasisi

başta 15 Temmuz Darbe girişimi olmak üzere çeşitli darbe teşebbüsleriyle karşı karşıya kalmış, sivil siyaset ve halkın göstermiş olduğu duruş ve mücadele sayesinde başarıya ulaşamamıştır.

5.4.2. İdari ve Siyası Yapısı

Türkiye’de idari yapı 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen Anayasa Değişikliği Referandumu ve 24 Haziran 2018 tarihinde gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimleri ile beraber yasal ve fiili olarak değişmiştir. Böylelikle parlamenter sistemi son bularak Türkiye’ye özgü yeni bir idari yapı oluşturulmuştur. Yeni sistemde cumhurbaşkanı doğrudan halk tarafından seçilmektedir. Başbakanlık kurumu kaldırılarak bakanlık teşkilatları yeniden dizayn edilmiştir. Yürütme ile ilgili konularda baş aktör olarak cumhurbaşkanı öne çıkmaktadır. Bu yüzden de cumhurbaşkanlığına bağlı alanında uzman kişilerden oluşan “Ofisler” kurularak kamu politikalarının en etkin ve verimli şekilde planlanması hedeflenmiştir. Cumhurbaşkanına bağlı bir diğer birim olan “Kurullar” ise danışma ve tavsiye görevini yerine getirmektedir. Ayrıca bu sistemle birlikte önceden başbakanlığa bağlı olan kurullar, başkanlık sıfatını alarak cumhurbaşkanlığına bağlanmıştır (Sobacı, Miş & Köseoğlu, 2018, s. 1-4). Devletin rejimi cumhuriyettir. Anayasada belirtildiği gibi Türkiye, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devletidir. Başkenti Ankara’dır. Yasama görevi 600 üyeden oluşan parlamento tarafından yerine getirilmektedir. Yürütme yetkisi cumhurbaşkanı, yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemeler tarafından kullanılmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 2018).

5.4.3. Güvenlik Politikası ve Stratejileri

Türkiye’nin güvenlik stratejisi içerisinde hayati derecede önemli olan konular devletin bekası, bölünmez bütünlüğü, cumhuriyetin korunması, milletin refahı, ülke ve bölge barışının tesisi, yurtdışındaki soydaşlarımızın güvenlik ve refah içerisinde varlıklarını sürdürebilmeleri olarak sıralanabilir. Aynı zamanda çoğulcu demokrasinin korunması, insan haklarına saygılı ve sosyal ve yasal yaşam biçiminin devamlılığının sağlanması, milli kapasitenin geliştirilmesi, serbest piyasa koşullarına bağlı olarak ekonominin istikrar içinde büyümesi, dünya ile entegre hale gelinmesi diğer önemli konular arasında yer almaktadır (Sandıklı, 2008, s. 21).

Türkiye’nin güvenlik politikası ve stratejilerini küresel, bölgesel ve ulusal olmak üzere üç farklı ölçekte düşünmek mümkündür. Küresel ölçekte ABD ve Çin arasında yaşanan

gerilimler, çevresel tehditler, salgın hastalıklar, enerji kaynaklarının olduğu bölgelerde yaşanabilecek çatışmalar, uluslararası terörizm, yasadışı göçler, organize suçlar ve uyuşturucu kaçakçılığı önemli sorun alanları arasında sayılmaktadır. Tüm bu küresel tehditlerin geçmişteki tecrübelerden çok daha farklı olduğu görülmektedir. Bölgesel boyuta bakıldığında Türkiye'nin bulunduğu coğrafyanın kendine has özellikleri ön plana çıkmaktadır. Ortadoğu bölgesinin uzun süredir istikrarsızlık içerisinde bulunması ve yaşanan çatışmalar Türkiye açısından güvenlik tehditlerinin diri kalmasına sebebiyet vermektedir. Sadece Ortadoğu ile sınırlı kalmayıp Kafkaslarda, Kırım'da, Kıbrıs'ta, Karadağ'da, Ege ve Akdeniz'de yaşanan gelişmeler Türkiye'yi yakından ilgilendirmektedir. Türkiye'nin güney sınırında yaşanan hadiseler terör koridoru kurma çabaları, yurt içi ve dışındaki terör operasyonları ile birlikte düşünüldüğünde Türkiye'nin güvenlik stratejisini belirlerken dikkat edilmesi gereken en önemli konuları göstermektedir. Ulusal çaptaki meselelere bakıldığında ise komşu ülkelerde oluşan istikrarsızlığının Türkiye'ye bir güvenlik tehdidi olarak yansıdığı görülmektedir. Bölücülük ve terörizm içeriye yönelik en önemli sorun alanları arasında görülmektedir. Yeni güvenlik anlayışında ülkenin sosyal, ekonomik, sosyo-kültürel, psiko-sosyal istikrarını bozmaya yönelik girişimlerde güvenliğe yönelik tehditler arasında sayılmaktadır (Sandıklı, 2008, s. 22-27).

Genel olarak bakıldığında Türkiye'de geçmişten bugüne kadar iç güvenliğe tehdit oluşturan birçok ayrılıkçı ve bölücü örgüt faaliyet göstermiştir. Bu faaliyetler 1960'lı yıllarda işçi ve öğrenci gösterileri kılıfına bürünürken, 1970'lerde anarşi ve teröre dönüşmüş, Türkiye'yi bir kaosun eşiğine getirmiştir. 1990'lı yıllarda din kılıflı örgütlerin yükselişine şahit olunmuştur (Coşkun, 2015, s. 9). Bu örgütler arasında yer alan özellikle Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) Türkiye açısından son yıllarda önemli tehditlere yol açmış ve ülkeyi bir kaosun eşiğine sürüklemeye girişiminde bulunmuştur.

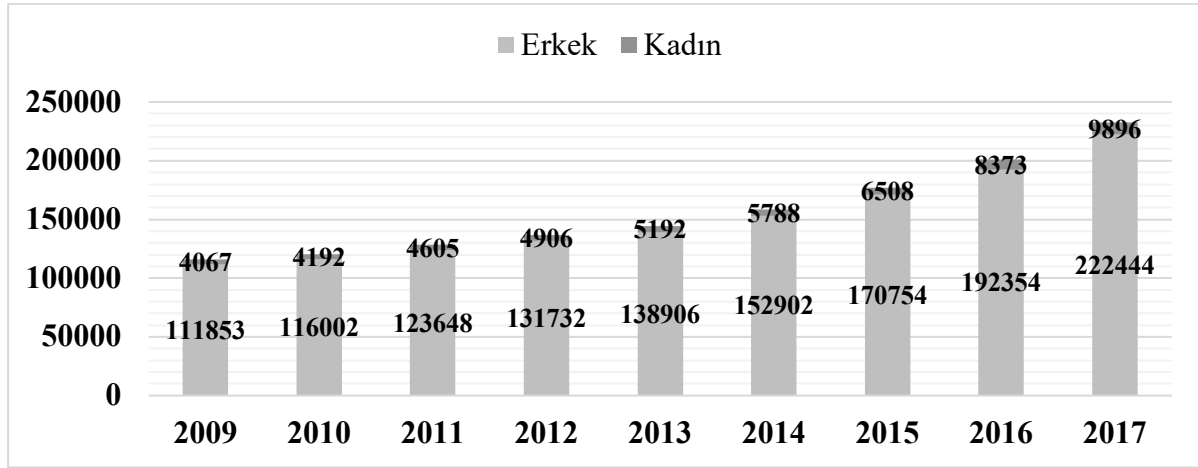
5.4.4. Şehir Güvenliği Politikası ve Stratejileri

Devlet geleneği açısından önemli bir tarihe sahip olan Türkiye Cumhuriyeti, 1. Dünya Savaşı'nın ardından verdiği İstiklal Mücadelesi sonrası bağımsızlığını kazanmış ve ülke Osmanlı Devleti'nden kalan kurumların üzerinden teşkilatlanmıştır. Suçla mücadele etme ve toplumsal düzeni sağlamakla sorumlu kolluk kuvvetleri açısından da bu durum geçerliliğini korumuştur.

Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarda küçük bir toprak parçasına egemen olmasından dolayı basit bir idari teşkilatlanmaya gidilmiştir (Alyot, 1947, s. 29). İlerleyen dönemlerde devletin yüz ölçümü olarak genişlemesi ve nüfusunun kalabalıklaşması iyi bir organizasyonu gerekli kılmıştır. Özellikle İstanbul'un fethinden sonra ortaya çıkan güvenlik sorununu aşmak için yeni düzenlemelere gidilmiştir (Fındıklı, 1999, s. 296). 18. yüzyıldan itibaren bir modernleşme ve reform sürecine giren Osmanlı Devleti'nde bu süreçten iç güvenlik yapılanması da etkilenmiştir. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılarak yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye isimli yeni ordu kurulmuştur. Kurulan bu ordu aynı zamanda İstanbul içerisinde polisiye hizmetleri sağlamaktan sorumlu tutulmuştur (Tatlıoğlu, 2013, s. 92). Ayrıca iç güvenliğin sağlanmasından sorumlu İhtisap Nezareti de kurulmuştur. Bu kurum önceden var olan İhtisap Ağalığının genişletilmesiyle oluşturulmuştur (Fındıklı, 1999, s. 299). 1845 yılında ise ilk defa Polis Teşkilatı'na dair kanun yayınlanmıştır (Birinci, 1999, s. 9-10). Çıkarılan Polis Nizamı ile kolluk işlerinin nasıl örgütleneceği ve yürütüleceği belirlenmiştir. Yeniçerilerin kaldırılmasının ardından ortaya çıkan görev ve sorumluluk kargaşasının önüne geçilmesi için ilk adım atılmıştır. Çünkü çıkarılan bu kanuna kadar görev ve sorumlulukların paylaşılması bakımından birçok makamın yetkili olduğu görülmüştür (Gülmez, 1983, s. 4).

1876 yılına gelindiğinde ıslahat hareketlerinin sonucu olarak Avrupa'dakilerine benzer bir polis teşkilatının kurulmasına karar verilmiştir. Bu konu kurulan hükümetin programında da kendine yer bulmuş ve 1879 yılında "*Zaptiye Nezareti*" kurulmuştur (Tatlıoğlu, 2013, s. 92). "*Zaptiye Nezareti*" ilk olarak başkentte örgütlenmiş ve zamanla 15 vilayete yayılmıştır (Bilgiç & Karakaya, 2002, s. 178). Ancak 1908 yılında İkinci Meşrutiyet'in ilan edilmesinin ardından kapatılmıştır. Çünkü 31 Mart Olayı'ndan sonra bu kurumun ayakta kalması mümkün görülmemiş ve 1909 yılında "*İstanbul Vilayeti ve Emniyeti Umumiye Müdüriyeti Teşkilatına Dair Kanun*" çıkarılmıştır (Tatlıoğlu, 2013, s. 93). Osmanlı Devleti'nin son yıllarında gerçekleştirilen bu düzenlemelerin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin iç güvenlik teşkilatlanmasını etkilediğini söylemek mümkündür. Çünkü önemli bir değişiklik yaşamadan bu dönemde kurulan polis teşkilatı Türkiye Cumhuriyeti'ne miras kalmıştır. Yeni kurulan devlet polis teşkilatının valilik sistemiyle bağlantısını kurumsallaştırmıştır (Ergut, 2004, s. 289). Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nin temelleri üzerine Türkiye Cumhuriyeti'nin iç güvenlik yapılanmasını aldığı miras üzerinden geliştirerek günümüze kadar getirmiştir.

Günümüzde ise nüfusu 82 milyona ulaşan Türkiye'nin şehirleri için birçok tehdit söz konusudur. Grafik 6'da TÜİK istatistiklerine göre 2009 yılında Türkiye'de cezaevine giren toplam hükümlü ve tutuklu sayısı 115.920'den 2017 yılında bu rakam 232.340'a yükseldiği gösterilmiştir. Bu sayılara cinsiyet açısından bakıldığında erkeklerin açık ara önde olduğu görülmektedir (TÜİK, 2019).

Grafik 6. 2009 - 2017 Yılları Arasında Cinsiyetlerine Göre Cezaevine Giren Tutuklu ve Hükümlü Sayısı

Kaynak: TÜİK Adalet İstatistikleri, 2019'dan uyarlanmıştır.

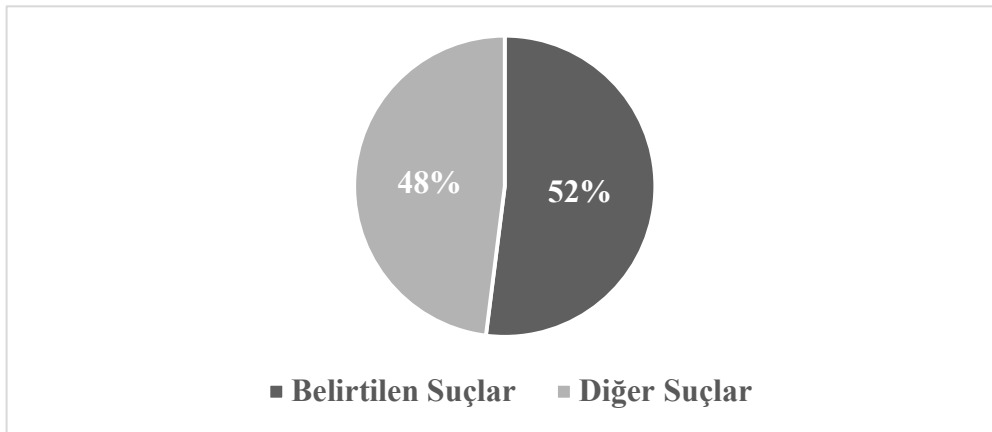
Aynı dönem içerisinde işlenen suçlar türlerine göre ayrıldığında hırsızlık, yağma, yaralama, İcra İflas Kanununa muhalefet ve uyuşturucu veya uyarıcı madde imalatı ve ticaretinin ön plana çıktığı Tablo 13'de görülmektedir. Bu suç türlerinin toplam işlenen suçlar içerisindeki oranına bakıldığında 2017 yılında işlenen toplam 215.761 suçun 108.311'inin bu suçlardan oluştuğu görülmüştür. Dolayısıyla yukarıda sayılan beş suç türünün toplam suç sayısı içerisindeki oranı yaklaşık %50'dir. 2016 yılında işlenen suç sayısının toplamı 187.730 iken bu beş suç türünün toplamı 96.939'dır. Bir başka deyişle toplam suç sayısı içerisindeki oranı yaklaşık %51'dir. 2015 yılındaki suç sayısı 168.726 iken ilgili suç sayısı 88.675'dir. Bu sayı toplam suç sayısının %52'sine karşılıktır. 2014 yılında işlenen toplam 170.733 suçun 88.418'ini bu beş suç türü oluşturmaktadır. Bu sayının toplam suç sayısına oranı %51'dir. 2013 yılında işlenen toplam suç sayısı 161.711'dir. Bu beş suç türünün sayısı 84.916'dır ve toplam suç sayısına oranı %52 olarak hesaplanmıştır. 2012 yılında işlenen toplam suç sayısı 115.505 iken ilgili suç türlerinin sayısı 67.610'dur. Bu sayı işlenen toplam suç sayısının %58'ine denktir. 2011 yılında işlenen toplam suç sayısı 80.096 iken bu beş suç türünün sayısı 44.171'dir ve

toplam suç sayısına orana %55'dir. 2010 yılında işlenen toplam suç sayısı 88.480'dir. Toplam suç içerisinde ilgili suçların sayısı 38.173 ve toplam suç sayısına oranı %43'dür. Son olarak 2009 yılına bakıldığında 74.404 suçun 35.998'i bu beş suç türüne aittir ve toplam suç sayısına oranı %48'dir (TÜİK, 2019). İlgili beş suç türünün öncelikle mücadele edilmesi gereken sorun alanları içerisinde ele alınması mümkündür. Bu suçlarla mücadelede elde edilecek başarı genel emniyet, huzur ve güven düzeyinin daha iyi seviyelere çıkmasına katkı sunabilir.

Tablo 13

2009 - 2017 Yılları Arasında Yoğun Olarak Görülen Suçların Toplam Sayısı

Yıllar	Suç Sayısı
2009	35.998
2010	38.173
2011	44.171
2012	67.610
2013	84.916
2014	88.418
2015	88.675
2016	96.939
2017	108.311

Grafik 7. 2009-2017 Yılları Arasında Belirtilen Suçların Sayısının Toplam Suç Sayısı İçerisindeki Payı

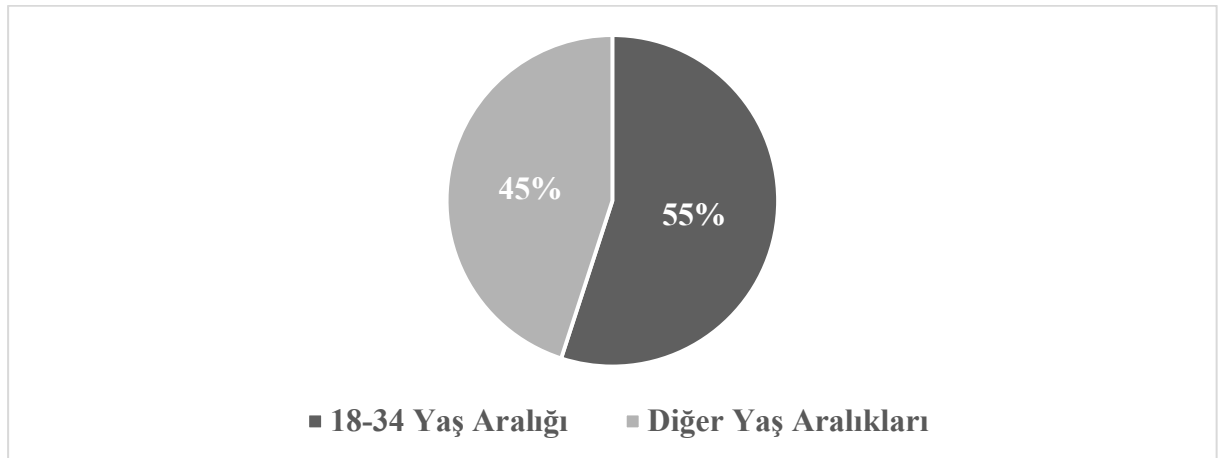
Kaynak: TÜİK, 2019'dan uyarlanmıştır.

Türkiye’deki genel suç istatistikleri yaş grupları açısından incelendiğinde 18-34 yaş arasındaki bireylerin suça daha çok meyilli olduğu Tablo 14’de görülmektedir. 2017 yılında işlenen toplam suç içerisinde bu yaş grubunun işlediği suç sayısının oranı %61’dir. Bu oran 2016, 2015 ve 2014 yıllarında %60, 2013 yılında % 57, 2012 yılında %55, 2011 yılında %48, 2010 yılında %46 ve 2009 yılında %44 olarak hesaplanmıştır (TÜİK, 2019). Bu verilerde çarpıcı olan nokta Türkiye’de işlenen suçlarda genç nüfusun oranının son dokuz yılda istikrarlı bir şekilde artmasıdır.

Tablo 14

2009-2017 Yılları Arasında İşlenen Suçlarda 18-34 Yaş Aralığının Oranı

Yıllar	Oran (%)
2009	44
2010	46
2011	48
2012	55
2013	57
2014	60
2015	60
2016	60
2017	61

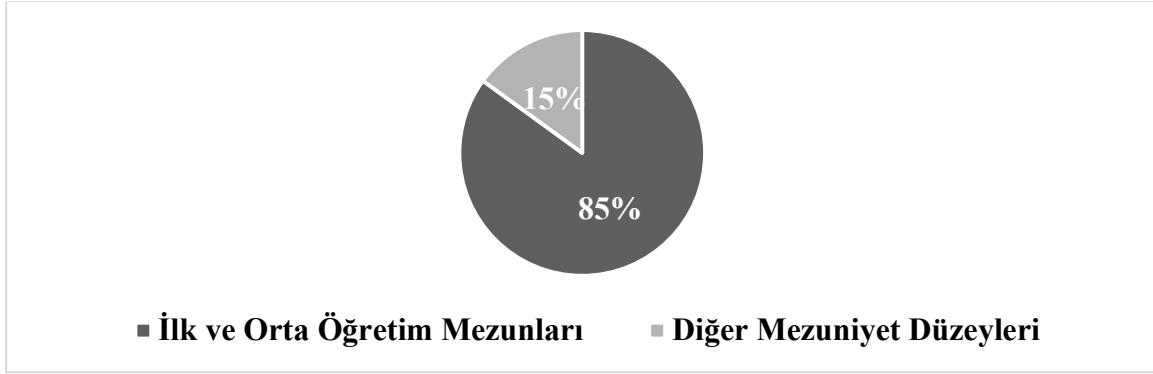
Grafik 8. 18-34 Yaş Aralığının 2009-2017 Yılları Arasında Toplam Suçlar İçerisindeki Payı

Kaynak: TÜİK, 2019’dan uyarlanmıştır.

Türkiye’de görülen suçlar eğitim düzeyi bağlamında incelendiğinde ilkokul, ilköğretim, ortaokul ve dengi meslek okulu ile lise ve dengi meslek okulu düzeyinde mezun olan kimselerin işlenen suçların büyük bir bölümünün faili oldukları Tablo 15’de görülmektedir. Bir başka deyişle 2017 yılında görülen 215.761 suçun % 88’i söz konusu eğitim seviyesindeki kişiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu oran 2016 yılında % 87, 2015 yılında % 85, 2014 ve 2009 yıllarında %83, 2013 ve 2012 ve 2010 yıllarında % 82, 2011 yılında % 81 olarak hesaplanmıştır (TÜİK, 2019). Dolayısıyla eğitim seviyesinin her aşamasında bireylerin toplumsal uyumuna dikkat edilerek onları suça sürükleyen koşulların ortadan kaldırılması önemsenmelidir.

Tablo 15
2009-2017 Yılları Arasında Toplam Suç İçerisinde İlköğretim ve Ortaöğretim
Mezunlarının Oranı

Yıllar	Oran (%)
2009	83
2010	82
2011	81
2012	82
2013	82
2014	83
2015	85
2016	87
2017	88

Grafik 9. İlk ve Orta Öğretim Mezunlarının 2009-2017 Yılları Arasında Toplam Suçlar İçerisindeki Payı

Kaynak: TÜİK, 2019'dan uyarlanmıştır.

Genel olarak Türkiye’de son dokuz yılda suç sayısı üç kat, cezaevine giren tutuklu hükümlü sayısı iki kat artmış göstermiştir. Bu durum şehirlerin her geçen gün daha fazla suç ve güvenlik tehditi ile karşı karşıya kalacağını göstermektedir. Yoğun olarak görülen suçlara bakıldığında ise özellikle hırsızlık, yağma ve yaralama gibi hem yüz kızartıcı hem de toplumsal huzuru derinden etkileyebilecek suçlarla karşılaşmaktadır. Bu bakımdan Türkiye’nin genel olarak suç önleme stratejisinde yapması gereken ilk hamle başlıca sorun alanlarının tespit edilmesidir. Çalışmada ilk olarak Türkiye için beş önemli suç türü tespit edilmiş ve bu suçların toplam suça oranının yaklaşık %50 olduğu sonucuna varılmıştır. İkinci olarak 18-34 yaş arasındaki nüfusun toplam suçlar içerisindeki artışı dikkate değerdir. Düzenli olarak yaşanan artış sonucunda 2009 yılında %44 olan bu oran, 2017 yılında %61’e yükselmiştir. Üçüncü olarak eğitim düzeyi ilköğretim ve lise mezuniyeti arasında olanların işledikleri suçun toplam suç sayısı içerisindeki payıdır. 2017 yılında %88’e ulaşan bu oran, özel bir çabayı gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla toplumda görülen sorunların çözüme kavuşması için kolluk kuvvetlerinin hem insan haklarına duyarlı, hukukun üstünlüğüne dayanan, demokratik ilke ve kurumlara bağlı hem de günün şartlarına göre kendini revize edebilen kurumsal bir yaklaşımın benimsenmesini zorunlu kılmaktadır.

Türkiye’de suçla mücadele edilme noktasında son yıllarda önemli gelişmeler yaşanmış ve yaklaşık son 20 yıldır teknoloji temelli projeler hayata geçirilmiştir. Bunlar Kent Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS), Bursa Emniyet Müdürlüğü Teknolojik Adaptasyon Projesi

(BEMTAP) ve Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu (MOBESE) olarak sıralanabilir. Bu teknolojilerden BEMTAP, 1998 yılında uygulanmaya başlamış ve CBS'nin kurumsal düzeyde kullanıldığı ilk proje olmuştur. Sistem polis birimlerinin olay yerine sayısal haritalar yardımıyla en hızlı şekilde sevk edilmesini sağlamak üzere planlanmıştır. Uygulanan bu proje neticesinde birçok suçlunun yakalandığı ve suç işleme potansiyeline sahip bireyler üzerinde de caydırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür (Solak, 2014, s. 33; Ataç, 2008, s. 100). MOBESE sistemi ise 2001 yılından itibaren uygulanmaya başlamış ve temel amacı şehir alanlarında emniyetin sağlanmasına katkı sunmak olmuştur. Bu doğrultuda ilk kez Diyarbakır'da hayata geçirilmiş, ardından Mersin, Ankara ve İstanbul'da uygulanmıştır. MOBESE, CBS teknolojisinin temel teorik altyapısından biri olarak kabul görmektedir (Çoban, 2005, s. 36). Son olarak geliştirilen projeler içerisinde en güncel olanı KGYS'dir. Savunma Sanayi Müsteşarlığı ve ASELSAN arasında imzalanan antlaşma sonucunda, bu proje ile 81 ilin tek bir merkezden yönetilmesi hedeflemektedir. Türkiye'de yakın tarihlerde hayata geçen bu sistemlerin teknolojiye görülen ilerlemelere paralel olarak gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Ancak gelişmiş ülkelerin Türkiye'nin bugün uygulama çabası içerisinde olduğu sistemleri uzun süredir aktif olarak kullandığı görülmektedir (Kanlı & Kaplan, 2018, s. 168).

Sonuç olarak Türkiye şehir güvenliği açısından kendini günün koşullarına göre revize etme gayreti içerisinde olmuştur. Artan suç oranları ve içerisinde bulunduğu coğrafi koşullar da Türkiye'yi buna mecbur bırakmaktadır. Ülkede sürekli olarak terör tehdidinin bulunması güvenlik güçlerinin sürekli olarak aktif bir şekilde hizmet sunmasına sebep olmaktadır. Ayrıca bu terör tehdidi sadece kırsal alanlarda sınırlı kalmayarak şehir yaşamını da hedef almaktadır. Tüm bu ifade edilenler ışığında Türkiye, şehir güvenlik sistemlerinde özellikle KGYS projesi ile tüm ulusal çapta ciddi bir atılım gerçekleştirmiş ve ülke sınırları içerisinde organize olarak başarılı bir denetleme ve takip sistemi kurmuştur. Böylece suçu caydırıcı bir hale getirmek amaçlanmıştır.

5.5. Ülke Örneklerinin Karşılaştırılması

Toplum içerisinde huzur ve güven ortamının tesis edilmesi tarih boyunca tüm ülkelerin ana hedeflerinden biri olmuştur. Güvensiz ve huzursuz bir coğrafyanın yönetilebilirlikten ve her türlü sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmeden uzak olması bu durumun bir gereği olmuştur. Bu yüzden ki devletler tarih boyunca bu amaca yönelik olarak girişimlerde bulunmuştur.

Tezde ele alınan ülke örneklerini bu bağlamda incelemek mümkündür. Tarihsel olarak ülkelerin güvenlik stratejilerini kendi tarihsel koşullarına göre revize ettiği görülmektedir.

Rusya Federasyonu, geniş yüz ölçümü ve tarihsel birikimi ile Dünya'nın önemli ülkelerinden biridir. Güvenlik alanında yapılan düzenlemeler ülkenin içerisinde bulunduğu tarihsel koşullara göre şekillenmiştir. Çarlık dönemi gerçekleştirilen şehir güvenlik çalışmaları 18. yüzyılda ilk yerel polis teşkilatlarının ülkenin tamamında yaygınlaşmasıyla sonuçlanmıştır. Sovyet Rusya döneminde ise polislik kurumuna ve şehir güvenliğine ilişkin önemli bir gelişme yaşanmamıştır. Bu dönemde polislik kurumu insan hakları ihlalleri ve devlet otoritesinin tesis edilmesi için uygulanan şiddet ile birlikte anılmaya başlamıştır. Rusya Federasyonu da kurulduğu tarihten itibaren polis gücünü toplumun üzerinde baskı ve şiddet aracılığıyla denetim sağlama olarak kullanmıştır. Bu yüzden halk nezdinde polis kurumuna karşı kötü algıların oluşmasına yol açmıştır. Tüm bu olumsuz koşullara rağmen 2000'li yıllardan gerçekleştirilen hukuki düzenlemelerle polis ile halk arasındaki iletişimin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Gösterilen bu çabaların sonucunda halkın polise olan güveninde iyileşmeler olduğu tespit edilmiştir. Hukuki düzenlemelerin yanı sıra teknolojide yaşanan gelişmelere bağlı olarak da yenilikler gerçekleştirilmiştir. Endüstri 4.0 çağının getirdiği yapay zekâ, büyük veri analizi ve otonom sistemler üzerinden suçla kapsayıcı bir şekilde mücadele edilmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda bu sistemlerin devlete bağlı şirketler tarafından üretilmesi, bilim ve teknolojide önemli bir noktada olduğunu da göstermektedir. Genel olarak Rusya Federasyonu'nun şehir güvenliği açısından çağın gerektirdiği teknolojik yenilikleri gerçekleştirdiği bu sistemleri aktif bir şekilde kullandığı görülmektedir. Hukuki düzenlemeler yoluyla da polis reformları gerçekleştirilmiş ve demokratik ilke ve esaslara uygun çağdaş bir polislik yaklaşımının benimsenmesi yönünde adımlar atılmıştır. 21. yüzyıl için yeni tehdit olarak algılanan siber suçlar ve veri mahremiyet gibi konuları da gündemine almıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti, dünyanın en fazla nüfusa sahip olan ülke olarak toplumun kontrol altında tutulmasını amaçlamıştır. Tarihsel arka plan çerçevesinde ele alınan bu duruma bakıldığında, “Hanlıklar” döneminden itibaren şehir güvenliğinin önemli bir konu olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Yaklaşık beş yüzyıl önce kurulan ilk modern polis teşkilatları çeşitli reformlarla günümüze kadar gelmiştir. Bu süre boyunca toplumun gözetimi ve denetimi temel amaç olmuştur. Komünist Parti iktidarında ise merkezileşen örgüt çatısı altında kamusal

hizmetlerin vatandaşa sunulduğu görülmüş ve güvenlik hizmetleri de bu gelişmelerden nasibini almıştır. Yasal düzenlemeler yoluyla polisliğe ilişkin tüm süreçler güçlü bir hukuki zemine oturmuştur. Bu süreç teknolojide yaşanan gelişmelere paralel olarak da ilerlemiştir. 21. yüzyılın bilim ve teknolojide açtığı çığır, özellikle Çin'in güvenlik stratejilerini dünyada eşi görülmemiş bir noktaya taşımıştır. Ülkenin Shanghai, Pekin gibi büyük şehirleri kapalı devre kamera sistemleri ile adeta kuşatılmış bir hale gelerek, vatandaşların her davranışı kontrol edilmektedir. Yüz tanıma teknolojisinde geline seviye bu sistemin işleyebilmesine imkân tanırken bireylerin tespit edilebilmesini mümkün kılmaktadır. Ancak Çin'in uygulamakta olduğu bu strateji, insan hakları açısından eleştirilmekte ve kişisel verilerin mahremiyeti konusunu gündeme getirmektedir. Özellikle ülkede yaşayan Uygur Türkleri üzerinde sistematik bir kontrol ve denetleme mekanizması işletilmektedir. Bu durum BM tarafından da insan haklarının ihlali olarak değerlendirilmektedir.

ABD'nin kendine özgü yönetim sistemi ve ülkenin tarihi geçmişi ile güvenlik politikalarının ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. ABD'yi diğer ülke örneklerinden farklı kılan en önemli noktalardan biri ülkenin federal sistemle yönetilmesidir. Bu durum her bir eyalete daha özgür bir alan tanımakta ve kendi stratejilerini geliştirme imkânı sunmaktadır. Üç aşama ile anılan polis reformunun ilki polis siyasallaşması ve yasadışı eylemlerle özdeş hale gelmesi, ikincisi polisin eğitimi ve kurumsallaşması, üçüncüsü polis ile ilgili kötü algıların ortadan kaldırılması için gerçekleştirilen reform çalışmaları olarak sıralanmaktadır. Bu dönemde halkta polise olan güveni arttırmak ve olumlu bir algı oluşturmak için TDP çalışmaları yürütülmüştür. 1970'li yıllara denk düşen bu dönem aynı zamanda bilim ve teknolojide önemli gelişmelerin yaşanmasına da gebe olmuştur.

Bilgisayar teknolojisinin yaygınlaşması, suç haritaları ve analizlerinin ortaya çıkmasıyla ABD'de birçok eyalet tarafından kullanıldığı görülmüştür. Günümüzde ise ülkenin güvenlik politikasında önemli tehdit olarak sınır aşan suçlar, uyuşturucu sevkiyatı ve terörizm gibi konular sıralanmaktadır. Tüm bunlarla mücadele etmek için yapay zekâ temelli bir strateji izlendiği de görülmektedir. Bu durum ABD'nin günün tüm teknolojik imkanlarını suçun önlenmesi konusunda kullanma çabası içerisinde gösterir niteliktedir. Eyaletler açısından bu durum incelendiğinde federal hükümetin çizdiği stratejiyle benzerlikler bulunduğu görülmektedir. Örneğin New York'ta 2017-2020 yılları için hazırlanan güvenlik planında siber

güvenlik ve istihbarat faaliyetlerinin güçlendirilmesine özellikle dikkat çekilmiştir. Yapılan suç analizleri ile mekânsal tedbirler geliştirildiği görülmüştür. Diğer örneklerden farklı olarak toplumun tüm paydaşları ile daha geniş bir işbirliği oluşturulmuş ve akademi sürecin bir parçası haline gelmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti güvenlik yapılanmasını Osmanlı Devleti'nden aldığı mirasın üzerine güçlendirerek oluşturmuştur. Yaklaşık son yüz elli yılını her alanda reform çalışmalarıyla geçiren Osmanlı Devleti için güvenlik teşkilatının yapılanması, reform konularından birisi olarak görülmüştür. Devletin yıkılması ve yerine Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından polis kurumuna ilişkin düzenlemeler zaman zaman gerçekleştirilerek günümüzdeki yapısına kavuşmuştur. Suçla mücadele konusunda ise teknolojiden yararlanma konusu diğer örneklerle kıyaslandığında geriden seyrettiği görülmektedir. Türkiye'nin MOBESE sistemini tüm ülke genelinde kurması ve yaygınlaştırması oldukça yakın tarihlidir. Bu sayede suç işleme konusunda caydırıcılığı arttırmak ve suçları delillendirmek en önemli hedefler arasında görülmüştür. Nitekim tüm bu çabayı Türkiye'de her yıl düzenli olarak artan suçlarla beraber düşünmek mümkündür. Çünkü Türkiye'de son on yılda işlenen suç sayısı yaklaşık üç kat, cezaevine giren tutuklu ve hükümlü sayısı yaklaşık iki kat artmıştır.

Tüm ülke örneklerinde suçla mücadelede en önemli aktör olarak görev yapan polis kurumunun zamanın koşullarına göre kendini revize ettiği ve bunu bir hukuki metne dayandırdığı ortak olarak görülmektedir. Aynı zamanda incelenen tüm ülke örneklerinde polis kurumu belirli bir teknolojik adaptasyon sürecine girmiştir. Her ülke kendi özel koşullarına göre bir adaptasyon süreci yaşamıştır. Endüstri 4.0'ın büyük veri analizi, veri madenciliği ve makine öğrenmesi gibi teknolojilerden şehir güvenliğini sağlamada Türkiye haricinde diğer ülkelerde yararlanıldığı görülmüştür. Çağdaş polislik yaklaşımlarında olan TDP'nin ise yalnızca Çin'de uygulanmamıştır. Uygulanan stratejilere toplumsal kontrol açısından bakıldığında ise Rusya ve Çin örneklerinde geçerli olduğu görülmektedir. Yapay zekaya dayanan mekânsal önlemler konusunda yalnızca ABD bir strateji izlemektedir. Çin ise uyguladığı şehir güvenliği politikası ve stratejilerinin özellikle toplumsal kontrol konusunda açıkça insan haklarını ihlal etmektedir. Bu gerekçelerden dolayı ülkelerin şehir güvenlik politikaları ve stratejileri karşılaştırılırken Hukuki Reform, Teknolojik Adaptasyon, Endüstri

4.0 Teknolojisi, Çağdaş Polislik (TDP), Yapay Zekaya Dayanan Mekânsal Önlemler ve İnsan Haklarının Açıkça İhlali” parametreleri tespit edilmiştir.

Tablo 16

Ülke Örneklerine Göre Şehir Güvenlik Politika ve Stratejilerinin Karşılaştırılması

Karşılaştırma Parametreleri	Rusya	Çin	ABD	Türkiye
Hukuki Reform	Var	Var	Var	Var
Teknolojik Adaptasyon	Var	Var	Var	Var
Endüstri 4.0 Teknolojisi	Var	Var	Var	Yok
Çağdaş Polislik (TDP)	Var	Yok	Var	Var
Toplumsal Kontrol	Var	Var	Yok	Yok
Yapay Zekaya Dayanan Mekânsal Önlemler	Yok	Yok	Var	Yok
İnsan Haklarının Açıkça İhlali	Yok	Var	Yok	Yok

Tablo 16’da görüldüğü gibi ülke örnekleri arasında incelenen Rusya, Çin, ABD ve Türkiye’nin tarih boyunca polis kurumlarını revize ettikleri görülmüştür. Bu revizyonun hukuki ve teknolojik olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Hukuki açıdan ülkelerin polis kurumlarını günün koşullarına uygun bir yapıya büründürmek için yasal düzenlemelere gittikleri görülmüştür. Bu durum tüm ülke örnekleri açısından geçerliliğini korumaktadır. Teknolojik adaptasyon parametresi de hukuki reform parametresine benzemektedir. Bilim ve teknolojik ilerlemeler neticesinde ülkeler güvenlik sistemlerini geliştirmişlerdir. Özellikle Üçüncü Endüstri Devrimi’nin bilgisayar teknolojisinde getirdiği yenilikler insanların yaşamını birçok açıdan etkilemiş ve bunlardan biri olarak şehir güvenlik sistemleri ön plana çıkmıştır.

Kamera sistemlerinin ortaya çıkışı, suç haritalarının ve analizlerinin kullanılması bunların başında gelmiştir. Bu dönem özellikle ABD eyaletlerinde yaşanan belirli projelerle öne çıkmıştır. Türkiye için bu parametreye bakıldığında özellikle 1990’lı yıllardan itibaren MOBESE ve BEMTAP ile emniyet teşkilatının suç önleme konusunda teknolojiye yararlanma konusunda kapasitesini arttırmaya başladığı görülmüştür. Tablo 16’da Dördüncü Endüstri Devrimi’nin getirdiği inovatif sistemlerin kurulmasını ve stratejilerin geliştirilmesini Rusya,

Çin ve ABD'nin önemsediği görülmüştür. Türkiye'de ise şehir güvenliği stratejileri geliştirme noktasında Endüstri 4.0'ın getirdiği veri analizi ve madenciliği, yapay zekâ ve makine öğrenmesi gibi sistemlerin diğer ülke örneklerine kıyasla uygulanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çağdaş polislik yaklaşımlarından TDP uygulamalarına bakıldığı zaman ABD ve Türkiye örneklerinin öne çıktığı tespit edilmiştir. Özellikle Rusya ve Çin, uyguladığı şehir güvenlik stratejilerinde otoriter bir tarzı benimsemiştir. Toplumun her anını kontrol altına almayı bu yaklaşım sonucunda Çin'de "*sosyal kredi sisteminin*" geliştirildiği görülmüştür. Böylece vatandaşların yaptığı her hareket puanlanmaktadır. Böylece olumsuz davranış sergileyenlerin temel haklardan mahrum bırakılarak bir nevi toplumdan dışlanmıştır. Rusya'nın ise özellikle internet verilerinin kontrolü üzerinden toplumda huzur ve emniyeti bozacak içeriklerle mücadele ettiği görülmüştür. Tüm ülke örneklerinden farklı olarak ABD'nin yapay zekaya dayalı mekânsal önlemler geliştirdiği görülmüştür. Anlık verilerin analizi sonucunda mekâna ilişkin stratejilerin geliştirilmekte ve çevreyle ilgili suçun oluşmasına etki eden zafiyetlerin önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Belirlenen parametrelere ek olarak Çin'de uygulanan şehir güvenlik sisteminin açık bir insan hakları ihlali olduğunu vurgulamak gerekir. Hatta bu uygulamalara BM'nin de dikkat çektiği görülmektedir. Çin'in dışında Rusya, ABD ve Türkiye örneklerinde böyle bir durumun geçerli olduğunu söylemek pek mümkün değildir.

6. ENDÜSTRİ 4.0 BAĞLAMINDA GÜVENLİK STRATEJİLERİNİN GÖLCÜK ÖZELİNDE ANALİZİ

Rusya Federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti, ABD ve Türkiye örnekleri incelendikten sonra bu bölümde, Gölcük'ün coğrafi, nüfus, eğitim ve ekonomik durumu ile ilgili olarak genel durum değerlendirmesi yapılmıştır. Değerlendirmeden sonra Kocaeli Valiliği'nin izni doğrultusunda Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden POL-NET veri tabanındaki son dokuz yıllık (2010-2018) suç istatistikleri alınarak incelenerek değerlendirmelerde bulunulmuştur.

6.1. Gölcük İlçesi'nin Tanıtımı

Marmara Bölgesi'nin Doğu Marmara Bölümü'nde yer alan Kocaeli'nin Gölcük ilçesi İzmit Körfezi'nin en fazla darlaştığı, Körfez'in Güney kısmında 40 derece - 40 saniye kuzey enlemi ve 29 derece - 50 saniye doğu boylamı üzerinde yer almaktadır. İlçenin doğusunda İzmit, batısında Karamürsel, güneyinde İznik ilçeleri, kuzeyinde İzmit Körfezi bulunmaktadır. Gölcük bulunduğu konumdan dolayı yoğun bir trafiğe sahiptir. İlçe İstanbul'a 128 km, Bursa'ya 120 km, Yalova'ya 45 km uzaklıktadır. Yüzölçümü 199 km²'dir. İlçe dar bir sahil şeridinde sahiptir ve arazi genel olarak engebelerlidir. Güneyi Samanlı Dağları ile çevrili olan Gölcük'ün en yüksek tepesi 1119 metre ile Ayvaşa Tepesi'dir. İlçenin Değirmendere, Halidere, Asardere, Ulaşlı Deresi ve Beyoğlu Deresi gibi su kaynakları bulunmaktadır. Gölcük'ün yüzölçümünün %60'ından fazlası ormanlık alanlarla kaplıdır. Bitki örtüsü içerisinde kayın, gürgen ve meşe ağaçları yaygın olarak görülmektedir. Akdeniz ve Karadeniz iklimi arasında bir iklim türüne sahip olan Gölcük'te yazlar sıcak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir (Altay ve diğerleri, 2012, s. 74-75; Gölcük Kaymakamlığı, 2019; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, 2019).

Şekil 9. Gölcük'ün Konumu

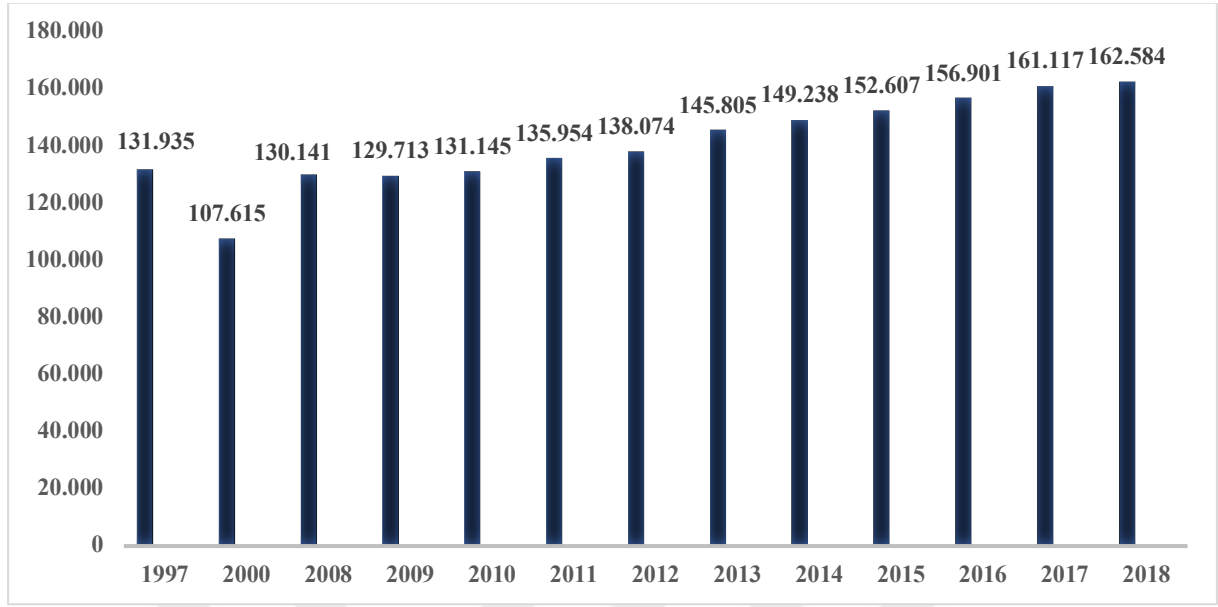
Gölcük'ün tarihi Roma dönemine kadar uzanmaktadır. İlçe sınırları içerisinde Roma, Bizans ve Osmanlı dönemine ait tarihi kalıntılar bulunmaktadır. Ancak Gölcük'ün ciddi bir yerleşim yerinin olması 1878 Harbi'nden sonra Artvin yöresinden gelenlerin şehrin ormanlık bölgelerine yerleşmesiyle gerçekleşmiştir. Cumhuriyet döneminde ise donanma tersanesi kurulmuştur (Akkor, 2018, s. 931). Bu tarihten itibaren şehir giderek büyümeye başlamıştır. 09.06.1936 yılında kabul edilen 3012 sayılı Kanun ile ilçe olan Gölcük sınırları içerisinde zamanla Gölcük Belediyesi dışında 6 belediye daha oluşturulmuş ancak, 22.03.2008 tarihinde yayımlanan 5747 sayılı Kanun ile Değirmendere, Halıdere, Ulaşlı, İhsaniye, Yazlık, Hisareyn Beldeleri kaldırılarak Gölcük Belediyesine bağlanmıştır. Böylece 7 olan belediye sayısı 1'e düşürülmüştür (Resmî Gazete, 2008).

Gölcük asrın felaketi olarak tanımlanan 17 Ağustos 1999 tarihinde gerçekleşen depremin yaralarını hızla sarmış ve günümüzde nüfusu 160.000'e ulaşmıştır. (Gölcük Belediyesi, 2019). 1940 ve 1997 yılları arasında depreme kadar Gölcük'ün nüfusu sürekli artmıştır. 1940'da 16.122 olan Gölcük'ün nüfusu, 1997'de 131.935'e ulaşmıştır. Bu süre

zarfında Gölcük'ün Kocaeli nüfusu içerisindeki oranı %4,3'den %11,2'ye çıkmıştır. TÜİK verilerine göre 1965 yılında Gölcük'ün nüfusu 38.904, 1970 yılında 50.708, 1975 yılında 54.590, 1980 yılında 72.988, 1985 yılında 91.465, 1990 yılında 111.408 olarak tespit edilmiştir. Deprem etkisiyle önemli sayıda bir insan Gölcük'ü terk etmiş 2000 yılında nüfus 107.615'e gerilemiştir. Ancak depremin ardından Gölcük'ün tekrar nüfusunun artmaya başladığı görülmüştür. 2008 yılında nüfus tekrar 130.000 sınırını aşmıştır. 2009 yılında nüfus 129.713, 2010 yılında 131.45, 2011 yılında, 135.954, 2012 yılında 138.074, 2013 yılında 145.805, 2014 yılında 149.238, 2015 yılında 152.607, 2016 yılında 156.901, 2017 yılında 161.117 ve 2018 yılında 162.584'e ulaşmıştır (Südaş, 2004, s. 74-78; TÜİK, 2019). Aşağıda yer alan Tablo 17'de Gölcük'ün nüfusunun yıllara göre değişimi gösterilmiştir.

Tablo 17
Gölcük Nüfusu

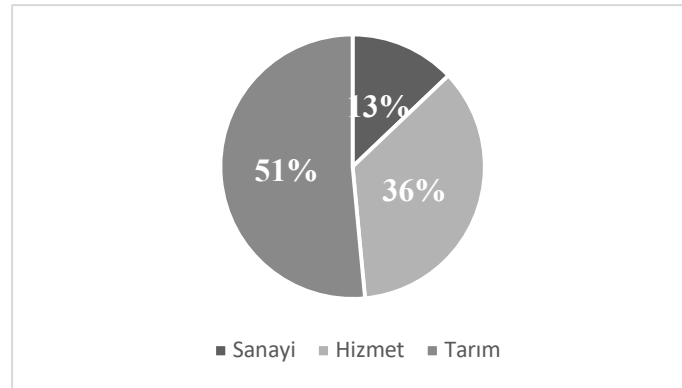
1997	131.935
2000	107.615
2008	130.141
2009	129.713
2010	131.145
2011	135.954
2012	138.074
2013	145.805
2014	149.238
2015	152.607
2016	156.901
2017	161.117
2018	162.584

Grafik 10. Yıllara Göre Gölcük Nüfusu

Kaynak: TÜİK, 2019, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden uyarlanmıştır.

Depremden sonra ekonomik yaşam başta inşaat sektörü, FORD OTOSAN tesisleri, Kocaeli Üniversitesi'ne bağlı yüksekokullar ve tersaneler ile canlılık kazanmıştır (Gölcük Turizm Rehberi, 2019). Gölcük'ün temel geçim kaynakları arasında tarım, tarımsal yapıyı destekleyen hizmetler, askeri alanlar, sanayi ve ticaret alanları yer almaktadır. İlçede sanayi sektörünün payı %39,34, hizmet sektörünün payı %59,74'tür. Çalışan nüfusun sektörel bazda dağılımı ise %35,6 tarım, %12,9 sanayi ve %51,5 hizmet olarak gerçekleşirken işsizlik oranı %6,7'dir. Gölcük nüfusu içerisinde memur ve işçi emeklerinin de önemli bir payı bulunmaktadır (Gölcük Belediyesi, 2014, s. 6).

Grafik 11. Nüfusun Sektörel Bazda Dağılımı

Kaynak: Gölcük Belediyesi, 2014, s. 6'dan uyarlanmıştır.

Nüfus ve ekonomik kriterlerinden sonra Gölcük'ü genel olarak eğitim, kültür, sosyal ve spor faaliyetler açısından değerlendirmek gerekir. Gölcük Kocaeli'nin ilçeleri arasında 2010 ve 2013 yılı verilerine göre okur-yazar oranının en yüksek ilçe olduğu Tablo 18'de görülmektedir. 2010 yılında altı yaşından büyük nüfusun okuma-yazma bilme oranı %97,26; 2013 yılında aynı oran %97,87 olarak hesaplanmıştır. Yüksekokul veya fakülte mezunları ile yüksek lisans mezunlarının sayısı açısından Gölcük en kalabalık ilçelerden İzmit ve Gebze'nin ardından üçüncü sırada yer almaktadır. Yüksekokul veya fakülte mezunlarının sayısının 2010 yılında 10.722, 2013 yılında 17.772 olduğu Tablo 19'da görülmektedir. Yüksek lisans mezunlarının sayısı 2010 yılında 823, 2013 yılında 1.176 olmuştur (Kocaeli Valiliği, 2010, s. 29-62; Kocaeli Valiliği, 2013, s. 29-80).

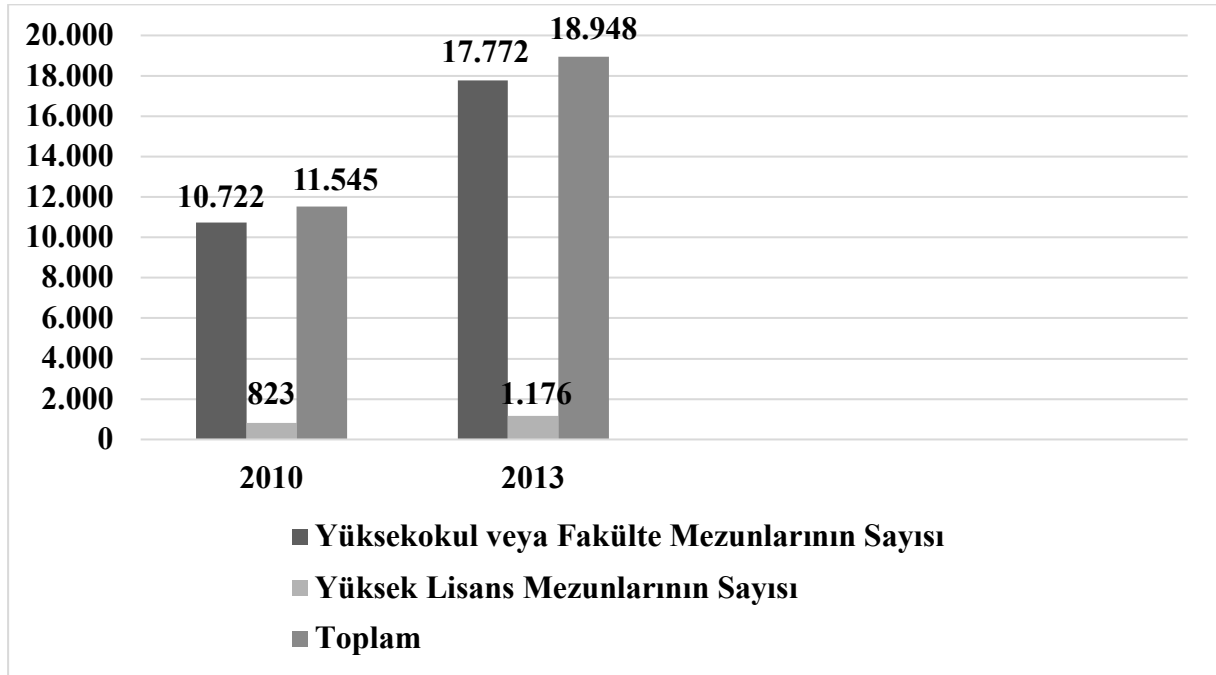
Tablo 18
Kocaeli'nin İlçelerine Göre Okuma-Yazma Oranı (%)

İlçeler	2010	2013
Başıskele	96,48	97,38
Çayirova	96,34	97,22
Darica	96,33	97,12
Derince	96,61	97,33
Dilovası	93,15	95,77
Gebze	96,83	97,83
GÖLCÜK	97,26	97,87
İzmit	96,58	97,58
Kandıra	88,88	92,56
Karamürsel	96,39	97,04
Kartepe	96,57	97,28
Körfez	95,61	96,56

Tablo 19

Gölcük'te Yüksekokul veya Fakülte ve Yüksek Lisans Mezunlarının Sayısı

Yıllar	Yüksekokul veya Fakülte Mezunlarının Sayısı	Yüksek Lisans Mezunlarının Sayısı	Toplam
2010	10.722	823	11.545
2013	17.772	1.176	18.948

Grafik 12. Gölcük'te 2010 - 2013 Yılları Arasında Ön Lisans, Lisans ve Yüksek Lisans Mezunlarının Sayısı

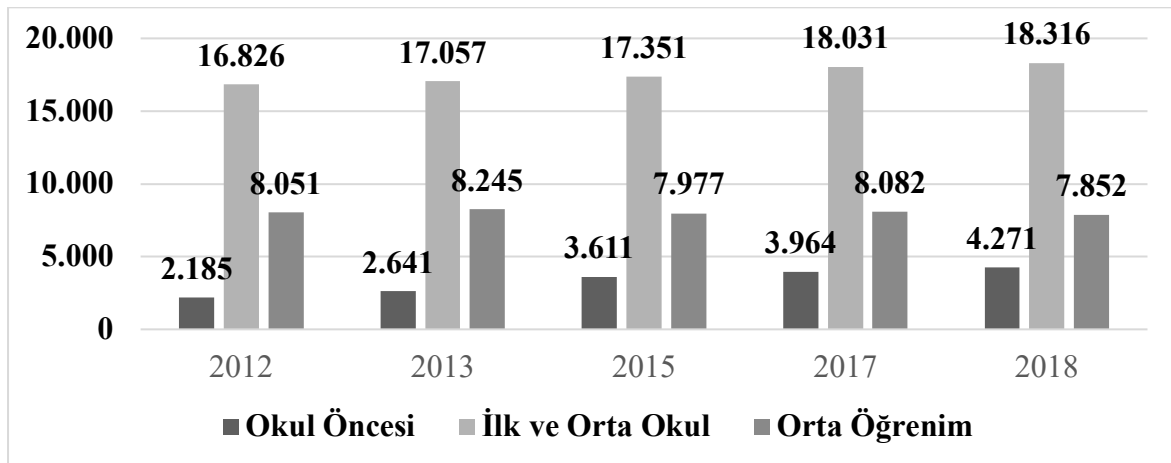
Kaynak: Kocaeli Valiliği, 2010; 2013'den uyarlanmıştır.

Gölcük'te toplam öğrenci sayısı sırasıyla; 2012 yılında 27.062, 2013 yılında 27.943, 2015 yılında 28.939, 2017 yılında 30.077 ve 2018 yılında 30.439 olarak tespit edilmiştir. Aynı dönemde okul öncesi öğrenci sayısı 2012 yılında 2.185, 2013 yılında 2.641, 2015 yılında 3.611, 2017 yılında 3.964 ve 2018 yılında 4.271 olmuştur. İlk ve orta okul öğrencisi sayısı 2012 yılında 16.826, 2013 yılında 17.057, 2015 yılında 17.351, 2017 yılında 18.031 ve 2018 yılında 18.316'dır. Orta öğrenim öğrenci sayısı 2012 yılında 8.051, 2013 yılında 8.245, 2015 yılında 7.977, 2017 yılında 8.082 ve 2018 yılında 7.852'dir. İlgili yıllarda okul çağında olan nüfusun eğitim-öğretim sürecine katılma oranına bakıldığında yüksek bir oranla karşılaşılmaktadır.

2012 yılında okullaşma oranı % 87, 2013 yılında % 89, 2015 yılında % 90, 2017 yılında %89 ve 2018 yılında %89 olarak belirlenmiştir (Kocaeli Ticaret Odası, 2013, s. 9-14; Kocaeli Ticaret Odası, 2014, s. 13-19; Kocaeli Ticaret Odası, 2016, s. 17-20; Kocaeli Ticaret Odası, 2018, s. 18-24; Kocaeli Ticaret Odası, 2019, s. 21-27; TÜİK, 2018). Bu veriler aşağıda yer Tablo 20’de ifade edilmiştir.

Tablo 20
Gölcük’te Öğrenci Sayıları ve Okullaşma Oranı

Yıllar	Okul Öncesi	İlk ve orta Okul	Orta Öğrenim	Toplam	Okullaşma Oranı (%)
2012	2.185	16.826	8.051	27.062	87
2013	2.641	17.057	8.245	27.943	89
2015	3.611	17.351	7.977	28.939	90
2017	3.964	18.031	8.082	30.077	89
2018	4.271	18.316	7.852	30.439	89

Grafik 13. Gölcük’te 2012 - 2018 Yılları Arasında Okul Öncesi, İlk ve Orta Okul ile Orta Öğrenim Öğrencilerinin Sayısı

Kaynak: Kocaeli Ticaret Odası, 2013; 2014; 2016; 2018; 2019’dan uyarlanmıştır.

Türkiye'nin en fazla göç alan Marmara Bölgesi'nde yer alan Kocaeli'nin Gölcük İlçesi yoğun bir nüfusa sahiptir. Gürcü ve Karadenizli kökenlilerin yoğun olarak yaşadığı Gölcük'te, iş bulmak amacıyla Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden de gelenler bulunmaktadır. Donanma Komutanlığı'nın ilçede bulunmasından dolayı ilçede çok sayıda subay ve astsubay yaşamaktadır. Toplumun farklı kesiminden insanlar bir arada yaşayarak adeta kültürel bir mozaik oluşturmaktadır. Gölcük Tarih Evleri, Tarihi Saraylı Köyü, Sultanbaba Türbesi ve Osmanlı Hamamı önemli kültürel noktaları arasında sayılmaktadır. Ayrıca bölgede çeşitli spor etkinlikleri gerçekleştirilerek kültür, sanat ve spor faaliyetleri zenginleştirilmektedir. İlçede futbol, basketbol, güreş, judo, jeetkune-do, taekwando, kick-box, karate, briç, halk oyunları, izcilik, yelken, atletizm, kano ve yüzme branşlarında sporcular bulunmaktadır (Gölcük Belediyesi, 2014a, s. 8).

Gölcük'te güvenlik hizmetlerini sunmakla sorumlu olan İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün durumunu da incelemek gerekmektedir. Gölcük İlçe Emniyeti Teşkilatı 1936 yılında Emniyet Komiserliği olarak kurulmuş, 1965 yılında Emniyet Amirliğine, 1989 yılında İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürülmüştür. Gölcük Emniyet Müdürlüğü 19/11/2015 tarihli Bakanlık kararı sonucunda Özel Statülü İlçe Emniyet Müdürlüğü statüsüne kavuşmuştur. Müdürlük bünyesinde 16 Büro Amirliği, 1 Grup Amirliği ve 2 Polis Merkezi Amirliği bulunmaktadır. Polis Merkezlerinden biri ilçenin en kalabalık ve yoğun nüfuslu bölgelerinden Değirmendere'de yer alırken diğeri de şehir merkezinde bulunmaktadır. İnsan kaynağı açısından 2013 yılında 237, 2014 yılında 232, 2015 yılında 227, 2016 yılında 197, 2017 yılında 222 ve 2018 yılında 209 personelin görev yaptığı Tablo 21'de gösterilmiştir. Bu personellerinin büyük kısmının eğitim düzeyinin lisans seviyesinde olduğu görülmektedir (Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 2018, s. 4-9). Nüfusun emniyette görevli personel sayısına bölünmesiyle bir polise düşen vatandaş sayısına bakıldığında polisin önemli bir iş yükü olduğu görülmüştür. Tablo 21'de görüldüğü üzere 2013 yılında bir polise düşen vatandaş sayısı 615 iken 2018 yılında bu sayı 777'ye yükseldiği görülmüştür. Bu dönemde nüfus yaklaşık 17 bin civarında artarken emniyette görevli personel sayısı azalmıştır. Dolayısıyla teknolojiden yararlanılarak bu işgücü yükünün hafifletilmesi mümkün hale gelebilmektedir. Aksi takdirde polisin etkili bir şekilde güvenlik hizmeti sunması oldukça güçtür.

Harita 5. Gölçük Emniyet Müdürlüğü ve Polis Merkezlerinin Konumu

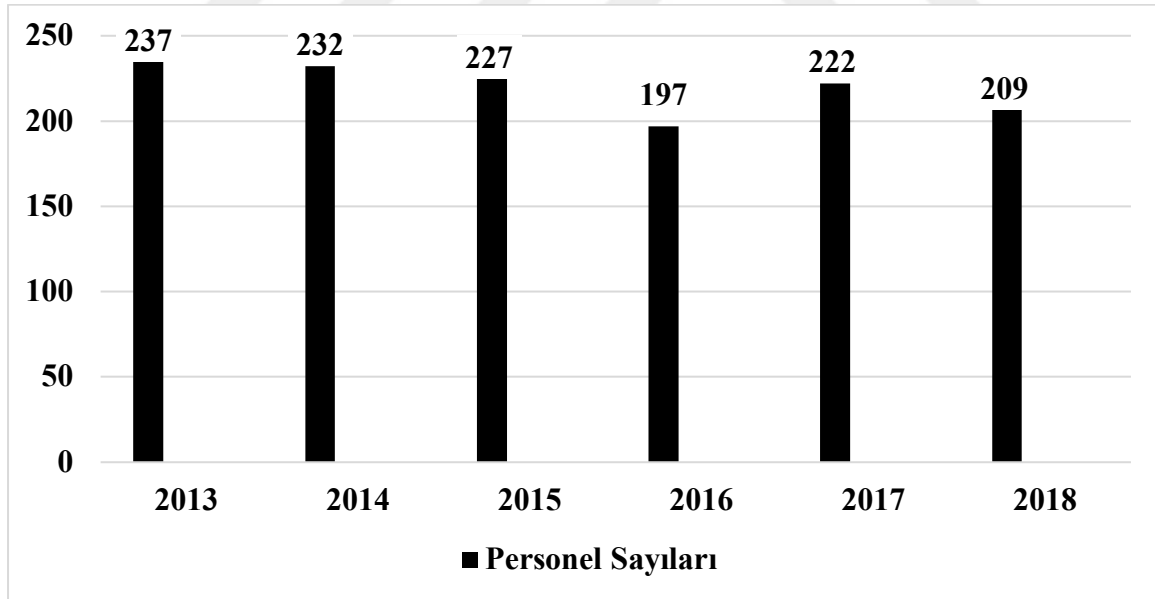
Kaynak: www.maps.google.com, 2019.

Emniyet Müdürlüğü ve Polis Merkez Amirlikleri konumsal açıdan analiz edildiğinde buldukları bölgelerin yoğun nüfusa sahip oldukları görülmektedir. Çiftlik Mahallesi'nde yer alan Emniyet Müdürlüğü, Kavaklı, Piyale Paşa, Hisareyn ve Karaköprü mahallelerine Gölçük Polis Merkez Amirliği şehrin merkezinde yer alırken iş yerleri ve mağazaların ortasında bulunmaktadır. Merkez Mahallesi'nde yer alan bölge Donanma, Dumlupınar ve Şehitler mahallelerine de oldukça yakındır. Değirmendere Polis Merkez Amirliği ise Değirmendere Merkez, Yüzbaşılar, Yalı, Atatürk ve Topçular Mahallerine konumsal açıdan oldukça erişilebilirdir. Ayrıca yukarıda belirtilen mahallelerin nüfusuna da bakmak gerekmektedir. Bu 14 mahallenin nüfusu 112.518'dir ve nüfusa oranı %70'e yakındır. Dolayısıyla polis merkezlerinin bulunduğu konumların oldukça iyi noktalarda yer aldığını söylemek mümkündür.

Tablo 21

Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğünde Görev Yapan Personel Sayısı

Yıllar	Personel Sayısı	Gölcük'ün Nüfusu	Nüfus/Emniyet'te Görevli Personel Sayısı
2013	237	145.805	615,22
2014	232	149.238	643,27
2015	227	152.607	672,28
2016	197	156.901	796,45
2017	222	161.117	725,75
2018	209	162.584	777,91

Grafik 14. Yıllara Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nde Görev Yapan Personel Sayısı

Kaynak: Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 2018'den uyarlanmıştır.

Gölcük'te MOBESE sistemi incelendiğinde hareketli kamera sayısının 44, sabit kamera sayısının 144 ve plaka tanıma sistemi şerit sayısının 10 olduğu Tablo 22'de

gösterilmiştir. Mevcut durumda toplamda 198 adet kameradan yararlanılırken geçmiş yıllara ilişkin MOBESE hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır (Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 2018, s. 77).

Tablo 22
Gölcük'te MOBESE'nin Mevcut Durumu

	Hareketli Kamera Sayısı	Sabit Kamera Sayısı	Plaka Tanıma Sistemi Şerit Sayısı	Toplam
Mevcut Durum	44	144	10	198

Sonuç olarak nüfusun düzenli olarak artış gösterdiği Gölcük'te emniyet personellerinin iş gücü giderek artmaktadır. Şehrin sahip olduğu iş imkanlarından ve coğrafi konumundan dolayı sürekli göç alması da beraberinde güvenlik sorunlarına yol açmaktadır. Ancak Gölcük açısından Emniyet birimlerinin şehrin yoğun bölgelerinde konumlandığı görülmektedir. Bu durum yaşanan olaylara emniyet güçlerinin hızlıca yanıt verebilmesine imkân tanımaktadır. Ayrıca MOBESE faaliyetlerinin artmasının suçlular üzerinde caydırıcı etkiye sahip olduğu görülmektedir.

6.2. Gölcük İlçesi Mevcut Güvenlik Stratejilerinin Analizi

Tezin bu bölümünde Gölcük İlçesi'ne ilişkin suç istatistiklerinin analizi ve değerlendirilmesi gerçekleştirilecektir. Bu kapsamda tezin dördüncü bölümünde belirtilen konular, analiz süreci için yol haritası niteliğinde olacaktır. Gölcük'ün mevcut durumu ortaya koyulduktan sonra gerçekleştirilen mülakatların sonuçları ile beraber bir değerlendirme yapılacaktır.

6.2.1. Saha Çalışması

Saha çalışması kapsamında üniversite tarafından hazırlanan resmî dilekçe ile Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden suç istatistikleri talep edilmiştir. Bu talep Kocaeli Valiliği'nin onayıyla yerine getirilerek POL-NET veri tabanındaki Gölcük'ün 2010 - 2018 yıllarına ait suç istatistikleri tarafımızla paylaşılmıştır. Suç istatistiklerinin paylaşıldıktan sonra gerekli

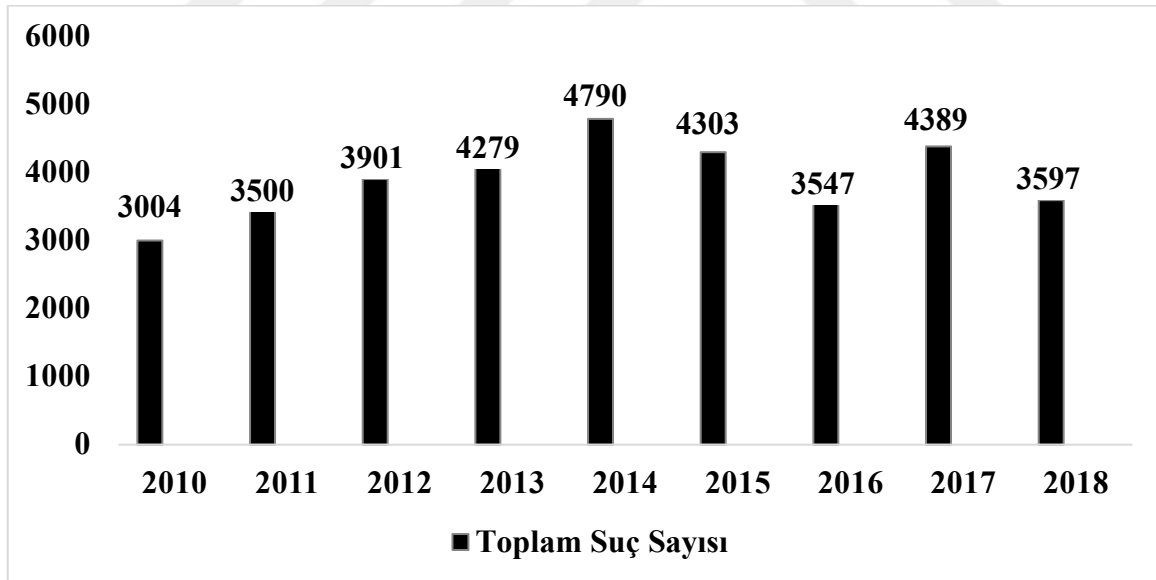
incelemeler yapılarak Emniyet Müdürlüğü'nde yetkili personellerle mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Gölcük Emniyet Müdürlüğü'nden elde edilen veriler ışığında 2010 - 2018 yıllarında işlenen suçların sayısında bir artış olduğu görülmektedir. Ancak bu artışın istikrarlı olduğunu söylemek güçtür. Kayıt altına alınan toplam suç sayısı 2010 yılında 3.004, 2011 yılında 3.500, 2012 yılında 3.901, 2013 yılında 4.279, 2014 yılında 4.790, 2015 yılında 4.303, 2016 yılında 3.547, 2017 yılında 4.389 ve 2018'in ilk on bir ayında 3.597 olarak tespit edildiği Tablo 23'de belirtilmiştir.

Tablo 23

2010 - 2018 Yılları Arasında Gölcük'te Kayıt Altına Alınan Toplam Suç Sayısı

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
3.004	3.500	3.901	4.279	4.790	4.303	3.547	4.389	3.597

Grafik 15. 2010 - 2018 Yılları Arasında Gölcük'te Kayıt Altına Alınan Toplam Suç Sayısı

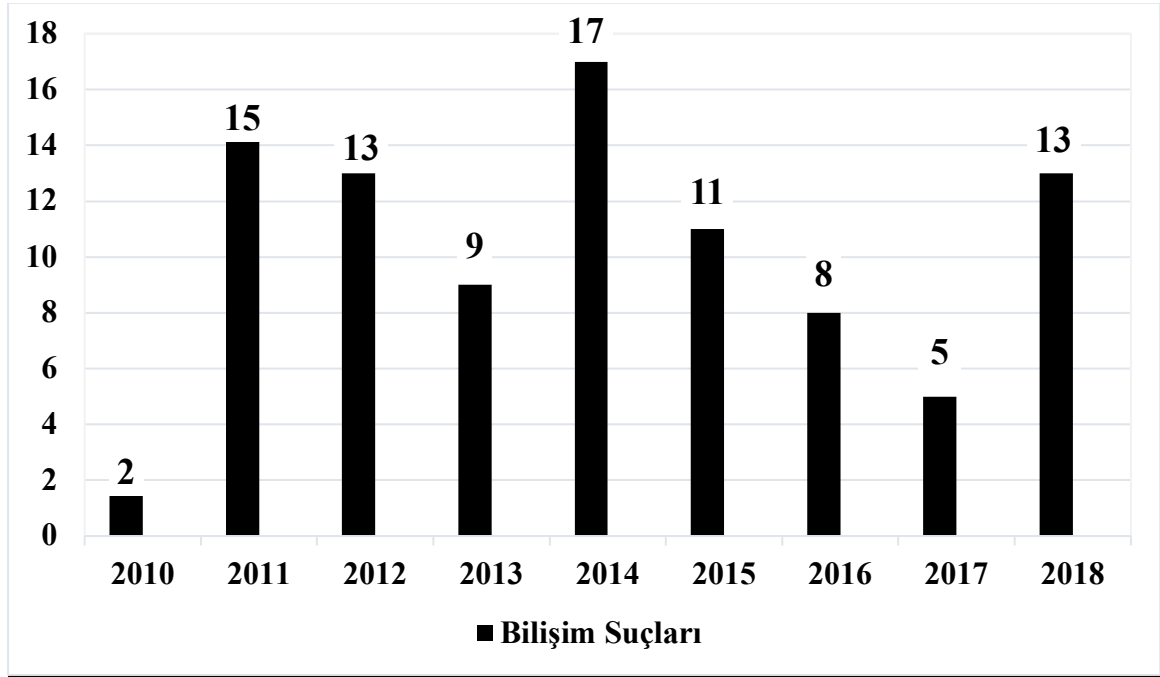
İlgili yıllarda hırsızlık, yaralama, tehdit ve hakaret suçlarının sıklıkla yaşandığı görülmüştür. Elde edilen veriler sonucunda bu suç türlerinin toplam suç sayısının neredeyse yarısına denk düştüğünü göstermektedir. 2010 yılı içerisinde yaşanan 3.004 suç olayının 1.649'u ilgili suçlardan meydana gelmiştir. 2011 yılında yaşanan 3.500 suçun ise 1.802'si belirtilen

suçlardır. 2012 yılındaki 3.901 suç olayının 2.047'si, 2013 yılındaki 4.279 suç olayının 2.251'i, 2014 yılındaki 4.790 suç olayının 2.455'i, 2015 yılındaki 4.303 suç olayının 2.185'i, 2016 yılındaki 3.547 suç olayının 1.875'i, 2017 yılındaki 4.389 suç olayının 2.279'u ve 2018 yılındaki 3.597 suç olayının 1.960'ı hırsızlık, yaralama, hakaret ve tehdit olaylarıdır. Tablo 24'de görüldüğü gibi son on yılda meydana gelen suç olaylarının yarısından fazlasını bu eylemler oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu suçların Gölcük'te yaşanan toplam suçlara oranı yukarıda belirtilen Türkiye'nin genel durumuna da benzemektedir.

Tablo 24
2010 - 2018 Yılları Arasında Gölcükte Yoğun Olarak Görülen Suçlar

Suçlar Yıllar	Hırsızlık (a)	Yaralama (b)	Tehdit ve Hakaret (c)	Toplam (a)+(b)+(c)	Tüm Suç Olaylarına Oranı
2010	664	564	421	1.649	% 55
2011	666	669	467	1.802	% 51
2012	669	897	481	2.047	% 52
2013	632	1.059	460	2.251	% 53
2014	584	1.160	711	2.455	% 51
2015	591	1.045	649	2.185	% 50
2016	398	1.068	409	1.875	% 53
2017	444	1.232	606	2.279	% 52
2018	321	1.103	536	1.960	% 54

Gölcük için suç istatistiklerine bakıldığında kompleks suçlarla pek karşılaşılmamıştır. Bu durumu bir fırsat olarak değerlendirmek mümkündür. Çünkü suçların kompleks olmayışı onunla mücadele ederken kısa sürede başarılı sonuçlar alınmasını sağlayabilmektedir. İstatistikler incelendiğinde organize suçlar, terör suçları ve bilişim suçlarına nadiren rastlanılmaktadır. Örneğin silahlı terör örgütü kurma, yönetme ve üye olma suçuna sadece 2016 ve 2018 yıllarında toplamda üç kez rastlanmıştır. Ayrıca 2010 - 2018 yılları arasında toplam 106 bilişim suçu işlenmiştir. Bu suçlarla ilgili dikkat çekici olan nokta işlenen suçların faillerinin yakalanma oranının çok düşük olmasıdır. Söz konusu 106 suç olayının yalnızca 12'sinin failleri tespit edilebilmiştir.

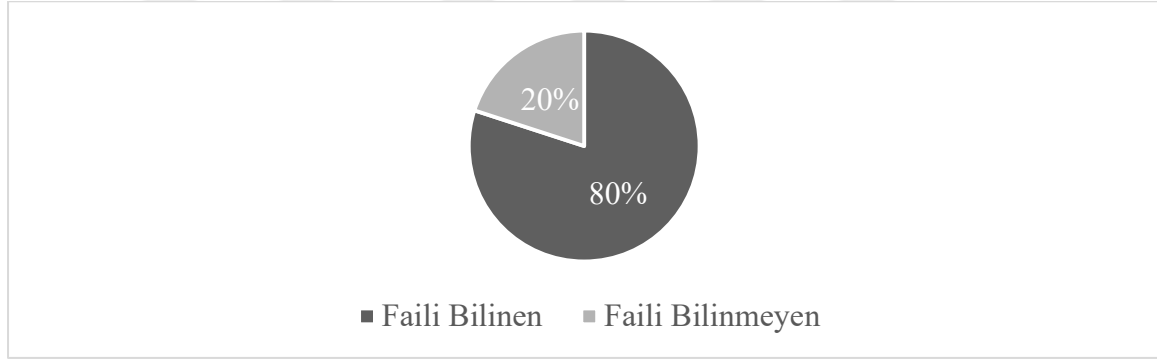

Grafik 16. Gölcük'te 2010 - 2018 Yılları Arasında Gerçekleşen Bilişim Suçlarının Sayısı

Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün işlenen suçların faillerini tespit etme oranına bakıldığında 2010 yılından günümüze kadar bir iyileşme olduğunu söylemek mümkündür. 2010 yılında yaşanan 3.004 suç olayının 1.089'unun, 2011 yılındaki 3.500 suç olayının 992'sinin, 2012 yılındaki 3.901 suç olayının 928'inin, 2013 yılındaki 4.279 suç olayının 971'inin, 2014 yılındaki 4.790 suç olayının 856'sının, 2015 yılındaki 4.303 suç olayının 696'sının, 2016 yılındaki 3.547 suç olayının 521'inin, 2017 yılındaki 4.389 suç olayının 666'sının ve 2018 yılındaki 3.597 suç olayının 483'ünün failleri tespit edilemediği Tablo 25'de gösterilmiştir. Bu veriler ışığında Gölcük Emniyet Müdürlüğü'nün suçların faillerini yakalama konusunda zamanla başarılı bir grafik çizdiği aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 25
2010 - 2018 Yılları Arasında Yaşanan Suçlarda Failleri Belirlenemeyenlerin Oranı

Yıllar	Faili Bilinmeyen	Faili Bilinen	Toplam Suç Sayısı	Faili Bilinmeyen Suçların Toplam Suç Sayısına Oranı (%)
2010	1.089	1.915	3004	36
2011	992	2.508	3500	28
2012	928	2973	3901	24
2013	971	3308	4279	23
2014	856	3934	4790	18
2015	696	3607	4303	16
2016	521	3026	3547	15
2017	666	3723	4389	15
2018	483	3144	3597	13

Grafik 17. 2010-2018 Yılları Arasın Görülen Suçlarda Faillerin Tespit Edilme Oranı

Sonuç olarak 160.000’i aşan nüfusu ile Kocaeli’nin Gölcük ilçesinin için ciddi suçlarla karşılaştığını söylemek güçtür. Yaşanan suçlar genellikle basit düzeyde ve bireysel olarak işlenmektedir. Dolayısıyla organize ve kompleks suçlar yerine hırsızlık, şiddet ve tehdit ile hakaret suçları sıklıkla yaşanmaktadır. Öte yandan suç olaylarının ardından faillerin belirlenme oranının her geçen yıl iyi bir noktaya ulaşması polis teşkilatının başarısını ortaya koyar niteliktedir. Ancak bu konu bilişim suçları açısından pek iç açıcı değildir. Çünkü on yılda meydana gelen bilişim suçlarının yalnızca %11’nin failleri belirlenebilmiştir. İçinde bulunduğumuz teknoloji ve bilgi çağı ile bu veri birlikte düşünüldüğünde emniyet teşkilatının bu yönüyle eksik olduğu görülmektedir. Genel olarak ise suçların belirli konular altında yoğunlaşması dikkat çekicidir. Bu yüzden ilgili konularla ilgili hem önleyici stratejiler hem de yapısal sorunları ortadan kaldırmaya yönelik politikalarla bu suçların sayısının azalması mümkün hale gelebilir.

6.2.2. Elde Edilen Bulguların Analizi

Elde edilen istatistikler emniyet yetkililerin görüşmelerinin sonuçları ile birlikte analiz edildiğinde Türkiye ile Gölcük arasında yoğun olarak görülen suçlar açısından bir benzerlik olduğu görülmüştür. Bu durumu Gölcük İlçe Emniyet Müdürü suçların caydırıcı olmayışından kaynaklandığını belirterek adalet ve hukuk politikası açısından düzenleme yapılmasının gerektiğini ifade etmiştir. Bu görüşünü Türkiye’de bir dönem yoğun olarak görülen kapkaç suçu ile desteklemektedir. Kapkaç suçunun cezasının arttırılmasının ardından daha az işlendiğini hatta bıçak gibi kesildiğini belirtmiştir (S. Ö., Kişisel İletişim, 2019). Dolayısıyla suçla mücadelede yapılması gereken öncelikli konulardan biri cezaların caydırıcı hale getirilmesidir. Buna ilişkin olarak Tablo 26’daki bulgu ve bulgunun olası sonuçları belirtilmiştir.

Tablo 26

Adalet ve Hukuk Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi

Bulgu 1	Muhtemel Sonuçları
➤ Cezaların caydırıcı olmaması	➤ Basit olarak nitelendirilen suçların sıklıkla yaşanmasının hem ceza hukuku hem de teknolojik sistemlerle engellenmesi
Bulgu 2	
➤ Kurumsal dönüşüme uygun olarak mevzuatın düzenlenmesi	

İkinci olarak suç önleme açısından eğitim konusuna dikkat çekmek gerekmektedir. Akademik başarısı düşük olan çocukların suça yönelme olasılığının daha sık olduğu, İlçe Emniyet Müdürü tarafından dile getirilmiştir (S. Ö., Kişisel İletişim, 2019). Bu konuyla ilgili olarak mülakat gerçekleştirilen polis memuru, eğitimin tüm toplumu kapsayacak şekilde uygulanması gerektiğini ifade ederek suça karşı toplumu bilinçlendirecek seminer, konferans ve çalıştay gibi etkinliklerin eksikliğine dikkat çekmiştir. Bu etkinliklerin suçu önlemede önemli bir rol üstleneceğini belirtmiştir (E. Y., Kişisel İletişim, 2019). Gölcük’te okul öncesi, ilk ve orta okul ile orta öğrenim düzeylerinde okullaşma oranın yüksek olduğu görülmektedir. Tüm bunların yanı sıra üniversite mezunlarının sayısında da son yıllarda önemli artışlar yaşanmaktadır. Bu durum bir yandan bireylerin suça karşı daha duyarlı olmasını sağlarken öte yandan da ciddi ve kompleks suçların görülmemesini etkilemektedir. Ayrıca Gölcük’te çeşitli

branşlarda spor faaliyetlerinin yapılması, özellikle gençlerin suça yönelmesinin önüne geçebilmektedir. Buna ilişkin olarak Tablo 27’de bulgular ve bu bulguların olası sonuçları yer almaktadır.

Tablo 27
Eğitim Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi

Bulgu 3 ➤ Okullaşma oranının yüksek olması ve üniversite mezunlarının sayısının artması Bulgu 4 ➤ Spor faaliyetlerin zenginliği	Muhtemel Sonuçları ➤ Bilinç düzeyinin yükselmesi ve ciddi ve kompleks suçların yaşanmaması
---	---

Aile politikası açısından bakıldığında hem çocuk suçlularda hem de aile içi şiddet olaylarına değinmek gerekmektedir. Bu bağlamda anne ve babaların bilinçlendirilmesi ve aile içi bağların güçlendirilmesine dikkat çekilmiştir. Görüşmeler sonucunda üç yetkilinin bu konuda birbirine yakın fikirler belirtmesi durumun önemli olduğunu göstermektedir. Başmukayit Gölcük’te aile içi şiddet olayları ile ilgili karakola gelen şikayetlerin arttığını belirterek Suriyeli göçmenlerin ilçeye yerleşmesinin ardından erken yaşta evlilik olaylarının da yaşandığını belirtmiştir (Y. E., Kişisel İletişim, 2019.). Bu durumu görüşme gerçekleştirilen bir diğer yetkili de dile getirerek aile içi şiddet olaylarının borç, hakaret ve eşler arası kavga gibi konulardan dolayı yaşandığını belirtmiştir (R. H., Kişisel İletişim, 2019). Konu ile ilgili olarak aile içi bağların güçlendirilmesinde psikologlar ve sosyal hizmet uzmanlarının rol alması gerektiği üzerinde durulmuştur (E. Y., Kişisel İletişim, 2019). Bu politika açısından tespit edilen bulgular ve bulguların muhtemel sonuçları Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28
Aile Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi

Bulgu 5 ➤ Suriyeli göçmen sayısındaki artış Bulgu 6	Muhtemel Sonuçları ➤ Cinsel istismar, aile içi şiddet ve hakaret suçlarının sıklıkla yaşanması
--	---

➤ Erken yaşta evlilikler	
--------------------------	--

Ekonomik açıdan şehir güvenliği konusu incelendiğinde bireylerin iş bulabilme imkanları onların hayata tutunabilmesini sağlamasından dolayı bireylerin suça sürüklenmesinin önüne geçebilmektedir. Gölcük de bu açıdan sahip olduğu iş kaynakları ile bireylerin hayata tutunmasında önemli bir etkiye sahiptir. İlçede bulunan fabrikalar, iş yerleri ve tersaneler bireylerin iş bulabilme imkanını artırmaktadır. Ayrıca ilçede yaşayanların önemli bir kısmının iş yerleri Gölcük sınırları dışında yer almaktadır. Kocaeli'nin sanayi bölgesi olmasından dolayı iş yerleri diğer ilçelerde olanların sayısı önemli derecededir. Kocaeli'nin sahip olduğu iş imkanları bireylere ekonomik açıdan hayata tutunabilmeleri fırsatı tanımaktadır. Bu durum bireylerin ekonomik koşullara bağlı olarak suça sürüklenmesini engelleyebilmektedir. Ancak genelde Kocaeli ve özelde Gölcük'ün sahip olduğu iş imkanları göçü beraberinde getirmektedir. Göç hareketliliği hem sosyal yapıda değişikliklere yol açarken hem de suçun önlenmesinde önemli bir faktör olan sosyal kontrol mekanizmasının zayıflamasına yol açmaktadır. Dolayısıyla ekonomik olarak önemli bir gösterge olan işsizlik oranının Gölcük'te düşük olması suçun oluşmasını engelleyebilirken dışardan gelen göçler şehir güvenliği açısından önemli birer tehdit olarak görülebilir. Bu açıdan tespit edilen bulgular ve bulguların sonuçları Tablo 29'da gösterilmiştir.

Tablo 29

Ekonomi Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi

Bulgu 7	Muhtemel Sonuçları
➤ İş imkanlarının fazla olması	➤ Bireylerin suça sürüklenmesini engellemesi ancak göç faktörünün yaşanması

Yerel yönetimler açısından konu incelendiğinde mekâna ilişkin emniyet birimlerinin yaptığı tespitlerin Gölcük Belediyesi'ne gereğinin yapılması konusunda bildirildiği ifade edilmektedir. Örneğin bir bölgede yeterli aydınlatma yoksa veya bir alan görünür değilse çevreye karşı tehlikeli davranışlarda bulunabilecek bireyler için cazip hale gelebilmektedir. Bu bakış açısından hareketle Değirmendere Polis Merkezi Amiri Komiser Yardımcısı kendilerinin sorumluluk bölgesiyle ilgili tespitler yaparak belediyeye ilettiklerini belirtmiştir (G. G., Kişisel

İletişim, 2019). Bu yaklaşım suç önleme konusunda hem makro ölçekte bir yerel yönetim politikasının uygulanmasına katkı sunarken hem de mikro ölçekte durumsal suç önleme yaklaşımlarına uygun bir stratejinin izlenmesini sağlamıştır. Böylece suçu cazip hale getirebilecek çevresel etmenler ortadan kaldırılmaktadır. Yerel yönetim politikaları açısından önemli olan bir diğer noktada Gölcük Belediyesi'nin 2015 - 2019 yıllarını kapsayan Stratejik Planı'nda yer almaktadır. Plana göre şehir sağlığı, çevre koruma ve şehir güvenliğini sağlamaya yönelik tedbirler ve uygulamaların sürekli hale getirilmesi vurgulanmıştır (Gölcük Belediyesi, 2014, s. 40). Bu yaklaşımdan hareketle elde edilen bulgular Tablo 30'da ifade edilmiştir.

Tablo 30

Yerel Yönetim Politikalarının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi

Bulgu 8 ➤ Emniyet birimleri ve Gölcük Belediyesi arasındaki uyum Bulgu 9 ➤ Gölcük Belediyesi'nin 2015-2019 Stratejik Plan'ında şehir güvenliği konusuna dikkat çekilmesi	Muhtemel Sonuçları ➤ Mekândan kaynaklanan sorunların beledi hizmetler aracılığıyla ortadan kaldırılması
--	---

Makro ölçekte tespit edilen bulguların ardından mikro ölçekteki bulguların tespit edilmesi gerekmektedir. Görüşülen yetkililerin dikkat çektiği bir nokta durumsal suç önleme yaklaşımıdır. Mekândan kaynaklanan sorunların suç için imkân tanıdığını belirterek bazı mahallelerde suç oranlarının daha yüksek olduğunu, bu konuda mahallelerin sosyo-ekonomik durumlarının da belirleyici olduğunu ifade etmektedir (R. H., Kişisel İletişim, 2019). Bu durumla ilgili olarak bazı mekânlardaki terk edilmişlik hissinin önlenmesi konusunda girişimlerde bulunmaktadır (G. G., Kişisel İletişim, 2019). Ayrıca trafikle ilgili yaşanan sorunların polisin eşgüdümünde aksaklıklara yol açtığı ve bununla ilgili bir eksiklik olduğu tespit edilmiştir (E. Y., Kişisel İletişim, 2019). Bu yaklaşımla ilgili bulgular ve bulguların olası sonuçlar Tablo 31'de ifade edilmiştir.

Tablo 31

Durumsal Suç Önleme Yaklaşımının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi

Bulgu 10	Muhtemel Sonuçları
➤ Suçlu profiline sahip olanları için suçu cazip kılan mekânlar	➤ Aydınlatma ve çevre düzenleme çalışmalarının yapılması

Ölçme ve izleme ile suç önleme konusuna Gölcük özelinde bakıldığında Dünya'ya kıyasla yeterince iyi bir noktada olmadığı görülmektedir. Dördüncü bölümün sonunda yer alan tabloda İkinci ve Üçüncü Endüstri Devrimleri için geçerli olan suç önleme stratejilerinin Gölcük'te uygulanmaya devam ettiği tespit edilmiştir. Ancak alınan bu önlemlerin başarılı sonuçlar doğurması Gölcük'te pek fazla karmaşık ve ciddi suçun yaşanmadığını destekler niteliktedir (E. Y., Kişisel İletişim, 2019). Gölcükte yakın tarihte devreye giren gece bekçilerinin suçun önlenmesinde önemli bir faktör olduğu dile getirilmiştir (R, H., Kişisel İletişim, 2019). Öte yandan MOBESE sisteminin ilçede yaygınlaşması suçluların yakalanması üzerinde etkili olmuştur. Aynı zamanda bu uygulamaların suçlular üzerinde caydırıcı bir etkiye sahip olduğu yetkililerce ifade edilmiştir (G. G., Kişisel İletişim, 2019). Bu yaklaşım sonucunda elde edilen bulgular ve bulguların olası sonuçları Tablo 32'de gösterilmiştir.

Tablo 32

Ölçme ve İzleme Aracılığıyla Suç Önleme Yaklaşımının Şehir Güvenliği Üzerine Etkisi

Bulgu 11	Muhtemel Sonuçları
➤ Kameralı gözetleme sistemlerinin sayısının artırılması	➤ Suçların yoğun olarak görüldüğü mahallelerde devriye ekiplerinden yararlanma ve kamera sistemlerinin caydırıcı olması
Bulgu 12	
➤ Suç istatistikleri üzerinden mahalle bazlı suç oranlarının tespit edilmesi	

Toplum odaklı suç önleme yaklaşımı açısından Gölcük'te görüşülen emniyet personellerinin beklentileri olduğu görülmüştür. Vatandaş ile polis arasındaki ilişkinin güçlendirilmesinin suçla mücadelede başarılı sonuçlar doğuracağı üzerinde durulmuştur (E. Y.,

Kişisel İletişim, 2019). Ayrıca yapılan çalışma sonucunda mağdur odaklı suç önleme stratejileri konusunda da bir eksiklik olduğu görülmektedir.

Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda Gölcük ile ilgili olarak tespit edilen en önemli sorunlardan biri, sorumluluk alanı ve iş yüküne oranla personel sayısının yetersiz olmasıdır. Bilişim suçlarının tespit edilme oranının oldukça düşük olması da bu konuyu destekler niteliktedir. Gerçekleştirilen görüşmelerde bu konunun nedeni sorulduğunda siber suçlarla ilgili herhangi birimin olmadığı ve bu suçlarla asayiş biriminin ilgilendiği belirtilmiştir (M. K., Kişisel İletişim, 2019). Çevre il ve ilçelere kıyaslandığında kendi personel sayılarının oldukça az olduğu diğer yetkililer tarafından da dile getirmiştir (E. Y; G.G., Kişisel İletişim, 2019).

Sonuç olarak Gölcük'te suç önleme konusu, Endüstri Devrimleri ile beraber gelişen süreci oldukça geriden takip etmektedir. Mikro ölçekte uygulanan stratejiler konusunda belirgin olarak durumsal suç önleme yaklaşımlarının yerine getirildiği ve bu konuda Gölcük Belediyesi ile birlikte çalışıldığı görülmüştür. Ancak ölçme ve izleme aracılığıyla, toplum ve mağdur odaklı suç önleme yaklaşımlarıyla ilgili bir eksiklik bulunmaktadır. Görüşülen yetkililerin daha çok makro ölçekte alınması gereken önlemler üzerinde durduğu görülmüştür. Hukuk - adalet, aile ve eğitim politikalarının suçu önlemede daha başarılı sonuçlar doğuracağını dile getirmişlerdir. Bu durumun ortaya çıkışında Türkiye'nin idari yapısı ve devlet geleneğinin önemli bir etkisi olduğunu düşünmek mümkündür.

6.3. Endüstri 4.0 Bağlamında Gölcük İçin Şehir Güvenliği Model Önerisi

Suçun karmaşık yapısı, şehir güvenliği için stratejiler geliştirilirken çok boyutlu düşünmeyi zorunlu kılmaktadır. Bireysel, toplumsal ve mekânsal faktörler suçun meydana gelmesinde belirleyici olmaktadır. Örneğin belirli zamanlar, sosyal normların ortadan kalktığı durumlar veya gerekli önlemlerin alınmaması suçu cazip hale getirebilmektedir. Dolayısıyla tek bir yönüyle suçlu davranışını açıklamak ve buradan hareketle şehir güvenliği stratejileri geliştirmek doğru olmayacaktır. Tüm bunlara ek olarak suçun oluşmasına etki edebilecek yapısal sorunlar da dikkate alınmalıdır. Bu faktörlerden dolayı nasıl suç önleme stratejileri mikro ve makro ölçekte ikiye ayrılarak ele alındıysa önerilerin de aynı biçimde düşünülmesi gerekir.

6.3.1. Makro Öneriler

Suç kompleks bir yapıya sahip olduğu için suçla mücadele edilirken önce makro ölçekte yani ulusal çapta atılması gereken genel adımlar bulunmaktadır. Bu adımlar atıldıktan sonra her bir yerleşim yerinin kendine has özelliklerine göre daha özel çözümler üretilmelidir. Böylece bir doktorun her hastaya ayrı tedavi yöntemleri uygulaması gibi her yerleşim yerinin sorunlarına özgü stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla ilk olarak ulusal ölçekte tespit edilen sorunlara ilişkin makro öneriler ve ardından yerel ölçekte tespit edilen sorunlara ilişkin mikro öneriler getirilmiştir.

Makro ölçekte ilk atılması gereken adımlardan biri şehir güvenliği stratejilerinde yapay zekaya dayalı bir sistemin kurulmasına fırsat tanıyan yasal düzenlemenin yapılması gerekmektedir. Bu yasal düzenleme neticesinde bireylerin kişisel bilgilerinin nasıl korunacağı ve bir sorun neticesinde sorumluların kimler olacağı açıkça belirlenmelidir. Böyle bir hukuki düzenlenmenin ardından şehirler güvenlik sistemlerinde Endüstri 4.0'ın getirdiği yeniliklere dayanan stratejiler hayata geçirilmelidir. Makro düzeyde bir öneri olan bu yaklaşım Tablo 33'de gösterilmiş ve SWOT Analizi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 33

Makro Ölçekteki Önerilerin Hukuki Boyutu

Öneri 1.	<i>Kurulacak sistemin hukuki açıdan alt yapısının hazırlanması</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Sistemin nasıl işleyeceğinin ve sonuçlarının neler olduğunun belirlenmesi	Hukuki sorumluluk konusunun tartışmalı olması
		Fırsatlar	Tehditler
		MOBESE ile ilgili bir deneyimin bulunması	Sisteminin işleyişi sırasında oluşabilecek mağduriyetlerin bulunması

Makro ölçekte atılması gereken ikinci adımda ulusal ölçekte bir ekonomi ve maliye politikasının dönüştürülmesi yer almaktadır. Çünkü hem literatür taranırken hem de mülakatlar

gerçekleştirilirken ekonomik açıdan hayatta tutunamayacak düzeyde olmanın bireyleri suça sürükleyebildiği görülmüştür. Bu yüzden de gelir adaletsizliğinin önlenmesi önemli bir konu olarak görülmelidir. Alt gelir düzeyindeki insanların orta sınıfa yaklaştırmak dolayısıyla toplum içerisinde insanların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri imkanları sunmak önemlidir. Böylece ekonomik koşullardan kaynaklanan olumsuzluklar neticesinde suça sürüklenen insan sayısından azalmalar olması beklenmektedir. Bu bağlamda tespit edilen öneriler aşağıda yer alan Tablo 34’te belirtilmiş ve SWOT Analizi ile değerlendirilmiştir.

Tablo 34
Makro Ölçekteki Önerilerin Ekonomik Boyutu

Öneri 2.	<i>Gelir adaletsizliğinin önlenmesi toplumda yaşayan herkesin temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilmesi</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Ekonomik koşullardan dolayı bireylerin suça yönelmesinin önüne geçilmesi	Ekonomik hayattaki durgunlukların devam etmesi
		Fırsatlar	Tehditler
		Üretime uygun genç işgücü kaynağının bulunması	İşsizlik oranlarının yükselmesi

Yapılan araştırma sonucunda eğitim düzeyi düşük olan insanların daha çok suç işlediği görülmüştür. Eğitim ve öğretim süreci bireylere toplumsal norm ve kurallara uyma konusunda hem belirli bir bilinç kazandırmakta hem de suç işlemeye karar vermesini engelleyebilmektedir. Dolayısıyla genel olarak eğitim ve öğretim düzeyinin nitel ve nicel açıdan yükseltilmesi gerekmektedir. Ayrıca mesleki eğitime de önem verilmelidir. Bireylerin bir meslek sahibi olması onların iş bulabilmesine dolayısıyla ekonomik açıdan hayata tutunmalarına imkân tanıyabilmektedir. Eğitim yönüyle ilgili belirlenen öneriler aşağıdaki Tablo 35’te gösterilmiştir.

Tablo 35
Makro Ölçekteki Önerilerin Eğitim Boyutu

Öneri 3.	<i>Bilinç düzeyinin yükselmesi ve insanlara meslek kazandırılması</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Eğitimli insanların suça karşı daha mesafeli olması	Eğitimde nitel açıdan problemler bulunması
		Fırsatlar	Tehditler
		Okul, öğrenci, öğretmen, sayılarındaki artış	Eğitim koşullarının bölgelere göre farklılaşması

Yapılan araştırmalar sonucunda aile birlikteliğinin özellikle çocuk suçun önlenmesinde önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Ebeveynlerin ayrılmasının çocuklar üzerinde yol açtığı psikolojik sorunlar onları farklı arayışlara yönlendirebilmektedir. Ayrıca çocukların yetiştirilmesi konusunda fazla özgürlükçü ve kısıtlayıcı yaklaşımların olumsuz sonuçları da bulunmaktadır. Aileyi terk etme ve evden kaçma gibi davranışlar sonucunda çocuk suçluluğuyla karşı karşıya kalma riski artmaktadır. Bu yüzden anne ve babalara çocuklarını yetiştirirken belirli bir eğitimin verilerek daha bilinçli hale gelmelerini sağlamak önemli görülmektedir. Bu kapsamda tespit edilen öneriler Tablo 36’da gösterilmiştir.

Tablo 36
Makro Ölçekteki Önerilerin Aile Boyutu

Öneri 4.	<i>Anne ve babaların çocuk yetiştirme konusunda bilinçlendirilmesine ve aile bütünlüğünün korunmasına önem verilmesi</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Çocukların suça sürüklenmesine yol açacak davranışların önüne geçilmesi	Boşanan ve dağılan aile sayılarının artması
		Fırsatlar	Tehditler
		Türk toplumunda ailenin birlikteliğine önem verilmesi	Geleneksel olarak çocuk yaşta evliliklerin hâlâ devam etmesi

Yerel yönetimler şehir güvenliğini sağlamada önemli roller üstlenebilmektedir. Vatandaşlara yakın olması ve yöneticilerinin halkla iletişime geçmesi daha kolay olması sebebiyle emniyet birimleriyle işbirliği yapması gereken önemli birimlerin başında gelmektedir. Bu durum hem polis ve halk arasındaki ilişkinin güçlenmesine katkı sunarken hem de yerel dinamiklere göre farklılık gösteren yapısal sorunların tespit edilebilmesini kolaylaştırmaktadır. Yerel yönetimler kapsamında tespit edilen Tablo 37’de belirtilmiştir.

Tablo 37
Makro Ölçekteki Önerilerin Yerel Yönetimler Boyutu

Öneri 5.	<i>Emniyet birimleri ve yerel yönetimler arasındaki işbirliği</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Yerel dinamiklere özgü sorunların tespit edilmesi	Güvenlik yönetimi konusunda kurumsal alt yapıların yeterli olmayışı
		Fırsatlar	Tehditler
		Polis ile vatandaş arasındaki ilişkinin güçlenmesi	Proje ve işbirliklerinin yöneticilere odaklı olması

Makro ölçekte dile getirilen önerileri suç meydana gelmeden önce atılması gereken adımlar olarak görmek mümkündür. Dolayısıyla söz konusu makro stratejiler suç ortaya çıkmadan önce yapılması gerekenler, toplumsal uyumu ve sosyal adaleti sağlamaya katkı sunan girişimler olarak değerlendirilmektedir. Tüm yurttaşların eşit fırsatlar sunulması, hayatta tutunabilmelerine yardımcı olunması sadece ilgili bireylerin yararına değildir. Bu stratejilerin hem bireyin yakın çevresini hem de toplumun genelini kapsayacak bir fayda ürettiğini söylemek mümkündür.

6.3.2. Mikro Öneriler

Gölcük açısından şehir güvenliği stratejileri mikro bağlamda düşünüldüğünde durumsal suç önleme yaklaşımının öne çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda Gölcük

Belediyesi'nin emniyet birimleri ile uyumlu çalışarak hem çevreyi rahatsız eden insanların bir araya geldiği bölgelere hem de terk edilmiş alanlara yönelik çalışmalar yaptığı görülmüştür. Bu çalışmalarla yeterli aydınlatmanın sağlanması ve mekânın dışardan görülebilir olması amaçlanmıştır. Bu çalışmalar her ne kadar yerine getiriliyorsa bile Gölcük'te sokak ve parklarda ciddi bir aydınlatma sorunu vardır. Karşılaşılan bu durum insanların kendilerini güvende hissetmelerine engel olmaktadır. Nitekim Gölcük Depremi'nin ardından yirmi yıl geçmiş olmasına rağmen yakın döneme kadar Gölcük'te depremden kalma hasarlı ve terkedilmiş binaların bulunduğunu söylemek mümkündür. Şu anda kentsel dönüşüm çalışmalarının etkisiyle sayıları azalmış olsa dahi bu binaların suçlular ve toplumdaki güven ortamını tehlikeye sokacak kimseler için önemli bir tehdit olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla Gölcük'ün şehir güvenliği stratejisi kapsamında atması gereken adımların başında kamusal alanların aydınlatılması ve insanların gizlenebilmesine imkân tanıyan engellerin ortadan kaldırılması yer almalıdır. İkinci olarak terk edilmiş veya sahipsiz halde bulunan yerleşim yerlerinin gerekli yasal sürecin ardından ıslah edilmesi olmalıdır. Durumsal suç önleme yaklaşımı çerçevesinde tespit edilen öneriler Tablo 38'de gösterilmiştir.

Tablo 38

Mikro Ölçekteki Önerilerin Durumsal Suç Önleme Yaklaşım Boyutu

Öneri 6.	<i>Kamusal alanların gözetlenebilmesi için engellerin kaldırılması ve yeterli miktarda aydınlatılması ve terk edilmiş binaların tespit edilerek ıslah edilmesi</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Fırsatlar	Tehditler
		Suçluların tespit edilebilmesi sonucunda ilgili mekândan uzaklaşmaları	Suçluların kendileri için daha uygun mekanlara kayabilmesi
		Kentsel dönüşüm projelerinin yürürlükte olması	Kentsel dönüşüm projelerinin hem yasal sürecinin uzun olması hem de ekonomik maliyetinin yüksek olması

Mağdur odaklı suç önleme yaklaşımı çerçevesinde suçtan olumsuz açıdan etkilenen insanların ve genel olarak toplumun rehabilite edilmesi ve bilinçlendirmesi yer almaktadır.

Dolayısıyla suça ve suçluya karşı bir bilinç oluşturma amaçlanmaktadır. Mağdurların yaşadığı zorluklardan hareketle bir suçun engellenmesi yönünde ne gibi önlemler alınması gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. Bu açıdan Gölcük için konuya yaklaşıldığında ilk olarak yoğun olarak görülen suçların mağdurlar üzerinde sebep olduğu yıkımlar tespit edilerek onların psikolog ve sosyologların desteğiyle hayata tekrar tutunabilmesi sağlanmalıdır. Böylece toplumda yayılacak bir suç korkusunun oluşturacağı güvensizlik iklimi engellenmiş olabilecektir. Mağdur odaklı suç önleme yaklaşımı çerçevesinde belirlenen öneriler Tablo 39’da gösterilmiştir.

Tablo 39

Mikro Ölçekteki Önerilerin Mağdur Odaklı Suç Önleme Yaklaşım Boyutu

Öneri 7.	<i>Mağdurların sosyologlar ve psikologlar desteğiyle rehabilite edilmesi yaşadığı zorlukların ortadan kaldırılması</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Toplumda oluşabilecek suç korkusunun ve güvensizlik ikliminin engellenmesi	Sosyologlar ve psikologların bu süreçte nasıl görev alacağı ve hangi kurumsal çatı altında istihdam edileceklerinin belirsiz olması
		Fırsatlar	Tehditler
		Farklı disiplinlerden uzmanların desteğiyle suç önleme konusunda bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi	Mağdurların yaşadıkları süreci subjektif yargılarla değerlendirmesi

Toplum odaklı suç önleme yaklaşımı çerçevesinde emniyet birimleri ile vatandaş arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine dayanan bir anlayış benimsenmektedir. Bu anlayış neticesinde polis ile vatandaş arasındaki iletişim güçlendirilmekte ve çağdaş bir polislik yaklaşımı benimsenmektedir. Yapılan mülakatlar neticesinde de Gölcük’te böyle bir eksiklik olduğu emniyet personelleri tarafından ifade edilmiştir. Bu yüzden Gölcük’te polis ile vatandaş arasındaki iletişimin güçlendirilmesine yönelik adımlar atılırken bu noktada yerel yönetimler

ve tüm paydaşlar sürece dahil olmalıdır. Böylece suçun meydana gelebileceği çevre kendisini bir bakıma suçtan koruyabilecektir. Toplum odaklı suç önleme yaklaşımı çerçevesinde tespit edilen öneriler aşağıda yer alan Tablo 40’da gösterilmiştir.

Tablo 40

Mikro Ölçekteki Önerilerin Toplum Odaklı Suç Önleme Yaklaşım Boyutu

Öneri 8.	<i>Vatandaşlar ve emniyet güçleri arasındaki iletişimin güçlendirilmesi ve toplumun tüm paydaşlarının sürece dahil olması</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Çevrenin kendi kendini koruyabildiği bir ortama kavuşması	Güvenlik bürokrasisi içerisinde geleneksel yaklaşımları benimseyen yöneticilerin bulunması
		Fırsatlar	Tehditler
		Vatandaşların beklentilerine cevap verilebilmesi	Güvenlik konusu itibarıyla vatandaş ile kurulacak iletişimin sınırlarının doğru belirlenmesi

Gölcük açısından şehir güvenliği stratejileri açısından en önemli adımlardan biri de ölçme ve izleme aracılığıyla suç önleme yaklaşımıdır. Ölçme ve izleme aracılığıyla suç önleme yaklaşımı Endüstri 4.0’ın temel paradigmalarının kullanabileceği bir perspektif sunulmasına imkân tanımaktadır. Bilgisayar teknolojisinin gelişmesine bağlı olarak suç analizleri ve haritalarının kullanıldığı görülmektedir. Böylece suç olaylarının zaman ve mekân yönünden bilgileri kayıt altına alınmaktadır. Ancak bu teknolojiler Endüstri 3.0 çağında kullanılmakta ve günümüzdeki sistemlerin oldukça gerisindedir. Anlık veri analizi, yapay sinir ağları, yapay zekâ ve makine öğrenmesi gibi teknolojilerden yararlanılarak anlık ve değişken birçok verinin analiz edilebilmesine imkân tanımaktadır. Gölcük açısından bu çalışmalara bakıldığında da emniyet birimlerinin günümüzdeki teknolojiler yerine Endüstri 3.0’ın geleneksel yöntemlerinin kullanılarak basit suç haritaları oluşturdukları görülmüştür.

Gölcük için yapılması gereken önemli konulardan birinin teknolojik adaptasyon sürecinin hızla tamamlanarak yapay zekaya dayanan anlık suç analizlerinin gerçekleştirilmesi olmalıdır. Böylece suçların anlık takibi yapılarak buna göre kamera sistemlerinin akılcı yöntemlerle en uygun yerlere konumlandırılması gerekmektedir. Bu durumun suçluları caydırıcı bir özelliği bulunmaktadır. Ancak bu denetleme ve gözetleme mekanizmaları kurulurken insanların kişisel mahremiyet alanlarına duyarlı olunmalıdır. İkinci aşamada anlık veriler zaman, mekân ve birey bazında birden çok değişken ile beraber analiz edilmelidir. Üçüncü aşamada anlık analizler neticesinde suça ve mekâna özgü sorun temelli stratejiler geliştirilmelidir. Dördüncü ve son aşama ise yapısal sorunların tespit edilerek bunların iyileştirilmesi ve/veya ortadan kaldırılması için kamu politikası belirleme sürecini oluşturmaktır. Söz konusu dört aşamanın her birinde, Endüstri 4.0'ın veri analizi, veri madenciliği, yapay zekâ, makine öğrenmesi, tahminleme, sanal gerçeklik, algoritma, nesnelerin interneti ve hizmetlerin interneti gibi uygulamalardan yararlanılması önerilmektedir. Çünkü mevcut kullanılan sistemlerin çağın çok gerisinde olduğu görülmektedir. Yeni uygulama araçları suç oluşmadan önleyebilme imkânı tanımaktadır. Ölçme ve izleme aracılığıyla suç önleme yaklaşımı açısından tespit edilen öneriler aşağıda yer alan Tablo 41'de gösterilmiştir.

Tablo 41

Mikro Ölçekteki Önerilerin Ölçme ve İzleme Aracılığıyla Suç Önleme Yaklaşım Boyutu

Öneri 9.	<i>Teknolojik adaptasyon sürecinin tamamlanmasının ardından yapay zekâ temelli suç analizlerinin gerçekleştirilmesi</i>	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
		Toplumsal değişime uygun olarak güvenlik stratejilerinin değişmesinin de zorunlu olması ve değişen suçlara karşı da başarılı sonuçlar alınabilmesi	Nitelikli personel konusunda eksikliklerin bulunması
		Fırsatlar	Tehditler
		Anlık analizler sonucunda değişen koşullara göre stratejiler belirlenmesi	Kişisel verilerin korunması konusunda tereddütlerin bulunması

Bu başlık altından tespit edilen önerilerle suçla mücadelede bütüncül bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğine önem verilmiştir. Hem makro ölçekte hem mikro düzeyde atılacak adımlar sayesinde suçla mücadele edilebileceği belirtilmiştir. Bu yüzden de öneriler makro ve mikro olarak ayrılmıştır. Makro öneriler ile şehir güvenliğinin sağlanmasına yönelik olarak yapısal sorunların ulusal ölçekte ortadan kaldırılması vurgulanırken mikro öneriler ile yerleşim yerine özgü öneriler getirilmiştir. Bu kapsamda Şekil 10'da görüldüğü üzere şehir güvenlik stratejilerinde ilk olarak caydırıcılık ve suçluların tespit edilebilmesini sağlayan kontrol ve denetim aşaması, ikinci olarak suçla ilgili değişen verilerin ölçülmesi ve analiz edilmesi aşaması, üçüncü olarak bu değişikliklere uygun olarak stratejiler geliştirilmesi aşaması ve son aşamada sorunların çözümüne yönelik olarak kamu politikalarının belirlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu aşamalar esnasında yapay zekaya dayanan bir veri işleme ve analiz sürecinin kullanılmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Şekil 10. Şehir Güvenliği Model Önerisinin Dört Temel Aşaması

6.3.3. Modelin SWOT Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi

Tezin bu bölümünde şehir güvenliği için Endüstri 4.0 bağlamında getirilen önerilerin güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatlar ve tehditleri incelenmektedir. Uygulanan SWOT analizi getirilen önerilerin değerlendirilmesi, zayıf yönler ve tehditleri iyileştirmeye yönelik tespitlerde bulunulmasına katkı sağlamaktadır (Kanlı, 2016, s. 15).

Güçlü Yönler

- G1.** Anlık olarak birçok verinin analiz edilmesi
- G2.** Emniyet personelleri arasında uyum ve koordinasyonun artırılması
- G3.** İnsan kaynağının en etkili şekilde kullanılması
- G4.** Sahadan alınan verilere göre uygun stratejilerin belirlenmesi
- G5.** Gelecek hakkında öngörülerde bulunması

G6. Bireysel tutum ve kabulleri geçersiz kılması

G7. Kamu politikası uygulayıcıları için en doğru bilginin sunulması

G8. Suçu işleyen faillerin kolayca yakalanması ve olayların aydınlatılması

G9. Suç işlemeyi düşünen bireyler için caydırıcı olması

G10. Toplumsal düzenin korunmasına katkı sağlaması

Tespit edilen önerilere bütüncül bir yaklaşım sonucunda bakıldığında sistemin işleyişine yapacağı olumlu katkıları bulunduğu görülmektedir. İlk olarak yapay zekaya dayalı bir sistemin anlık veriler üzerinden analizler gerçekleştirmesi değişen koşullara uygun yeni stratejiler belirleyebilmeyi mümkün kılmaktadır. Analizler doğrultusunda da emniyet güçlerinin insan kaynağı etkili ve verimli şekilde kullanılarak kaynakların israf edilmesinin önüne geçilebilmektedir. Geçmiş verilere göre çıkarımlarda bulunabilen sistem hem vatandaşları hem de kolluk kuvvetlerini yüksek öngörü gücüyle suç oluşmadan uyarabilmektedir. Karar vericilerin ve uygulayıcıların bireysel tutum ve hırsların göz ardı edilerek bilgilendirilmesi sorunların daha objektif bir şekilde tespit edilmesine imkân tanıyabilmektedir. Böylece suçların hem oluşmadan önce engellenebilmesi mümkün hale gelirken hem de işlenen suçlar aydınlatılarak failleri tespit edilebilecektir. Dolayısıyla sistem bir yandan suç işleme niyetinde olan kimseler için caydırıcı bir niteliğe sahip olurken öte yandan da toplumsal huzurun korunmasına imkân tanıyabilecektir. Bu kapsamda aşağıda yer alan Tablo 42’de güçlü yönlerin şehir güvenliğine yapacağı olumlu katkılar belirtilerek sinerji artırıcı ve çözüm odakları unsurlar tespit edilmiştir.

Tablo 42
Güçlü Yönlerin Şehir Güvenliğine Yapacağı Olumlu Katkılar

G1, G4, G5, G8, G9	<i>Sinerji Arttırıcı ve Çözüm Odaklı Unsurlar</i>	<i>Her durumun kendine has özelliklerine göre caydırıcı ve önleyici stratejilerin belirlenmesi</i>
G6, G7		<i>Kişisel tercih ve varsayımlar yerine veriye dayanan akılcı yöntemlerin benimsenmesi</i>

G2, G3, G10		<i>Toplum hayatının aksamadan yürütülmesinde rol olan aktörlerin iş birliği ve kaynakları etkili kullanarak çözümler üretmesi</i>
--------------------	--	---

Zayıf Yönler

Z1. Kurulan otonom sistemin insani değer ve yargıları göz ardı etmesi

Z2. Nitelikli personel sayısının yetersiz olması

Z3. İnsani ilişkilerin yok sayılması

Z4. Dijital bürokrasi anlayışının yansıması olarak toplumda karşılık bulmasının güç olması

Z5. Ülke sınırlarının genelinde aynı kalitede internet altyapısının bulunmamasının sistemsels aksaklıklara yol açması

Z6. Güvenlik konusunun sınırlarının yanlış belirlenmesi gibi sonuçlarının bulunması

Z7. Hukuki açıdan sistemi kontrol edebilecek bir yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulması

Z8. Bireylerin karşı karşıya kalabileceği maddi ve manevi zararlardan kimin sorumlu olduğunun belirsiz olması

Belirlenen öneriler incelendiğinde sistemin işleyişi için bütüncül olarak zayıf yönlerinin bulunduğu görülmektedir. Bu zayıf yönlerinin düzelmesini veya ortadan kaldırılması ile sistemin daha sağlıklı işleyeceği düşünülmektedir. Yapay zekaya dayalı bir sistem her ne kadar akılcı yöntemlerle doğru bilgiyi paylaşıp da insani değer ve yargıların göz önüne alınmamasının sakıncalı sonuçları olabilmektedir. Diğer bir konu emniyet bünyesinde sistemi kontrol edebilecek ve veri akışını düzenleyebilecek nitelikteki personel sayısının düzeyi yeterli değildir. Ayrıca böyle bir sistemin uygulanmasının toplum nezdinde bir bakım soruları beraberinde getirmesi söz konusudur. Çünkü alışılmış polisiye uygulamaların dışında bir işleyişi öngörmesi vatandaşların tepkisine yol açabilir. Veri paylaşımı için güçlü bir ağ

altyapısına ihtiyaç duyulması zayıf yönlerden bir diğeridir. Çünkü ulusal çapta internet hızının kaliteli ve kesintisiz olması olmazsa olmaz bir koşuldur. İnternetin kesilmesi ve aksaması veri akışını durduracağı için sistemin çalışmasını aksatacaktır. Tüm bunların yanı sıra günümüzde en önemli tartışma konularından biri haline gelen kişisel verilerin gizliliği sorusuyla karşı karşıya kalınmaktadır. Uygulanılan sistemlerde kişisel verilere ihtiyaç duyulması bu soruyu gündeme getirmektedir. Bu yüzden hukuki bir düzenleme ile kişisel verilerin ne amaçla ve nasıl kullanacağı belirlenirken insan haklarına duyarlı bir yaklaşım sergilenmelidir. Böyle bir sistemin isleyişinin sağlıklı temellere oturmasının yolu da hukuki açıdan bütüncül bir düzenlemeden geçmektedir. Bu kapsamda aşağıda yer alan Tablo 43’de zayıf yönlerin şehir güvenliği için oluşturabileceği tehditlere yönelik olarak tehdit unsurları belirtilmiştir.

Tablo 43
Zayıf Yönler için Düzenleyici Unsurlar

Z1, Z3, Z4	<i>Düzenleyici Unsurlar</i>	<i>Çağdaş yaklaşımlardan olan toplum odaklı polislik anlayışı benimsenerek toplumun her an yanında olma</i>
Z2, Z5		<i>Hem personel hem de teknik altyapıyı güçlendirilme</i>
Z6, Z7, Z8		<i>Yasal boşluk bırakmayacak şekilde insan haklarına duyarlı hukuki bir zemin oluşturma</i>

Fırsatlar

F1. Suç korkusunu azaltması

F2. İstikrar, güven ve huzur ortamı ile yerleşim yerlerinin sürdürülebilirliğine katkı sunması

F3. Yatırımcıların herhangi bir endişeye kapılmaması

F4. Yaşama hakkı, eğitim hakkı, seyahat hakkı, düşünce ve fikir hürriyet gibi temel hak ve hürriyetlerin korunması

F5. Kurumlar arası işbirliği yapmanın kolaylaşması

F6. Emniyet birimleri ve vatandaşlar arasındaki iletişimin güçlenmesi

F7. Toplumda var olan yapısal sorunların tespit edilmesine ve bunlara ilişkin çözümler üretilmesine imkân tanınması

Belirlenen öneriler incelendiğinde sistemin işleyişi açıdan fırsatlar barındırdığı görülmektedir. Bu fırsatları şehir güvenliği için birer kazanım olarak görmek mümkündür. Suç oranlarının azalması ilk olarak toplumsal huzurun tesis edilmesine imkân tanırken bireylerin kendilerini daha güvende hissetmelerini sağlamaktadır. Güven ve emniyet ikliminin bir diğer çıktısı ekonomik kalkınmanın önünü açmasıdır. Dolayısıyla yatırımcılar için en önemli koşullar arasında sayılan güvenlik ihtiyacının giderilmesi bir bölgenin ekonomik açıdan kalkınmasına imkân tanımaktadır. Bahsedilen sistemin işleyişi ile birlikte suç önleme konusunda başarılı sonuçlar alınması bireylerin temel hak ve hürriyetlerinin korunmasını teminat altına almaktadır. Ayrıca toplumun tüm katmanlarının sistemin işleyişinde rol almasının hem vatandaşlar ile emniyet birimleri hem de kurumlar arasındaki iletişime olumlu katkıları bulunmaktadır. Bu kapsamda aşağıda yer alan Tablo 44’de fırsatların şehir güvenliğine sağlayacağı kazanım unsurları belirtilerek sistemi işleyişi için sağlayacağı avantajlar belirtilmiştir.

Tablo 44
Fırsatların Şehir Güvenliği için Sağlayacağı Kazanım Unsurları

F1, F2, F3, F7	<i>Kazanım Unsurları</i>	<i>Oluşan güven ve huzur ortamının şehrin ekonomik ve sosyal yönden gelişmesine ve sürdürülebilirliğine katkı sunması</i>
F4		<i>Temel hak ve hürriyetlerin herhangi bir engelleme ile karşılaşmadığı şehir hayatı sunması</i>
F5, F6		<i>Koordinasyon ile çözüm için ortaklıklar kurulmasına ve halkın polise olan güveninin artmasını sağlaması</i>

Tehditler

T1. Teknolojik ilerleme açısından Türkiye'nin Dünya'daki gelişmelerden uzak kalması

T2. Verilerin gizliliği ve mahremiyeti açısından eleştirilebilecek yönlerinin bulunması

T3. Kontrol ve denetim aygıtlarının toplumu endişelendirmesi

T4. İhtiyaç duyulan personel sayısının zamanla azalmasının bireylerin işini kaybetme olasılığını gündeme getirmesi

T5. Sistemin siber saldırılara maruz kalabilmesi

T6. Üçüncü şahısların kişisel verileri ele geçirme riskinin bulunması

Son olarak tespit edilen önerilere genel olarak bakıldığında içerisinde bazı tehditleri barındırdığını söylemek mümkündür. Türkiye'nin teknolojik olarak gelişmiş ülkeleri uzaktan takip etmesi bunun başında gelmektedir. Çünkü her ülkenin kendi şehir güvenlik sistemini geliştirmesi önemli bir koşul olarak görülmektedir. Diğer bir konu da verilerin gizliliği ve mahremiyeti açısından sakıncaları bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak denetim ve gözetleme mekanizmasının toplumda endişeye yol açabilmektedir. Ayrıca sistem zamanla insan kaynağına olan ihtiyacı azaltması gibi bir takım sonuçları bulunmaktadır. Siber saldırılara açık olan sistemin kişisel verilerin ele geçirilmesi gibi sonuçları bulunmaktadır. Bu kapsamda aşağıda yer alan Tablo 45'de tehditlerin şehir güvenliği için sebep olduğu dezavantajları ortadan kaldırmaya yönelik olarak önleyici unsurlar tespit edilmiştir.

Tablo 45
Tehditler için Önleyici Unsurlar

T1, T5	<i>Önleyici Unsurları</i>	<i>Nitelikli insan kaynağı yetiştirme ve bu kaynağın katma değeri yüksek ürünler üretilmesiyle gelişmiş ülkeler seviyesine yükselme</i>
T2, T6		<i>Sistemi dış saldırılardan koruyabilecek bir siber ağının kurulması</i>

T3, T4		<i>Toplumda oluşabilecek endişelere karşı insanların günün koşullarına adapte edilmesi ve işgücü piyasası için yeni alanların açılması</i>
---------------	--	--

6.3.4. Model Önerisini Oluşturan Alt Sistemlerin Değerlendirilmesi

Modelin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için Şekil 11’de belirtilen alt sistemler üzerine inşa edilmesi gerekmektedir. Her bir alt sistemin bünyesinde de bir sistem yer almaktadır. Dolayısıyla bu sistemci yaklaşımı tek başına ele almak da ayrı bir araştırma konusu olarak görülebilir. Bu kapsamda yalnızca belirlenen alt sistemler ele alınarak SWOT analizinde belirlenen zayıf yönler ve tehdit unsurlarının hangilerini ortadan kaldıracılabileceği tablo eşliğinde verilecektir. Bazı sistemlerin birden fazla zayıf yön ve tehdit unsurunu elimine ettiği görülmüştür. Bu durum onların içerisinde yer aldıkları sistemlerle beraber ortak çalışması ile ortadan kaldırılabilceği anlamına gelmektedir.

Şekil 11. Modelin Alt Sistemleri

Kademelenme Sistemi

Yerleşim yerleri arasındaki hiyerarşi ile insanoğlunun organizma yapısı arasındaki benzerlikle bir analogi kurmak mümkündür. İnsanın ek küçük yapı taşı nasıl ki hücre ise yerleşim birimlerinin en küçük yapı taşı mahalledir. Bu bakış açısıyla bir insan vücudunun sağlıklı şekilde varlığını koruyabilmesi nasıl hücrenin sağlığına bağlı ise bir ülkenin ulusal çapta güvenliği de mahallenin güvenliğine bağlıdır. Dolayısıyla bir hücre kendini dış tehditlerden koruyabildiği ölçüde doku ve organlar sağlıklı ise mahalle de kendini dış tehditlerden koruduğu müddetçe güvenlidir. Mahallenin güvenliği semtlerin ve şehirlerin

güvenliği için kaçınılmazdır. Bu yüzden şehir güvenliği çalışmalarında mahalle ölçeğinin göz ardı edilmemesi gerekir.

Bu perspektiften hareketle tezde şehir güvenliği çalışmalarında yerel dinamiklerin önemine dikkat çekilmiştir. Mahalleden başlayan ve onu merkeze alan bir güvenlik yaklaşımının şehirleri hem daha güvenli ve emniyetli hem de daha sürdürülebilir kılacağı ifade edilmiştir. Tablo 46’da kademelenme sisteminin zayıf yönler ve tehdit unsurlarından hangilerini çözümlediği gösterilmiştir.

Tablo 46
Kademelenme Sistemi İçin Çözümler Tablosu

Z (Zayıf Yönler)	Z3, Z4
T (Tehditler)	T3

Hukuk Sistemi

Belirtilen sistemler arasında en önemli fonksiyona sahip olanıdır. Mevzuatın tam ve bütüncül bir anlayış ile düzenlenmesi olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Önerilen modelin sağlıklı ve insan haklarına duyarlı bir şekilde çalışması hukuk sisteminin doğru çalışmasından geçmektedir. Bu kapsamda anayasadan yönetmeliklere kadar tüm mevzuatın sistemin uygulanabilirliğini mümkün kılacak şekilde hazırlanması gerekmektedir. Tablo 47’de hukuk sisteminin zayıf yönler ve tehdit unsurlarından hangilerini çözümlediği gösterilmiştir.

Tablo 47
Hukuk Sistemi İçin Çözümler Tablosu

Z (Zayıf Yönler)	Z1, Z3, Z6, Z7, Z8
T (Tehditler)	T2, T3, T6

Denetim Sistemi

Modelin en önemli diğer bir ilkesi denetim sistemidir. Güvenlik sistemlerinin insan haklarına ve kişisel verilerin gizliliğine duyarlı şekilde yürütülebilmesi denetim sisteminin sağlıklı işleyişine bağlıdır. Güvenlik kaygısının bir sonucu olarak daha fazla kontrol ve gözetim insanların günlük hayatlarındaki gizliliğin ihlal edilmesine yol açabilmektedir. Bu yüzden bağımsız bir denetim mekanizmasıyla uygulanan stratejiler bu bağlamda incelenip emniyet birimlerini ihlallere karşı uyarmalıdır Tablo 48’de denetim sisteminin zayıf yönler ve tehdit unsurlarından hangilerini çözümlediği gösterilmiştir.

Tablo 48.
Denetim Sistemi İçin Çözümler Tablosu

Z (Zayıf Yönler)	Z1, Z3, Z4, Z6, Z7
T (Tehditler)	T2, T3,T5, T6

Yönetişim Sistemi

Yönetime katılım en önemli ilkelerden bir diğeridir. Toplumun içerisinde yer alan tüm paydaşların güvenlik bürokrasisi ile kuracağı iletişim sistemin işleyişine olumlu katkılar sunabilmektedir. Yerleşim yerinde hizmet sunan tüm kamu ve özel kuruluşları ile yerel halkın şehir güvenliği sürecine dahil olması hem toplumsal bir farkındalığın oluşmasına hem de yapısal sorunların tespit edilebilmesine imkân tanımaktadır. Öte yandan yapay zekâ temelli bir modelin vatandaşlar tarafından kabul görmesini de sağlamaktadır. Tablo 49’da yönetim sisteminin zayıf yönler ve tehdit unsurlarından hangilerini çözümlediği gösterilmiştir.

Tablo 49
Yönetişim Sistemi İçin Çözümler Tablosu

Z (Zayıf Yönler)	Z1, Z2, Z3, Z4
T (Tehditler)	T2, T3

Teknolojik Adaptasyon Sistemi

Yapay zekâ temelli ve öngörü gücü yüksek olarak kurulması önerilen şehir güvenlik modelinde yapılması gereken en önemli başlıkların başında teknolojik adaptasyon sistemi gelmektedir. Bilgisayar teknolojisinde her geçen gün önemli mesafeler kaydedilmektedir. Bundan dolayı ülkelerin kendi şehir güvenlik sistemlerini buna uygun olarak yenilemesi bir zorunluluk olarak görülmektedir. Sadece bilgisayar teknolojisi ile yetinmeyip internet alt yapısının hızlandırılması, emniyet personelinin veri analizi ve madenciliği konusunda yetiştirilmesi gerekmektedir. Böylece model daha sağlıklı ve etkili bir şekilde işleyebilmektedir. Tablo 50’de teknolojik adaptasyon sisteminin zayıf yönler ve tehdit unsurlarından hangilerini çözümlediği gösterilmiştir.

Tablo 50
Teknolojik Adaptasyon Sistemi İçin Çözümler Tablosu

Z (Zayıf Yönler)	Z2, Z4, Z5,
T (Tehditler)	T1, T2, T4, T5, T6

Kamu Politikası Geliştirme Sistemi

Modelin veri analizine dayanan bir yaklaşımla işleminin sonucunda yapısal sorunların hızlı bir şekilde tespit edilmesi mümkün hale gelmektedir. Hukuk, eğitim, ekonomi, aile ve yerel yönetimleri açısından sorunların anlık veri takipleriyle tespit edilmesi buna ilişkin eylemlerin belirtilmesinin ardından uygulanması gereken kamu politikası adımları tespit edilebilmektedir. Böylece yapısal problemlerin iyileştirilmesine yönelik adımların atılmasına imkân tanınmaktadır. Tablo 51’de kamu politikası geliştirme sisteminin zayıf yönler ve tehdit unsurlarından hangilerini çözümlediği gösterilmiştir.

Tablo 51
Kamu Politikası Geliştirme Sistemi İçin Çözümler Tablosu

Z (Zayıf Yönler)	Z2, Z5, Z7, Z8
-------------------------	----------------

T (Tehditler)

T1, T4

Sonuç olarak tespit edilen her bir alt sistem, modelin bütüncül olarak işleyebilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Özellikle alt sistemlerin çözümler açısından ortak noktalarının bulunması ilgili zayıf ve tehdit unsurlarının ortadan kaldırılmasında alt sistemlerin birlikte çalışması gerektiğini göstermektedir. Aynı zamanda bu alt sistemleri modelin işlevselliğine katkı sunan unsurlar olarak da değerlendirmek mümkündür. Çünkü her bir zayıf ve tehdit unsurunun ortadan kaldırılmasını amaçlayan bu alt sistemler, nihayetinde sistemin sağlıklı bir şekilde işleyişini mümkün kılmaktadır.

7. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

İnsanlık tarihi tarım toplumundan sanayi toplumuna; sanayi toplumundan da bilgi toplumuna uzanan bir süreçten geçmiştir. Her bir aşama üretim yöntemlerinin değişmesine ve toplumları derinden etkilenmesine yol açmıştır. 1950’li yıllarla beraber bilgi toplumunun ortaya çıkışı bilgi sektörü, üretimi ve sermayesi gibi konuları gündeme taşımıştır. Bilgi toplumunun günümüzdeki haline kavuşmasında dört aşama halinde gerçekleşen endüstri devrimleri etkili olmuştur.

18. yüzyılda gerçekleşen Birinci Endüstri Devrimi su ve buhar enerjisinin mekanik üretimde kullanılması ile incelenmektedir. İkinci Endüstri Devrimi’nin temel özelliği elektrik enerjisine dayanan seri üretime geçilmesidir. Üçüncü Endüstri Devrimi üretim otomasyonunun yükselmesiyle açıklanmaktadır. Son olarak Dördüncü Endüstri Devrimi fiziksel ve dijital sistemler arasında bağlantı kurmaya yarayan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Endüstri 4.0 olarak nitelendirilen bu dönem, toplumları sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan etkilemektedir. Bu durum şehirler için de geçerliliğini korumaktadır.

Kırsal yaşamdan daha farklı bir yapıya ve üretim ilişkisine sahip olan şehirlerin kalabalıklaşması ve yeni sorunlarla karşı karşıya kalmasının Endüstri Devrimleri ile yakından ilişkili olduğu görülmektedir. Çünkü bu süreç içgüçü ihtiyacını ortaya çıkarmakta kırsaldan şehre doğru bir göçle sonuçlanmaktadır. Endüstrileşme sonucunda şehre gelen göç ve bunun suça olan etkisi özellikle Chicago Okulu’nun çalışmalarında görülmektedir. Ayrıca küreselleşmenin şehir güvenliği üzerine önemli etkileri bulunmaktadır. Sosyal ve mekânsal açıdan yaşanan ayrışma sonucunda aynı şehir içerisinde “*hem cennet hem de cehennem*” barındırabilmektedir.

Şehirlerde görülen suçlar birbirinden farklı nedenleri bulunmaktadır. Özellikle mekânsal, bireysel, sosyal ve çevresel faktörlerin suçlu davranışı üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. Böylece mağdur, suçlu, zaman ve mekân boyutları bir arada düşünülmektedir. Ayrıca yoksulluk, eğitim eksikliği, alt kültür değerleri, toplumdan yabancılaşma ve uzaklaşma gibi faktörler de bireylerin suça sürüklenmesine neden olabilmektedir.

Öte yandan şehirlerin giderek kalabalıklaşması güvenlik konusu açısından kritik öneme sahiptir. BM raporlarına göre 2050 yılında dünya nüfusunun 2/3’ü şehirlerde

yaşayacaktır. Bir başka deyişle küresel şehir nüfusuna her hafta 1.5 milyon insan eklenmektedir. Dolayısıyla bu durum şehirlerin her geçen gün giderek farklılaşan sorun alanlarıyla karşı karşıya kalmasında önemli derecede etkilidir. Altyapı, ulaşım, çevre, sağlık ve imar gibi sorunların yanı sıra artan suç oranları da dikkate alınmalıdır. Şehir alanlarında emniyet içerisinde, korku ve endişeden uzak yaşamın devam ettirebilmesi için bütüncül bir yaklaşımla stratejilerin geliştirilmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda suçun önlenmesi için geliştirilen adımları makro ve mikro stratejiler olarak ele almak mümkündür.

Makro stratejiler adalet, ekonomi ve maliye, eğitim, aile ve yerel yönetimler politikaları aracılığıyla yapısal sorunların iyileştirilmesini kapsamaktadır. Bir bakıma bireyi suça yönlendiren genel olumsuzlukların iyileştirilmesi anlamına gelmektedir. Mikro stratejiler bir bölgede suçun artmasının altında yatan spesifik nedenlerle ilgilidir. Dolayısıyla suçla mücadelede birbirlerini tamamlayan iki parça olarak görmek mümkündür. Mikro stratejiler içerisinde durumsal, mağdur odaklı, toplum odaklı, ölçme ve izleme aracılığıyla suç önleme yaklaşımları bulunmaktadır.

Tüm bu stratejileri ve şehirlerin güvenliğini endüstri devrimleriyle beraber düşünmek mümkündür. Çünkü her endüstri devriminin sonucunda farklı suç türleri, teknikleri ve organizasyonlarıyla karşılaşmış ve bunlarla mücadele etmek için yeni stratejileri geliştirilmiştir. Birinci Endüstri Devrimi'nin ardından fabrikaların ortaya çıkışı ve işgücü ihtiyacını karşılamak için şehirlere göç edilmesi hırsızlık ve yağmalama gibi suçlarda önemli bir artışa sebebiyet vermiştir. Bu dönemde ceza hukuku sisteminin geliştirildiği, ilk güvenlik birimlerinin organize edildiği ve ilk modern polis teşkilatlarının kurulduğu görülmüştür. İkinci Endüstri Devrimi'nde genel olarak şehirler hızla büyümüş ve çevrelerinde sanayi bölgeleri kurulmuştur. Bu dönemde özellikle beyaz yakalı suçlarda artış yaşanmış ve suçlu ihbar hatları ortaya çıkmıştır. Kamu yönetiminin yaşadığı değişimden etkilenen polis teşkilatları merkezi ve bürokratik bir yapıya kavuşmuştur. Üçüncü Endüstri Devrimi'nde teknolojiye yaşanan gelişmeler dikkat çekici olmuştur. Suç türleri açısından bakıldığında asayiş suçlarına ek olarak uyuşturucu madde ticaretinin yaşandığı görülmüştür. Suç önleme açısından kameralı gözetleme sistemleri, suç haritaları ve analizlerinden yararlanılmıştır. Bu dönemde özellikle ABD, Yeni Zelanda ve İngiltere gibi ülkelerde coğrafi tabanlı suç analizlerinin yapıldığı

birimlerin ortaya çıktığı görülmüştür. İçinde bulunduğumuz ve Endüstri 4.0 olarak nitelendirdiğimiz bu çağda, siber, organize ve ülkelerin ulusal sınırları aşan suçların işlenmektedir. Bir bakıma daha kompleks suç türlerinin ortaya çıktığı görülmüştür. Bu suç türleriyle mücadele etmek için büyük veri analizi, makine öğrenmesi ve yapay sinir ağlarının kullanıldığı suç önleme stratejileri geliştirilmektedir.

Rusya, Çin ve ABD gibi ülkelere bakıldığında Endüstri 4.0'ın temel unsurlarından şehir güvenliği amacıyla yararlandıkları görülmüştür. Örneğin Rusya, 2011 yılından itibaren bu yöndeki yatırımlara önem vererek veri madenciliği, analizi ve güvenliği başlıkları konusunda kendini geliştirmiştir. İnternette yayınlanan toplumsal normları hedef alan içeriklerin engellenmesine önem verilmiştir. Tüm bu süreç yasal düzenlemelerle desteklenerek hukuki alt yapısı oluşturulmuştur. Bir bakıma ülke güvenlik mekanizmasını veri akışını kontrol ederek sağlamaktadır. Çin kurduğu gözetleme ağının tüm ülke geneline yayılmasına dayanan bir stratejiyi benimsemektedir. Kurulan kameralar yüz tanıma sistemleriyle desteklenerek vatandaşların her anı takip altına alınmaktadır. Bir bakıma toplumu yönetme amacıyla bu sistemler kullanılmaktadır. Ancak uluslararası kurumların raporları Çin'deki sistematik ve orantısız gözetimi insan hakları ihlali olarak değerlendirmektedir. ABD ise daha bütüncül bir perspektifle yapay zekâ ve güvenlik ilişkisine yaklaşmaktadır. Ülkede var olan tüm kurumların doğal tehlikelerden, fiziki tehditlerden, siber saldırılardan, otonom sistemlerden ve biyolojik etkenlerden korunması üzerinde durulmuştur. Bu örnekler özelinde bakıldığında Türkiye için suç önleme stratejileri geliştirme yolunda yapay zekâdan yararlanılmasının başarılı sonuçlar doğuracağı düşünülebilir.

Türkiye'de 2009 ve 2017 yılları arasında cezaevine giren tutuklu ve hükümlü sayısının yaklaşık iki kat arttığı görülmektedir. Bu durum suçla ciddi bir şekilde mücadele edilmesi gerektiğini göstermektedir. Öte yandan toplam suç içerisinde genç nüfus oranının her geçen yıl artması üzerine düşünülmesi gereken bir konudur. Bu problemin altındaki nedenler tespit edilerek kalıcı çözümlerin üretilmesi gerekmektedir. Ayrıca belirli suçların yoğun olarak işlenmesi caydırıcılık yönünden eksiklikler olduğunu düşündürmektedir. Türkiye için çizilen perspektiften hareketle Kocaeli'nin Gölcük ilçesi incelendiğinde temel sorunların hırsızlık, tehdit, hakaret ve yaralama gibi olaylarda yoğunlaştığı görülmüştür. Bu problemlerin çözümü noktasında yukarıda belirlenen stratejilerin yapay zekaya dayalı bir algoritma tarafından suç ile

ilgili birçok verinin analiziyle belirlenen bir model önerilmiştir. Model SWOT analizi ile değerlendirilerek sağlayacağı kazanımlar tespit edilmiştir. Tüm bunlara ek olarak önerilerin zayıf yönleri ve tehditleri açıklanmış bunların ortadan kaldırılması ve/veya iyileştirilmesi noktasında atılması gereken adımlar belirtilmiştir. Model için belirlenen alt sistemlerin modelin işleyişine yapacağı katkı üzerinde durulmuştur. Bu katkıların zayıf yönler ve tehdit unsurlarını ortadan kaldırmaya yönelik etkisi ifade edilmiştir. Böylece şehirlerin sürdürülebilir bir forma kavuşması ile güvenliği arasında ilişki kurulmuştur. Endüstri 4.0'ın temel dinamiklerinden yararlanılması sonucunda, şehirlerdeki suç oranlarının azaltılmasının yaşam alanlarının varlığının daha sağlıklı şekilde korunmasına katkı sunacağı dile getirilmiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Abanoz, İ. N. (2012). *Ekonomik Kriz, Kapitalizm ve Suç*. İstanbul: Legal Yayıncılık.
- Adler, A. (1999). *Cinsiyetler Arasında İşbirliği*. İstanbul: Payel Yayınları.
- Adler, F., Mueller, G. O., & Laufer, W. S. (1995). *Criminology*. New York: McGraw-Hill.
- Afacan, M. (2007). Local Policing: Using Community Policing Principles as a Tactic in the Time of Terror. H. Durmaz, B. Sevinc, A. S. Yayla, & S. Ekici içinde, *Understanding and Responding to Terrorism* (s. 252-259). Amsterdam: IOS Press.
- Akers, R. L. (2000). *Criminology Theories: Introduction, Evaluation, and Application*. Los Angeles, CA: Roxbury Publishing Company.
- Akıncı, F. S. (2009). *Kriminoloji*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Akıncı, Y., & Atakan, T. (1968). *Psikolojik-Pedagojik ve Hukuki Yönleriyle Suça Giden ve Suç İşleyen Çocuklar*. İstanbul: Mim Yayınları.
- Akkor, M. (2018). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Gölçük Tersanesi'nin Yapım Süreci. *Uluslararası Çoban Mustafa Paşa ve Kocaeli Tarihi-Kültür Sempozyumu*, (s. 925-968). Kocaeli.
- Aksoy, E. (2007). Suç ve Güvenli Kent Yaklaşımı. *Kent ve Suç Dosyası 06* (s. 11-16). içinde Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi.
- Al, H. (2002). *Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi*. Ankara: Bilimadamı Yayınları.
- Alaç, A. E., & Çalı, H. H. (2011). Yerel Yönetimler ve Suç Önleme. *Suç Önleme Sempozyumu* (s. 258-265). Bursa: Emniyet Müdürlüğü Yayınları.
- Albrecht, J., & Pingel, J. (2005). GIS as a Communication Process: Experiences from the Milwaukee COMPASS Project. F. Wang içinde, *Geographic Information Systems and Crime Analysis* (s. 1-23). London: Idea Group Publishing.
- Altunbaş, F. (2011). Toplum Destekli Polislikte Yeni Bir Boyut Suç ve Suçlarla Mücadelede Sosyal Medya Platformları. *Suç Önleme Sempozyumu* (s. 361-371). Bursa: Emniyet Müdürlüğü Yayınları.
- Alyot, H. (1947). *Türkiye'de Zabıta, Tarihi Gelişimi ve Bugünkü Durumu*. Ankara: Kanaat Basımevi.

- Ataç, E. (2007). Suçun Kentsel Mekândaki Algısı; Güvensizlik Hissi. *Kent ve Suç Dosyası 06* (s. 16-23). içinde Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi.
- Ataç, E. (2008). Kent, Güvenlik ve Güvenli Kent Planlaması; Bursa Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi FBE.
- Bahar, H. İ. (2006). Mağdur Bilimi. H. İ. Bahar içinde, *Suç Mağdurları* (s. 1-20). Ankara: Adalet Yayınları.
- Bahar, H. İ. (2011). *Sosyoloji*. İstanbul: Akademik Hayat.
- Bal, H. (1999). *Kent Sosyolojisi*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Bariloche, S. (1974). *Limits to Poverty*. Argentina: Bariloche Foundation.
- Barlow, H. D. (1993). *Introduction to Criminology*. USA: Harper Collins College Pub.
- Baybura, İ. (1971). *Amerika - Tarihçesi, Türk - Amerikan Münasebetleri Gezi Notları*.
- Bendett, S. (2018). The Development of Artificial Intelligence in Russia. N. D. Wright içinde, *AI, China, Russia and The Global Order: Technological, Political, Global and Creative Perspectives* (s. 161-169). Washington, DC: Department of Defense United States of America.
- Bergqwist, M. (2001). *Survey Methods-a Means of Providing Information on Economic Crime*. BRÂ-Report.
- Beşe, E. (2013). Toplum ve Problem Odaklı Suç Önleme . F. Tepecik içinde, *Suç Önleme Modelleri* (s. 128-145). Eskişehir: AÖF Yayınları.
- Brown, D. E. (1998). The Regional Crime Analysis Program (RECAP): A Framework for Mining Data to Catch Criminals. *SMC'98 Conference Proceedings* (s. 2848-2853). San Diego: IEEE.
- Bruin, J. S., Cocx, T. K., Kusters, W. A., Laros, J. F., & Kok, J. N. (2006). Data Mining Approaches to Criminal Career Analysis. *Proceedings of the Sixth International Conference on Data Mining* (s. 171-177). Hong Kong: ICDM.
- Buendia, H. G. (1989). *Urban Crime: Global Trends and Policies*. New York: United National University.
- Buzan, B. (1983). *People States and Fear The National Security Problems in International Relations*. Brighton: Wheatsheaf Books.
- Buzan, B., Waever, O., & Wilde, J. d. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner.
- Cheloukhine, S. (2017). *Policing in Russia: Combattin Corruption Since the 2009 Police Reform*. Cham: Springer.

- Chen, H., Chung, W., Qin, Y., Chau, M., Xu, J. J., Wang, G., Atabakhsh, H. (2003). Crime Data Mining: An Overview and Case Studies . *International Conference Proceeding Series* (s. 1-4). ACM.
- Ciceralli, E. E., & Ciceralli, L. K. (2016). Çevre ve Suç: Şehir Güvenliğini Arttırmada Çevre Psikoloji Yaklaşımı. *İstanbul Güvenlik Konferansı*. İstanbul.
- Clarke, R. V. (1997). *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies*. Guilderland, NY: Harrow and Heston Publishers.
- Clarke, R. V., & Eck, J. E. (2005). *Crime Analysis for Problem Solvers in 60 Small Steps*. Department of Justice. USA: Community-Oriented Policing Services (COPS).
- Clarke, R. V., & Newman, G. R. (2007). Understanding and Responding to Terrorism Phenomenon: A Multi-Dimensional Perspective. O. Nikbay, & S. Hancerli içinde, *Understanding and Responding to Terrorism Phenomenon: A Multi-Dimensional Perspective* (s. 285-297). Amsterdam: IOS Press.
- Conquest, R. (1970). *The Human Cost of Soviet Communism: Prepared for the Subcommittee to Investigate the Administration of the Internal Security Act and Other Internal Security Laws*. Washington: U.S. Government Print Office.
- Cronon, W. (1991). *Nature's Metropolis: Chicago and The Great West*. New York: University of Washington.
- Crowe, T. (2000). *Crime Prevention through Environmental Design: Applications of Architectural Design and Space Management Concept*. UK: Butterworth-Heinemann: Oxford.
- Cullen, F. T., & Agnew, R. (1999). *Criminological Theory: Past to Present*. Las Angeles, CA: Roxbury Publishing Company.
- Çakar, B. (2011). Factors of Affecting Police Officers Acceptance of GIS Technologies: A Study of the Turkish National Police. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Texas: University of Texas.
- Daily, G. C., & Ehrlich, P. R. (1996). Socioeconomic Equity, Sustainability, and Earth's Carrying Capacity. *Ecological Applications*, 6(4), 991-1001.
- Demirbaş, T. (2005). *Kriminolojiye Giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Department of Economic and Social Affairs. (2014). *World Urbanization Prospects 2014 Revision*. New York: United Nations.
- Develioğlu, F. (2003). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*. İstanbul: Aydın Kitabevi.
- Ding, J. (2018). The Interests Behind China's AI Dream. N. D. Wright içinde, *AI, China, Russia, and the Global Order: Technological, Political, Global, and Creative Perspectives* (s. 37-41). Washington, DC: Department of Defense United States of America.

- Dinler, V. (2006). Mağduriyet Kavramına Çok Yönlü Yaklaşım. H. İ. Bahar içinde, *Suç Mağdurları* (s. 49-71). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Doğan, H. İ., & Sevinç, İ. (2011). Suç Teorileri ve Şehir Güvenliği: Bitlis ile İlgili Genel Bir Değerlendirme. *Suç Önleme Sempozyumu* (s. 55-71). Bursa: Bursa Emniyet Müdürlüğü Yayınları.
- Dolu, O. (2011). *Suç Teorileri: Teori, Araştırma ve Uygulamada Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dönmezer, S. (1994). *Kriminoloji*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Drucker, P. F. (1985). *Innovation and Entrepreneurship*. New York: Harper&Row Publications.
- Durkheim, E. (1994). *The Division of Labour in Society*. London: The Macmillan Press.
- Düzgün, Ş. (2007). Suç Olgusuna Teorik Yaklaşımlar ve Disiplinlerarasılık. *Kent ve Suç Dosyası 06* (s. 4-10). içinde Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi.
- Erdem, K. (2017). Yarı Başkanlık ya da Süper Başkanlık: Rusya Federasyonu. S. Gökçimen içinde, *Karşılaştırmalı Hükümet Sistemi (Fransa, Polonya ve Rusya Örnekleri)* (s. 185-243). Ankara: TBMM.
- Ertürk, H. (1997). *Kent Ekonomisi*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- European Commission. (1995). *Green Paper on Innovation*. Luxembourg.
- European Forum For Urban Security. (2012). *Security, Democracy and Cities: The Manifesto of Aubervilliers and Saint-Denis*. Paris.
- Fausett, L. (1993). *Fundamentals of Neural Networks Architectures, Algorithms and Applications*. Texas: Pearson.
- Felson, M. (1996). Situational Crime Prevention. C. Peter, & S. Larry içinde, *Readings in Contemporary Criminological Theory* (s. 23-25). Boston: Northeastern University Press.
- Felson, M., & Clarke, R. V. (1998). Opportunity Makes the Thief: Practical Theory for Crime Prevention. B. Web içinde, *Police Research Series Paper 98*. London: Police Research Series.
- Fındıklı, R. (1999). Osmanlı Devletinde Güvenlik ve Polis. G. Eren içinde, *Osmanlı* (Cilt 6, s. 295-300). Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Fischer, S. (2014). Challenges of Internet of Services. W. Wahlster, H.-J. Grallert, S. Wess, H. Friedrich, & T. Widenka (Dü) içinde, *Towards the Internet of Services: The THESEUS Research Program* (s. 15-27). Berlin: Springer.

- Galeano, E. (1983). *Latin Amerika'nın Kesik Damarları*. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Geisberger, E., & Broy, M. (2012). *AgendaCPS Integrierte Forschungsagenda Cyber-Physical Systems acatech STUDIE*. Munich: Deutsche Akademie Der Technikwissenschaften.
- Geleri, A. (2012). *Polisin Önleyici Görev ve Yetkileri*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Geleri, A. (2013). Mağdur Odaklı Suç Önleme Yaklaşımları. F. Tepecik içinde, *Suç Önleme Modelleri* (s. 82-103). Eskişehir: AÖF Yayınları.
- Gibbons, D. C. (1968). *Society, Crime and Criminal Careers: Introduction to Criminology*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınları.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gilmour, A., & Barclay, J. (2008). Developing Geographical Information Systems and Crime Mapping Tools in New Zeland. S. Chainey, & L. Thompson içinde, *Crime Mapping Case Studies Practice and Research* (s. 3-9). West Sussex: Wiley Publications.
- Glaser, D. (1970). *Crime in the City*. Santa Barbara: Harper & Row.
- Goold, B. J. (2002). Public Area Surveillance And Police Work: The İmpact Of CCTV On Police Behaviour And Autonomy. *Surveillance & Society*, 1(2), 191-2003.
- Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü. (2018). *2017-2018 Yılları [1 Ocak - 30 Eylül] Karşılaştırmalı Brifing*.
- Gül, S. K. (2011). Polis Yönetimi ve Toplum Destekli Polislik. M. Karakaya, & S. Gültekin içinde, *Suçla Mücadele Çağdaş Yaklaşımlar* (s. 1-21). Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Günaydın, Ö. (2014). Türkiye’de Emniyet Teşkilatı’nda Teknolojik Yeniden Yapılanma: Denetim ve Gözetimin Değişen Doğası. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Hagan, J. (1985). *Modern Criminology: Crime, Criminal Behavior, And Its Control*. USA: McGraw-Hill Pub.
- Hakimov, R. (2011). *Rossiyskiy Federalizm: Teoriya i Praktika*. Kazan.
- Harvey, D. (2003). *Sosyal Adalet ve Şehir*. (M. Moralı, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Heritage, M. L. (1992). *Implications of The Third Industrial Revolution on the Elements of National Power and Their Impact on National Security Strategy*. Pennsylvania: USAWC Military Studies Program Paper.

- Hirschi, T. (2002). *Causes of Delinquency*. New Jersey: Transaction Publishers.
- Hoffman, S. (2018). Managing the State: Social Credit, Surveillance and the CCP's Plan for China. N. D. Wright içinde, *AI, China, Russia and The Global Order: Technological, Political, Global and Creative Perspectives* (s. 42-47). Washington, DC: Department of Defense United States of America.
- Holton, R. J. (1999). *Kentler Kapitalizm ve Uygarlık*. (R. Keleş, Çev.) Ankara: İmge Yayınevi.
- Williams III, F. P., & McShane, M. D. (1999). *Criminological Theory*. USA: Prentice Hall.
- İçli, T. G. (1998). *Kriminoloji*. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- İçli, T. G. (2004). *Kriminoloji*. Ankara: Martı Kitap ve Yayınevi.
- İnanç, H., Caner, C., & Bozaslan, B. M. (2015). *Türk Tipi Başkanlık Sistemi Raporu*. Kütahya: Küresel Düşünceler Araştırma Merkezi.
- İsbir, E. G. (1991). *Şehirleşme ve Meseleleri*. Ankara: Gazi Büro Yayınları.
- İsmayilov, E. (2015). *Rusya Güvenlik Stratejisi - 2020 Belgesi*. İstanbul: BİLGESAM.
- Jahic, G., & Akdaş, A. (2007). *Uluslararası Suç Mağdurları Araştırması 2005: İstanbul Hane Halkında Suç Mağduriyeti*. TÜBİTAK Proje Raporu.
- Kagermann, H., Wahlster, W., & Helbig, J. (2013). *Recommendations for implementing the strategic initiative INDUSTRIE 4.0*. Frankfurt: acatech – National Academy of Science and Engineering .
- Kanlı, İ. B. (2015). Kültürel Mirasın Korunması ve Sürdürülebilirlik Arasındaki Paradoks. 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 38. Kolokiyumu Bildiriler Kitabı, (s. 359-376). Ankara.
- Kanlı, İ. B., & Kaplan, B. (2018). Şehirlerin Güvenliğinin Sürdürülebilir Kılınmasında Çevresel Güvenliğin Stratejik Önemi. S. M. Akar., & D. Ş. Eser içinde *Current Debates in Public Finance & Administration*, (s. 121-132). London: IJOPEC Publication.
- Kara, M. (2010). Kent Güvenliği Açısından Mahallenin Önemi: Hatay'da Bir Uygulama. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi SBE.
- Karakaş, E., Karadoğan, S., & Arslan, H. (2003). CBS Ortamlarında Suç Haritalama Teknikleri. 1. Polis Bilişim Sempozyumu, (s. 123-127). Ankara.
- Karğın, V. (2016). Anomi ve Gerilim Teorileri. E. Muş içinde, *Kriminoloji: Suç Teorileri ve Uygulamalar* (s. 59-97). Ankara: Karınca Yayıncılık.
- Karğın, V., & Tosun, H. (2016). Sosyal Güç ve Suç Oluşumu: Çatışma Teorileri. E. Muş içinde, *Kriminoloji: Suç Teorileri ve Uygulamalar* (s. 191-216). Ankara: Karınca Yayınları.
- Kartal, K. S. (1978). *Kentleşme ve İnsan*. Ankara: TODAİE Yayınları.

- Kauzlarich, D., & Barlow, H. D. (2009). *Introduction to Criminology*. New York: Rowman & Littlefield Publishers.
- Kavak, Ç. (2009). Bilgi Ekonomisinde İnovasyon Kavramı ve Temel Göstergeleri. *XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* (s. 617-628). Şanlıurfa: Akademik Bilişim '09.
- Kaya, E. (2008). Kent-Kentleşme ve Kent Yönetimi. E. Kaya, H. Şentürk, O. Danış, & S. Şimşek içinde, *Modern Kent Yönetimi*. İstanbul: Okutan Yayınları.
- Keleş, R. (1972). *100 Soruda Türkiye’de Şehirleşme: Konut ve Gecekondu*. İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Keleş, R. (1984). *Kentleşme ve Konut Politikası*. Ankara: A.Ü.S.B.F. Yayınları.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kerr, J. (2018). The Russian Model of Digital Control and Its Significance. N. D. Wright içinde, *AI, China, Russia and The Global Order: Technological, Political, Global and Creative Perspectives* (s. 55-71). Washington, DC: Department of Defense United States of America.
- Kızılçelik, S. (1996). *Sosyoloji Teorileri-3*. İzmir: Saray Kitapevleri.
- Koçak, A. (2008). Ankara Atatürk Bulvarı’nın Toplumsal ve Mekânsal Üretimi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE.
- Köklü, N., & Büyüköztürk, Ş. (2000). *Sosyal Bilimler İçin İstatistiğe Giriş*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Lab, S. P. (2010). *Crime Prevention, Approaches, Practices and Evolutions*. New Jersey: Anderson Publishing.
- Lerner, D. (1964). *The Passing of Traditional Society*. London: The Free Press.
- Liska, A. E. (1987). *Perspectives on Deviance*. USA: Prentice-Hall.
- Lumbey, F. E. (1924). *Means of Social Control*. New York: Appleton Century Crofts.
- Lutterbeck, D. (2013). *The Paradox of Gendarmeries: Between Expansion, Demilitarization and Dissolution*. London: Geneva Centre for the Democratic Control Armed Forces.
- Macionis, J. J., & Plummer, K. (1998). *Sociology A Global Introduction*. New York: Prentice Hall Europa.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Martindale, D. (1966). *Institutions, Organizations and Mass Society*. Boston: Houghton Mifflin Company.

- Marx, K., & Engels, F. (2011). *Komünist Manifesto ve Komünizmin İlkeleri*. (M. Erdost, Çev.) Ankara: Sol Yayınları.
- McGarrell, E. F. (2007). Intelligence Led Policing as a Framework for Law Enforcement in the 21st Century. H. Durmaz, B. Sevinc, A. S. Yayla, & S. Ekici içinde, *Understanding and Responding to Terrorism* (s. 221-235). Amsterdam: IOS Press.
- Meadows, D. H., Meadows, D. L., Randers, J., & Behrens, W. W. (1972). *Limits to Growth*. New York: Universe Books.
- Morgus, R. (2018). The Spread of Russia's Digital Authoritarianism. N. D. Wright içinde, *AI, China, Russia and The Global Order: Technological, Political, Global and Creative Perspectives* (s. 85-93). Washington, DC: Department of Defense United States of America.
- Naumov, S. Yu. (2011). İstoriya Gosudarstvennogo Upravleniya v Rossii. içinde *Sisteme Gosudarstvennogo Upravleniya* (23-67). Moskova: Forum.
- Newman, O. (1973). *Defensible Space*. London: Architectural Press.
- Newman, O. (1996). *Creating Defensible Space*. Washington: US Department of Housing and Urban Development.
- Öter, G., & Akalın, N. (1993). Paşa Kapısı Cezaevindeki Tutuklu Çocukların Psiko-Sosyal, Sosyo-Kültürel, Ekonomik ve Kriminolojik Özellikleri. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Adliye ve Çocuk Suçluluğu Sempozyumu* (s. 115-126). içinde İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Özaslan, R. K., & Özaslan, K. (2016). Kentsel Suçun Önlenmesinde ve Kent Güvenliğinin Sağlanmasında Belediyelerin Rolü: Bodrum Örneği. *Yerelleşme/Merkezileşme Tartışmaları 9. Kamu Yönetimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (s. 297-310). Ankara: TODAİE.
- Özeren, S., & Cinoğlu, H. (2008). İngiltere. H. H. Çevik içinde, *Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi ve Polis Yönetimi* (s. 219-238). Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Öztemel, E. (2012). *Yapay Sinir Ağlar*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Parker, S. (2004). *Urban Theory and The Urban Experience*. London and New York: Routledge.
- Remington, F.T. (2004). Politics in Russia. G. B. Powell içinde, *Comparative Politics Today* (s. 367-416). Pearson Longman.
- Remini, R. V. (2009). *A Short History of the United States*. New York: HarperCollins Publishers.
- Report of the World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*.

- Perry, A. E. (2010). The Evolution of Police Organizations and Leadership in the United States: Potential Political and Social Implications. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Boston: Northeastern Üniversitesi, Hukuk, Politika ve Toplum Doktora Programı.
- Polat, A., & Gül, S. K. (2009). Kentlerde Güvensizlik Kaygısı: Erzincan Alan Araştırması. V. K. Bilgiç içinde, *Değişik Yönleriyle Yerelleşme* (s. 163-185). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Roskin, M. G. (2011). *Çağdaş Devlet Sistemleri: Siyaset, Coğrafya, Kültür*. (B. Seçilmişoğlu, Çev.) Ankara: Adres Yayınları.
- Rossmo, D. K. (2000). *Geographic Profiling*. Boca Raton: CRC Press LLC.
- Schwab, K. (2016). *Dördüncü Sanayi Devrimi*. (Z. Dicleli, Çev.) İstanbul: Optimist Yayıncılık.
- Scottish Executive Development Department. (2006). *Designing Safer Places*. Scotland: Crown Copyright.
- Semukhina, O. B., & Reynolds, M. K. (2012). *Understanding the Modern Russian Police*. New York: CRC Press.
- Sezal, İ. (1992). *Şehirleşme*. İstanbul: Alternatif Üniversite Yayınları.
- Shoemaker, D. J. (1990). *Theories of Delinquency: An Examination of Explanations of Delinquent Behavior*. USA: Oxford University Press.
- Siegel, C. (1989). *Criminology*. USA: West Publishing.
- Solak, M.C. (2014). Türkiye’de Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Suç Analizi: Sigara Kaçakçılığı Örneği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Polis Akademisi, GBE.
- Sutherland, E. H., & Cressey, D. R. (1996). *Principles of Criminology*. New York: J.P. Lippincott Company.
- Swaine, M. D., & Tellis A. J. (2000). *Interpreting China’s Grand Strategy*. Washington: RAND.
- Şengül, H. T. (1994). 2000’li Yıllara Girerken Türk Kentleşme Yazımı Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Dünya’da ve Türkiye’de Güncel Sosyolojik Gelişmeler* (s. 467-477). içinde Ankara: Sosyoloji Derneği.
- Şimşek, H. (2002) Toplum Destekli Polislik. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi SBE.
- Takçı, H., & Hayta, Ş. (2014). Suç Veri Madenciliği Yardımıyla Hırsızlık Suçları için Kural Çıkarımı. *Elektrik – Elektronik – Bilgisayar ve Biyomedikal Mühendisliği Sempozyumu* (s. 694-699). Bursa: ELECO.

- Taşçı, H. (2012). Toplumsal Sürdürülebilirlik Bağlamında Kentsel Ayrışma, Kapalı Konut Siteleri veya Sivil Lojmanlar Sorunu. *1. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı*, (s. 7-22). Konya.
- Tatlıoğlu, K. (2013). Türk Polis Teşkilatı'nın Yapılanması ve Tarihten Günümüze Üstlendiği Misyon ve Sorumluluk Üzerine Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme . *Tarihte Türk Polis Teşkilatı Sempozyumu* (s. 89-104). Ankara: Polis Akademisi Yayınları
- Tavares, C., & Thomas, G. (2007). *Statistics in Focus: Population and Social Conditions*. Eurostat.
- Tekeli, İ. (1982). *Türkiye'de Kentleşme Yazıları*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Tekeli, İ. (1999). Sürdürülebilirlik Kavramı Üzerine İrdelemeler. içinde. *Prof. Dr. Cevat Geray'a Armağan* (s. 729-746). Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları.
- Tellal, E., & Keskin N.E. (2009). Rusya Federasyonu'nda Kamu Yönetimi. içinde. *Kamu Yönetimi İncelemeleri* (s. 469-543). Ankara: İmge Kitabevi.
- Thio, A. (2006). *Deviant Behavior*. New York: Pearson.
- Thorns, D. C. (2004). *Kentlerin Dönüşümü, Kent Teorisi ve Kentsel Yaşam*. (E. Nal, & H. Nal, Çev.) İstanbul: Soyak Yayınları.
- Tierney, J. (2010). *Criminology: Theory and Context*. London: Pearson Longman.
- Toby, J. (1971). Is Punishment Necessary. S. E. Grupp içinde, *Theories of Punishment*. Bloomington: Indiana University Press.
- Toffler, A. (1980). *The Third Wave: The Classic Study of Tomorrow*. New York: Bantom Books.
- Tolan, B. (1977). *Büyükşehir Sorunlarına Toplu Bir Bakış*. Ankara: Ankara İTİA Yayınları.
- Türk, H. (2004). *Amerikan İmparatorluğu*. İstanbul: Ayhan Matbaacılık.
- Uluslararası Sivil Toplum Destekleme ve Geliştirme Derneği. (2012). *Dünya Ticaret ve Finans Merkezine Doğru İstanbul Kent Güvenliği*. Ankara: USAK&STD.
- UN-HABITAT. (2001). *Special Session of the General Assembly for an Overall Review and Appraisal of the Implementation of the Habitat Agenda*. New York.
- UN-HABITAT. (2005). *UN-HABITAT for Safer Cities 1996-2007*. Nairobi: United Nations Office at Nairobi.
- UN-HABITAT. (2007). *Enhancing Urban Safety and Security Global Report on Human Settlements 2007*. London: Earthscan.

- UN-HABITAT. (2016). *Reviewing the State of Safety in World Cities: Urban Solutions for Crime, Conflict and Insecurity – Safer Cities +20*. Geneva.
- United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development. (2016). *Right To The City and Cities For All*. Quito.
- Vito, G. F., & Holmes, R. M. (1994). *Criminology Theory, Research and Policy*. California: International Thomson Publishing.
- Weber, M. (2010). *Şehir Modern Kentin Oluşumu*. (M. Ceylan, Çev.) İstanbul: Yarıncılık.
- Weisburd, D., & McEwen, T. (1998). Crime Mapping and Crime Prevention. D. Weisburd, & T. McEwen içinde, *Crime Mapping and Crime Prevention: Crime Prevention Studies* (s. 1-23). Monsey, NY: Criminal Justice Press.
- Wilson, J. Q. (1996). *Bürokrasi, Kamu Kuruluşları Neyi, Niçin Yaparlar?* (S. Yalçındağ, Çev.) Ankara: TODAİE Yayınları.
- Winfrey, L. T., & Abadinsky, J. H. (2003). *Understanding Crime*. USA: Wadsworth.
- Wood, A. L. (1974). *Deviant Behavior and Control Strategies*. Lexington: Heath Company.
- World Bank. (2011). *Crime and Violence in Central America: A Development Challenge*.
- Yavuz, Ö., & Tecim, V. (2011). CBS Tabanlı Suç Önleme Çalışmalarında Yapay Sinir Ağları Kullanılarak Mekansal Karar Sistemi Oluşturulması. *Suç Önleme Sempozyumu* (s. 295-309). Bursa: Emniyet Müdürlüğü Yayınları.
- Yücel, M. T. (2003). *Kriminoloji*. Ankara: Başkent Matbaası.

Sürekli Yayınlar

- Ağır, B. (2015). Güvenlik Kavramını Yeniden Düşünmek: Küreselleşme, Kimlik ve Değişen Güvenlik Anlayışı. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11(22), 97-131.
- Ahlgren, B., Hidell, M., & Ngai, E. C. (2016). Internet of Things for Smart Cities: Interoperability and Open Data. *IEEE Internet Computing*, 20(6), 52-56.
- Ahmed, E., Yaqoob, I., Hashem, I. A., Khan, I., Ahmed, A. I., Imran, M., & Vasilakos, A. V. (2017). The Role of Big Data Analytic in Internet of Things. *Computer Networks*(129), 459-471.
- Akbaş, Z. (2011). ABD'nin Ortadoğu Politikalarının Sürdürülebilirliği ve Ortadoğu'da Güç Mücadelesi. *History Studies International Journal of History*, Özel Sayı, 1-18.
- Akhundova, J. (2014). Rusya'da Yerel Yönetimler: Mevcut Durumlar ve Sorunlar. *Avrasya Etüdleri*, 46(2), 39-58.
- Aktaş, A. (2011). Güvenlikleştirme Yaklaşımı ve Türkiye'nin Ulusal Güvenlik Anlayışındaki Dönüşümü. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 7-47.
- Alçın, S. (2016). Üretim İçin Yeni Bir İzlek: Sanayi 4.0. *Journal of Life Economics*(8), 19-30.
- Alkan, M. O. (1998). Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Seçimlerin Kısa Tarihi. *Gorus Mayıs*, 48-61.
- Allen, D. W., & Barzel, Y. (2009). The Evolution of Criminal Law and Police During the Pre-Modern Era. *The Journal of Law, Economics & Organization*, 27(3), 540-567.
- Altay, V., Serin, M., Yarcı, C., & Severoğlu, Z. (2012). Gölcük (Kocaeli/Türkiye) Bitki Örtüsünün Fitoekolojik ve Fitososyolojik Yönden Araştırılması. *Ekoloji*, 21(84), 74-89).
- Altunok, E., & Vural, A. F. (2011). Bilişim Suçlar. *Denetim*(8), 74-84.
- Andreas, P., & Price, R. (2001). From War Fighting to Crime Fighting: Transforming the American National Security State. *International Studies Review*, 3(3), 31-52.
- Artuk, M. E., & Alşahin, M. E. (2015). Hapis Cezalarının ve Cezaevlerinin Tarihi Gelişimi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 297-338.
- Ataç, E., & Gürbüz, D. (2009). Kentsel Mekânda Gelişen Suça Müdahale Etmede Disiplinlerarası Güvenlik Politikaları. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(1), 25-46.
- Ateş, D. (2009). Küresel Şehirlerde Güvenlik Sorunu. *Odtü Gelişme Dergisi*(36), 1-23.
- Ayhan, İ., & Çubukçu, K. M. (2007). Suç ve Kent İlişkisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 30-55.

- Ayhan, İ., & Çubukçu, M. (2007). Suç ve Kent İlişisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 30-55.
- Baldwin, D. A. (2003). Güvenlik Kavramı. *Avrasya Dosyası Güvenlik Birimleri Özel Sayısı*, 9(2), 5-35.
- Bardak, A. (2017). Linking Urban Security and Regional Development: Operationalizing Security - Development Nexus within Regional Development Agencies. *European Journal of Sustainable Development Research*, 2(1), 35-42.
- Başbüyük, O., & Karakuş, Ö. (2010). Sosyal Düzensizlik ve Toplum Destekli Güvenlik Politikaları. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 65-97.
- Beavon, D. J., Brantingham, P. L., & Brantingham, P. (1994). The Influence of Street Networks on the Patterning of Property Offenses. *Criminal Justice Press*, 115-149.
- Bilgiç, V. K., & Karakaya, M. (2002). Türk Polis Teşkilatının Tarihi Gelişimi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 4(1-2), 171-186.
- Birecikli, İ. B. (2011). Amerika'nın Kuruluşu ve ABD-Avrupa İlişkileri. *History Studies International Journal of History*, Özel Sayı, 81-103.
- Birinci, A. (1999). Emniyet Teşkilatında İlkeler. *Polis Bilimleri Dergisi*, 1(3), 9-16.
- Bozlağan, R. (2002). Sürdürülebilir Gelişme Düşüncesine Giriş. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 11(1), 56-72.
- Brauch, H. G. (2008). Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü. *Uluslararası İlişkiler*, 5(18), 1-47.
- Brennan-Galvin, E. (2002). Crime and Violence in an Urbanizing World. *Journal of International Affairs*, 56(1), 123-145.
- Britt, C. L. (1994). Crime and Unemployment among Youths in the United States, 1958-1990: A Time Series Analysis. *The American Journal of Economics and Sociology*, 53(1), 99-109.
- Burkay, S. (2008). Teorik Çerçeve ve Suç. *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar Dergisi*, 2(4), 1-15.
- Cohen, A. K. (1965). The Sociology of The Deviant Act: Anomie Theory and Beyond. *American Sociological Review*, 30(1), 5-14.
- Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608.
- Coşkun, M. B. (2015). Güvenlik Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme: Türkiye ve İran. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, (4), 5-30.

- Cömertler, N., & Kar, M. (2007). Türkiye'de Suç Oranının Sosyo-Ekonomik Belirleyicileri: Yatay Kesit Analizi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 62(2), 1-17.
- Çakır, E., Sarıhan, Z., & Sarıhan, N. Ö. (2014). Yerel Yönetimlerde Suç Önleme Politikası Olarak Farklılıkların Yönetimi: Seferihisar Belediyesinde Bir Uygulama. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(Özel Sayı 1), 227-231.
- Çakmak, C. (2015). Suçu Açıklayan Sosyo-Ekonomik Temelli Yaklaşımlar. *International Journal of Political Science Researches*, 1(1), 1-49.
- Çakmak, C. (2015). Suçun Belirleyici Olarak Başlıca Ekonomik Risk Faktörleri. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(4), 125-184.
- Çalı, H. H. (2012). Avrupa Kentsel Şartı Çerçevesinde Güvenli Kent ve Yerel Yönetimler. *Türk İdare Dergisi*(475), 9-32.
- Çapar, S. (2010). Kameralı Gözetlemede Toplum Destekli Yaklaşım. *İdarecinin Sesi Dergisi*(142), 88-93.
- Çataloluk, S. (1983). Çocuk Suçluluğu. *Adalet Dergisi*(9), 973-1020.
- Çelik, F. (2018). Kentsel Açık-Yeşil Alanlarda Güvenlik. *Kent Araştırmaları Dergisi*, 9(23), 58-94.
- Çifci, E. (2009). Kapkaç Suçundan Hüküm Giyenlerin Toplumsal Alandan Dışlanma Süreçleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4(4), 406-421.
- Çil, E. (2006). Bir Kent Okuma Aracı Olarak Mekân Dizim Analizinin Kurumsal ve Yöntemsel Tartışması. *YTÜ Mimarlık Fakültesi e-Dergisi*, 1(4), 218-233.
- Çoban, E. (2005). Ülkemizin Modern Bölge ve Güvenlik Konsepti. *Çağın Polisi Dergisi*. (47), 36-38.
- Daily, G. C., & Ehrlich, P. R. (1996). Socioeconomic Equity, Sustainability, and Earth's Carrying Capacity. *Ecological Applications*, 6(4), 991-1001.
- Dalan, Ö. (2016). Adli Vakaların Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Yapay Sinir Ağları ile Tahminlenmesi: İzmir İli Hırsızlık Suçu Örneği. *Adli Tıp Dergisi*, 30(1), 29-40.
- Delice, M. (2015). Polis Teşkilatlanmasının Farklı Ülkelerden Örneklerle Karşılaştırılması. *Türk İdare Dergisi*(481), 433-476.
- Demir, O. Ö., Çelik, A., Çetin, H. C., & Özkan, M. (2011). Giuliani Dönemi New York'unda Suç Neden Azaldı? Suç Önleme Politikalarına Bir Bakış. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 250-264.
- Demiray, M., & Işcan, İ. H. (2008). Uluslararası Sistemde Güvenlik Kavramının Değişimi Ekonomik ve Jeopolitik Arka Planı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(21), 141-170.

- Doğan, Ş., & Türkoğlu, İ. (2007). Hypothyroidi and Hyperthyroidi Detection from Thyroid Hormone Parameters by Using Decision Trees. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 163-169.
- Dolu, O. (2009). Bir Fırsat Olarak Suç: Suçun Durumsal Belirleyicileri, Suç Fırsatları ve Rutin Faaliyetler Teorisi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(2), 1-30.
- Dolu, O., Büker, H., & Uludağ, Ş. (2012). Türk Ceza Adalet Sisteminin Caydırıcılık Kapasitesine İlişkin Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 61(1), 69-106.
- Dolu, O., Uludağ, Ş., & Doğutaş, C. (2010). Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçlar ve Güvenlik Politikaları İlişkisi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 65(1), 57-81.
- Duffield, M. (2010). The Liberal Way of Development and the Development-Security Impasse: Exploring the Global-Life-Chance Divide. *Security Dialogue*, 41(1), 53-76.
- Durusoy, S., Köse, S., & Karadeniz, O. (2008). Başlıca Sosyo Ekonomik Sorunlar Suçun Belirleyici Olarak mı? Türkiye'de İller Arası Bir Analiz. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 172-203.
- Elmacı, S., & Bekdemir, Ü. (2008). Ortaçağ İslam Âleminde Şehir: İbn Haldun'un Şehre Bakışı. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13(19), 73-88.
- Entorf, H., & Spengler, H. (2000). Socioeconomic and Demographic Factors of Crime in Germany: Evidence From Panel Data of the German States. *International Review of Law and Economics*, 20(1), 75-106.
- Es, M., & Ateş, H. (2004). Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (48), 205-248.
- Faller, C., & Feldmüller, D. (2015). Industry 4.0 Learning Factory for Regional SMEs. *The 5th Conference on Learning Factories-Procedia*, (32), 88-91.
- Fernandez-Gago, C., Moyano, F., & Lopez, J. (2017). Modelling Trust Dynamics in the Internet of Things. *Information Sciences*, (396), 72-82.
- Friday, P. C. (1998). Crime and Crime Prevention in China. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 14(3), 296-314.
- Gabriel, M., & Pessl, E. (2016). Industry 4.0 and Sustainability Impacts: Critical Discussion of Sustainability Aspects With A Special Focus on Future of Work and Ecological Consequences. *Annals of The Faculty of Engineering Hunedoara - International Journal Of Engineering*, 14(2), 131-136.
- Galeotti, M. (2012). Purges, Power and Purpose: Medvedev's 2011 Police Reforms. *The Journal of Power Institutions in Post-Soviet Societies*, 13, 1-35.

- Geleri, A. (2004). Suç Mağduriyeti ve Polis: Olaylara Müdahale Eden Polisin Suç Mağduriyetiyle İlişkisi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(1-2), 53-82.
- Gökulu, G. (2010). Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), 209-226.
- Göver, İ. H., & Şenol, D. (2017). Toplumsal Bir Olgu Olarak Suç: Sosyolojik Bir Analiz. *Journal of Current Research on Social Sciences*, 7(2), 191-208.
- Güllüpnar, F. (2012). Kent Sosyolojisi Kuramları Üzerine Bir Literatür Değerlendirmesi. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 21(3), 1-29.
- Gülmez, M. (1983). Polis Örgütünün İlk Kuruluş Belgesi ve Kaynağı. *Amme İdaresi Dergisi*, 16(4), 3-15.
- Gümüş, E. (2004). Crime in Urban Areas: An Empirical Investigation. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 4(7), 98-109.
- Günay, D. (2002). Sanayi ve Sanayi Tarihi. *Mimar ve Mühendis Dergisi*(31), 8-14.
- Hand, D. J. (1998). Data Mining: Statistic and More? *The American Statistician*, 52(2), 112-118.
- Hay, D. (1980). Crime and Justice in Eighteenth and Nineteenth Century England. *Crime and Justice*, 2, 45-84.
- Herbert, D. T., & Hayde, S. W. (1985). Environmental Criminology: Testing Some Area Hypotheses. *Transactions of the Institute of British Geographers, New Series*, 10(3), 259-274.
- Hofmann, E., & Rüşch, M. (2017). Industry 4.0 and The Current Status as well as Future Prospects on Logistics. *Computers in Industry*(89), 23-34.
- Işıқтаç, Y. (2013). Ceza Adaleti Açısından Hapis Cezası ve Rehabilitasyon İlişkisi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 71(1), 625-638.
- Ivanov, D., Dolgui, A., Sokolov, B., Werner, F., & Ivanova, M. (2016). A Dynamic Model and A Algorithm for Short-Term Supply Chain Scheduling in The Smart Factory Industry 4.0. *International Journal of Production Research*, 54(2), 386-402.
- İçli, T. (1987). Adam Öldürme Olayında Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Faktörlerin Önemi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 21-44.
- Jacobs, P. (1999). Data Mining: What General Managers Need to Know. *Harvard Management Update*, 4(10), 8-9.
- Kahraman, M. D. (2014). İnsan İhtiyaçları ve Mekansal Elverişlilik Kavramları Perspektifinde Yaşanılabilirlik Olgusu ve Mekansal Kalite. *Planlama Dergisi*, 24(2), 74-84.

- Kalfa, C. (2011). Kamu Yönetimi Disiplininin Gelişimi ve Kimlik Tartışmaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 403-417.
- Kanlı, İ. B. (2016). An Alternative Perspective to "the Owenite Movement" Window to Sustainable Cities: "Neighbourhood Cooperatives". *European Journal of Sustainable Development*, 5(3), 371-382.
- Kanlı, İ.B. (2016). Sürdürülebilir Gelişmeyi Sağlamada Stratejik Bir Araç: Mahalle Kooperatifleri. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 25(3), 1-34.
- Kanlı, İ. B., & Kaplan, B. (2018). Kentsel Güvenliğin Sürdürülebilirliğinde İleri Teknolojilerin Kullanılması: Coğrafi Bilgi Sistemleri. *TESAM Akademi Dergisi*(Yerel Yönetimler Özel Sayısı), 143-186.
- Kara, T. (2011). Chicago Okulu: Chicago'ya Özgü Bir Perspektif. *Sosyoloji Dergisi*, 3(22), 367-383.
- Karasu, M. A. (2012). Kent ve Suç Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 13(2), 175-193.
- Karluk, A. J. (2009). Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki Milliyetlerin Dağılımı ve Etno-Demografik Özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 11, 63-90.
- Kaynar, O., & Taştan, S. (2009). Zaman Serisi Analizinde MLP Yapay Sinir Ağları ve Arıma Modelinin Karşılaştırılması. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33(2), 161-172.
- Kaypak, Ş. (2013). Çevresel Güvenlik ve Sınıraşan Çevre Suçları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(38), 11-22.
- Keleş, R. (2005). Kent ve Kültür Üzerine. *Mülkiye Dergisi*, 29(246), 9-18.
- Khan, N., Ahmed, J., Nawaz, M., & Zaman, K. (2015). The Socio-Economic Determinants of Crime in Pakistan: New Evidence on an Old Debate. *Arab Economics and Business Journal*, 10, 73-81.
- Kızmaz, Z. (2003). Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 279-304.
- Kızmaz, Z. (2004). Öğrenim Düzeyi ve Suç: Suç - Okul İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 291-319.
- Kızmaz, Z. (2005). "Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyelleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29(2), 149-174.
- Kızmaz, Z. (2005). Ceza veya Kriminal Yaptırımın Suç Oranları Üzerindeki Caydırıcı Etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 210-231.

- Küçükşahin, A. (2006). Güvenlik Bağlamında, Risk ve Tehdit Kavramları Arasındaki Farklar Nelerdir ve Nasıl Belirlenmelidir? *Güvenlik Stratejileri Dergisi*(4), 7-40.
- Laudante, E. (2017). Industry 4.0, Innovation and Design: A New Approach for Ergonomic Analysis in Manufacturing System. *The Design Journal*, 20(1), 2724-2734.
- Lee, J., Ardakani, H. D., Yang, S., & Bagheri, B. (2015). Industrial Big Data Analytic and Cyber-Physical Systems for Future Maintenance & Service Innovation. *Procedia CIRP*, 38, 3-7
- Lee, J., Kao, H.-A., & Yang, S. (2014). Service Innovation and Smart Analytic for Industry 4.0 and Big Data Environment. *Procedia CIRP*(16), 3-8.
- Lewis, D. A. (1996). Crime and Community: Continuities, Contradictions and Complexities. *Cityscape: A Journal of Policy Development and Research*, 2(2), 95-120.
- Loeber, R., & Stouthamer-Loeber, M. (1986). Family Factors and Predictors of Juvenile Conduct Problems and Delinquency. *Crime and Justice*, 7, 29-149.
- Ma, Y. (2000). A Research Note on History of the Chinese Police. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 24(1), 115-123.
- Maclaren, V. W. (1996). Urban Sustainability Reporting. *Journal of the American Planning Association*, 62(2), 184-202.
- Madowcroft, J. (1997). Planning, Democracy and the Challenge of Sustainable Development. *International Political Science Review*, 18(2), 167-189.
- Maslow, A. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Merton, R. K. (1938). Social Structure and Anomie. *American Sociological Review*, 3(5), 672-682.
- Mortimer, E. (1992). European Security After The Cold War. *Adelphi Papers*, 32(271), 2-72.
- Necefoğlu, H. (2017). Rusya'nın Yeni Jeostratejisi ve Uluslararası Güvenlik. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 4(12), 1-14.
- Öcal, B. (2009). 12 Eylül'den 28 Şubat'a Darbe Söylemlerindeki Değişimin Analizi. *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar Dergisi*, 1(4), 1-62.
- Özcan, A. B. (2011). Uluslararası Güvenlik Sorunları ve ABD'nin Güvenlik Stratejileri. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 11(22), 445-465.
- Özer, M. A. (2012). Bir Modern Yönetim Tekniği Olarak Algılama Yönetimi ve İç Güvenlik Hizmetleri. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi* (33), 147-180.
- Özgür, E., & Erciyes, E. (2017). Kamu Yönetiminde Yaşanan Dönüşümlerin İç Güvenlik Sektörüne Yansımaları. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 6(1), 79-110.

- Özkan, M., Al, A., & Yavuz, S. (2018). Uluslararası Politik Ekonomi Açısından Dördüncü Sanayi-Endüstri Devrimi'nin Etkileri ve Türkiye. *Siyasal Bilimler Dergisi*, 1(1), 1-30.
- Öztekin, A. (2015). Devletin Asli ve Sürekli Görevleri (Temel Kamu Hizmetleri) ve Özellikleri. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*(30), 10-19.
- Öztürk, M. (2004). Kur-an, Kitab-ı Mukaddes ve Sümer Mitolojisinde Hâbil-Kâbil Kıssası. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(1), 147-164.
- Paris, R. (2001). Human Security: Paradigm Shift or Hot Air. *International Security*, 26(2), 87-102.
- Polat, A. (2008). Suç İstatistiklerine İlişkin Sorunlar ve Öneriler. *Polis Bilimleri Dergisi*, 10(1), 37-61.
- Polat, A., & Gül, S. K. (2010). Kriminoloji Araştırmalarında Mağdur Anketlerinin Yeri ve Önemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1290-1310.
- Porter, M. E. (1990, March-April). The Competitive Advantage of Nations. *Harvard Business Review*, 74-91.
- Ratner, R. (1989). Critical Criminology: A Splendid Oxymoron. *Journal of Human Justice*, 1(1), 3-8.
- Reiss, A. J. (1992). Police Organization in the Twentieth Century. *Crime and Justice*, 47, 51-97.
- Reiss, A. J. (1992). Police Organization in the Twentieth Century. *Modern Policing*, 15, 51-97.
- Rençber, A. (2012). İslam Fethinden Irak Selçuklularının Yıkılışına Kadar Kazvîn'in Siyasi Tarihi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 225-265.
- Rothschild, E. (1995). What Is Security? *Daedalus*, 124(3), 53-98.
- Rudtsch, V., Gausemeier, J., Gesing, J., & Peter, S. (2014). Pattern-based Business Model Development for Cyber Physical Production Systems. *Procedia CIRP*(25), 313-319.
- Sacala, I. S., Moisescu, M. A., Dumitrache, I., Aurel, C., & Caramihai, M. S. (2015). Cyber Physical Systems Oriented Robot Development Platform. *Procedia Computer Science*(65), 203-209.
- Sanchez, B. B., Alcarria, R., Martin, D., & Robies, T. (2015). A Framework for Developing Traceability Solutions in Small Manufacturing Companies. *Sensors*, 15(11), 29478-29510.
- Sankır, H. (2014). Gençlerin Sapmış Suçlu Davranışlara Yönelmelerinde Benlik Saygısının Etkisi: Lise 11. Sınıf Örneği. *Turkish Studies*, 9(2), 1311-1333.

- Savaş, S., Topaloğlu, N., & Yılmaz, M. (2002). Veri Madenciliği ve Türkiye'deki Uygulama Örnekleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 11(21), 1-23.
- Schlick, J., Stephan, P., & Zühlke, D. (2012). Produktion 2020: Auf dem Weg zur 4. industriellen Revolution. *IM - Fachzeitschrift für Information Management und Consulting*, 27(3), 26-33.
- Serter, G. (2013). Şikago Okulu Kent Kuramı: Kentsel Ekolojik Kuram. *Planlama Dergisi*, 23(2), 67-76.
- Severoğlu, Z., Altay, V., Özyiğit, İ. İ., Keskin, M., Serin, M., Yarcı, C., Yaşar, Ü., & Demir, G. (2011). Some Ecological Characteristics and the Flora of Gölcük District and its Environs. *Scientific Research and Essays*, 64(4), 847-875.
- Seyhan, K., & Eryılmaz, M. B. (2004, Bahar). Gelişmiş Ülkeler ve Türkiye Uygulamasında Suç Önleme Stratejileri. *Liberal Düşünce*, 5-34.
- Stock, T., & Seliger, G. (2016). Opportunities of Sustainable Manufacturing in Industry 4.0. *Procedia CIRP*(40), 536-541.
- Sucu, İ. (2011). Gözetim Toplumunun Karşı Ütopya Yüzü: İktidar Güçleri Ve Ötekiler. *Atatürk İletişim Dergisi*(2), 125-140.
- Şeker, G. (2005). Kent Güvenliği Örgütlenmesinde Mahalle ve Çarşı ve Mahalle Bekçileri. *Polis Bilimleri Dergisi*, 7(4), 59-90.
- Şengül, H. T. (2001). Sınıf Mücadelesi ve Kent Mekanı. *Praksis Dergisi*(2), 9-31.
- Tataroğlu, M. (2018). Rusya'da Kolluk Hizmetlerinde Reform: 2010 Sonrası Dönem. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 26-77.
- Tekeli, İ. (1996). Yönetim Kavramı Yanısıra Yönetişim Kavramının Gelişiminin Nedenleri Üzerine. *Sosyal Demokrat Değişim*, 3, 45-54.
- Toker, K. (2018). Endüstri 4.0 ve Sürdürülebilirliğe Etkileri. *Istanbul Management Journal*, 84(29), 51-64.
- Topçuoğlu, T. (2015). Türkiye'de Suçluluğa ve İnfaz Politikalarına İlişkin Veri İhtiyacı. *CKHD*, 3(1), 167-190.
- Topses, M. D. (2013). Eğitim Düzeyi ve Kardeş Sayısının Suç Davranışlarıyla İlişkisi: Çanakkale E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(3), 701-713.
- Türk, S. M. (2015). 20. Yüzyıl Kent Kuramları. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 41-59.
- Türker, Ö. (2013). İslam Felsefesinde Şehir Kavramı: Hakikat Bilgisinin Somutlaşması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*(31), 49-58.

- Ulusoy, A., & Vural, T. (2001). Kentleşmenin Sosyo-Ekonomik Etkileri. *Belediye Dergisi*, 7(12), 8-14.
- Yalçın, O. (2013). Amerika'n Toplumunun Oluşumu ve Güç Merkezi Olma Stratejisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(3), 418-448.
- Yazıcı, E., & Düzkaya, H. (2016). Endüstri Devriminde Dördüncü Dalga ve Eğitim: Türkiye Dördüncü Dalga Endüstri Devrimine Hazır mı? *Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(13), 49-88.
- Yılmaz, A., & Ergün, S. G. (2006). Türkiye'de Şehir Asayiş Suçları: Dağılışı ve Başlıca Özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi*(170), 230-249.
- Yılmaz, N. (2004). Farklılaştıran ve Ayırıştıran Bir Mekanizma Olarak Kentleşme. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*(48), 249-267.
- Yue, X., Cai, H., Yan, H., Zou, C., & Zhou, K. (2015). Cloud-Assisted Industrial Cyber-Physical Systems. *Microprocessors & Microsystems*, 39(8), 1262-1270.
- Zembroski, D. (2011). Sociological Theories of Crime and Delinquency. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 21(3), 240-254.
- Zerenler, M., Türker, N., & Şahin, E. (2007). Küresel Teknoloji, Araştırma-Geliştirme (AR-GE) ve Yenilik İlişkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(17), 653-667.
- Zhao, X., & Tang, J. (2018). Crime in Urban Areas: A Data Mining Perspective. *ACM SIGKDD Explorations Newsletter*, 20(1), 1-12.
- Wakeman, Jr Frederic. (1988). Policing Modern Shanghai. *The China Quarterly*, 115, 408-440.
- Xi, Xiao. (2016). China's National Security: Strategic Challenges and Choices. *China: An International Journal*, 14(1), 171-181.

Diğer Yayınlar

- Aleskerli, A. (2005). *Rusya Federasyonu Anayasası*. <http://www.anayasa.gen.tr/rusya.htm>. (11 Mart 2019).
- Allen, W. D., & Barzel, Y. (2007). The Evolution of Criminal Law and Police During the Industrial Revolution. https://www.researchgate.net/publication/251565616_The_Evolution_of_Criminal_Law_and_Police_During_the_Industrial_Revolution. (21 Ocak 2019).
- Avrupa Konseyi. (1992). *Avrupa Kentsel Şartı*. https://rm.coe.int/168071923d#P12_317 (25 Ekim 2018).
- Bergan, B. (2017). *This Chinese Police Station is Staffed by Artificial Intelligence*. <https://www.weforum.org/agenda/2017/11/this-chinese-police-station-is-staffed-by-artificial-intelligence>. (14 Mayıs 2019).
- Biçer, S. (2018). *Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi: Kimin için Güvenlik, Kimin için Tehdit?* <http://www.bilgesam.org/incele/5737/-amerika-birlesik-devletleri--abd--ulusal-guvenlik-strateji-belgesi--kimin-icin-guvenlik--kimin-icin-tehdit-/#.XOyHJC3BIXo>. (25 Mayıs 2019).
- Brief China of History. (2019). <https://www.engr.psu.edu/xinli/ENGR197/history.pdf>. (27 Mayıs 2019).
- Capgemini Consulting. (2017). *Smart Factories: How can Manufactures Realize the Potential of Digital Industrial Revolution*. https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2017/07/smart_factories-how_can_manufacturers_realize_the_potential_of_digital_industrial_revolution.pdf (9 Ekim 2018).
- Coğrafya Dünyası. (2019). *Çin Halk Cumhuriyeti*. <http://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/cin-halk-cumhuriyeti.htm>. (25 Mayıs 2019).
- Coğrafya Dünyası. (2019). *Amerika Birleşik Devletleri*. <http://www.cografya.gen.tr/siyasi/devletler/amerika.htm>. (25 Mayıs 2019).
- Cronk, T. M. (2019). *DOD Unveils Its Artificial Intelligence Strategy*. <https://dod.defense.gov/News/Article/Article/1755942/dod-unveils-its-artificial-intelligence-strategy/>. (22 Nisan 2019).
- Deloitte. (2014). *Industry 4.0 Challenges and Solutions for the Digital Transformation and Use of Exponential Technologies*. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ch/Documents/manufacturing/ch-en-manufacturing-industry-4-0-24102014.pdf> (15 Ekim 2018).

E., Y. *Kişisel İletişim*, Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 13 Mayıs 2019.

Emniyet Genel Müdürlüğü (2018). Mal Varlığına Karşı İşlenen Suçlar Azaldı. <https://www.egm.gov.tr/haberler/Sayfalar/Malvarlığına-Karşı-İşlenen-Suçlar-Azaldı.aspx>. (25 Aralık 2018).

Etimoloji Türkçe. *Emniyet*. <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/emniyet> (25 Ekim 2018).

Etimoloji Türkçe. *Medeni*. <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/medeni> (9 Ekim 2018).

Executive Office of the President. (2018). *FY 2020 Administration Research and Development Budget Priorities*. <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2018/07/M-18-22.pdf>. (22 Nisan 2019).

G., G. *Kişisel İletişim*, Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 13 Mayıs 2019.

GKS. (2018). *Russia in Figures*. http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/en/figures/population/. (11 Mart 2019).

Gölcük Belediyesi. (2014). *Stratejik Plan 2015-2019*. <https://www.golcuk.bel.tr/upload/tr/dosya/dokumanyonetimi/21/22122014091358-1.pdf>. (26 Mayıs 2019).

Gölcük Belediyesi. (2014a). *Gölcük Şehir Sağlık Profili*. <http://www.skb.gov.tr/wp-content/uploads/2017/01/Golcuk-Sehir-Saglik-Profil-2014.pdf>. (26 Mayıs 2019).

Gölcük Belediyesi. (2019). *Coğrafya*. <https://www.golcuk.bel.tr/tr/icerikdetay/2/26/cografya.aspx>. (27 Nisan 2019).

Gölcük Haritası. (2019). <https://www.google.com/maps/@40.7146436,29.8067377,13z/data=!10m3!1e1!2e18!4e2>. (26 Mayıs 2019).

Gölcük Kaymakamlığı. (2019). *İlçemiz*. <http://www.golcuk.gov.tr/tarihce>. (27 Nisan 2019).

Gölcük Turizm Rehberi. (2019). https://isay2.icisleri.gov.tr/kurumlar/golcuk.gov.tr/ortak_icerik/turizmrehberi.pdf. (14 Mayıs 2019).

Ho, C. K. (2019). *Minority Report-Style Crime Prevention with Artificial Intelligence is Fast Becoming Reality*. <https://www.scmp.com/tech/science-research/article/3004167/minority-report-style-crime-prevention-artificial>. (14 Mayıs 2019).

- Hürriyet. (2001). Kapkaççılık Yasada Gasp Suçu Sayılmıyor. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/kapkaccilik-yasada-gasp-sucu-sayilmiyor-39236551>. (25 Aralık 2018).
- Hürriyet. (2005). Yeni TCK'ya göre Kapkaç'ın Cezası 7 Yıl. <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/yeni-tckya-gore-kapkacin-cezasi-7-yil-38709060>. (25 Aralık 2018).
- Independent. (2017). *China's Security Boss Planning to Use AI to Stop Crime Before It even Happens*. <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/china-ai-crimes-before-happen-artificial-intelligence-security-plans-beijing-meng-jianzhu-a7962496.html>. (16 Nisan 2019).
- Institute for Economics & Peace. (2016). *Global Peace Index*. http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/02/GPI-2016-Report_2.pdf (27 Kasım 2018).
- Karandin, D. (2018, Şubat 3). Smart City and ICT Policy in Moscow. (K. Athar, Röportaj Yapan) <https://www.i-policy.org/2018/02/smart-city-and-ict-policy-in-moscow.html>. (20 Mart 2019).
- Kevin N. Wright. (1993). Family Life and Delinquency and Crime: A Policymakers' Guide to the Literature. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/140517NCJRS.pdf>. (1 Ocak 2019).
- Kingdom of the Netherlands. (2018). *Artificial Intelligence (AI) in Russia*. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj9dHr8YjhAhUsAKHYTfB1QQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.netherlandsworldwide.nl%2Fbinaries%2Fennederlandwereldwijd%2Fdocuments%2Fpublications%2F2018%2F11%2F09%2Fartificialintelligenceinrussia%2Fartificial%2Bintelligence.pdf&usg=AOvVaw3zLlikpEZcjpEu4YGI6hx>. (11 Mart 2019).
- Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. (2019). *Donanma Kenti Gölçük*. <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/golcuk/223>. (26 Mayıs 2019).
- Kocaeli Ticaret Odası. (2013). *Rakamlarla Kocaeli 2013*. https://www.academia.edu/7422971/RAKAMLARLA_KOCAELİ_2013. (26 Mayıs 2019).
- Kocaeli Ticaret Odası. (2014). *Rakamlarla Kocaeli 2014*. https://www.academia.edu/18262249/RAKAMLARLA_KOCAELİ_2014. (26 Mayıs 2019).
- Kocaeli Ticaret Odası. (2016). *Rakamlarla Kocaeli 2016*. <http://koto.org.tr/wp-content/uploads/2017/12/Rakamlarla-Kocaeli-2016.pdf>. (26 Mayıs 2019).

- Kocaeli Ticaret Odası. (2018). *Rakamlarla Kocaeli 2018*. <http://koto.org.tr/wp-content/uploads/2018/05/RakamlarlaKocaeli2018.pdf>. (26 Mayıs 2019).
- Kocaeli Ticaret Odası. (2019). *Rakamlarla Kocaeli 2019*. <http://koto.org.tr/images/upload/d0efbe0db8d600be5212bae2bf4e898c.pdf>. (26 Mayıs 2019).
- Kocaeli Valiliği. (2010). *İstatistiklerle Kocaeli 2010*. http://www.marka.org.tr/uploads/files/istatistiklerle_Kocaeli.pdf. (26 Mayıs 2019).
- Kocaeli Valiliği. (2013). *İstatistiklerle Kocaeli 2013*. http://www.marka.org.tr/uploads/files/istatistik_kitapları/13k.pdf. (26 Mayıs 2019).
- M., K. *Kişisel İletişim*, Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 13 Mayıs 2019.
- Map of China. (2019). https://www.nationsonline.org/oneworld/china_administrative_map2.htm. (25 Mayıs 2019).
- Map of Russia. (2019). <https://www.nationsonline.org/oneworld/map/russia-political-map.htm>. (25 Mayıs 2019).
- Map of Turkey. (2019). <https://www.nationsonline.org/oneworld/map/turkey-map.htm>. (25 Mayıs 2019).
- Map of United States of America. (2019). https://www.nationsonline.org/oneworld/usa_map.htm. (25 Mayıs 2019).
- Marripeida. (2018). *Effects of Family Structure on Crime*. http://marripeida.org/effects_of_family_structure_on_crime. (1 Ocak 2019).
- Ministry of International Affairs of the Russian Federation. (2018). *Public Opinion*. <https://xn--blaew.xn--plai/publicopinion>. (11 Mart 2019).
- Moscow ‘Smart City - 2030’. (2018). *A Brief Version*. https://2030.mos.ru/netcat_files/userfiles/documents_2030/strategy_tezis_en.pdf. (13 Mayıs 2019).
- National Defense Strategy of The United States of America. (2018). <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>. (22 Nisan 2019).
- National Security & Defense. (2019). <https://www.whitehouse.gov/ai/ai-american-industry/>. (22 Ocak 2019).
- New York State Homeland Security and Emergency Services. (2016). *New York State Homeland Security Strategy 2017-2020*.

<http://www.dhses.ny.gov/media/documents/NYS-Homeland-Security-Strategy.pdf>.
(14 Mayıs 2019).

Online-Latin-Dictionary. Cura. <https://www.online-latin-dictionary.com/latin-english-dictionary.php?parola=cura> (25 Ekim 2018).

Online-Latin-Dictionary. Se. <https://www.online-latin-dictionary.com/latin-english-dictionary.php?parola=se> (25 Ekim 2018).

Online-Latin-Dictionary. Secura. <https://www.online-latin-dictionary.com/latin-english-dictionary.php?lemma=SECURUS100> (25 Ekim 2018).

Poleg, D. (2011). Why Did Cities Become So Big in the 20th Century? <https://www.rethinking.re/2011/11/24/why-did-cities-become-so-big-in-the-20th-century/>. (4 Mart 2019).

R., H. *Kişisel İletişim*, Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 13 Mayıs 2019.

Rashid, A. A. (2018). The Fourth Industrial Revolution Impact to the Future of Sustainable Urban Development in Malaysia. https://www.academia.edu/36382024/THE_FOURTH_INDUSTRIAL_REVOLUTI_ON_IMPACT_TO_THE_FUTURE_OF_SUSTAINABLE_URBAN_DEVELOPME_NT_IN_MALAYSIA. (22 Ocak 2019).

Resmî Gazete. (2008). 5747 Sayılı Kanun. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/03/20080322m1-1.htm>. (26 Mayıs 2019).

Rohan. (2018). *Artificial Intelligence Security & Surveillance in China*. <https://acadgild.com/blog/artificial-intelligence-security-surveillance-china>. (16 Nisan 2019).

Rosoboronexport. (2017). *Project Integrated Safety and Security System*. http://roe.ru/pdfs/pdf_5258.pdf. (13 Mayıs 2019).

S., Ö. *Kişisel İletişim*, Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 13 Mayıs 2019.

Sandıklı, A. (2008). *Değişen Güvenlik Anlayışları ve Türkiye'nin Güvenlik Stratejisi*. http://www.bilgesam.org/Images/Dokumanlar/0-81-2014062415turkiyenin_vizyonu02.pdf. (25 Mayıs 2019).

Shanghai. (2013). *Action Plan 2011-2013 of Shanghai Municipality for Building Smart City*. <http://www.shanghai.gov.cn/shanghai/node27118/node27973/u22ai70898.html>. (14 Mayıs 2019).

Sustainable Development Goals. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> (9 Ekim 2018).

Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Hedefler. <http://www.kureselhedefler.org>. (22 Kasım 2018).

- Sobacı, M. Z., Miş, N., & Köseoğlu, Ö. (2018) Türkiye'nin Yönetim Modeli ve Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı. *SETA Perspektif*, 206.
- Şöhret, M. (2011). *Çin'in Ulusal Güvenlik Stratejisi*. <http://www.bilgesam.org/incele/848/-cin'in-ulusal-guvenlik-stratejisi/#.XOuHwy3BIXo>. (25 Mayıs 2019).
- The RH7 History Group. (2004). Crime and Punishment in the 19th Century. <https://fliphtml5.com/djyh/hhsg>. (Erişim tarihi 21 Ocak 2019).
- The World Bank Data. (2017). *China*. <https://data.worldbank.org/country/china>. (11 Mart 2019).
- The World Bank Data. (2017). *United States of America*. <https://data.worldbank.org/country/united-states>. (20 Nisan 2019).
- The World Bank Data. (2017). *Turkey*. <https://data.worldbank.org/country/turkey>. (25 Mayıs 2019).
- The World Bank Data. (2018). *Urban Population (% of total)*. <https://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS> (7 Ekim 2018).
- Time Türk. (2009). *Kapkaç Olayı Tarihi Karışıyor*. <https://www.timeturk.com/tr/2009/06/06/kap kac-olayi-tarihe-karisiyor.html>. (25 Aralık 2018).
- TÜİK. (2018). *Adalet İstatistikleri*. http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1070. (25 Aralık 2018).
- TÜİK. (2018) *Adrese Kayıtlı Nüfus Sistemi*. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>. (26 Mayıs 2019).
- TÜİK. (2018). *Suç Türüne Göre Çocuk Ceza İnfaz Kurumuna ve Eğitimevine Giren Hükümlü Çocuklar*. http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1070. (1 Ocak 2019).
- TÜİK. (2019). *Adalet İstatistikleri*. http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1070. (22 Nisan 2019).
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982). <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>. (1 Ocak 2019).
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (2018). https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf. (25 Mayıs 2019).
- Türkiye Cumhuriyet Dışişleri Bakanlığı. (2019). *Amerika Birleşik Devletleri'nin Siyasi Görünümü*. <http://www.mfa.gov.tr/amerika-birlesik-devletleri-siyasi-gorunumu.tr.mfa>. (20 Nisan 2019).

- Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı. (2019a). *Rusya Federasyonu'nun Siyasi Görünümü*. <http://www.mfa.gov.tr/rusya-siyasi-gorunumu.tr.mfa>. (24 Mayıs 2019).
- Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı. (2019b). *Çin Halk Cumhuriyeti'nin Siyasi Görünümü*. <http://www.mfa.gov.tr/cin-halk-cumhuriyeti-siyasi-gorunumu.tr.mfa>. (27 Mayıs 2019).
- Türk Dil Kurumu. Güvenlik. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bd1ff0e569790.25086695 (25 Ekim 2018)
- Türk Dil Kurumu. Suç. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5bc777e7852a14.66411580 (10 Ekim 2018).
- United Nations. (1972). *Report of the United Nations Conference on the Human Environment*. <http://www.un-documents.net/aconf48-14r1.pdf> (10 Ekim 2018).
- United Nations. (1976). *The Vancouver Declaration on Human Settlements*. <http://www.un-documents.net/van-dec.htm> (10 Ekim 2018).
- United Nations. (1992). *The Rio Declaration on Environment and Development*. http://www.unesco.org/education/pdf/RIO_E.PDF (10 Ekim 2018).
- United Nations. (1996). *Report of the United Nations Conference On Human Settlements*. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G96/025/00/PDF/G9602500.pdf?OpenElement> (10 Ekim 2018).
- United Nations. (1997). *Programme for the Further Implementation of Agenda 21*. <http://www.un.org/documents/ga/res/spec/aress19-2.htm> (10 Ekim 2018).
- United Nations. (2002). *Report of the World Summit on Sustainable Development*. <http://www.un-documents.net/aconf199-20.pdf> (10 Ekim 2018).
- United Nations. (2012). *The Future We Want*. http://www.un.org/disabilities/documents/rio20_outcome_document_complete.pdf (10 Ekim 2018).
- United Nations. (2015). *Transforming Our World: The 2030 Agenda For Sustainable Development*. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf> (10 Ekim 2018).
- United Nations. (2016). *New Urban Agenda*. <http://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-English.pdf> (10 Ekim 2018).

USA History in Brief. (2019). <https://www.americancorner.org.tw/zh/usa-history-in-brief/historybrief.pdf>. (25 Mayıs 2019).

Y., E.. *Kişisel İletişim*, Gölcük İlçe Emniyet Müdürlüğü, 13 Mayıs 2019.

Waxman, O. B. (2017). *How to U.S. Got Its Police Force*. <http://time.com/4779112/police-history-origins/>. (20 Nisan 2019).

Wilson, J. & Kelling, G. (1982). *Broken Windows The Police Neighborhood Safety*. Atlantic Monthly. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1982/03/broken-windows/304465/> (07 Aralık 2018).

World Population Review. (2019). *World City Populations 2019*. <http://worldpopulationreview.com/world-cities/>. (29 Haziran 2019).

ÖZGEÇMİŞ

Burak Kaplan 30.10.1994 tarihinde Gölcük'te doğdu. İlköğrenimini Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nda; ortaöğrenimini Ali Fuat Başgil Sosyal Bilimler Lisesi'nde tamamladı. 2014 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünü kazandı. Lisans eğitimini üç yılda bölüm birinciliği derecesiyle tamamladıktan sonra, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Politikası Bilim Dalı'nda Tezli Yüksek Lisans Programına başladı. Halen Marmara Üniversitesi'nde lisansüstü eğitimine devam etmekte olan Kaplan, Sayın Doç. Dr. İmam Bâkır Kanlı danışmanlığında şehir güvenliği alanında tez çalışması yürütmektedir. İlgi alanları arasında şehirleşme, şehir güvenliği ve şehir sürdürülebilirliği konuları bulunmaktadır.

YAYIN LİSTESİ

Uluslararası İndeksli Dergilerde Yayınlanan Makaleler

1. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK. *Kentsel Güvenliğin Sürdürülebilirliğinde İleri Teknolojilerin Kullanılması: Coğrafi Bilgi Sistemleri*. TESAM Akademi Dergisi. 2018 (İndeksler: ULAKBİM, DERGİPARK, ASOS, TEI, ARAŞTIRMAX, SOBİAD, Open AIRE)

2. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK. *Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Etkin Kullanımı İçin Bir Model Önerisi: Şehir Enerji Kooperatifleri*. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi. 2018

(İndeksler: ASOS, Akademik Dizin, Araştırtmax, RePEc, Index Copernicus, DRJI, Research Bible, JournalTOC, EyeSource, OAJI, UIF, Journal Index, S index, CiteFactor, SJIF EBSCO)

Uluslararası Kitap Bölümü

1. Current Debates in Public Finance and Public Administration, Bölüm adı:(The Strategic Importance of Environmental Security in Achieving Sustainable Urban Safety/Şehirlerin Güvenliğinin Sürdürülebilir Kılınmasında Çevresel Güvenliğin Stratejik Önemi) (2018)., KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK, IJOPEC Publication Limited, Editör: Akar Sevda, Şenbel Eser Duygu, Basım sayısı:1, Sayfa Sayısı 151, ISBN:978-1-912503-39-1, Türkçe (Bilimsel Kitap), (Yayın No: 4247701)

Ulusal Kitap Bölümü

1. Güncel Kent Sorunları Üzerine Seçme Yazılar, Bölüm adı: (Türkiye'de Nükleer Enerji Yatırımlarındaki Ekonomi-Ekoloji Paradoksuna Analitik Bir Bakış) (2018)., KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK, Ekin Kitabevi Yayınları, Editör: İmam Bakır Kanlı, Basım Sayısı: 1, Sayfa Sayısı 228, ISBN: 6053277446, Türkçe (Bilimsel Kitap).

2. Uluslararası İlişkilerde Güncel Çalışmalar - 2, Bölüm adı: (Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Resmi Belgeler Üzerinden Türkiye'nin Çevre Politikasının Analizi) (2018)., KANLI İMAM

BAKIR, KAPLAN BURAK, Savaş Yayınları, Editörler: Arzu Al, Meral Balcı, Basım Sayısı: 1, Sayfa Sayısı 203, ISBN: 978-605-7963-47-5, Türkçe (Bilimsel Kitap).

Uluslararası Konferanslarda Sunulan Bildiriler

1. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK, *"The Strategic Importance of Environmental Security in Achieving Sustainable Urban Safety"*, CUDES 2018 7. International Congress on Current Debates in Social Science, 226-226. İstanbul, 2018 (Özet Bildiri / Sözlü Sunum) (Yayın No:4232775)
2. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Yerel Ölçekte Çevre Güvenliğine İlişkin Bir Örgütlenme Model Önerisi"*, SOSCON 2018 Uluslararası Sosyal Bilimler ve İnovasyon Kongresi Antalya, 2018 (Özet Bildiri / Sanal Sunum).
3. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Türkiye 'de Nükleer Enerji Yatırımlarındaki Ekonomi-Ekoloji Paradoksuna Analitik Bir Bakış"*, ICPESS 2018 International Congress on Politic, Economic and Social Studies Venice/Italy, 2018.
4. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Etkin Kullanımı İçin Bir Model Önerisi: Şehir Enerji Kooperatifleri"* ICPESS 2018 International Congress on Politic, Economic and Social Studies Venice/Italy, 2018.
5. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Şehirlerin Sürdürülebilirliğinde Güvenliğin Önemi ve Bileşenleri"* 6. Uluslararası Mavi Karadeniz Kongresi, İstanbul/Türkiye, 27-28 Eylül 2018.
6. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Avrupa Birliği Sürecinin Türkiye 'de Çevre Politikalarına Etkisinin Değerlendirilmesi"* 6. Uluslararası Mavi Karadeniz Kongresi, İstanbul/Türkiye, 27-28 Eylül 2018.
7. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Mahalle Büyüklüğünün Optimizasyonu ve Şehir Yönetimlerinin Sürdürülebilirliğine Etkisinin Değerlendirilmesi"* Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yeni Yaklaşımlar & Eğilimler Kongresi, Kocaeli/Türkiye, 8-9 Kasım 2018.
8. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Endüstri 4.0'ın Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimine Yapacağı Etkiler, Zorluklar ve Fırsatlar"* Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yeni Yaklaşımlar & Eğilimler Kongresi, Kocaeli/Türkiye, 8-9 Kasım 2018.
9. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Güvenlik Teknolojilerinin Şehirlerin Sürdürülebilirliğine Etkisi"* 13. Kamu Yönetimi Sempozyumu, Gaziantep/Türkiye, 18-20 Nisan 2019.
10. KANLI İMAM BAKIR, KAPLAN BURAK *"Teknoloji Tabanlı Şehir Güvenlik Sistemleri ve Veri Mahremiyeti Üzerine Bir Değerlendirme"* 2. Giresun Uluslararası Güvenlik Sempozyumu, Giresun/Türkiye, 2-3 Mayıs 2019.